

Tartalom

I *Állásfoglalások, ajánlások és vélemények*

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 555. plenáris ülése, 2020.10.27.–2020.10.29.

2021/C 10/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A migráns háttérű nők, anyák és családok integrációja az uniós tagállamokban, valamint az integrációhoz szükséges nyelvi szintek meghatározása (feltáró vélemény)	1
2021/C 10/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A sokszínűség kezelése az uniós tagállamokban (feltáró vélemény)	7
2021/C 10/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A szociális párbeszéd mint a gazdasági fenntarthatóságnak és a gazdaságok ellenálló képességének fontos pillére, figyelembe véve az élénk nyilvános vita hatását a tagállamokban (Feltáró vélemény a német elnökség felkérésére)	14

III *Előkészítő jogi aktusok*

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 555. plenáris ülése, 2020.10.27.–2020.10.29.

2021/C 10/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 168/2013/EU rendeletnek az L kategóriájú kifizető sorozatú járművekre vonatkozóan a Covid19-járványra adott válaszul hozott különös intézkedések tekintetében történő módosításáról (COM(2020) 491 final – 2020/0251 (COD))	27
--------------	---	----

2021/C 10/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2014/65/EU irányelv tájékoztatási követelmények, termékirányítás és pozíciólimitek tekintetében, a Covid19-világjárvány utáni helyreállítás elősegítése érdekében történő módosításáról (COM(2020) 280 <i>final</i> – 2020/0152 (COD)) - Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2017/1129 rendeletnek a Covid19-világjárványt követő helyreállítás elősegítése érdekében az uniós helyreállítási háttérű tájékoztató és a pénzügyi közvetítőkre vonatkozó célzott kiigazítások tekintetében történő módosításáról (COM(2020) 281 <i>final</i> – 2020/0155 (COD)) - Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az értékpapírosítás általános keretrendszerének meghatározásáról és az egyszerű, átlátható és egységesített értékpapírosítás egyedi keretrendszerének létrehozásáról szóló (EU) 2017/2402 rendeletnek a Covid19-világjárványt követő helyreállítás elősegítése érdekében történő módosításáról (COM(2020) 282 <i>final</i> – 2020/0151 (COD)) - Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 575/2013/EU rendeletnek a Covid19-világjárvány miatt szükséges gazdasági helyreállítás elősegítése érdekében az értékpapírosítási keretrendszer kiigazítása tekintetében történő módosításáról (COM(2020) 283 <i>final</i> – 2020/0156 (COD))	30
2021/C 10/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2016/1011 rendeletnek az egyes harmadik országbeli referencia-árfolyamok mentessége, valamint egyes megszűnő referenciamutatókat helyettesítő referenciamutatók kijelölése tekintetében történő módosításáról (COM(2020) 337 <i>final</i> – 2020/0154 (COD))	35
2021/C 10/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A fenntartható versenyképességre, a társadalmi méltányosságra és a rezilienciára vonatkozó európai készségfejlesztési program (COM(2020) 274 <i>final</i>); Javaslat tanácsi ajánlásra a fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről (COM(2020) 275 <i>final</i>)	40
2021/C 10/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Ifjúsági foglalkoztatási támogatás: Út a munka világába a következő generációk számára (COM(2020) 276 <i>final</i>); Javaslat tanácsi ajánlásra: Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítéséről és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, 2013. április 22-i tanácsi ajánlás hatályon kívül helyezéséről (COM(2020) 277 <i>final</i> – 2020/132(NLE))	48
2021/C 10/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia (2020–2025) (COM(2020) 258 <i>final</i>)	56
2021/C 10/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv bizonyos rendelkezéseitől a technológiáknak a számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók által a gyermekek online szexuális zaklatása elleni küzdelem céljából a személyes és egyéb adatok kezelésére történő használata tekintetében való ideiglenes eltérésről (COM(2020) 568 <i>final</i> – 2020/0259 (COD))	63
2021/C 10/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek az észak-írországi adóalanyok azonosítása tekintetében történő módosításáról (COM(2020) 360 <i>final</i> – 2020/0165 (CNS))	65
2021/C 10/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat módosításáról (COM(2020) 220 – 2020/0097 (COD))	66
2021/C 10/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az ökológiai termelésről szóló (EU) 2018/848 rendeletnek az alkalmazása kezdőnapja és a benne említett bizonyos egyéb időpontok tekintetében történő módosításáról (COM(2020) 483 <i>final</i> – 2020/0231 (COD))	67
2021/C 10/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi rendeletre egyes halászati termékek 2021 és 2027 közötti, Kanári-szigetekre irányuló behozatalára vonatkozóan autonóm uniós vámkontingensek megnyitásáról és kezeléséről (COM(2020) 437 – 2020/0209 (CNS))	68

2021/C 10/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (az európai klímarendelet) (COM(2020) 563 <i>final</i> – 2020/0036 (COD))	69
2021/C 10/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégia (kiegészítő vélemény) (COM(2019) 650 <i>final</i>)	70
2021/C 10/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Ajánlás tanácsi ajánlásra az euróövezet gazdaságpolitikájáról (kiegészítő vélemény) (COM(2019) 652 <i>final</i>)	79

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG 555. PLENÁRIS ÜLÉSE, 2020.10.27.–
2020.10.29.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A migráns háttérű nők, anyák és családok integrációja az uniós tagállamokban, valamint az integrációhoz szükséges nyelvi szintek meghatározása

(feltárási vélemény)

(2021/C 10/01)

Előadók: **Indré VAREIKYTÉ**
TOPOLÁNSZKY Ákos

A Tanács német elnökségének felkérésére: 2020.2.18-án kelt levél

Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció: „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen: 2020.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen: 2020.10.29.
Plenáris ülés száma: 555.
A szavazás eredménye: 234/4/14

(mellette/ellene/tartózkodott)

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy

- a migránsok integrációjára vonatkozó nemzeti cselekvési tervek és stratégiák irányadó elveik, intézkedéseik, valamint az ellenőrzési és értékelési szintjeik szempontjából nagymértékben különböznek szerte az EU-ban,
- egyik tagállam vonatkozásában sincs túl sok arra utaló jel, hogy rendelkeznének a nőkre és a nemek közötti egyenlőségre külön hangsúlyt helyező cselekvési tervvel és stratégiával, míg a migráns háttérű, etnikai kisebbséghez tartozó nők, illetve a különféle korcsoportokba tartozó nők az élet számos területén többszörös vagy interszekcionális diszkriminációt szenvednek el,
- az EU tagállamainak kevesebb mint fele rendelkezik olyan cselekvési tervvel vagy stratégiával, amely kifejezetten a migránsok leszármazottaira vonatkozna, jöllehet az Eurostat és a nemzetközi szervezetek statisztikai adatai rámutatnak hátrányos helyzetükre,

— a hatékony integráció számos potenciális gazdasági, társadalmi és fiskális előnnyel jár azon országok számára, amelyekben a migránsok letelepednek, ugyanakkor a kihívások összetettségéhez mérve a megfelelő intézkedések mérlege nem kedvező sem EU-s, sem pedig tagállami szinten.

1.2. A Covid19-válság aránytalan mértékben sújtotta a kiszolgáltatott közösségeket, elsősorban az etnikai kisebbséghez tartozó migránsokat, különös tekintettel a migráns nőkre. Az EGSZB ezért határozottan ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy az új integrációs és beilleszkedési kezdeményezés kidolgozásakor vegye figyelembe a válság tanulságait, és mutassa be a tagállamokban alkalmazott legjobb megközelítéseket.

1.3. Az EGSZB a migrációs kihívások kezelését illetően a holisztikus megközelítés híve. A kezdeményezésnek ezért fel kell ölelnie az alapvető jogokra, a társadalmi és munkaerőpiaci beilleszkedésre, az oktatásra, a kultúrára, az igazságszolgáltatásra és az egészségügyre vonatkozó politikákat.

1.4. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy jobb és hatékonyabb kommunikációt és koordinációt alakítson ki a tagállamokkal, azok nemzeti, regionális és helyi önkormányzataival, valamint civil társadalmi szervezetekkel a holisztikus integrációs politikák kidolgozása során.

1.5. Az EGSZB ismételten elítéli a nőkkel szembeni erőszak minden formáját, és arra ösztönzi azokat a tagállamokat, amelyek még nem ratifikálták az Isztambuli Egyezményt, hogy mérlegeljék álláspontjukat, valamint felszólítja az összes tagállamot, hogy az erőszak áldozataivá váló migráns nők számára a helyben született nőkkel azonos hozzáférést biztosítsanak a megfelelő szolgáltatásokhoz, támogatáshoz és létesítményekhez.

1.6. Az EGSZB ismételten ösztönzi az oktatási képesítések értékelésére szolgáló jobb rendszerek létrehozását és a nemekhez kapcsolódó támogatási programok kidolgozását, amelyek megkönnyíthetik a migráns nők munkaerőpiacra történő belépését.

1.7. Az EGSZB sürgős intézkedésekre szólít fel egy olyan integrált megközelítés biztosítása érdekében, amelynek célja a háztartási munkát érintő szociális és foglalkoztatási politikákra vonatkozó többszintű kormányzás összehangolása az EU-ban.

1.8. Szisztemikusabb tájékoztatási és tudatosságnövelő tevékenységeket kell kidolgozni annak biztosítása érdekében, hogy a migránsok és menekültek tisztában legyenek jogaikkal és kötelességeikkel, és hogy bizalom alakuljon ki bennük a közigazgatás és az állami hatóságok nyújtotta védelmet illetően, amelynek terén növelni kell a kapacitásokat is.

1.9. Az EGSZB közös uniós iránymutatások kidolgozását szorgalmazza a nyelvoktatásra vonatkozóan egy egységes és holisztikus megközelítés biztosítása érdekében, amelyek nemcsak a tanulók eltérő szükségleteit és szintjét tükrözik, hanem a tanárok képzési követelményeit is.

1.10. Az EGSZB úgy véli, hogy **a nyelvoktatásnak ki kell terjednie az útmutatásra, tájékoztatásra és magyarázatra** a nyelvoktatás céljainak és a tanulók életére gyakorolt előnyeinek vonatkozásában, ezáltal ösztönözve a migránsokat, hogy aktívabban részt vegyenek a folyamatban.

1.11. Az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne tovább vizsgálni, hogy a közös európai nyelvi referenciakeret felhasználható-e a migránsok nyelvtanulási folyamatának észszerűsítésére és egy személyre szabottabb megközelítés biztosítására.

1.12. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy fejleszteni kell a megfelelő és összehasonlítható, nemek szerint lebontott migrációs és integrációs adatok gyűjtését uniós, nemzeti és különösen helyi szinten.

2. A feltáró vélemény tárgya

2.1. Az Európai Unió Tanácsának német elnöksége felkérte az EGSZB-t, hogy egy feltáró vélemény keretében vitassa meg azokat a konkrét intézkedéseket, amelyeket a tagállamok hoznak a migrációs háttérű nők, anyák és családok integrációjának érdekében, valamint a tagállamokban a menekültek és más migránsok esetében az integrációs folyamat kezdetén alkalmazott nyelvtanfolyam-modelleket és az e kurzusok által kitűzött célnyelvi szinteket.

3. Helyzetelemzés⁽¹⁾

3.1. A migránsok integrációjára vonatkozó nemzeti cselekvési tervek és stratégiák irányadó elveik, intézkedéseik, valamint az ellenőrzés és értékelés szempontjából nagymértékben különböznek szerte az EU-ban. Ezek a különbségek tükrözik a nemzeti sajátosságokat, a közigazgatási hagyományokat és a migrációs előzményeket. Ezeket a különféle megközelítéseket az Európai Integrációs Hálózat keretében vitatják meg. Azonban továbbra is vannak különbségek az egyes országok között az Európai Unió Tanácsának a bevándorlási integrációs politikára vonatkozó közös európai uniós alapelvei és más releváns politikai dokumentumok végrehajtása során. Fontos megjegyezni, hogy néhány tagállamban az integrációs politikákat a regionális és/vagy helyi önkormányzatok hajtják végre, ezáltal tovább növelve a különbségeket az útmutatás végrehajtása során.

3.2. Valamennyi tagállamban kevés arra utaló jel van, hogy rendelkeznek a nőkre vagy a nemek közötti egyenlőségre hangsúlyt helyező cselekvési tervvel és stratégiával, míg számos jel utal arra, hogy a migráns háttérű nők, köztük különösen az etnikai kisebbséghez tartozó és a fekete bőrű nők, a társadalmi élet számos területén többszörös vagy interszekcionális diszkriminációt szenvednek el, beleértve a foglalkoztatást és az oktatást is és különösen az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés területén ütköznek akadályokba⁽²⁾.

3.3. Az EU tagállamainak kevesebb mint fele rendelkezik olyan cselekvési tervvel vagy stratégiával, amely kifejezetten a migránsok leszármazottaira vonatkozna, jóllehet a statisztikai adatok rámutatnak hátrányos helyzetükre. A társadalmi befogadás hiánya a migráns származású fiatalok esetleges elidegenedésének veszélyével jár, és következményekkel jár a társadalmi kohézióra, intoleranciára, megkülönböztetésre és a bűnözés növekedésére nézve, valamint növeli a fiatal migránsok dezinformációnak és szélsőséges mozgalmaknak való kiszolgáltatottságát.

3.4. A migráns szülők bevonása csak néhány tagállamban kialakult és szisztematikus politika. Az ilyen politikák skálája a migráns és menekült szülők és családok iskolai életben való részvételétől és bevonásától a gyermekek oktatásával kapcsolatos tájékoztatásig és tudatosságnövelésig terjedhet, hogy támogassák őket a tagállam nemzeti nyelvének elsajátításában, és lehetővé tegyék számukra, hogy segítsék és támogassák gyermekeiket az oktatási folyamatban.

3.5. Nemzeti szintű kutatások és tanulmányok támasztják alá a tagállamokban a migráns gyerekek iskolában meglévő szegregációját. Ezenkívül, még akkor is, ha a migránsok lakossági koncentrációja nem magas, egyes iskolák, különösen az általános iskolák esetében magasabb szintű szegregáció tapasztalható, mint az általuk kiszolgált környéken.

3.6. A törvényes gyám nélküli 18 év alatti migráns gyermekek száma folyamatosan növekszik – Európába érkezik a kísérő nélküli menedékkérő kiskorúak 74 %-a. Egy traumatikus, gyakran erőszakkal kísért utat követően ezek a gyermekek és serdülőkorúak továbbra is számos veszéllyel szembesülnek és különösen kiszolgáltatottak a bűnözői hálózatoknak: kiskorúak toborzása, gyermekkereskedelem prostitúció céljából, szexuális kizsákmányolás és gyermekmunka⁽³⁾.

3.7. A tagállamok esélyegyenlőségi szervei által végzett adatgyűjtés általában a faji/etnikai származás alapján történő megkülönböztetés eseteire korlátozódik. A legtöbb EU-tagállamban kevés vagy semmilyen adat nincs a harmadik országok állampolgárai által benyújtott, etnikai vagy faji származáson kívüli megkülönböztetéssel kapcsolatos panaszokról⁽⁴⁾. A harmadik országok állampolgárai által az egyenlőségi kérdésekre szakosodott szervezetekhez benyújtott panaszok tényleges száma nagyon alacsony a felmérések alapján érzékelt diszkrimináció és áldozattá válás tapasztalataihoz és eseményeihez képest. Az alacsony bejelentési arány⁽⁵⁾ komoly aggodalomra ad okot, és összekapcsolható a jogokkal kapcsolatos tudatosság hiányával és a hatóságokkal szembeni bizalmatlansággal, különösen a migráns nők és gyermekek körében.

(1) Bővebben: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/feature/what-measures-are-in-place-to-ensure-the-long-term-integration-of-migrants-and-refugees-in-europe>.

(2) Együtt az EU-ban: Hogyan lehet előmozdítani a migránsok és leszármazottaik társadalmi szerepvállalását? (Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének angol nyelvű kiadványa, 2017).

(3) SOC/634. sz. vélemény – A kísérő nélküli migráns kiskorúak védelme Európában, EGSZB (a 2020. szeptember 16–17–18-i plenáris ülésre várható).

(4) Links between migration and discrimination – A legal analysis of the situation in EU Member States [Kapcsolatok a migráció és a diszkrimináció között – Az uniós tagállamok helyzetének jogi elemzése], A nemek közötti egyenlőséggel és a megkülönböztetésmentességgel foglalkozó jogi szakértők európai hálózata, Az Európai Bizottság Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatósága, 2016.

(5) Being Black in the EU [Feketének lenni az EU-ban] – Második felmérés az európai uniós kisebbségekről és a megkülönböztetésről, Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2018.

4. Az integráció javítása

4.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy **az integráció egy dinamikus, hosszú távú és állandó kétirányú folyamat**, amely magában foglalja mind a migránsokat, mind pedig a fogadó társadalmat. Olyan kihívás, amelynek kezelése mellett az Unió elkötelezte magát, a hatékony integráció pedig számos potenciális gazdasági, társadalmi és fiskális előnnyel jár azon országok számára, amelyekben a migránsok letelepednek, ugyanakkor a kihívás összetettségéhez mérve a megfelelő intézkedések mérlege nem kedvező sem EU-s, sem pedig tagállami szinten.

4.2. A Covid19-válság aránytalan mértékben sújtotta a kiszolgáltatott közösségeket, elsősorban a migránsokat, különös tekintettel a migráns nőkre⁽⁶⁾. A válság hatásai közé tartoznak a testi és lelki egészségre gyakorolt hatások, valamint a gazdasági következmények, a diszkrimináció és a rasszizmus esetleges fokozódása, továbbá az iskolabezárásoknak a migráns gyermekekre és szüleikre gyakorolt hatásai. Az EGSZB ezért határozottan ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy az új integrációs és beilleszkedési kezdeményezés kidolgozásakor **vegye figyelembe a válság tanulságait, és mutassa be a tagállamokban alkalmazott legjobb megközelítéseket**. A válság fényében az EGSZB annak érdekében is sürgeti a tagállamokat, hogy biztosítsanak ingyenes képzést a digitális eszközök használatáról, a dokumentumkezelésről, a munkakeresésről és a távmunkáról, valamint biztosítsanak hozzáférést válságtámogatáshoz és jogi tanácsadáshoz a gazdasági nehézségekkel küzdő és/vagy a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett személyek számára⁽⁷⁾.

4.3. Az EGSZB a migrációs kihívások kezelését illetően a holisztikus megközelítés híve. A jövőbeni kezdeményezésnek ezért fel kell ölelnie az alapvető jogokra, a társadalmi és munkaerőpiaci beilleszkedésre, az oktatásra, a kultúrára, az igazságszolgáltatásra, az egészségügyre és a lakhatásra vonatkozó politikákat.

4.4. Az EGSZB ismételten elítéli a nőkkel szembeni erőszak minden formáját, és arra ösztönzi azokat a tagállamokat, amelyek még nem ratifikálták az Isztambuli Egyezményt, hogy mérlegezzék álláspontjukat⁽⁸⁾, és felszólítja az összes tagállamot, hogy **az erőszak áldozataivá váló migráns nők számára a helyben született nőekkel azonos hozzáférést biztosítsanak a megfelelő szolgáltatásokhoz, támogatáshoz és létesítményekhez**. A családon belüli erőszak áldozatává váló bevándorlók számára lehetővé kell tenni, hogy az erőszaktevőtől függetlenül, bizalmasan igényelhessenek legális bevándorlási státuszt⁽⁹⁾.

4.5. A migráns nők gyakran túlképzettek az elérhető állásokra, és munkanélküliséggel, valamint szakértelmük elvesztésével kell szembenéznük⁽¹⁰⁾. E kérdések kezelésének megkezdése érdekében az EGSZB ismételten ösztönzi **az oktatási képesítések értékelésére szolgáló jobb rendszerek létrehozását és a nemekkel kapcsolatos támogató programok kidolgozását**, amelyek megkönnyíthetik a nők munkaerőpiacra történő belépését (mint a kisgyermekkorú nevelés és gondozás)⁽¹¹⁾.

4.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a migráns nők nem alkotnak egységes csoportot, különösen a készségek és a képésítés szempontjából eltérőek⁽¹²⁾; nagyobb a valószínűsége annak, hogy munkájukhoz alul- és/vagy túlképzettek, és kisebb valószínűséggel állnak alkalmazásban⁽¹³⁾. Ezért az integrációs intézkedéseknek, az aktív munkaerő-piaci politikáknak és programoknak, valamint a szociális gazdaság projektjeinek ki kell terjedniük a nyelvtanfolyamokra, a készségek felmérésére és a szakképzésre is⁽¹⁴⁾.

4.7. A migráns háztartási munkavállalók a jóléti rendszerek egyik legfontosabb oszlopává váltak, különösen az időskorúak hosszú távú gondozása területén, és a háztartási munka ágazatában dolgozó migráns nők gyakran a leginkább hátrányosan érintettek⁽¹⁵⁾. Ebben az ágazatban továbbra is a foglalkoztatás teljes vagy részleges szabálytalansága és alacsony bérszint jellemző; a háztartási munkavállalók alacsonyabb szintű munkaügyi és/vagy jogi védelemben részesülnek

⁽⁶⁾ Az Európai Integrációs Honlap folyamatosan nyomon követi a Covid19 migráns közösségekre gyakorolt hatását az EU számos kulcsfontosságú integrációs területén.

⁽⁷⁾ Manifesto on Digital Inclusion [Nyilatkozat a digitális társadalmi befogadásról], Migráns Nők Európai Hálózata, 2020. június 16.

⁽⁸⁾ HL C 240., 2019.7.16., 3. o.

⁽⁹⁾ Handbook for Legislation on Violence against Women [Kézikönyv a nők elleni erőszakra szóló jogalkotáshoz], ENSZ, Gazdasági és Szociális Ügyek Főosztálya, 2009.

⁽¹⁰⁾ Harnessing Knowledge on the Migration of Highly Skilled Women, [A tudás mobilizálása – a magasan képzett nők migrációja], Nemzetközi Migrációs Szervezet, 2014.

⁽¹¹⁾ HL C 242., 2015.7.23., 9. o.

⁽¹²⁾ The New EU Migration Pact in Progress: Recalling Legal Obligations [A készülő új uniós migrációs paktum: Emlékeztetés a jogi kötelezettségekre], Migráns Nők Európai Hálózata.

⁽¹³⁾ Európai integrációs honlap, Integration of migrant women [Migráns nők migrációja], 2018.11.12., <https://ec.europa.eu/migrant-integration/feature/integration-of-migrant-women>.

⁽¹⁴⁾ A vélemény 4.16. pontja, HL C 283., 2018.8.10., 1. o.

⁽¹⁵⁾ Out of sight: migrant women exploited in domestic work [Láthatatlanul: háztartási munkákban kizsákmányolt migráns nők], Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2018.

munkanélküliség, munkahelyi sérülések vagy munkaképtelenség, valamint szülés esetén, és gyakran társadalmi elszigeteltségtől és kirekesztéstől szenvednek, különösen a bentlakásos foglalkoztatás esetében⁽¹⁶⁾. Az EGSZB sürgős fellépésre szólít fel egy olyan integrált megközelítés biztosítása érdekében, amelynek célja a **háztartási munkát érintő szociális és foglalkoztatási politikák többszintű irányításának összehangolása** az EU-ban, figyelembe véve az ápolási, foglalkoztatási és migrációs politikák metszéspontjait, valamint azt, hogy ezek miként érintik a munkaerőpiaci integrációt és a migráns háztartási alkalmazottak életkörülményeit.

4.8. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a migráns nők gyakran elszigetelődésre kényszerülnek, és a magány és erőszak sebezhető áldozatává válnak. Ugyanakkor, ha dolgoznak, gyakran túlterheltek, és emellett viselniük kell a háztartás minden gondját. Mivel ezekkel a kérdésekkel a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos politikák, intézkedések és eszközök foglalkoznak, alapvető fontosságú **biztosítani a migráns nők számára az egyenlő hozzáférést** ilyen eszközökhöz, valamint legalább a helyben született nőket megillető jogokat az ő számukra is. Emellett szisztematikusabb tájékoztatási és tudatosságnövelő tevékenységeket kell kidolgozni annak biztosítása érdekében, hogy a migránsok és menekültek tisztában legyenek jogaikkal és kötelességeikkel, és hogy bizalom alakuljon ki bennük a közigazgatás és az állami hatóságok nyújtotta védelmet illetően, amelynek terén növelni kell a kapacitásokat is.

4.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a migráció és az integráció kontextusában a nemek közötti egyenlőség ugyanolyan fontos szerepet játszik, mint az európai társadalom többi része számára, mivel magában foglal egy sor alapvető jogot (mint a tolerancia, az egyenlőség, a véleménynyilvánítás, a nézetek és a vallás szabadsága stb.), amelyek ismeretlenek lehetnek a teljes mértékben eltérő kultúrákból érkező és különböző háttérrel rendelkező menekültek és más migránsok számára. Ezért a holisztikusan kialakított politikák, integrációs modellek és fellépések révén a nemek közötti egyenlőségnek az integráció egyik kulcsfontosságú pillérévé kell válnia.

4.10. Az EGSZB megjegyzi, hogy a migráns családok és szülők bevonását a helyi és az iskolai közösségekbe a befogadás korai szakaszában kell kezdeni, hogy elkerüljék a migráns háttérrel rendelkező gyermekek és fiatalok marginalizálódását és ebből következő elidegenedését. Az ilyen támogatás elősegítheti a korai nyelvelsajátítást.

4.11. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy **jobb és hatékonyabb kommunikációt és koordinációt alakítson ki** a tagállamokkal, azok nemzeti, regionális és helyi önkormányzataival, valamint civil társadalmi szervezetekkel a holisztikus integrációs politikák kialakítása során, továbbá az e politikák végrehajtásáról szóló összehasonlító jelentések közzététele és a legjobb gyakorlatok megosztásának népszerűsítése folyamán. Ugyanakkor az EU intézményeinek feladata az európai értékek fenntartása és az alkalmazandó jogszabályok érvényesítése azokban az esetekben, amikor a tagállamok nem tartják be az emberi jogi törvényeket, embertelen bánásmódban részesítik a migránsokat és/vagy hátrányos megkülönböztetést alkalmaznak velük szemben.

4.12. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy hozzon létre egy sor intézkedést és eszközt a tagállamok, valamint nemzeti és helyi önkormányzataik, továbbá a szociális partnerek, a nem kormányzati szervezetek és az egyéni kezdeményezések támogatására a migránsokkal és általában a migrációval szembeni ellenségeskedés kezelése, valamint a migráció elleni dezinformációs kampányok terén azáltal, hogy bemutatják, milyen előnyöket és lehetőségeket jelentenek a migránsok a társadalmaink számára.

4.13. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy biztosítani kell a megfelelő és összehasonlítható migrációs adatok gyűjtését uniós, nemzeti és különösen helyi szinten, többek között – de nem kizárólag – nem, életkor, etnikai hovatartozás és migrációs státusz, a foglalkoztatás időtartama, a fizetési szint és a karrier előrehaladása szerint bontva, a tényeken alapuló, megfelelő politikai döntéshozatal biztosítása érdekében.

5. Nyelvi képzés

5.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a nyelvoktatásnak nem önmagában vett célt kell jelentenie – a kulturális megismeréssel, közösségi és társadalmi bevonással összekapcsolt nyelvoktatás sikeresebb integrációs folyamatot tehet lehetővé.

⁽¹⁶⁾ International migration paper 115., Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, 2013.

5.2. Sajnos csak néhány tagállam alkalmaz igényeken alapuló megközelítést a nyelvtanulás terén azáltal, hogy nyelvtanfolyamokat kínál minden korlátozott nyelvtudású lakos számára. Számos tagállam csak a humanitárius védelemben részesülők számára biztosítja az ilyen tanfolyamokhoz való hozzáférést. A nyelvtanulási programok ritkán kapcsolódnak a foglalkoztatáshoz, és ritkák a munkahely-specifikus, a munkahelyi és a magasabb szintű nyelvtanfolyamok. Más tagállamokban a migránsoknak előzetesen fizetniük kell a kurzusokért, és csak sikeres záróvizsga esetén térítik meg számukra a díjat. Emellett nagy különbségek vannak nemcsak a nyelvtanítás megközelítése és minősége, hanem a migránsok elkötelezettsége tekintetében is ⁽¹⁷⁾.

5.3. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy fontos olyan közös uniós iránymutatások kidolgozása a nyelvtanításra vonatkozóan az egységes és holisztikus megközelítés biztosítása érdekében, amelyek nemcsak a tanulók eltérő szükségleteit és szintjét tükrözik, hanem a tanárok képesítési követelményeit is.

5.4. Ezenkívül a gondozási feladatokkal rendelkező nők számára különösen nehéz a nyelvi kurzusokhoz való hozzáférés az időpontok és a körülmények (költségek/elhelyezkedés) miatt ⁽¹⁸⁾. Fontos megjegyezni, hogy különösen a migráns nők esetében kiemelt figyelemmel kell eljárni, tekintettel a nyelvtanítás rendkívül nagy hiányosságaira, mivel egyes származási országokban a nők számára korlátozott az általános oktatáshoz való hozzáférés lehetősége. Például a migráns nők számára gyermekgondozást kell felkínálni nyelvóráik idejére, kisgyermekük pedig játékos nyelvórákon vehetnének részt, amelyek nagyon hatékonyan bizonyulnak mind a nyelvtanulás, mind az integráció szempontjából.

5.5. Az EGSZB úgy véli, hogy maguknak a migránsoknak a döntése is fontos annak kiválasztásakor, hogy családjuk és gyermekeik számára melyik nyelvtanulási stratégia a legmegfelelőbb az életcéluk eléréséhez. Az a tény, hogy a migránsok különféle alkalmazkodási formák közül választhatnak, azt jelenti, hogy intézkedéseket kell hozni a migránsok véleményének meghallgatására, valamint a személyre szabott kurzusok megtervezésére és lebonyolítására. Kulcsfontosságú, hogy **a nyelvtanításnak ki kell terjednie az útmutatásra, tájékoztatásra és magyarázatra** a nyelvtanítás céljainak és a tanulók életére gyakorolt előnyeinek vonatkozásában, ezáltal arra ösztönözve a migránsokat, hogy aktívabban és elkötelezetten vegyenek részt a folyamatban.

5.6. Az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne tovább vizsgálni, hogy a közös európai nyelvi referenciakeret felhasználható-e a migránsok nyelvtanulási folyamatának észszerűsítésére és egy személyre szabottabb megközelítés biztosítására, mivel ez nemcsak megkönnyítheti a szervezési folyamatot, hanem egyértelmű elvárásokat is támaszt a tanulókkal szemben is.

5.7. Az EGSZB kiemeli, hogy a tolmácsok jelentős hatással vannak az egyén migrációs és integrációs előmenetelére és eredményeire. A tolmácsok képesítése azonban nem feltétlenül felel meg a migránsok igényeinek, a nőket gyakran hátrányos helyzetbe hozva. A tolmácsképzést ezért észszerűsíteni kell, és európai szintű tanúsítást kell alkalmazni. Együttműködést kell kialakítani azokkal az egyetemekkel szerte az EU-ban, amelyek a közszolgálati tolmácsolás terén tanulmányi programokat kínálnak.

5.8. Az EGSZB úgy véli, hogy a nyelvi készségek, a foglalkoztatás és annak minősége összefüggenek egymással, így magasabb szintű nyelvtudás esetén nagyobb a valószínűsége, hogy egy újonnan érkező jó munka- és oktatási lehetőségekhez fér hozzá, valamint általában jobban integrálódik a társadalomba. A befogadó közösség nyelvének elsajátítása számos előnnyel jár: intenzívebb és jobb hozzáférés a munkaerőpiachoz, a közösséghez való tartozás érzése, valamint ennek elismerése a közösség többi tagja részéről is. A nyelvtanulás legfontosabb szempontjai ennek megfelelően: a magas színvonalú oktatás nyújtása, elérhető, kényelmes és testreszabott formában. A Covid19-válság során szerzett tapasztalatok alapján több beruházásra van szükség a digitális eszközök terén annak érdekében, hogy a migránsok online órákon is részt vehessenek.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽¹⁷⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/201915_early_language_support_wider_dissemination.pdf.

⁽¹⁸⁾ Vélemény HL C 242., 2015.7.23., 9. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A sokszínűség kezelése az uniós tagállamokban**(feltáró vélemény)**

(2021/C 10/02)

Előadó: **Adam ROGALEWSKI****Carlos Manuel TRINDADE**

A Tanács német elnökségének felkérésére 2020.2.18-i levélre:

Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	237/4/10
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Ez a vélemény a német elnökség felkérésére készült, és a sokszínűség társadalmi és munkahelyi kezelésével foglalkozik a migránsok és etnikai kisebbségek kapcsán. A vélemény négy uniós ország esettanulmányait vizsgálja, amelyek a következő négy földrajzi régiót képviselik: Észak-Európa (Finnország), Közép- és Kelet-Európa (Lengyelország), Nyugat-Európa (Franciaország) és Dél-Európa (Olaszország).

1.2. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) holisztikus megközelítés alkalmazására szólít fel a sokszínűség kezelésével kapcsolatos politikákban. Ezeknek a politikáknak a kérdéses csoportok munkájának és mindennapi életének valamennyi szempontjával foglalkozniuk kell, többek között a munkahelyek, az oktatás, a közszolgáltatások, a helyi közösségek és a szociális jogok szempontjából.

1.3. A sokszínűség kezelése során figyelembe kell vennie a heterogenitást és a többszörös identitást. A migránsok és az etnikai kisebbségek nem alkotnak homogén csoportot, és az interszekcionalitás elismerése kritikus jelentőséggel bír a sikeres sokszínűségi politikák kidolgozásában.

1.4. Ahhoz, hogy minden intézményben kezelni lehessen a strukturális rasszizmust, társadalmi igazságosságot kell biztosítani az etnikai kisebbségek és a migránsok számára. Az EGSZB emiatt kéri az EU-t és a tagállamokat, hogy fokozzák a rasszizmus és az idegengyűlölet kezelésére irányuló jogi és politikai erőfeszítéseiket. A legutóbbi globális események jól mutatják, hogy mennyire sürgető a kérdés. A Covid19 fokozta a strukturális rasszizmust Európában. Az etnikai kisebbségeket és a bevándorlókat – amellyel, hogy jobban ki vannak téve a betegségnek –, az ehhez kapcsolódó egyenlőtlenségek kockázata is erősebben fenyegeti, és kevésbé valószínű, hogy támogatást kapnak. A George Floyd Egyesült Államokban történt meggyilkolását követően az Európa-szerte fellángolt „Black Lives Matter” tiltakozások arra világítanak rá, hogy az intézményes rasszizmus és az idegengyűlölet még mindig be van ágyazódva az európai társadalmakban.

1.5. A migránsok és etnikai kisebbségek számos esetben élen járnak a világjárvány és az azzal járó következmények kezelésében, és egyúttal aránytalan mértékben viselik annak kockázatait is. El kell ismerni szerepvállalásukat, és ebben fontos szerepet kell játszania a sokszínűségi stratégiának. Hozzájárulásuk elismerésének ki kell terjednie a minőségi munkakörülmények, a tisztességes bérek és a szociális védelem biztosítására. A migránsok számára ugyanazokat a minőségi lakhatási, oktatási és egészségügyi normákat kell biztosítani, mint az európai polgárok számára. Ezenkívül az okmányokkal nem rendelkező migránsok védelmére irányuló politikákat kell végrehajtani a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek részvételével és jóváhagyásával.

1.6. Az EU és a tagállamok proaktív módon nagyobb összegeket kell, hogy mozgósítsanak a sokszínűség kezelésére, még hozzá valamennyi polgár javára, illetve a társadalmi igazságosság, az alapvető jogok és a gazdaság érdekében. A Covid19-világjárvány és a gazdasági válság nem szolgálhat ürügyként arra, hogy csökkentsék a kiadásokat vagy a tagállamok kapacitását ezen a területen. Különösen a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek számára kell megfelelő és hosszú távú támogatást biztosítani a sokszínűséggel kapcsolatos politikák kidolgozására és végrehajtására. Az egyik ilyen forrás az új ESZA+ alap kell, hogy legyen.

1.7. A sokszínűségre vonatkozó politikáknak foglalkozniuk kell azzal is, hogy nem aknázzák ki eléggé az egyes készségekben rejlő lehetőségeket. Az EGSZB megismétli a képzések jobb elismerésére vonatkozó ajánlásait, különösen az egészségügyi és a tartós gondozási ágazat vonatkozásában ⁽¹⁾. A képzésekkel kapcsolatos és a korábbi tanulmányok során szerzett ismeretek elismerésére irányuló folyamatok fejlesztése során követni kell az UNESCO ajánlásait, amely következetes, átlátható és rugalmas keretet sürget a migránsok és menekültek számára ⁽²⁾.

1.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a közszolgáltatások és megfelelő finanszírozásuk fontos szerepet játszanak a sokszínűség védelmében.

1.9. Az EGSZB kéri az EU-t és a tagállamokat, hogy biztosítsanak ingyenes és egyetemes tanfolyamokat, többek között nyelvtanfolyamokat, lehetővé téve a migránsok számára, hogy teljeskörűen részesei lehessenek a munkaerőpiacnak.

1.10. Az EGSZB kéri, hogy a sokszínűség kezelését építsék be a különböző uniós szakpolitikákba, illetve a közbeszerzésre vonatkozó uniós szabályokba, és a közbeszerzési szerződések odaítélésekor vegyék figyelembe, hogy az adott vállalkozásnál van-e sokszínűségi politika.

1.11. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a szociális partnerek nagyon fontos szerepet töltenek be a sokszínűség kezelésének fejlesztésében, végrehajtásában és értékelésében. Kutatások és ismertetett esettanulmányok igazolják, hogy kiemelten fontos a kollektív tárgyalás és a társadalmi párbeszéd, és hogy azokon a munkahelyeken, ahol jelen van a szakszervezet, nagyobb valószínűséggel találni befogadási politikákat, és jobbak a megkülönböztetés elleni gyakorlatok. Ezenfelül a szakszervezetek és a munkaadói szervezetek különleges támogatási mechanizmusok útján fontos szerepet játszanak abban, hogy struktúráikon belül megerősítsék a migráns munkavállalók és vállalkozók helyzetét.

1.12. Az EGSZB hangsúlyozza a migránsok és etnikai kisebbségek jogaival foglalkozó civil társadalmi szervezetek és érdekérvényesítő csoportok fontos szerepét. A migránsok által irányított szervezetek kifejezetten felszólítanak a strukturált párbeszédre és az érdemi részvételre a migráns és etnikai kisebbségű munkavállalókat érintő munkaerő-migrációs és foglalkoztatáspolitikai minden szakaszában. Hogy a sokszínűség kezelése érdemi legyen, minden érdekelt felet be kell vonni a társadalmi és civil párbeszédbe.

1.13. Az EGSZB arra ösztönzi a munkaadókat, hogy a szakszervezetekkel együttműködésben dolgozzanak ki megalapozott sokszínűség-kezelési stratégiákat, amelyek túlmutatnak a vállalati társadalmi felelősségvállalással (CSR) kapcsolatos nyilatkozatokon, és a változások érdekében alkalmazzanak megfelelő nyomon követést. Konkrétan segíteni kell a munkáltatókat a meglévő eszközkészletek és módszerek – például a Rasszizmusellenes Európai Hálózat (ENAR) által kifejlesztett eszközök – felhasználásában. A munkáltatóknak törekedniük kell arra, hogy a sokszínűséggel kapcsolatos politikákat az egész ellátási láncban alkalmazzák.

1.14. A rendszerszintű rasszizmus leküzdésére és a sokszínűség előmozdítására irányuló átfogó stratégiák kidolgozása érdekében a tagállamoknak ki kell dolgozniuk rasszizmus elleni nemzeti cselekvési terveket, még hozzá az ENSZ 2018-ban, Dél-Afrikában megtartott rasszizmusellenes világkonferenciája által javasolt módon ⁽³⁾.

1.15. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy sürgősen dolgozzon ki új tervet a harmadik országbeli állampolgárok befogadására vonatkozóan, mivel a korábbi ilyen terv 2018-ban lejárt. A javasolt migrációs és menekültügyi paktumba pedig be kell építeni a migránsok befogadásának erősítését célzó pozitív fellépéseket.

1.16. Az EGSZB úgy véli, hogy tagállami és uniós szinten is javítani kell az adatgyűjtést és a munkaerőpiacokkal kapcsolatos sokszínűségi politikák nyomon követését. Megfelelőbb adatgyűjtés hiányában nem fogjuk tudni figyelemmel kísérni és fejleszteni a kapcsolódó stratégiákat. Az EGSZB ezért arra kéri az összes érintett felet, hogy működjenek együtt az etnikai kisebbségek és a migráns munkavállalók munkaerőpiaci részvételére vonatkozó adatgyűjtés előmozdítása érdekében.

⁽¹⁾ HL C 487, 2016.12.28., 7. o.

⁽²⁾ GEM (2018), 37, szakpolitikai dokumentum, UNESCO.

⁽³⁾ Például Svédország, Hollandia és Franciaország nemrég elfogadott ilyen politikákat

1.17. A demokráciához alapvető a befogadás és a sokszínűség. Munkahelyeink és társadalmaink demokratikusabbá válnak, ha az etnikai kisebbségek és migránsok részt vesznek a civil társadalomban, a szakszervezetekben és a formális demokratikus folyamatokban, mint például a választásokban. Az aktív polgárság előmozdítása érdekében a tagállamoknak arra kell ösztönözniük a migránsokat, hogy aktívan vegyenek részt nemcsak a munkaerőpiacon, hanem a döntéshozatali folyamatokban, például a politikában is. A sokszínűség társadalmainkban való előmozdítása érdekében fontos a migránsok szavazati joggal való felruházása, hogy az uniós polgárokkal azonos módon részt vehessenek a helyi választásokon, és a helyi közösségek képviselőjeként jelölthessék magukat.

1.18. Az uniós intézményeknek, köztük az EGSZB-nek is példát kellene mutatniuk a sokszínűség kezelése terén, többek között azzal, hogy növelik etnikai kisebbséghez tartozó tagjaik és alkalmazottaik számát^(*). Jó példa erre az EGSZB nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdésekről szóló véleménye^(§), amelynek eredményeként létrejött egy, a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó belső csoport.

2. Bevezetés

2.1. Ennek a véleménynek a szóhasználatában a „migránsok” olyan személyek, akik nem abban az országban születtek, ahol jelenleg élnek, ideértve az európai polgárokat és a harmadik országok állampolgárait is. „Etnikai kisebbségek” az olyan faji, etnikai vagy vallási kisebbséghez tartozó személyek, akik a lakóhelyük szerinti országban születtek. Ez a vélemény inkább a pozitív „befogadás” kifejezést használja az „integráció” helyett, amelyet a sokszínűséggel kapcsolatos diskurzus során is gyakran használnak.

2.2. A rasszizmus és a diszkrimináció egyrészt lehet egyéni, és kiterjedhet olyan cselekményekre, mint az egyenlőtlen bánásmód, a zaklatás vagy a gyűlölet-bűncselekmények. Másrészt lehet strukturális, és idetartozik az intézményi megkülönböztetés – például a munkaerőpiaci egyenlőtlenség –, vagy a szociális jogoknak az illegális foglalkoztatás vagy a migrációs helyzet miatt történő elvesztése^(¶). A sokszínűségi politikáknak ezért különös figyelmet kell fordítaniuk a „fajhoz kötött csoportokra” – olyan marginalizált közösségekre, amelyek bizonyos etnikai vagy vallási csoportokhoz való tartozásuk következtében strukturális vagy intézményi rasszizmussal, megkülönböztetéssel vagy profilalkotással szembesülnek.

2.3. Bevált gyakorlatként a sokszínűség munkahelyi kezelése azt jelenti, hogy a vállalkozások a szakszervezetekkel közösen, kollektív tárgyalások útján, nem kormányzati szervezetek és a kormányok támogatásával arra törekednek, hogy együtt olyan stratégiákat dolgozzanak ki, amelyek javítják a munkavállalók befogadását és az egyenlő bánásmód megvalósulását. Különös figyelmet kell fordítani az olyan tagállamokban működő vállalatokra, amelyekben alacsony szintű a kollektív tárgyalások hatóköre, valamint azokra a mikro- és kisvállalkozásokra, amelyek számos migránst és etnikai kisebbséghez tartozó személyt is foglalkoztatnak. Ezeket a vállalkozásokat – a társadalmi párbeszéd révén – támogatni kell a sokszínűséggel kapcsolatos politikák kidolgozásában. Ez szükségessé teszi a sokszínűség és a munkahelyi befogadás akadályainak, valamint a kezelésük, nyomon követésük és értékelésük részvételen alapuló elemzését. A stratégiák foglalkozhatnak a megkülönböztető hatásokkal járó szervezeti struktúrák (például toborzási és munkaerő-felvételi gyakorlatok) kezelésével, a kormányzati struktúrák sokszínűségének biztosításával és az alkalmazottak megtartásával, a karrier előrehaladásával és az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos eredmények ismertetéséhez végzett adatgyűjtéssel. A sokszínűség kezelésére irányuló stratégiák magukban foglalhatják a konfliktusmegoldás és a belső panasztételi mechanizmusok felülvizsgálatát is. Ez azt jelenti, hogy a vezetőség a szakszervezetekkel konzultálva egyértelmű eljárásokat dolgoz ki a panaszok kivizsgálásának módját illetően, és megfelelő intézkedéseket hoz a jogsértések orvoslására, ugyanakkor megvédi a panaszosokat a megtorlástól. A stratégiák magukban foglalhatják tanfolyamok lebonyolítását, támogató csoportok létrehozását és mentori programok kidolgozását. Emellett a sokszínűségi politikák ösztönözhetik az etnikai kisebbségeket és a migránsokat, hogy részt vegyenek a munkahelyi tanácsadó testületekben, például a munkahelyi tanácsokban.

2.4. A faji egyenlőség irányelvének (2000/43/EK) elfogadása óta 20 év telt el. Ez az irányelv létrehozta a faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód előmozdításának európai keretét, és pozitív intézkedéseket határozott meg (a sokszínűség kezelése). Hasonlóképpen 20 év telt el az egyenlőségről szóló keretirányelv (2000/78/EK) elfogadása óta is, amely a munkahelyi megkülönböztetés ellen lépett fel. Ezen irányelvek egyike sem akadályozza meg azonban konkrétan az állampolgárságon vagy származási országon alapuló strukturális megkülönböztetést, ezért nem nyújtanak kellő védelmet a migránsok számára a megkülönböztetéssel szemben. Ráadásul a Tanács nem fogadta el az úgynevezett horizontális irányelvet, amelynek célja a személyeknek a munkahelyen belül és kívül, többféle okból történő megkülönböztetéssel szembeni védelme.

(*) Lásd: az Európai Bizottság elnökének, Ursula von der Leyennek 2020. június 17-i beszédét.

(§) HL C 240, 2019.7.16., 3. o.

(¶) ENAR, árnyékladói jelentés: Racism and Discrimination in Europe 2013-2017 [Rasszizmus és megkülönböztetés Európában 2013–2017]

2.5. A megkülönböztetés elleni küzdelem és az egyenlőség előmozdítása az uniós Szerződésben és a szociális jogok európai pillérében is szerepel. A Tanács 2004-ben elfogadta a bevándorlási integrációs politikára vonatkozó közös európai uniós alapelveket. A 2010-ben elfogadott zaragozai nyilatkozat ezen elvek alapján hangsúlyozta, hogy új menetrendet kell elfogadni az integrációra vonatkozóan, és egy mutatókészletet határozott meg a migránsok európai integrálásának elemzése és nyomon követése céljából⁽⁷⁾. E folyamat eredményeképpen létrehozták az európai integrációs honlapot (EWSI); ez alapvető eszköz az összehasonlító kutatáshoz, a migránsok beilleszkedésével kapcsolatos stratégiák országok szintjén való nyomon követéséhez és a bevált gyakorlatok értékeléséhez⁽⁸⁾. A folyamat részeként létrehozták az európai integrációs hálózatot (EIN) is, amely az uniós tagállamok, valamint Izland és Norvégia migránsok beilleszkedéséért felelős minisztériumainak képviselőit tömöríti, hogy egyeztessenek az Európai Bizottsággal a migrációs politikáról⁽⁹⁾.

2.6. Az Európai Bizottság 2010-ben létrehozta a sokszínűségi charták uniós platformját⁽¹⁰⁾, amelyek arra ösztönzik a szervezeteket, hogy sokszínűségi és befogadási politikákat dolgozzanak ki és vezessenek be, és lehetőséget kínálnak a tapasztalatok és bevált gyakorlatok cseréjére és megosztására. Jelenleg 24 európai sokszínűségi charta létezik. A charta aláírásával a szervezet önkéntesen vállalja, hogy előmozdítja a munkahelyen a sokszínűséget és az esélyegyenlőséget. A sokszínűségi charta aláírásával óriási partneri hálózat, publikációk és támogató eszközök válnak elérhetővé az összehasonlító teljesítményértékeléshez, a méréshez és a nyomon követéshez.

3. Általános megállapítások

3.1. A bevándorlók és az etnikai kisebbségek helyzete az utóbbi időben romlott, több támadást tapasztalunk e csoportok ellen, valamint egyre több a rasszisták által előidézett gyűlöletbeszéd és az idegengyűlölő előítélet. Az EU-nak sürgősen fel kell lépnie e tekintetben, és ennek az egyik módszere a sokszínűség kezelésének előmozdítása.

3.2. Ezenkívül a menedékkérők és a beérkező migrációs hullámok nyomást gyakoroltak a tagállami integrációs szolgálatok kapacitására. A következő többéves pénzügyi keret alapjainak, például az ESZA+-nak növelniük kellett volna a befogadási politikák támogatására szolgáló pénzügyi kapacitást.

3.3. Az Európai Bizottság számára nemrégiben végzett kutatás azt állapította meg, hogy az összes tagállamot tekintve átlagosan a „kulcsfontosságú szakmákban” dolgozó munkavállalók 13%-a bevándorló, és az olyan ágazatok alapvető, frontvonalbeli munkaköreiben, mint az egészségügy, az élelmiszer-ágazat, a forgalmazás és a közlekedés, felülreprezentáltak a nem uniós migránsok⁽¹¹⁾. Az ENAR által összegyűjtött legfrissebb adatok szerint a válságnak jelentős negatív következményei voltak az etnikai kisebbségekre nézve a lakhatás, a rendőri visszaélések, a foglalkoztatás, az egészségügy, a gyűlöletbeszéd és a civil társadalmi hálózatok velük kapcsolatos képviselési lehetőségei szempontjából⁽¹²⁾. A migránsok és etnikai kisebbségek számos esetben élen járnak a világvárvány és az azzal járó következmények kezelésében, és egyúttal aránytalan mértékben viselik annak kockázatait is. El kell ismerni szerepvállalásukat, és ebben fontos szerepet kell játszania a sokszínűségi stratégiának. Hozzájárulásuk elismerésének ki kell terjednie a minőségi munkakörülmények, a tisztességes bérek és a szociális védelem biztosítására. A migránsok számára ugyanazokat a minőségi lakhatási, oktatási és egészségügyi normákat kell biztosítani, mint az európai polgárok számára. Ezenkívül az okmányokkal nem rendelkező migránsok védelmére irányuló politikákat kell végrehajtani a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek részvételével és jóváhagyásával.

3.4. A sokszínűségi politikákhoz fontos az interszekcionális megközelítés. Az etnikai kisebbségek és a migránsok nem képviselnek homogén csoportot. Sokan közülük nők – az utóbbi időben érkező migránsok soraiban nagy mértékben megnőtt a nők száma. Vannak köztük fiatalok, vallási háttérrel rendelkező személyek, fogyatékossgal élők vagy az LMBTIQ+-közösséghez tartozók. Gyakran tapasztalnak intézményi és strukturális elfogultságokból fakadó többszörös megkülönböztetést. Ez különösen igaz a munkaerőpiacra való belépés és a munkahelyi szegregáció szempontjából, és kapcsolódik például az emberek tartózkodási jogcíméhez, a munkaerő-felvételi gyakorlatokhoz és a bizonyos nemzetiséghez tartozó, bizonyos vallási vagy etnikai háttérrel rendelkező emberekkel szembeni rasszista előítéletekhez.

3.5. A közszolgáltatásokhoz való egyetemes hozzáférés biztosítása a befogadás fontos része. Sok esetben a migránsok és az etnikai kisebbségi közösségek hozzá tudnak férni közszolgáltatásokhoz. Más esetekben a közszférában kapnak munkát, amelynek konkrétan feladata az egyenlőség előmozdítása. Számos migráns, különösen a menedékkérők és a fajhoz kötött csoportok, ugyanakkor jelentős akadályokkal szembesül a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben is. A privatizáció és a közszolgáltatásokba való beruházás általános hiánya miatt a hatóságok nagy kihívásokkal néznek szembe az egyenlőségi politikák megvalósítása terén is.

⁽⁷⁾ Az integráció témájában tartott európai miniszteri konferencia, 2010. április 16.

⁽⁸⁾ EWSI.

⁽⁹⁾ EIN.

⁽¹⁰⁾ Európai Bizottság, A sokszínűségi charták uniós platformja.

⁽¹¹⁾ Fasani, F. és Mazza, J. (2020), Immigrant Key Workers: Their Contribution to Europe's COVID-19 Response [Kulcsfontosságú migráns munkavállalók: közreműködésük az Európa által a Covid19-re adott válaszbán], JRC120537. sz. tájékoztató feljegyzés, Európai Bizottság.

⁽¹²⁾ ENAR (2020), Covid Impact Paper [Dokumentum a Covid hatásáról].

3.6. Sok migráns olyan munkát végez, amely alatta marad a képességeinek vagy képzéseinek. Ennek gyakran strukturális okai vannak, például amikor az EU-n kívül megszerzett oktatást, képzéseket és készségeket nem ismerik el, ami hátrányos megkülönböztetést eredményez a munkaerő-felvételi gyakorlatokban és a munkakörök szegmentációjában. Az elégtelen nyelvtudást gyakran tekintik a foglalkoztatás akadályának, ám gyakran nem veszik figyelembe, hogy a migráns munkavállalóknak köszönhetően a munkahelyen kialakuló kulturális és nyelvi sokszínűségnek előnyei is vannak. A sokszínűség kezelése segíthet e probléma megoldásában, és egyúttal növelheti a munkaerő-állomány általános termelékenységét.

3.7. A sokszínűséggel kapcsolatos politikákat nemcsak a kérdéses csoport befogadási stratégiájaként, hanem általában véve az uniós lakosság oktatására szolgáló eszközként is alkalmazni kell. Ennek érdekében nagyobb hangsúlyt kell fektetni a felnőttek és a fiatalok etnikai sokszínűséggel és migrációval kapcsolatos oktatására, beleértve azt is, hogy ezek milyen jelentős mértékben járulnak hozzá kultúráinkhoz, társadalmunkhoz és gazdaságunkhoz. Emellett az iskolai tanterveknek nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a rasszizmusra, beleértve a strukturális rasszizmust is. Az EU-nak a tagállamokkal együtt, valamint a szociális partnerek és a közösségi szervezetek aktív részvételével tájékoztató kampányokat kell indítania a sokszínűség előmozdítása és a rasszizmus elleni küzdelem érdekében európai és nemzeti szinten.

3.8. Az oktatás és a képzés a migráns és etnikai kisebbségi közösségek fokozott integrációjának szempontjából is fontos. A képzés magában foglalhatja az önkéntességet vagy a mentorálás különböző formáinak létrehozását is, ahol a mentorok helyi polgárok vagy maguk is migránsok. A Covid19-válság rávilágított a migráns közösségek egészségtudatosságának fontosságára, hogy meg tudják védeni magukat a világjárványtól.

3.9. Sok szociális partner és civil társadalmi szervezet saját strukturáin belül foglalkozik a sokszínűség kezelésével, például a migránsok bizottságai vagy a szakszervezeteken belüli önszerveződő csoportok révén. Az ilyen strukturák nemcsak a polgári jogi aktivitás erősítését segítik, hanem a demokrácia munkahelyen és a társadalom egészében való javításához is hozzájárulnak⁽¹³⁾. A szavazati jogokkal nem rendelkező migránsok nem vehetnek részt lakóhely szerinti országaikban a demokratikus döntésekben, csak a civil társadalmi szervezeteken és a szakszervezeteken keresztül.

3.10. A migráns munkavállalók megfelelő támogatással nemcsak a gazdasághoz járulnak hozzá, hanem a társadalmi igazságossághoz is. A migráns munkavállalók megszervezésével foglalkozó szakszervezetek példái azt mutatják, hogy ezek a munkavállalók proaktívabbak lehetnek más munkavállalóknál, mindenki javára kiállva a társadalmi igazságosság és a jobb munkafeltételek mellett⁽¹⁴⁾.

3.11. A nyelvtanulás fontos szerepet tölt be a migránsok befogadásában⁽¹⁵⁾. Az állampolgárság feltételeként valamennyi ország megköveteli a nyelvtudást, mégis csak néhány ország biztosít ingyenes nyelvtanfolyamokat⁽¹⁶⁾. Az EU-nak és a tagállamoknak elő kell segíteniük az ingyenes nyelvórákat az állampolgárságot kérő migránsok számára.

3.12. A sokszínűség kezelését alkalmanként szerepeltetik a munkaadók CSR-politikájában, és egyes tagállamok ösztönzik is. Jóllehet a CSR-politikák felhasználhatók lehetnek a sokszínűség kezelésére irányuló elvek támogatására, a szakszervezetekkel és a civil társadalommal való kapcsolat hiányában problémás erre támaszkodva megvalósítani a sokszínűség kezelését.

3.13. Egyes tagállamok eltávolodóban vannak a sokszínűségi stratégiáktól. Különösen a közép-kelet-európai országok használják a vendégmunkások olyan migrációs modelljét, amely főként rövid tartózkodást lehetővé tevő vízumokat enged meg a külföldi munkavállalók számára. Ez a modell nemcsak gazdaságilag bizonyult nem hatékonynak, hanem megerősítette a megkülönböztetést és az idegengyűlöletet is⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Rogalewski, A. (2018). *Organising and mobilising Central and Eastern European migrant women working in care*. Transfer: European Review of Labour and Research, 24(4), 421–436.

⁽¹⁴⁾ Ugyanott.

⁽¹⁵⁾ Together in the EU – Promoting the participation of migrants and their descendants [Együtt az EU-ban: a migránsok és leszármazottaik részvételének előmozdítása] (2017), az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége.

⁽¹⁶⁾ www.sirius-project.eu.

⁽¹⁷⁾ Penninx, R., Roosblad, J. (eds) (2000) *Trade Unions, Immigration and Immigrants in Europe, 1960–1993. A Comparative Study of the Attitudes and Actions of Trade Unions in Seven West European Countries* [Összehasonlító tanulmány a szakszervezetek hozzáállásáról és fellépéseiről hét nyugat-európai országban]. New York: Berghahn.

3.14. Kevés adat áll rendelkezésre az uniós munkavállalók etnikai és migrációs háttéréről. Pedig ezek az adatok nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a munkaerő-felvétel, a karrierminták és a munkavállalók megtartása kapcsán figyelemmel kísérjék és javítsák a sokszínűséget. Bár az EGSZB elismeri, hogy vannak aggályok azzal kapcsolatban, hogy az ilyen adatok gyűjtése önmagában a megkülönböztetés egyik formája lehet, hangsúlyozza, hogy az uniós jog lehetővé teszi az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtését, amennyiben az ilyen adatokat önkéntesen és az adatvédelmi normáknak, többek között a titoktartásnak megfelelően bocsátják rendelkezésre⁽¹⁸⁾. Ahhoz, hogy az egyenlőségi politikák hatékonyak legyenek, a munkáltatóknak olyan megközelítéseket kell követniük, amelyek a sokszínűség kezelésével kapcsolatban bevált gyakorlatokon, illetve azon alapulnak, hogy az egyenlőségre vonatkozó adatok a munkahelyi megkülönböztetés elleni küzdelem céljából gyűjtik. Az etnikai hovatartozásra, a vallásra és a migrációs háttérre vonatkozó érzékeny személyes adatok gyűjtése csak a megkülönböztetés kockázatának kitett csoportokkal konzultálva, valamint olyan megfelelő biztosítékok megléte mellett történhet, amelyek biztosítják a tájékoztatáson alapuló beleegyezést, az önazonosítást, az önkéntes részvételt, a magánélet tiszteletben tartását és a személyes adatok bizalmas kezelését. Számos munkáltató, valamint számos szakszervezet és civil társadalmi szervezet már most is ilyen megközelítést alkalmaz a befogadás előmozdítása, valamint a munkaerő és a tagság sokszínűségének javítása érdekében.

3.15. Változtatni kell a sokszínűség kezelésével kapcsolatos diskurzuson, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra). A sokszínűségnek hosszú távú előnyökkel járó beruházásnak kell lennie, nem tekinthető a kkv-kat sújtó adminisztratív tehernek, de nem korlátozódhat a nagy költségvetéssel rendelkező multinacionális vállalatokra sem. A befogadási politikákat valamennyi vállalkozásnak a szakszervezetek részvételével kell megvalósítania, különösen azokban az ágazatokban, ahol nagy arányban foglalkoztatnak migráns és etnikai kisebbséghez tartozó alkalmazottakat, például a vendéglátásban, a szállodaiiparban és az építőiparban.

3.16. A sokszínűség kezelése nemcsak a kvóták teljesítéséről szól, hanem az olyan munkahelyi akadályok proaktív lebontásáról is, amelyek faji egyenlőtlenségeket teremtenek. A strukturális rasszizmus miatt az etnikai kisebbséghez tartozó és migráns háttérrel rendelkező munkavállalókat a fehér munkavállalóknál aránytalanul nagyobb mértékben alkalmazzák bizonytalan, veszélyesebb, alacsony bérezésű és ideiglenes munkakörökben. A közvetett faji megkülönböztetés eseteivel szemben nem könnyű jogi úton fellépni, és még nehezebb bizonyítani az intézményi rasszizmust. A komolyan vett sokszínűség-kezelési stratégiák hatékony eszközei lehetnek a faji és migrációs háttér alapján történő megkülönböztetés kiküszöbölésének.

4. A sokszínűség kezelésére irányuló stratégiák összehasonlítása négy országban

4.1. Franciaország, Olaszország, Finnország és Lengyelország jelentős különbségeket mutat a migrációs minták, a munkaerőpiaci helyzet és az etnikai kisebbségek jogállása szempontjából. Ugyanakkor mind a négy ország közös kihívásokkal néz szembe a strukturális megkülönböztetéssel kapcsolatban.

4.2. Mind a négy országban közös jelenség a munkaerőpiac szegmentálódása, vagyis hogy a migráns munkavállalók az alacsony bérezésű és bizonytalan munkakörökben koncentrálnak. A helyzet Olaszországban, utána pedig Franciaországban a legszűkebb. Lengyelország is hasonló tendenciákat mutat. Ezekben az országokban a civil társadalom a migránsok jogállásának rendezését követeli. Finnországban bizonyítható a migránsok és a fehér finnek közötti bérszakadék, ám az adatok a megkülönböztetésmentességről szóló, 2014-ben elfogadott törvény előtti időszakból származnak.

4.3. A nemek közötti hátrányos megkülönböztetésnek és a nők migráns háttérének az együttes jelenléte minden országban komoly problémát jelent, és a meglévő adatok szerint a színes bőrű nők körében a legmagasabb a munkahelyi megkülönböztetés mértéke a fehér bőrű európaiakhoz és az azonos etnikai csoportba tartozó férfiakhoz viszonyítva.

4.4. A sokszínűség kezelésével kapcsolatban eltérő mértékben vannak jelen kormányzati, munkáltatói és civil társadalmi tevékenységek. A sokszínűségi charták mind a négy országban aktívak, a sokszínűségi charták uniós platformjának keretében. Franciaország 2015-ben elfogadott egy rasszizmus elleni nemzeti tervet, amely elősegíti a társadalmi párbeszédet. Finnország viszont erőteljes szabályozási megközelítést alkalmaz, a büntető törvénykönyv alapján a megkülönböztetést bűncselekményként határozza meg, és a 30 főnél több alkalmazottat foglalkoztató munkaadókat jogilag kötelezi a munkahelyi egyenlőség előmozdítására szolgáló tervek kidolgozására.

4.5. A roma és a szinti személyek marginalizációja mind a négy országban gyakori probléma, ez a csoport szembesül a legnagyobb mértékű munkahelyi megkülönböztetéssel.

⁽¹⁸⁾ ENAR (2016), Equality Data Collection: Facts and Principles [Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése: tények és elvek]

4.6. Olaszország – a Belgiummal és Svédországgal a sokszínűségi chartájának keretében szervezett kutatási program részeként – együttműködik a munkaadókkal és az álláskeresőkkel, és megosztja a munkaerőpiaci befogadás stratégiáinak bevált gyakorlatait.

4.7. Lengyelországban a migrációval kapcsolatos befogadási politikákat egyes nem kormányzati szervezetek, helyi közösségek és szociális partnerszervezetek önállóan dolgozzák ki. A munkaerőpiac széttöredezettsége miatt a meglévő kezdeményezések nem könnyen jutnak el a migránsokhoz, és nemigen tudják megvédeni jogaikat. Úgy tűnik, hogy a nyelv kevésbé jelent problémát, mert a migránsok többsége Ukrajnából származik, ahol a nyelv hasonló a lengyelhez.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A szociális párbeszéd mint a gazdasági fenntarthatóságnak és a gazdaságok ellenálló képességének fontos pillére, figyelembe véve az élénk nyilvános vita hatását a tagállamokban

(Feltárási vélemény a német elnökség felkérésére)

(2021/C 10/03)

Előadó: **Cinzia DEL RIO**

Vladimíra DRBALOVÁ

René BLIJLEVENS

A Tanács német elnökségének felkérése 2020.2.18-i levél

Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke

Illetékes szekció: „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció

Elfogadás a szekcióülésen: 2020.9.9.

Elfogadás a plenáris ülésen: 2020.10.29.

Plenáris ülés száma: 555.

A szavazás eredménye: 252/0/5

(mellette/ellene/tartózkodott)

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A nemzeti és az európai szintű szociális párbeszéd kulcsszerepet játszik a tagállamokban az élet- és munkakörülmények felfelé irányuló konvergenciáját előmozdító gazdasági, munkaügyi és szociális politikák alakításában. A válságkezelés, a változások előrejelzése és kezelése, a hosszú távú tervezés, az innovációs képesség, a zöld és a digitális átállás nyomán követése, a gondos vállalkozásirányítás, valamint a szociális partnerek közötti – a munkavállalók tájékoztatásán, a konzultációhoz és a részvételhez való jogon alapuló – bizalomalapú együttműködés ugyanannak az európai keretnek a részét képezik, amelynek célja az Európa előtt álló kihívásokra történő hatékony válaszadás, valamint a Covid19-válság kezelése.

1.2. A szociális párbeszéd fejlődik: a növekvő globalizált és összekapcsolt gazdaságok és termelési folyamatok, valamint a kereskedelem hatása a multinacionális vállalatokkal és a különböző szintű globális ellátási láncokkal fenntartott transznacionális kapcsolatok fokozására ösztönöznek, ami közös és összehangolt európai szintű megközelítést tesz szükségessé.

1.3. Az EGSZB tudatában van annak, hogy a hatékony szociális párbeszédnek a következőket kell magában foglalnia: reprezentatív és legitim szociális partnerek, akik rendelkeznek a részvételhez szükséges ismeretekkel, technikai kapacitással és kellő időben hozzáférnek a releváns információkhoz; a szociális párbeszédben való részvétel iránti politikai akarat és elkötelezettség; a szociális partnerek autonómiához való alapvető jogainak, az egyesülési szabadságnak és a kollektív tárgyalásoknak a tiszteletben tartása, amelyek továbbra is a munkaügyi kapcsolatok középpontjában állnak, valamint egy olyan jogi és intézményi keret, amely támogatja a szociális párbeszéd folyamatait a jól működő intézményekkel.

1.4. Az európai szociális párbeszéd az európai szociális modell elidegeníthetetlen eleme, amely a Szerződésben is szerepel, és amelyet uniós jogszabályok is támogatnak, és a szociális jogok európai pillére is elismer. Az EGSZB arra ösztönzi az európai szociális partnereket, hogy a Szerződés által számukra biztosított valamennyi lehetőséget használják ki arra, hogy tárgyalásokat kezdjenek az új témákról és a gyors munkaerő-piaci változásokról.

1.5. A szociális jogok európai pillérének végrehajtására irányuló cselekvési terv feltárja majd a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások megerősítésének lehetőségeit. A szociális partnereknek a szemeszter folyamatába való bevonását kulcsfontosságúnak kell tekinteni a tényleges eredmények elérése szempontjából, miközben az adatok azt mutatják, hogy egyes országokban ez a részvétel az Európai Bizottság közvetlen országspecifikus ajánlásai ellenére széttöredezett vagy hiányzik. Tekintettel arra, hogy az európai szemeszter fontos szerepet fog játszani a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret és a Next Generation EU program végrehajtásában, az EGSZB egy olyan mechanizmus bevezetését kéri, amely a szociális partnerek számára jogot biztosít a konzultációhoz uniós és nemzeti szinten egyaránt.

1.6. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az európai szintű szociális partnerekkel konzultálva európai kezdeményezések révén határozzon meg egyértelmű és átlátható kritériumokat a szociális partnerek ágazati megállapodásainak végrehajtására vonatkozóan, az EUMSZ 155. cikke (2) bekezdésének megfelelően.

1.7. A korábbi válságok tanulságai a következők: azok az országok, ahol a szociális párbeszéd intézményei és a munkaügyi kapcsolatok jól működnek, nagyobb valószínűséggel adnak gyors és hatékony háromoldalú válaszokat. A szociális partnerek azonnali és tényleges bevonása és a kormányok támogatása kulcsfontosságú tényezők a válság közvetlen következményeinek kezelésében, mint ahogy a foglalkoztatás fenntartható vállalkozásokon és szociális beruházásokon keresztül történő védelmére és előmozdítására irányuló hosszú távú helyreállítási tervek is.

1.8. A kollektív tárgyalások hatókörét és folyamatait minden szinten prioritásként kell kezelni. A kiszolgáltatott munkavállalói és polgári csoportok szociális védelmi rendszerekbe való bevonásának a közpolitika egyik prioritását kell jelentenie.

1.9. A szociális párbeszéd, a kollektív tárgyalásokon és a munkavállalók tájékoztatáshoz, konzultációhoz és részvételhez való jogának tiszteletben tartásán alapuló hatékony vállalatirányítás lehetővé teszi a pozitív gazdasági célok, valamint a szociális és környezetvédelmi célok elérését. A munkavállalók közvetlen érdeklődésére számot tartó kérdésekben a megalapozott vezetői döntések meghozatalának megkönnyítése hozzájárul a fenntartható és méltányosabb üzleti modellhez. Ez segíti az európai szociális modellt, amely az európai vállalatok versenyképességének egyik motorja.

1.10. A globalizáció és a növekvő transznacionális termelési folyamatok megváltoztatták a vállalatok körüli információáramlás szerkezetét. A munkavállalók tájékoztatáshoz, konzultációhoz és részvételhez való jogát az uniós jogszabályok elismerik, és e jogok alapvető fontosságúak az eredményes szociális párbeszéd szempontjából; javítani kell az európai üzemi tanácsok minőségét és hatékonyságát a transznacionális szerkezetátalakítási folyamatokban; a munkahelyi demokrácia megerősítése érdekében orvosolni kell a hiányosságokat, és végrehajtható intézkedéseket, valamint hatékony és arányos szankciókat kell bevezetni. Az EGSZB már szorgalmazta egy uniós szintű, harmonizált keret létrehozását a munkavállalók vezetőségi szintű részvétele tekintetében, tiszteletben tartva ugyanakkor a nemzeti és vállalati szintű különbségeket. Sajnálatos módon a jóváhagyott európai társasági jogi jogszabályok nem foglalkoznak ezzel a javaslattal.

1.11. Az EGSZB a rugalmas, célirányos megoldásokat támogatja, amelyek a munkaadók és a munkavállalók közötti, a tájékoztatás, a konzultáció és a részvétel konkrét módjainak meghatározására irányuló megfelelő szintű tárgyalásokon alapulnak, biztosítva mindeközben az egyenlő versenyfeltételeket és a védelem megfelelő minimális szintjét.

1.12. Az EGSZB európai és nemzeti szintű fellépésre szólít fel annak biztosítása érdekében, hogy a Covid19-válságból eredő szerkezetátalakítási folyamatok során tiszteletben tartsák a tájékoztatáshoz és a konzultációhoz való jogot.

1.13. A pandémiát követő válság kezelése során az EGSZB a következőket ajánlja: (i) a szociális partnerek megfelelő bevonása a nemzeti helyreállítási tervek kidolgozásába és végrehajtásába; (ii) jobb együttműködés a szociális partnerek és az Európai Bizottság között az európai források következetes felhasználásának biztosítása érdekében; (iii) az Európai Bizottság az európai szociális partnerek közös javaslatának megfelelően mozdítsa elő egy új, ideiglenes pénzügyi eszköz létrehozását a helyreállítási szakaszban végrehajtható rendkívüli tevékenységek támogatására.

2. Miként mozdítható elő és terjeszthető ki a szociális párbeszéd

2.1. A német elnökség felkérte az EGSZB-t, hogy e véleményének központi kérdéseként vizsgálja meg, miként léphet túl a szociális párbeszéd koncepciója – és különösen a szociális párbeszéd háromoldalú formája – a kollektív tárgyaláson. A háromoldalú szociális párbeszéd – a kétoldalúhoz hasonlóan – kulcsfontosságú eszköz bármely változási folyamat felelősségteljes irányításához.

2.2. Ahhoz, hogy értékeljük, milyen szerepet játszhat a szociális párbeszéd és a részvételen alapuló irányítási modellek a felfelé irányuló gazdasági és társadalmi konvergencia előmozdításában, valamint a mostanihoz hasonló válság idején a Covid19 társadalmi és gazdasági hatásaira történő reagálásban, érdemes visszaidézni, hogyan fejlődött a szociális párbeszéd koncepciója nemzetközi és európai szinten.

2.3. Az autonóm és reprezentatív szociális partnerek szerepét az ILO alapvető egyezményei kezdettől fogva maradéktalanul elismerték, az azonban, hogy milyen szerepet tölt be a szociális párbeszéd a szociális és gazdaságpolitikák kialakításában és végrehajtásának nyomon követésében, a társadalmi változásoknak és a globalizáció gyors folyamatainak megfelelően változott. Annak szükségessége, hogy transznacionális, nemzeti és helyi szinten valamennyi érdekelt fél⁽¹⁾ be legyen vonva, a konzultáció és a döntéshozatali folyamatokban való részvétel új formáira sarkall, amelyekre különböző szinteken kerülhet sor, egyrészt a nemzeti körülményektől függően, másrészt a regionális fejleményeknek, például az európai integrációs folyamatnak megfelelően.

2.4. Az ILO fogalom meghatározása szerint⁽²⁾ a szociális párbeszéd magában foglalja a munkaügyi, szociális vagy gazdaságpolitikához kapcsolódó közérdekű kérdésekkel kapcsolatos tárgyalások, egyeztetések vagy információcserék valamennyi formáját, amelyre a kormány, a munkáltatók és a munkavállalók képviselői között vagy azokon belül sort kerítenek. Megvalósulhat háromoldalú folyamatként – a kormány közvetlen bevonásával –, kétoldalú formában – a munkáltatók és a munkavállalók képviselői között –, illetve újabban határokon átnyúlóan⁽³⁾ – ami a multinacionális vállalatokon és a globális ellátási láncokon belüli transznacionális szociális párbeszédet jelenti az egyre inkább globalizált és összekapcsolt gazdaság összefüggésében.

2.5. Az EGSZB folyamatosan dolgozik azon, hogy kezelje az olyan uniós szintű következetes megközelítés iránti igényt, amely összekapcsolja az emberi jogok tiszteletben tartását, a fenntartható fejlődési célok megvalósítását és a fenntartható beruházásokat a világszerte folytatott üzleti tevékenységekben, és kezeli a multinacionális vállalatokkal fennálló növekvő transznacionális kapcsolatok hatását, ami kiterjed a szociális partnerekre. Ezek a témák különösen fontos szerepet kapnak számos konkrét véleményben, például a globális ellátási láncokon belüli kellő gondosságról és tisztességes munkakörülményekről szóló véleményben, amelynek kidolgozására a német elnökség és az EP kérte az EGSZB-t a G7 és a G20 2015-ös, illetve 2016-os csúcstalálkozóin indított vitákat követően. Az Európai Unió rendelkezik egy olyan szabályozási kerettel, amely az európai versenyképesség kulcsfontosságú elemét képező alapvető gazdasági, szociális és környezetvédelmi normákból áll.

2.6. A legnagyobb kihívást azonban az jelenti, hogy ezt a párbeszédet intézményes kerettel kell támogatni, biztosítandó az érdekelt felekkel történő párbeszéd és konzultáció folyamatának rendszerességét. Ez sajnos nem valósul meg a világ legtöbb országában és több európai országban, ahol a szociális párbeszédre alkalmi jelleggel és széttagozottan kerül sor. Az állam kulcsszerepet tölt be a háromoldalú mechanizmusokban, és nem maradhat passzív⁽⁴⁾. Felelős a konzultációhoz szükséges megfelelő feltételek, valamint jogi és intézményes keretek megteremtéséért és egy olyan politikai és civil légkör

(1) Az „érdekelt fél” kifejezés alatt a szociális partnerek értendők (munkáltatók és szakszervezetek). A háromoldalú szociális párbeszéd tekintetében magában foglalja a kormányzatokat is.

(2) *ILO Declaration on Social Justice for a Fair Globalization* [Az ILO nyilatkozata a tisztességes globalizációhoz szükséges társadalmi igazságosságról], ILC, 2008; *ILO Resolution concerning the Recurrent Discussion on social dialogue* [Az ILO határozata a szociális párbeszédrel kapcsolatos visszatérő vitáról], amelyet 2013. június 13-án fogadtak el a Nemzetközi Munkaügyi Konferencián (ILC); *ILO Resolution concerning the second recurrent discussion on social dialogue and tripartism* [Az ILO határozata a szociális párbeszédrel és a tripartizmussal kapcsolatos második visszatérő vitáról], amelyet 2018. június 8-án fogadtak el a Nemzetközi Munkaügyi Konferencián. Lásd még az ILO fennállásának századik évfordulója alkalmából a munka jövőjéről kiadott nyilatkozatot, amelyet az ILC 108. ülésén fogadtak el 2019-ben.

(3) Uo., 2018. évi ILO-határozat; *Conclusions of the general discussion on Decent work in global supply chains* [Következtetések a globális ellátási láncokon belüli tisztességes munkafeltételekről], 2016. június.

(4) Közelmúltbeli OECD-tanulmányok – *Employment Outlook 2019* [Foglalkoztatási kilátások 2019], valamint a 2019. évi „Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives” [Digitalizáció: a szakpolitikák alakítása, az emberek életének jobbá tétele] című jelentés.

kialakításáért, amely lehetővé teszi a reprezentatív és legitim szociális partnerek számára a részvételt, elismerve szerepüket. Ezzel szemben egyes európai országokban gyengítették a szociális párbeszéd folyamatait, és aláásták a szociális partnerek önállóságát ⁽⁵⁾.

2.7. Üdvözlendő lenne az erőteljes és határozott fellépés az EU részéről egy támogatóbb jellegű, a konzultációs gyakorlatok kereteinek meghatározását célzó megközelítésmód elfogadására irányulóan ⁽⁶⁾.

2.8. Az EGSZB számos véleményében rendszeresen nyomon követi a szociális párbeszéd fejlődését, érvényesítését és minőségét. A szociális partnereknek sajátos szerepet kell játszaniuk ⁽⁷⁾ a foglalkoztatást és a munkaerőpiacokat közvetlenül vagy közvetetten érintő politikák kidolgozásában és végrehajtásában. Az EGSZB emellett üdvözli az Eurofound támogató álláspontját, amely szerint „a szociális párbeszédet elő kell mozdítani és támogatni kell, tiszteletben tartva a szociális partnerek önállóságát és a kollektív tárgyalást, valamint fokozva a szociális partnerek szociális párbeszéd folytatására való képességét, ismeretekkel és képzéssel látva el őket, és megteremtve a megfelelő szakpolitikai és jogi kereteket, amelyek valamennyi érdekelt fél számára lehetővé teszik feladataik eredményes ellátását” ⁽⁸⁾. A kétoldalú szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások minden szinten a nemzeti munkaügyi kapcsolatrendszerek központi elemét képezik, és kulcsszerepet töltenek be a foglalkoztatási feltételek és a munkaerőpiac alakításában. A kétoldalú szociális párbeszédet egy kellően támogató intézményesített keretrendszerrel kell alátámasztani, tiszteletben tartva a szubszidiaritás elvét és a szociális partnerek önállóságát.

2.9. A párbeszéd nemzeti szintű mechanizmusai magukban foglalhatják a különböző civil társadalmi szervezetek előtt nyitott nemzeti háromoldalú gazdasági és munkaügyi tanácsokat, illetve a gazdasági és szociális tanácsokat, amelyek az európai társadalom gazdasági és szociális kérdésekkel kapcsolatos véleményének csatornáiként szolgálnak olyan csoportok révén, amelyeknek a polgárok a tagjai, hogy a párbeszéd ezen formájának megvalósításával törekedni lehessen gazdaságaink és társadalmaink kihívásainak közös kezelésére. Ezeket a testületeket azonban nem hozták létre valamennyi uniós országban, az EGSZB kapcsolattartó csoportjának pedig erősebb szerepet kell kapnia a koordinációban.

3. Európai szociális párbeszéd: az EU szociális modelljének egyik pillére

3.1. A szociális párbeszéd az európai szociális modell szerves összetevője. Miközben kiindulási pontnak az 1985-ös Val Duchesse-i párbeszéd tekinthető, a Maastrichti Szerződés volt az, amely tekintetbe vette a szociális partnerek észrevételeit a ma ismert európai szakmaközi szociális párbeszéd létrehozására irányulóan.

3.2. Amint azt az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) kimondja ⁽⁹⁾, a szociális partnerek közötti párbeszéd előmozdítása az Európai Unió és a tagállamok közös célkitűzése. A szakmaközi vagy ágazati szintű szociális partnerek – közösen fellépve és megállapodások aláírásával – részt vesznek a munkaügyi vonatkozású uniós jogszabályok kidolgozásában és nemzeti szintű végrehajtásában. Erre az Európai Bizottság által (az Európai Parlamentet is kiegészítve) tett jogalkotási kezdeményezés nyomán, vagy az európai szociális partnerek által meghatározott hároméves munkaprogramon alapuló önálló kezdeményezések nyomán kerül sor. Továbbá az EUMSZ szavatolja az európai szociális partnerek szerepét és önállóságát.

3.3. Az elmúlt húsz évben az európai szociális párbeszéd nagyon egyenetlenül fejlődött: történt előrelépés, de voltak visszaesések is. Az euróövezet válságának 2009-es kezdetét követően az európai szociális párbeszéd egészében véve egyértelműen romlott.

⁽⁵⁾ Az Európai Bizottság több uniós országról szóló országspecifikus ajánlásaiban kér konkrét intézkedéseket a kollektív tárgyalás és a szociális párbeszéd akadályainak megszüntetése érdekében.

⁽⁶⁾ Fontos megjegyezni, hogy a tripartit tanácskozásokról szóló 144. sz. ILO-egyezményt 26 uniós tagállam ratifikálta, Horvátországban 2021 februárjában lép hatályba, Luxemburgban nem került még sor a ratifikálásra.

⁽⁷⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o.

⁽⁸⁾ Eurofound (2020), *Capacity building for effective social dialogue in the European Union* [Kapacitásépítés: a hathatós szociális párbeszéd felé vezető út az Európai Unióban].

⁽⁹⁾ Az EUMSZ 151–155. cikke.

3.4. Az EGSZB a 2020. évi foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokról szóló véleményében⁽¹⁰⁾ kiemeli a 7. iránymutatást („A munkaerőpiacok működésének és a szociális párbeszéd hatékonyságának javítása”), amely nagyon világosan kimondja, hogy **a tagállamoknak minden szinten elő kell mozdítaniuk a szociális párbeszédet és a kollektív tárgyalást**. A szociális partnereket önállóságuk maradéktalan tiszteletben tartásával ösztönözni kell arra, hogy a számukra releváns kérdésekben folytassanak tárgyalásokat és kössenek kollektív megállapodásokat.

3.5. Az európai szociális partnerek rendszeres közös munkaprogramjaik keretében eddig kilenc keretmegállapodást kötöttek. Ezek közül hármát – a szülői szabadság⁽¹¹⁾, a részmunkaidős foglalkoztatás⁽¹²⁾, illetve a határozott ideig tartó munkaviszony szabályozásáról szólót⁽¹³⁾ – több mint 20 éve kötötték meg, európai irányelvekbe ültették át, és immár az uniós joganyag szerves részét képezik; a többi esetben autonóm megállapodásokról⁽¹⁴⁾, illetve cselekvési keretéről van szó⁽¹⁵⁾, emellett több egyéb közös dokumentum is létezik. Az autonóm megállapodások nincsenek közvetlen hatással a nemzeti munkaügyi kapcsolatokra, és át kell őket ültetni a nemzeti jogi keretbe vagy kollektív megállapodásokba, de a nemzeti szintű szociális partnerek felelnek azért, hogy a időben, megfelelően és Európa-szerte koordinált módon végrehajtsák őket.

3.6. 2020-ban a szociális partnerek autonóm megállapodást kötöttek a digitalizációról. Ez szorgalmazza egy a digitális átállásra irányuló stratégia kialakítását, amely biztosítja, hogy a vállalkozások és a munkavállalók is részesüljenek a digitális technológia bevezetésének előnyeiből (kétségfejlésztés, a munkahelyi digitális változásokkal kapcsolatos képzési programok, valamint az összekapcsolás és a lekapcsolódás szabályainak kezelésére irányuló intézkedések).

3.7. A szociális párbeszédért felelős bizottság alcsoportjának, amely a szociális párbeszéd autonóm eszközeinek végrehajtásával foglalkozik a szociális partnerszervezetek kapacitásépítésének támogatására irányulóan, meg kell vizsgálnia, szükség van-e szorosabb és intenzívebb együttműködésre és kapcsolatokra a szociális partnerek között európai és nemzeti szinten. Ezzel összefüggésben az európai szociális partnerek elkötelezték magukat amellett, hogy fokozzák erőfeszítéseiket az autonóm megállapodásaik végrehajtását akadályozó különböző tényezők kezelése érdekében, amit az Uniónak szorosan nyomon kell követnie, hogy konkrét támogatási kezdeményezéseket vehessen célba.

3.8. Végezetül hat közös munkaprogram került megtárgyalásra. A legutóbbi⁽¹⁶⁾ támogatja *A szociális párbeszéd új kezdete*⁽¹⁷⁾ című, 2016. évi négyoldalú nyilatkozat célkitűzéseit a következőkre irányulóan: a szociális párbeszéd erősítése európai és nemzeti szinten; autonóm megállapodás megtárgyalása a digitalizációról; a nemzeti szociális partnereknek nyújtott kapacitásépítési támogatás fokozása, különösen az Európai Szociális Alapon keresztül, valamint a nemzeti szociális partnerek szerepének és befolyásának növelése az európai szemeszter tekintetében.

3.9. Az EGSZB ösztönzi az európai szociális partnereket, hogy éljenek a Szerződés által számukra biztosított valamennyi lehetőséggel (az EUMSZ 154. cikke), és kezdjenek tárgyalásokat (ami alapul szolgálhat egy megújított európai keretrendszerhez a szociális és munkaügyi vonatkozású területeken) annak érdekében, hogy kezelni tudják a gyors munkaerőpiaci változásokból eredő kihívásokat, és elébe menjenek az Európai Bizottság és a Tanács e területen fennálló jogalkotói szerepének.

⁽¹⁰⁾ HL C 232., 2020.7.14., 18. o.

⁽¹¹⁾ Először 1996-ban kötötték meg, majd 2009-ben felülvizsgálták. A 2010/18/EU tanácsi irányelvvel került átültetésre.

⁽¹²⁾ A 97/81/EK tanácsi irányelvvel került átültetésre.

⁽¹³⁾ A 99/70/EK tanácsi irányelvvel került átültetésre.

⁽¹⁴⁾ A távmunkáról (2002), a munkával kapcsolatos stresszről (2004), a munkahelyi zaklatásról és erőszakról (2007), a befogadó munkaerőpiacokról (2010), az aktív idősorról és a generációközi megközelítésről (2017), valamint a digitalizációról (2020).

⁽¹⁵⁾ A kompetenciák és képzettségek egész életen át tartó fejlesztéséről (2002), a nemek közötti egyenlőségről (2005) és az ifjúsági munkanélküliségről (2013).

⁽¹⁶⁾ A 2019–2021-es munkaprogram az alábbi hat prioritással foglalkozik: digitalizáció; a munkaerőpiacok és szociális rendszerek teljesítményének javítása és kétségfejlésztés, munkahelyi pszichoszociális szempontok és kockázatok kezelése, kapacitásépítés a hatékonyabb szociális párbeszéd érdekében; körforgásos gazdaság.

⁽¹⁷⁾ A négyoldalú nyilatkozat elérhető a <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=89&newsId=2562> oldalon.

3.10. Az európai ágazati szociális párbeszéd jogszabályi alapja az ágazati párbeszédbizottságok létrehozásáról szóló, 1998. május 20-i 98/500/EK határozat⁽¹⁸⁾. Jelenleg 43 ágazati párbeszédbizottság létezik, amelyek a kulcsfontosságú ágazatokat⁽¹⁹⁾ fogják át és az uniós munkaerő mintegy 80 %-át fedik le⁽²⁰⁾. Több megállapodást tanácsi határozatok hajtottak végre, az Európai Bizottság azonban nem terjesztett a Tanács elé (az ágazati megállapodás irányelvvé alakítása céljából) két, a szociális partnerektől érkező javaslatot: a fodrászati ágazatban elért megállapodást (2012), valamint a központi/szövetségi kormányok vonatkozásában a tájékoztatáshoz és konzultációhoz való jogról szóló megállapodást (2015). Ilyen lépésre korábban nem volt példa, ezért az ügyet az Európai Bíróság elé vitték.

3.11. Egyértelmű folyamatokra van szükség a szociális partnerek közötti kötelező erejű, uniós szintű megállapodások megtárgyalásához, összhangban a Szerződésekkel (153–155. cikk), valamint átlátható kritériumokra, amelyek tiszteletben tartják a szociális partnerek önállóságát, amikor e tárgyalások eredményeit ágazatspecifikus és ágazatközi tárgyalásokon vitatják meg. Az Európai Bizottságnak valamennyi uniós szintű szociális partnerrel együttműködve tisztázni kellene a helyzetet, elkerülendő, hogy az Európai Bizottságnak homályos mérlegelési jogköre legyen a tárgyalások eredményeinek felhasználásakor.

3.12. A szociális párbeszéd uniós rendszere a több uniós tagállamban működő európai vállalatokat is érinti, és elsősorban a munkavállalók tájékoztatáshoz és konzultációhoz való joga köré épül⁽²¹⁾. Az uniós jogalkotó által e jogok hatékony és folyamatos érvényesítésének biztosítása érdekében létrehozott legfontosabb eszközt az Európai Üzemi Tanácsról szóló irányelv⁽²²⁾ jelenti.

3.13. Több mint 1 100 megállapodás került megtárgyalásra az európai üzemi tanácsok létrehozásáról vagy működésük megújításáról, valamint egyéb határokon átnyúló munkavállalói képviselői szervekről (például az európai részvénytársaság (SE) vagy az európai szövetkezetek vonatkozásában). Az utóbbi időben a multinacionális vállalatokkal folytatott szociális párbeszéd keretében jobban alkalmazták a transznacionális vállalati megállapodásokat (TCA) is, amelyek a különböző szereplők, de különösen az európai ágazati szakszervezeti szövetségek, illetve az európai üzemi tanácsok által aláírt számos szövegre építenek⁽²³⁾. Több mint 200 transznacionális vállalati megállapodás törekszik a multinacionális vállalatcsoportoknál fennálló munkaügyi kapcsolatok korszerűsítésére⁽²⁴⁾. Egy gyakorlatiasabb eszköz, amely iránymutatásokkal szolgálna a vállalati szintű, határokon átnyúló kollektív tárgyalásokhoz, hatékonyabbá tenné az uniós munkaügyi kapcsolatrendszernek ezt a rétegét.

3.14. Mindezek a tevékenységek a szociális párbeszéd dinamizmusát mutatják valamennyi szinten, még akkor is, ha ehhez a dinamizmushoz szükség lehet olyan eszközökre, amelyek segítségével a szociális párbeszéd hathatós választ adhat a vállalatok és a munkavállalók legújabb – a munkaszervezés terén bekövetkező gyors változásokból és az átmenetekből adódó – igényeire. A 2018-ban aláírt és az Európai Bizottság által támogatott *A szociális párbeszéd új kezdete* című négyoldalú nyilatkozat⁽²⁵⁾ kísérlet volt arra, hogy a szakmaközi szociális párbeszédet hozzáigazítsák az új európai intézményi felépítéshez, amelyben az uniós gazdasági kormányzás hangsúlyosabb szerepet kap az élet- és munkakörülmények felfelé irányuló konvergenciájának elindításában, valamennyi európai polgárra vonatkozóan.

3.15. **Világunk átalakítása: a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend.** Az ENSZ 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendje és annak 17 fenntartható fejlődési célja elismeri (a 8., a 16. és a 17. célban), hogy a szociális párbeszéd erősítheti a demokratikus intézményeket, és elősegítheti a fenntarthatóbb gazdaságra való áttérést azáltal, hogy közös értelmezést alakít ki a kihívásokkal és kezelésiük módjával kapcsolatban. A szociális partnerek ezért kulcsfontosságú szereplőknek tekinthetők a társadalmak és a gazdaságok megreformálása és modernizálása tekintetében.

⁽¹⁸⁾ A Bizottság 98/500/EK határozata (1998. május 20.) a szociális partnerek közötti európai szintű párbeszéd előmozdítására irányuló ágazati párbeszédbizottságok létrehozásáról, elérhető a <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998D0500&from=HU> címen.

⁽¹⁹⁾ Úgy mint közlekedés, energia, mezőgazdaság, építőipar, kereskedelem, fémipar, hajógyártás és oktatás, biztosítási és banki tevékenységek.

⁽²⁰⁾ Kerckhofs, *European sectoral social dialogue: facts and figures* [Európai ágazati szociális párbeszéd: tények és számadatok], EuroFound (2019), elérhető a <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2019/european-sectoral-social-dialogue-facts-and-figures> címen.

⁽²¹⁾ Konkrét hivatkozásokért lásd az 5. pontot.

⁽²²⁾ Az európai üzemi tanácsokat először az Európai Üzemi Tanács létrehozásáról vagy a közösségi szintű vállalkozások és vállalkozáscsoportok munkavállalóinak tájékoztatását és a velük folytatott konzultációt szolgáló eljárás kialakításáról szóló, 1994. szeptember 22-i 94/45/EK tanácsi irányelv hozta létre, jelenleg azonban az „átdolgozott irányelv” szabályozza. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:02009L0038-20151009> A 2019. évi „Benchmarking Working Europe” [Értékelés a Dolgozó Európaról] jelentés szerint 2018-ban 1150 európai üzemi tanács (EWC) létezett, amelyekben 20 000 munkavállalói képviselő vett részt.

⁽²³⁾ Európai Szakszervezetek Szövetsége–Business Europe, Final Report – Building on experiences: A win-win approach to transnational industrial relations in multinational companies [Zárójelentés – A tapasztalatokra építve: a transznacionális munkaügyi kapcsolatok kölcsönösen előnyös megközelítésmódja multinacionális vállalatoknál], 2018.

⁽²⁴⁾ Az Európai Bizottság adatai, *A transznacionális vállalati megállapodások adatbázisa*, elérhető az alábbi oldalon: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=978&langId=en>.

⁽²⁵⁾ Részletesebb információk az alábbi oldalon találhatóak: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?eventsId=1028&catId=88&furtherEvents=yes&langId=hu&>.

Hozzájárulhatnak a legtöbb fenntartható fejlődési célhoz, és a jelenlegihez képest átfogóbban be tudják építeni a fenntarthatóság szempontjait. A tárgyalások körének kiszélesítéséhez új partnerségekre és új stratégiákra van szükség⁽²⁶⁾. Az autonóm és független szociális párbeszéd kulcsfontosságú ahhoz, hogy a szociálpolitikát ötvözni lehessen egy szilárd gazdaságpolitikával és a fenntartható gazdasági növekedésre, a versenyképességre és a társadalmi fejlődésre irányuló stratégiával szerte a tagállamokban és az Európai Gazdasági Térségben⁽²⁷⁾.

3.16. Ahhoz, hogy a szociális párbeszéd továbbra is hasznos legyen, új témakörökkel és a munkaerőpiaci változásokkal is foglalkoznia kell, és hathatós eredményeket kell hoznia. A munkavégzés új, atipikus formái elmoshatják a munkavállaló és a munkáltató közötti viszony körvonalait, és azt eredményezik, hogy egyre több emberre nem terjednek ki a kollektív tárgyalások, illetve a védelmet biztosító jogszabályok. Ez egy olyan terület, amelyet szociális párbeszéd keretében kezelni lehet, segítve a munkavállalók és a vállalkozások közötti konszenzus kialakítását a fenntarthatóság valamennyi dimenziójának felölelése érdekében.

3.17. A háromoldalú szociális párbeszéd eredményesebb lehet, ha minden szinten előmozdítja a konkrét tárgyalásokat és az eredményeket. Különösen a közép- és kelet-európai országokban lehetne még javítani a háromoldalú szociális párbeszéd testületeinek működésén és a konzultációs folyamatokon ahhoz, hogy tényleges hatásuk legyen, ami egyidejűleg azt is eredményezné, hogy a szociális partnereket jobban, időben és érdemben bevonják a szakpolitikák kialakításába és a döntéshozatalba. Az ILO és az Európai Bizottság folyamatban lévő projektje igyekszik azonosítani a szociális párbeszédből eredő, különböző országokban előforduló helyes gyakorlatokat, valamint azt, hogy milyen intézkedéseket tesznek az állami hatóságok a szociális párbeszéd – és azon belül a kollektív tárgyalás – erősítése céljából a munka új világában felmerülő új kihívások és lehetőségek kezelése tekintetében, egyidejűleg támogatva a szociális partnerek autonómiáját⁽²⁸⁾.

3.18. A **szociális jogok európai pillére**⁽²⁹⁾ elismeri a szociális partnerek autonómiáját, valamint azt, hogy joguk van a kollektív fellépéshez és ahhoz, hogy – többek között kollektív megállapodások révén – bevonják őket a foglalkoztatás- és szociálpolitikák kialakításába és végrehajtásába. A szociális jogok európai pillére megerősíti, hogy a szociális párbeszéd és a szociális partnerek, valamint a kollektív tárgyalások minden szinten alapvető szerepet játszanak.

3.19. A **szociális jogok európai pillérének végrehajtására irányuló cselekvési terv** meg fogja vizsgálni, hogyan lehet uniós és nemzeti szinten **előmozdítani a szociális párbeszédet és a kollektív tárgyalást, valamint növelni a szakszervezetek és a munkáltatói szervezetek kapacitását**.

3.20. A szociális partnereket a gazdasági kormányzás európai szemesztere során be kellene vonni különösen a foglalkoztatási, szociális és – adott esetben – gazdasági reformok és politikák kidolgozásába és végrehajtásába (az országspecifikus ajánlások nyomán, vagy a nemzeti dinamikának megfelelően), valamint a nemzeti reformprogramok kialakításába⁽³⁰⁾.

3.21. Sokan rámutatnak arra, hogy a szociális partnereket a nemzeti kormányok csak néhány országban vonják be, és az évek során összegyűjtött tapasztalatok azt mutatják, hogy a gazdasági kormányzás keretében történő konzultáció lehetősége a hivatalban lévő kormányok mérlegelési jogkörébe tartozik. Még rosszabb a helyzet azokban a tagállamokban, ahol a szociális párbeszéd strukturái és gyakorlatai tekintetében továbbra is fennállnak a történelmi hiányosságok. Mindenesetre a nemzeti szociális partnereknek nem mindig van kapacitásuk arra, hogy proaktívan részt vegyenek ebben a kihívást jelentő folyamatban⁽³¹⁾.

⁽²⁶⁾ Fenntarthatóság és kormányzás, ESDE 6. fejezet.

⁽²⁷⁾ Tavaly márciusban egy konferencián ismertették a szociális partnerek és a szociális párbeszéd erősítésére irányuló ILO–EU projekt első eredményeit, amelyek a szociális párbeszéd nemzeti intézményeinek eredményességével és a kormányok e folyamat ösztönzésében játszott szerepével foglalkoztak.

⁽²⁸⁾ Az ILO és az Európai Bizottság egyik új projektje annak elemzését és dokumentálását célozza, hogy miként igyekeznek az uniós országokon belüli szociális partnerek alkalmazkodni ezekhez a változásokhoz (Youcef Ghellab, Daniel Vaughan-Whitehead).

⁽²⁹⁾ A szociális jogok európai pillérének kihirdetéséről szóló intézményközi nyilatkozat (2017/C 428/09).

⁽³⁰⁾ Lásd az Európai Szakszervezetek Szövetsége „Trade Union Involvement Index” mutatóját a szakszervezeteknek a szemeszter folyamatában való részvételére vonatkozóan, a szemeszter keretében folytatott nemzeti párbeszédet illetően.

⁽³¹⁾ Az Eurofound, az Európai Szakszervezetek Szövetsége, az Európai Bizottság, az EMCO és az OSE számos jelentése megerősíti, hogy a szociális partnerek nincsenek megfelelően bevonva.

3.22. A szemeszter keretében, valamint a Tanács által a Foglalkoztatási Bizottság révén folytatott koordináció nem mindig jár olyan eredményekkel, amelyek minden oldal számára kielégítőek. Tekintettel arra, hogy az uniós szemeszter kiemelkedő szerepet fog kapni a 2021 és 2027 közötti többéves pénzügyi keret és a Next Generation EU program végrehajtásában, el kellene gondolkodni egy olyan mechanizmus bevezetésén, amely biztosítja a szociális partnerek számára azt a jogot, hogy uniós és nemzeti szinten egyaránt konzultáljanak velük a szemeszter mérföldkövei kapcsán. A hatos csomag módosításával⁽³²⁾ be lehetne vezetni a nemzeti kormányok számára azt a kötelezettséget, hogy a szemeszter nemzeti mérföldkövei kapcsán konzultáljanak a szociális partnerekkel, olyan kritériumok bevezetése mellett, mint a konzultáció megfelelő időzítése, érdemi volta és helyénvalósága (az 1175/2011/EU rendelettel módosított 1466/97/EK rendelet 2a. cikke (2) bekezdésének c), d) és e) pontja).

3.23. Egyes kutatások⁽³³⁾ megállapításai szerint a nemzeti szociális partnereknek nem mindig vannak kapacitásaik arra, hogy proaktívan részt vegyenek ebben a kihívást jelentő folyamatban. Az Európai Bizottságnak – többek között az ESZA forrásai révén – elő kellene mozdítania és támogatnia kellene a szociális partnerekre irányuló kapacitásépítési tevékenységeket, amelyek célja a szociális párbeszéd nemzeti keretrendszerének és gyakorlatainak erősítése. Ez lehetővé tenné a szociális partnerek számára, hogy megerősítsék kapacitásaikat a zöld és a digitális átállás jelenlegi periódusainak kezelése érdekében, ami elengedhetetlen. Ennek tekintetében a kapacitás kérdése nemcsak a pénzügyi eszközök és az erőforrások (hiányának) belső problémája, hanem a munkaügyi kapcsolatrendszerrel függő strukturális probléma is. A kollektív tárgyalás tekintetében fennálló autonómia tiszteletben tartása mellett jobban támogatni kell a szociális partnerek kapacitásainak támogatását célzó, valamint az ágazati és vállalati szintű kétoldalú tárgyalásokban való részvételt ösztönző képzési tevékenységeket.

3.24. Tovább kell fejleszteni az ESZA operatív programjai alá tartozó kapacitásépítési támogatást. A partnerségi magatartási kódex bevezetése ellenére – amelyen keresztül a szociális partnerek nagyobb befolyást gyakorolnának a programok tartalmára – az irányító hatóságok nem irányoznak elő támogatást a szociális partnerek kapacitásépítésére. A javasolt ESZA+-rendeletnek intézkedéseket kell tartalmaznia a kapacitásépítési támogatásra irányulóan, és információkkal kell szolgálnia arra vonatkozóan, hogy miként lehet elérni, hogy az irányító hatóságok többet tegyenek a szociális partnerek kapacitásépítési szükségleteinek támogatása érdekében. Ennek vonatkozásában a szociális területre vonatkozó országspecifikus ajánlások (köztük a 2020-ra szólók) azonosítják azokat az országokat, ahol a leginkább szükség van a szociális partnerek támogatására.

3.25. Ami a civil társadalmi szervezeteket és a civil párbeszédet illeti, ezekkel az Uniónak és a nemzeti kormányoknak megfelelően konzultálniuk kell, különösen olyan konkrét politikák tekintetében, ahol ez hozzáadott értéket eredményezhet.

4. A 2008 és 2010 közötti legutóbbi pénzügyi válság tapasztalatainak elemzése és a levont pozitív és negatív tanulságok

4.1. Válság idején – így például a legutóbbi, 2008 és 2010 közötti válság során – a szociális párbeszéd jellemzően hasznosnak bizonyult mint olyan eszköz, amely megoldásokat kínál. Egyértelmű, hogy a szociális partnerek válaszai vagy a munkahelyek megőrzésére és az elbocsátások elkerülésére, vagy pedig a munkahelymegszűnések és következményeik korlátok közé szorítására irányultak. A szociális párbeszéd fontos eszköz, amelyet a kormányok bizonyos körülmények között ösztönöztek a gazdasági világválság negatív gazdasági és társadalmi hatásainak leküzdése érdekében. „A kollektív tárgyalást eszközként használták a legrosszabb forgatókönyv, azaz az elbocsátások, a nagymértékű leépítések és a vállalatbezárások elkerülése céljából”⁽³⁴⁾.

4.2. Azt, hogy miként reagáltak a nemzeti szociális partnerek a pénzügyi válság munkaerőpiaci hatásaira, három fő tényező határozta meg: a gazdasági válság súlyossága, a munkaügyi kapcsolatok intézményi felépítése, valamint a kormányzati döntések. Azokban az országokban, ahol a szociális párbeszéd intézményei jól be vannak járva, a szociális partnereket ágazati vagy vállalati szinten tevékenyen bevonták a gyors és hathatós háromoldalú válaszok kialakításába. A közreműködés igen különböző mintázatokat mutatott a tagállamokban. A szociális párbeszéd sikere vagy kudarca tekintetében kulcsfontosságú meghatározó tényezőnek tűnt, hogy mennyiben nyújtott támogatást a kormány a

⁽³²⁾ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/eus-economic-governance-explained_hu.

⁽³³⁾ Uo., Eurofound-jelentések, ETUI Benchmarking Working Europe 2018 [Értékelés a Dolgozó Európáról, 2018], az Európai Szakszervezetek Szövetsége éves elemzése az országspecifikus ajánlások végrehajtásáról a szemeszter folyamatában.

⁽³⁴⁾ ETUI, 2010 Benchmarking Working Europe, Brüsszel, 2010.

folyamathoz, és időben vonták-e be a szociális partnereket⁽³⁵⁾. Általánosságban a következő tendenciát lehetett megállapítani: a válság korai szakaszában (2008–2010) a szociális partnerek – súlyos gazdasági stressz közepette – lépéseket tettek azzal a közös céllal, hogy fenntartsák a meglévő munkahelyeket és az általános foglalkoztatási szintet, élve az automatikus szociális stabilizátorokkal, amennyiben léteztek ilyenek. Ez nemcsak nemzeti háromoldalú tárgyalások révén történt, hanem ágazati és vállalati szintű kétoldalú kollektív megállapodásokban is tükröződött⁽³⁶⁾.

4.3. A válság második szakaszában (2011–2014) különféle szempontokból számos jelentős hatás érte a tagállamokon belüli munkaügyi kapcsolatokat⁽³⁷⁾: ezek egyike az volt, hogy tovább decentralizálták a kollektív tárgyalásokat. Egyes tagállamokban az, hogy a kormányok több döntést hoztak meg egyoldalúan, valamint hogy a kollektív tárgyalásokat decentralizálták, együttesen azt eredményezte, hogy kevesebb szer került sor több munkáltatót érintő tárgyalásra, és csökkent a kollektív tárgyalások lefedettsége. A közép- és kelet-európai munkaügyi kapcsolatrendszerekben is elmozdulás történt, amelynek keretében az önkéntes jelleg erősödött, és a háromoldalú struktúrák és folyamatok száma csökkent⁽³⁸⁾.

4.4. A válság azokban a tagállamokban volt a legkomolyabb hatással a munkaügyi kapcsolatokra, amelyeket a válság gazdasági és társadalmi szempontból a legsúlyosabban érintett. Görögországban, Írországban, Portugáliában és Spanyolországban például a szociális partnereknek kevés mozgásterük volt, tekintettel arra, hogy milyen nagyságrendű gazdasági kiigazításokat kellett végrehajtaniuk ezeknek az országoknak⁽³⁹⁾. Az északi és a közép-európai országok munkaügyi kapcsolatrendszerei nagyobb potenciális rugalmasságot kínáltak a szereplők és a folyamatok tekintetében (például a kollektív megállapodásokon belüli nyitó záradékok), lehetővé téve számukra, hogy könnyebben alkalmazkodjanak a gazdasági környezet változásához. A szociális partnerek közötti szilárd kapcsolatok tehát kedvezőbb eredményeket tettek lehetővé.

4.5. A válság hatásának enyhítése érdekében kétféle intézkedés került bevezetésre. Az első típus az elbocsátások megelőzésére összpontosított, a második pedig az elbocsátások hatásainak enyhítésére. Az elbocsátások megelőzése több országban magában foglalta a munkaidő-csökkentés különböző formáit, ugyanakkor az is nyilvánvaló volt, hogy a lakosság egy részére és bizonyos atipikus formában foglalkoztatott kiszolgáltatott munkavállalói csoportokra semmiféle szociális védelem nem terjedt ki, ami miatt a szociális védelmi rendszerek inkluzív jellege és a közszolgáltatások hatékonysága kiemelt közpolitikai kérdés. A munkaidő-csökkentést és a munkanélküliség juttatásokkal lefedett időszakát továbbképzés és átképzés is kísérte. Ezeket sok esetben helyes gyakorlatnak lehetett volna tekinteni és mérlegelni a válsággal való megküzdés tekintetében.

4.6. A hatások mérséklésére irányuló, második típusú válaszlépések megoszlottak, egyrészt tárgyalások folytak a végkielégítésről, amelyre jelentős igény mutatkozott a munkavállalók részéről, másrészt megállapodások jöttek létre a szakszervezetek és a munkáltatók között az elbocsátottak munkaerőpiaci visszailleszkedésének támogatására. Ezek a megállapodások a nemzeti intézményi rendszerek eltérő volta miatt különböző formákat öltöttek: például a munkából a munkába való átmenet (Hollandiában), transzfervállalatok (Németországban), foglalkoztatásbiztonsági tanácsok (Svédországban), valamint foglalkoztatási alapítványok (Ausztriában). Ezeket az intézkedéseket gyakran kísérték tanácsadási szolgáltatások, átcsoportosítási intézkedések, átképzések, valamint az álláslehetőségekről történő tájékoztatás. Az intézkedések teljes skálája megtalálható az Európai Bizottság európai munkaügyi kapcsolatokról szóló 2010-es kiadványában⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁵⁾ ILO Policy Brief, The need for social dialogue in addressing the COVID-19 crisis [Szakpolitikai tájékoztató: A szociális párbeszéd szükségessége a Covid19-válság kezelése tekintetében], Genf, 2020. május.

⁽³⁶⁾ Eurofound 2012, Social dialogue in times of global economic crisis [Szociális párbeszéd a gazdasági világválság idején].

⁽³⁷⁾ Eurofound 2013, Comparative analytical report: the impact of the crisis on working conditions relations [Összehasonlító elemzés: a válság hatása a munkakörülményekkel kapcsolatos viszonyokra].

⁽³⁸⁾ Glassner 2013, Central and eastern European industrial relations in the crisis: national divergence and path-dependent change [Közép- és kelet-európai munkaügyi kapcsolatok válság idején: nemzeti különbségek és útfüggő változások], valamint ILO, Recovering from the crisis through social dialogue in the new EU Member States: the case of Bulgaria, the Czech Republic, Poland and Slovenia [A válságból való kilábalás szociális párbeszéd révén az új uniós tagállamokban: Bulgária, a Cseh Köztársaság, Lengyelország és Szlovénia esete].

⁽³⁹⁾ Eurofound 2014, Changes to wage-setting mechanisms in the context of the crisis and the EU's new economic governance regime [A bérmegállapítási mechanizmusokban a válság nyomán bekövetkezett változások és az EU új gazdasági kormányzási rendszere].

⁽⁴⁰⁾ Az Európai Bizottság kiadványa: Industrial relations in Europe (2010).

4.7. A szociális párbeszéd kulcsszerepet tölt be válság idején a foglalkoztatás és a gazdasági fellendülés támogatását célzó időszzerű és célzott válaszlépések kialakításában, önmagában azonban nem képes megoldani az összes problémát. Válság közepette különösen elengedhetetlenek a megalapozott közpolitikák és szabályozások, valamint a megfelelő költségvetési mozgástér⁽⁴¹⁾.

5. A munkavállalók bevonása a vállalatirányításba: válaszlépés a változás kezelése érdekében

5.1. Az üzemi demokrácia tag értelemben véve a „fenntartható”⁽⁴²⁾ vállalatoknál az üzleti folyamatok szociális párbeszédén, kollektív tárgyaláson és a munkavállalók tájékoztatásán, valamint vállalati szintű konzultáción és részvételen alapuló irányítása⁽⁴³⁾. A gondos vállalatirányítás lehetővé teheti a pozitív gazdasági célok, valamint a társadalmi és környezetvédelmi célok elérését. Jelenleg vegyes jogalkotási aktusok, valamint operatív és szakpolitikai intézkedések vannak hatályban, amelyek figyelembe veszik a nemzeti munkaügyi kapcsolatok gyakorlatait és az egyes vállalkozások helyzetét. A globalizáció és az európai vállalatok transznacionális termelési folyamatai megváltoztatták a vállalattal kapcsolatos információáramlás szerveződését⁽⁴⁴⁾. A munkáltatók és a munkavállalók közötti megbízható együttműködés bizonyította fontosságát – legutóbb a Covid19-világjárvány alatt.

5.2. A munkavállalók tájékoztatása, a konzultáció és a részvételi jogok alapvető szociális jogok, amelyeket nemzetközi (ILO) és európai (Európa Tanács és EU) emberi jogi eszközök rögzítenek, és amelyek alapvető fontosságúak az eredményes szociális párbeszédhez.

5.3. Európai szinten a munkavállalók részvétele segít abban, hogy időben megosszák az információkat a munkavállalók képviselőivel a munkaügyi kapcsolatok keretében, támogatja, hogy a munkavállalók képviselőivel megalapozott irányítási döntések kerüljenek kidolgozásra olyan kérdésekben, amelyek közvetlenül érintik a munkavállalókat, továbbá hozzájárul egy fenntartható és méltányosabb üzleti modellhez. Ez segíti a szociális piacgazdaság elképzelésének előmozdítását, amely szerint az európai szociális modell az európai vállalatok versenyképességének egyik motorja.

5.4. Több uniós jogszabály rögzít minimumkövetelményeket⁽⁴⁵⁾, valamint meghatározza a munkavállalók tájékoztatáshoz, konzultációhoz és vezetőségi szintű képviselővel való jogát, így például a munkavállalók tájékoztatásáról és a velük folytatott konzultációról szóló irányelv és az Európai Üzemi Tanácsról szóló irányelv⁽⁴⁶⁾, valamint a speciális vállalatformákra – köztük az európai részvénytársaságokra és az európai szövetkezetekre – vonatkozó, illetve a specifikus helyzetekre – határokon átnyúló egyesületekre, vállalkozások átruházására, csoportos létszámcsökkentésekre – vonatkozó jogi aktusok. Az európai üzemi tanácsok (és az európai részvénytársaságok üzemi tanácsai) a transznacionális kérdésekben a munkavállalók tájékoztatását és a velük való konzultációt szolgáló szervek, és az európai munkaerő szempontjából nagy jelentőséggel bírnak. Jelentős szerepet töltenek be az uniós tagállamok és az egységes piac fokozatos integrációjában⁽⁴⁷⁾. A transznacionális vállalati szerkezetátalakítással kapcsolatos tájékoztatás és az európai üzemi tanácsokkal való konzultáció minőségét és hatékonyságát illetően van még mit javítani, amint azt az Európai Bizottság hangsúlyozta jelentésében⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴¹⁾ Uo., ILO Policy Brief 2020, valamint az OECD honlapján található friss információk: „Tackling the coronavirus – contributing to a global effort” [A koronavírus kezelése – hozzájárulás a globális erőfeszítésekhez], 2020. március.

⁽⁴²⁾ HL C 161., 2013.6.6., 35. o. – a 3. fejezet meghatározza a „fenntartható vállalkozás” fogalmát.

⁽⁴³⁾ Az Eurofound kutatása alapján készült cikk, „Industrial democracy in Europe: a quantitative approach” [Üzemi demokrácia Európában: mennyiségi megközelítés], Pablo Sanz, Christian Weiz, Maria Caprile, Ricardo Rodríguez Contreras, Labour and Industry, 2020. június.

⁽⁴⁴⁾ Az Eurofound kutatása alapján készült cikk, „Industrial democracy in Europe: a quantitative approach” [Üzemi demokrácia Európában: mennyiségi megközelítés], Pablo Sanz, Christian Weiz, Maria Caprile, Ricardo Rodríguez Contreras, Labour and Industry, 2020. június.

⁽⁴⁵⁾ 2002/14/EK irányelv a tájékoztatás és konzultáció keretéről, valamint 2009/38/EK irányelv az Európai Üzemi Tanács létrehozásáról.

⁽⁴⁶⁾ A 2009/38/EK irányelvvvel módosított 94/45/EK irányelv.

⁽⁴⁷⁾ Eurofound (2020), Social dialogue and HR practices in European global companies [Szociális párbeszéd és HR gyakorlatok európai globális vállalatoknál], amely elemzést és észrevételeket tartalmaz a szociális párbeszéd európai dimenziójának fejlődésére vonatkozóan a döntéshozatal transznacionális szintjét és a helyi leányvállalatoknál történő döntéshozatalt tekintve, valamint az európai üzemi tanácsok szerepéről, amelyek kulcsfontosságú kapcsot jelentenek a vállalaton belüli szociális párbeszéd különböző szintjei – például a nemzeti és az európai szint – között.

⁽⁴⁸⁾ Európai Bizottság: Jelentés az Európai Üzemi Tanács létrehozásáról vagy a közösségi szintű vállalkozások és vállalkozáscsoportok munkavállalóinak tájékoztatását és a velük folytatott konzultációt szolgáló eljárás kialakításáról szóló 2009/38/EK irányelv (Átdolgozás) tagállamok általi végrehajtásáról; Brüsszel, 2018. 05. 14., COM (2018) 292 final.

5.5. A munkavállalók vezetőségi szintű részvétele a tagállamok többségében megtalálható, de nincsenek európai szintű közös alapok, ez pedig a nemzeti eszközöknek megfelelően eltérő gyakorlatok formájában jelenik meg. SOC/470 jelű véleményében⁽⁴⁹⁾ az EGSZB már szorgalmazta a munkavállalók vezetőtestületi szintű részvételének harmonizált uniós szintű keretrendszerét. Sajnálatos módon a 2019-ben jóváhagyott társasági jogi jogszabálycsomag nem tükrözi ezt a javaslatot.

5.6. A szociális jogok európai pillére a 8. alapelvben rögzíti, hogy a munkavállalóknak és képviselőiknek joguk van arra, hogy kellő időben tájékoztassák őket és konzultáljanak velük az őket érintő kérdésekben. Ebből a szemszögből a munkavállalók bevonása stratégiai fontosságú a környezeti, demográfiai és technológiai kihívások kezeléséhez szükséges átmenetek kezeléséhez és a munkaszervezés, illetve a szerkezetátalakítás tekintetében bekövetkező változások támogatásához⁽⁵⁰⁾. Az EGSZB kéri az európai és nemzeti intézményeket, hogy tegyenek lépéseket, biztosítandó a munkavállalók tájékoztatáshoz, konzultációhoz és részvételhez való jogának a szerkezetátalakítási folyamatok során történő tiszteletben tartását.

5.7. A munkavállalók egészségével és biztonságával kapcsolatos európai jogalkotási intézkedések kiterjednek arra a fontos szerepre is, amelyet a munkavállalók képviselői töltenek be ezen a területen, és ki is hangsúlyozzák azt. Egyes európai országokban a Covid19 terjedésének vállalati szintű megakadályozására irányuló három- és kétoldalú megállapodások proaktív példaként szolgáltak a szociális partnerek munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos közös kezdeményezéseire.

5.8. A Covid19-válság egyrészt rávilágít a vállalati szintű konstruktív szociális párbeszéd Európa-szerte meglévő pozitív példáira, amelyek célja a munkahelyek megőrzése és a munkahelyre történő biztonságos visszatérés biztosítása az üzleti tevékenység folytatása mellett. Másrészt Európában nem mindenhol tartották tiszteletben a tájékoztatáshoz és a konzultációhoz való jogot még a vészhelyzeti szakaszban is, többek között szerkezetátalakítások során és a munkahelyi egészségvédelem és biztonság érdekében meghozandó intézkedések vagy a kockázatos munkakörülmények kiküszöbölése tekintetében. Európai és nemzeti szinten fellépésekre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a Covid19-válságból eredő szerkezetátalakítási folyamatok során tiszteletben tartsák a tájékoztatáshoz és a konzultációhoz való jogot.

5.9. További lépésekre van szükség európai szinten a hiányosságok megszüntetése és a munkahelyi demokrácia erősítése érdekében. A cél a védelem és a jogok megfelelő minimumszintjének biztosítása a munkavállalók tájékoztatáshoz, konzultációhoz és vezetőségi szintű képviselőkhöz való jogát illetően a határokon átnyúló helyzetekben, amikor a nemzeti jogszabályok nem alkalmazhatók összehangolt és méltányos módon. Hatékony horizontális keretre van szükség a tájékoztatási, konzultációs és vezetőségi szintű képviselői jogok tekintetében az uniós társasági formákban és a vállalati mobilitási eszközöket alkalmazó vállalatoknál. Az Európai Üzemi Tanács megfelelő szerepének biztosítása érdekében értékelni kell a nem uniós országokban folytatott üzleti tevékenységekre, valamint a munkahelyekre és a munkakörülményekre gyakorolt hatásukra vonatkozó információkhoz való hozzáférés hiányosságait. Az Európai Üzemi Tanácsról szóló irányelv végrehajtása során meg kell erősíteni a végrehajtási intézkedéseket, valamint hiányosságok feltárása esetén hatékony és arányos szankciókat kell alkalmazni.

5.10. Biztosítani kell továbbá a közszférában dolgozó munkavállalók tájékoztatáshoz és konzultációhoz való jogának teljes körű tiszteletben tartását. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen lépéseket annak biztosítása érdekében, hogy az európai szociális partnerek ezzel kapcsolatos megállapodását megfelelően végrehajtsák.

5.11. A nemzeti gyakorlatok eltéréseket mutatnak a munkavállalók bevonása terén. Különösen azt kell biztosítani, hogy az európai és nemzeti szabályokkal⁽⁵¹⁾ összhangban az igazgatási és felügyeleti szervekhez kinevezett munkavállalói képviselők megfelelően el tudják látni a nemzeti és európai jogszabályokban előírt feladataikat. Ezenkívül garantálni kell azt is, hogy a munkavállalók időben megfelelő tájékoztatást kapjanak és megfelelően konzultáljanak velük a vállalat terveivel és azoknak a foglalkoztatásra és munkakörülményekre gyakorolt potenciális hatásaival kapcsolatban, az irányelvnek megfelelően.

6. Szociális párbeszéd a Covid19 utáni fenntartható és inkluzív helyreállítás érdekében

6.1. Számos szervezet és intézmény, köztük az ILO, az OECD, az Európai Bizottság, az Eurofound, valamint az európai szociális partnerek rendszeresen frissített információkat gyűjtöttek össze és tettek közzé a nemzeti szinten meghozott intézkedésekről, amelyek célja elsősorban a vészhelyzeti szakasz kezelése, majd pedig a gazdasági tevékenységek újrateremtésének megoldása és a helyreállítási programok megtervezése.

⁽⁴⁹⁾ HL C 161., 2020.6.6., 35. o.

⁽⁵⁰⁾ Az Eurofound kutatása alapján készült cikk, „Industrial democracy in Europe: a quantitative approach” [Üzemi demokrácia Európában: mennyiségi megközelítés], Pablo Sanz, Christian Weiz, Maria Caprile, Ricardo Rodriguez Contreras, Labour and Industry, 2020. június.

⁽⁵¹⁾ Németország: törvény szerinti közvetlen kinevezés; Hollandia: a munkavállalók által megjelölt vezetők kooptálása; Franciaország: a közvetlen és a részvényesek általi kinevezés keveréke; Svédország: szakszervezeti képviselők kinevezése stb.

6.2. Néhány országban a vilá járvány kezdete óta két- és háromoldalú megállapodásokat írtak alá, számos kétoldalú ágazati megállapodás mellett, amelyek célja a munkahelyi egészségre és a munkahelyek biztonságának fenntartására irányuló intézkedések bevezetése.

6.3. Mivel a vilá járvány okozta válság kezdetén a tagállamok nem tettek összehangolt válaszlépéseket, egyértelmű, hogy a helyreállítás szakaszában a tagállamok közötti szolidaritáson alapuló megközelítésre van szükség Európa jövője érdekében.

6.4. Az európai szociális partnerek – az Európai Szakszervezetek Szövetsége, a BusinessEurope, a CEEP és az SME United – a Covid19-vészhelyzettel kapcsolatban közös nyilatkozatukban nyomatékosan felhívják a tagállamokat, hogy vonják be a nemzeti szociális partnereket a nemzeti intézkedések kialakításába és végrehajtásába. Ugyanakkor a tevékeny és hathatós közreműködésük nemcsak a saját kapacitásukon múlik, hanem azon is, hogy elismeri-e a kormány a szerepüket a vilá járvány megfékezésében és társadalmi-gazdasági következményeinek kezelésében. Vannak jó példák a proaktívan az ágazati európai és nemzeti szociális partnerek által vezérelt válságkezelésre. Ezek között vannak háromoldalúak és kétoldalúak. A kollektív megállapodások több európai országban igyekeztek a biztonságos munkakörnyezet szavatolásával, speciális munkafeltételek biztosításával és szociális biztonsági hálók, például betegszabadság és szülői szabadság révén megfékezni a járványt.

6.5. Az uniós helyreállítási terv, amely magában foglalja az Európai Bizottság „New Generation EU” eszközre irányuló javaslatát, valamint az EKB és az EBB eseti pénzeszközeivel, támogatásaival és hiteleivel már jóváhagyott intézkedések kétségkívül jelentős pénzügyi intézkedéscsomagnak minősülnek, amelyeknek a fenntartható növekedés és a minőségi munkahelyek támogatására irányulóan hasznosítaniuk kell az állami és magánberuházásokat.

6.6. A 2020. június 23-i háromoldalú szociális csúcstalálkozón a szociális partnerek hangsúlyozták, hogy be kell ruházni az ebben az időszakban legsúlyosabban érintett közegészségügyi ágazatba és szolgáltatásokba, és strukturális beruházásokra van szükség az ökológiai átmenet, a digitális átalakulás és az innovatív technológiák érdekében, fellendítve ezáltal Európa versenyképességét a minőségi foglalkoztatás, a képzés és a társadalmi és gazdasági fejlődés támogatása révén, összehangolt európai viszonylatban.

6.7. Kulcsfontosságú, hogy az uniós helyreállítási terv minden szinten a szociális partnerekre épüljön, az ő bevonásukkal. A szociális párbeszéd alapvető eszköz válság idején a szilárd kormányzáshoz. A háromoldalú szintű konzultáció és viták javítják a válságkezelésre irányuló szakpolitikák kialakításának minőségét, bevonják a szociális partnereket a végrehajtásba, és bizalmat építenek közöttük a nehézségek leküzdése érdekében, miközben támogatják a társadalmi kohéziót és gazdaságaink ellenálló képességét. A válság munkavállalókra, vállalkozásokra és helyi közösségekre gyakorolt hatásának feltérképezése a helyi önkormányzatoknál is zajlik, és elengedhetetlen az egyeztetett ideiglenes intézkedések elfogadásához és a közép- és hosszú távú helyreállítási tervekhez szükséges konszenzus kiépítéséhez.

6.8. Nemzeti terveket kell meghatározni az európai források közép- és hosszú távú tervezés alapján történő elosztásához, elkerülve az erőforrások szétaprózódásból fakadó elpazarlást, és figyelembe véve a vészhelyzeti szakaszban felmerült sebezhetőségeket és a társadalmon belüli egyenlőtlenség fokozódását.

6.9. Egyes uniós országokban a szociális párbeszéd hatékonynak bizonyult az erőteljes sürgősségi intézkedések gyors és hathatós elfogadása tekintetében, amelyek segítik a vállalkozások túlélését és ezáltal a munkahelyek megőrzését és **az emberek munkaerőpiacon tartását**, segítve a munkaidő-csökkentés alkalmazását, amelynek célja a foglalkoztatásra gyakorolt hatások enyhítése és a tervezhetőség biztosítása a munkavállalók és a vállalatok számára a helyreállítási szakasz kezeléséhez.

6.10. Egyes tagállamokban azonban a legkiszolgáltatottabb csoportok, például az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozók, az önálló vállalkozók és a be nem jelentett munkavállalók nem fértek hozzá védelmi intézkedésekhez, és a szegénység kockázatával kell szembenéznük, ami súlyosbítja a szociális vészhelyzetet.

6.11. Hosszú távon az EU támogatja a tagállamokat és a szociális partnereket azon strukturális reformok viszszafordításával, amelyek csökkentik a foglalkoztatottak védelmét, valamint azáltal, ha tágabb teret nyit a kollektív tárgyalások előtt és erősíti a munkaerőpiaci intézményeket. Az Uniónak emellett kezelnie kell a sürgető kihívásokat, ideértve a tartós munkanélküliséget, a környezetbarát és digitalizált folyamatokra történő áttérést, valamint a foglalkoztathatóság előmozdítását szolgáló tovább- és átképzést, egyidejűleg biztosítva a megfelelő keretszabályozást a különféle munkavégzési formák vonatkozásában.

6.12. Az Európai Bizottság, a nemzeti kormányok, a munkavállalók és a szakszervezetek közötti jobb együttműködés emellett segítheti a szociális védelmi rendszereket a változó európai gazdasági és társadalmi körülményekre való reagálásban, kiterjesztve a lefedettséget azokra a kiszolgáltatott csoportokra, amelyek napjainkban ki vannak zárva. Az EPSCO Tanács keretében tovább kell fejleszteni az európai szemesztert, új mutatókat tartalmazó eredménytáblával segítve a tagállamokat az összehasonlító teljesítményértékelésben az egyeztetett politikák végrehajtása és a közös célok európai szintű megvalósítása tekintetében. A mostani megpróbáltatások közepette gazdaságaink tartós helyreállításának biztosításához és az európai szociális modell erősítéséhez kulcsfontosságú, hogy valamennyi uniós és nemzeti szintű hatóság, valamint a szociális partnerek és egyéb társadalmi szereplők minden szinten eltökéltek legyenek és vállalják a felelősséget.

6.13. 2020. évi európai szemeszter: országspecifikus ajánlások ⁽⁵²⁾ című közleményében az Európai Bizottság valamennyi tagállamhoz ajánlásokat intézett a Covid19-világjárvánnyal kapcsolatban. A bevezető rész rámutat arra, hogy a meghozott intézkedések sikerének, inkluzív jellegének és fenntarthatóságának kulcsa a jól működő szociális párbeszéd. El kell ismerni, hogy a szociális párbeszéd alkalmazása és a szociális partnerek, illetve a civil társadalmi szervezetek Covid19-válság alatti bevonása néhány tagállamban gyengült vagy korlátozott volt ⁽⁵³⁾. Három tagállam – Magyarország, Lengyelország és Románia – ennek következtében azt az ajánlást kapta, hogy **„biztosítsa a szociális partnerek és az érdekelt felek megfelelő és hatékony bevonását a szakpolitikai döntéshozatalba”**, Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy szorosan kövesse nyomon és értékelje ezen országok esetében az országspecifikus ajánlások végrehajtását.

6.14. Az Európai Bizottságnak biztosítania kell és – például jelentéstételi eszközök révén – nyomon kell követnie, hogy a tagállamok a szemeszter egész folyamán és a nemzeti helyreállítási tervek kidolgozása során hathatós szociális párbeszédet folytatnak a nemzeti érdekelt felekkel, biztosítandó a széles körű felelősségviselésen alapuló eredményes nyomon követést és végrehajtást.

6.15. Rendkívül fontos **annak biztosítása, hogy a koronavírus-válság időszaka ne ássa alá a szociális partnerek kapacitásait**. Az EU-nak a szociális partnerek kapacitásépítésének támogatásához szükséges valamennyi intézkedést mérlegelnie kell, beleértve a pénzügyi források biztosítását is a szociális párbeszédrel kapcsolatos tevékenységekhez és struktúrákhoz. Az európai szociális partnerek közös javaslatot nyújtottak be ⁽⁵⁴⁾ az Európai Bizottsághoz egy új pénzügyi eszköz létrehozására irányulóan, amely a Covid19-válság alatt általuk végzett rendkívüli tevékenységeket hivatott támogatni.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽⁵²⁾ Az Európai Bizottság közleménye, COM(2020) 500 final, 2020.5.5., 2020. évi európai szemeszter: országspecifikus ajánlások.

⁽⁵³⁾ Európai Szakszervezetek Szövetsége, tájékoztató közlemények, Workers' Information, consultation and participation [A munkavállalók tájékoztatása, részvétele és a velük való konzultáció], 2020. május 15.

⁽⁵⁴⁾ Az ágazatközi európai szociális partnerek közös javaslata a szociális partnerek Covid19-válság alatti támogatását célzó egyedi pénzügyi eszköz létrehozására irányulóan, Valdis Dombrovskis ügyvezető alelnöknek és Nicolas Schmit foglalkoztatásért és a szociális jogokért felelős biztosnak címezve, 2020. április 10.

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG 555. PLENÁRIS ÜLÉSE, 2020.10.27.–
2020.10.29.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 168/2013/EU rendeletnek az L kategóriájú kifutó sorozatú járművekre vonatkozóan a Covid19-járványra adott válaszul hozott különös intézkedések tekintetében történő módosításáról

(COM(2020) 491 final – 2020/0251 (COD))

(2021/C 10/04)

Előadó: **Christophe LEFÈVRE**

Felkérés: Az Európai Unió Tanácsa, 2020.9.14.
Európai Parlament, 2020.9.14.

Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke

Illetékes szekció: „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció

Elnökségi határozat: 2020.9.15.

Elfogadás a plenáris ülésen: 2020.10.29.

Plenáris ülés száma: 555.

A szavazás eredménye: 220/3/18
(mellette/ellene/tartózkodott)

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Tekintettel a Covid19-válságra, amely 2020-ban az értékesítés tulajdonképpeni leállításához vezetett, az EGSZB megvizsgálta az Európai Bizottság rendeletjavaslatát, amely lehetővé tenné az Euro 4 besorolású motorkerékpár-gyártók számára, hogy 2020. március 15-én készleten lévő járműveket 2021. január 1. után is értékesítsenek.

1.2. Ez a határidő a kötelező Euro 5 szabvány 2021. január 1-jei bevezetését követően korlátozta az Euro 5 besorolású járműveknél szennyezőbb járművek teljes készletének értékesítési lehetőségét.

1.3. Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat egyáltalán nem kérdőjelezi meg a motorkerékpárok Euro 5 szabványoknak megfelelő értékesítésére vonatkozó eredeti kötelezettség végrehajtását és az Euro 4 kategóriájú járművek gyártásának beszüntetését.

1.4. Az EGSZB támogatja a rendeletre irányuló javaslatot, amelyet megfelelő és kiegyensúlyozott intézkedésnek vél a Covid19-válság gazdasági hatása elleni küzdelem és az Euro 4 besorolású járműállomány költséges leépítése terén.

1.5. A javaslat egyensúlyt teremt a Covid19 által súlyosan megzavart belső piac megfelelő működésének biztosítása és a közúti közlekedés környezeti hatásának csökkentésére irányuló erőfeszítések folytatása között.

2. Az európai bizottsági javaslat tartalma

2.1. A Covid19-világjárvány a motorkerékpár-ágazatot is érintette, ami a kereslet jelentős visszaeséséhez és a járműkészletnek a korlátozó intézkedések miatti növekedéséhez vezetett, miközben az éves értékesítések 60 %-ára március és július között szokott sor kerül. Ez a válság hatással volt a gyártók azon képességére, hogy betartsanak a 2013. január 15-i 168/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben⁽¹⁾ előírt bizonyos határidőket.

2.2. Az említett rendeletnek megfelelően az Euro 5 szennyező anyag-kibocsátási határértékeket 2021. január 1-jétől kell alkalmazni, ami azt jelenti, hogy ettől az időponttól kezdve csak az Euro 5 követelményeinek megfelelő járművek hozhatók forgalomba az Unió piacán.

2.3. Az (EU) rendelet L kategóriájú, kifutó sorozatú járművekre vonatkozó rendelkezései lehetővé teszik a gyártók számára, hogy forgalomba hozzák azon járműállomány korlátozott részét, amelynek forgalomba helyezése (EU-típusjóváhagyása) már érvénytelenné vált.

2.4. Ez a rendelet lehetővé teszi ugyan a gyártók számára, hogy értékesítsenek úgynevezett kifutó sorozatú járműveket, ez azonban az egyes tagállamokban az előző két évben értékesített járművek átlagos számának legfeljebb 10 %-ára vagy 100 járműre korlátozódik. Iparági forrásokból származó becslések szerint 2020 márciusában mintegy 553 700 Euro 4 besorolású jármű volt raktáron.

Tekintettel arra, hogy az értékesítések 98 %-kal csökkentek, valamint a készleten lévő járművek számának fényében, a kifutó sorozatokra vonatkozó meglévő rendelkezések nem jelentenek megfelelő mechanizmust a helyzet kezelésére.

2.5. A javaslat célja egy olyan eltérés bevezetése, amely csak 2021-ben teszi lehetővé a gyártók számára, hogy olyan Euro 4 besorolású kifutó sorozatú járműveket hozzanak forgalomba, amelyek 2020. március 15-én az eredeti rendeletben előírtnál nagyobb mennyiségben voltak raktáron.

2.6. Jóllehet ez a javaslat valószínűleg késlelteti az új generációnál szennyezőbb járművek értékesítésének megszüntetését, a rugalmasság a korlátozó intézkedések időpontjában már legyártott járművekre korlátozódik. Emellett azt is segít elkerülni, hogy szükségtelenül leselejtezésre kerüljenek olyan járművek, amelyek egyébként – ha nincs a koronavírus-válság – forgalomba kerültek volna. Ez a javaslat nem halasztja el az Euro 5 szintnek valamennyi újonnan gyártott jármű tekintetében 2021. január 1-jén történő hatálybalépését.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB megismétli, hogy támogatja a szennyező anyag-kibocsátás csökkentésére és a levegőtisztaság javítására irányuló valamennyi kezdeményezést és különösen a kibocsátási szabványok, az ún. Euro szabványok integrálását a közlekedési ágazatba. Alapvető fontosságú az olyan szennyező anyagok kibocsátásának korlátozása, mint a szén-monoxid, a nitrogén-oxidok, a szénhidrogének és a mikrorészecskék.

3.2. A két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű motorkerékpárok jóváhagyásáról és piacfelügyeletéről szóló rendeletre irányuló javaslatról szóló, 2011. január 19-én egyhangúlag elfogadott véleményében⁽²⁾ az EGSZB üdvözölte az Európai Bizottság által az új Euro környezetvédelmi szakaszok bevezetésére javasolt határidőt⁽³⁾.

3.3. Az EGSZB elismeri, hogy a Covid19-világjárvány jelentős kihívást jelent az európai gazdasági ágazatok túlnyomó többsége számára és különösen az olyan szezonális piacok számára, mint a motorkerékpár-értékesítés, amelyeket különösen érintettek a főszezonban bevezetett korlátozó intézkedések.

3.4. Ez a helyzet nem tette lehetővé a gyártók számára, hogy megfelelő mennyiségű Euro 4 besorolású járművet értékesítsenek, amelyek érvényessége 2020. december 31-én jár le. Az EGSZB úgy véli, hogy a kifutó sorozatú járművekre vonatkozó rendelkezések jelenlegi állapotukban nem nyújtanak megfelelő támogatást a motorkerékpár-ágazatnak a válság gazdasági hatásainak enyhítéséhez.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 168/2013/EU rendelete (2013. január 15.) a két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű motorkerékpárok jóváhagyásáról és piacfelügyeletéről

⁽²⁾ COM(2010) 542 final; Az EGSZB véleménye: HL C 84., 2011.3.17., 30. o.

⁽³⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet.

3.5. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy megfelelő megoldást kell találni a motorkerékpár-ágazat nehézségeire, ugyanakkor egyensúlyt kell teremteni a 2020. március 15. óta raktáron lévő járművek értékesítésének szükségessége és annak fontossága között, hogy ne késleltessék az Euro 5 szabvány 2021. január 1-jei hatálybalépését.

3.6. Az EGSZB ezért támogatja, hogy 2021-re különös intézkedéseket vezessenek be a kifutó L kategóriájú járművekre vonatkozóan, ami az EGSZB szerint megfelelő és kiegyensúlyozott intézkedés a belső piac megfelelő működésének biztosítására, miközben biztosítja a közúti közlekedés környezeti hatásának csökkentésére irányuló folyamatos erőfeszítések folytatását.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2014/65/EU irányelv tájékoztatási követelmények, termékirányítás és pozíciólimitek tekintetében, a Covid19-világjárvány utáni helyreállítás elősegítése érdekében történő módosításáról

(COM(2020) 280 final – 2020/0152 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2017/1129 rendeletnek a Covid19-világjárványt követő helyreállítás elősegítése érdekében az uniós helyreállítási háttérű tájékoztató és a pénzügyi közvetítőkre vonatkozó célzott kiigazítások tekintetében történő módosításáról

(COM(2020) 281 final – 2020/0155 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az értékpapírosítás általános keretrendszerének meghatározásáról és az egyszerű, átlátható és egységesített értékpapírosítás egyedi keretrendszerének létrehozásáról szóló (EU) 2017/2402 rendeletnek a Covid19-világjárványt követő helyreállítás elősegítése érdekében történő módosításáról

(COM(2020) 282 final – 2020/0151 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 575/2013/EU rendeletnek a Covid19-világjárvány miatt szükséges gazdasági helyreállítás elősegítése érdekében az értékpapírosítási keretrendszer kiigazítása tekintetében történő módosításáról

(COM(2020) 283 final – 2020/0156 (COD))

(2021/C 10/05)

Főelőadó: **Giuseppe GUERINI**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2020.8.27. (COM(2020) 281 final, COM(2020) 282 final és COM(2020) 283 final) Európai Parlament, 2020.9.14. (COM(2020) 281 final, COM(2020) 282 final és COM(2020) 283 final) Európai Bizottság, 2020.9.23., (COM(2020) 280 final)
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	246/0/8
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB egyetértését és támogatását fejezi ki a pénzügyi piacok szabályozásáról szóló irányelv javasolt módosításai iránt, amelyek a jelen vélemény tárgyát képező tőkepiaci helyreállítási csomagban szerepelnek. Az abban foglalt módosítások célja a pénzügyi piacokat szabályozó dokumentumok és kötelezettségek lényeges egyszerűsítése, különös tekintettel a MiFID II szabályozási rendelkezéseire. Mivel azonban a módosító csomag eredetileg négy különböző módosító aktust tartalmazott, ez a vélemény továbbra is azt tartja helyénvalónak, ha átfogóan vizsgálja meg az egyszerűsítési tervet, amelynek célja nem csupán a MiFID II egyszerűsítése, hanem általánosabban a banki és pénzügyi szolgáltatók adminisztratív terheinek csökkentése, ezáltal pedig a gazdasági helyreállításba való beruházáshoz szükséges források felszabadítása volt.

1.2. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatait és egyetért ugyanazon javaslat reformcsomagjának célkitűzéseivel. A szabályozással kapcsolatban minden innovatív erőfeszítést meg kell tenni a következők érdekében: i. a reálgazdaságba történő beruházások megkönnyítése; ii. a magánszemélyek és a kkv-k számára történő hitelnyújtás ösztönzése; iii. az európai vállalatok feltőkésítésének és az értékpapírpiacok szerepe megerősítésének ösztönzése.

1.3. Az EGSZB üdvözlöi a pénzügyi szabályozás miatt az elismert elfogadható partnerekre és a szakmai befektetőkre háruló bizonyos terhek egyszerűsítését, és csatlakozik a bankszektor üzemeltetői által e tekintetben már kifejezett támogatáshoz.

1.4. A fogyasztók és a civil társadalom képviselőiben az EGSZB – emlékeztetve a megtakarítók és a nem szakmai befektetők védelmének szükségességére – üdvözlöi az Európai Bizottság arra irányuló döntését, hogy a célzott változtatásokkal továbbra is fenntartsa a szigorú pénzügyi szabályozást, és megfelelő egyensúlyt teremtsen a különböző befektetői kategóriák igényei között. A szabályozás egyszerűsítése tulajdonképpen nem csökkentheti a megtakarítók és a kevésbé hozzáértő befektetők védelmét, akiket egyértelműen el kell különíteni a szakmai szereplőktől.

1.5. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon célkitűzését, hogy csökkentse a megfelelési költségeket és elkerülje az anyagi erőforrások pazarlását azáltal, hogy jelentősen csökkenti a beruházásokkal kapcsolatos papíralapú dokumentáció előállítását a digitális eszközök alkalmazásával szemben, ami gyorsabb és biztonságosabb interakciót biztosít a gazdasági szereplők és a fogyasztók között, hozzáférhetőbbé teszi a dokumentációt, és biztosítja a jobb környezeti fenntarthatóságot.

1.6. Az EGSZB különösen üdvözlöi azt a célt, amely megkönnyíti a nemteljesítő kitétségekkel kapcsolatos értékpapírosításokat. Ez a szabályozási fejlesztés tulajdonképpen lehetővé teszi a bankok számára, hogy csökkentsék mérlegüket, és növeljék hitelnyújtási képességüket, most, hogy ez létfontosságú kérdéssé vált.

1.7. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy az Európai Bizottság beavatkozásának a javaslatban foglaltakhoz képest még szélesebb körűnek és határozottabbnak kell lennie. A nemteljesítő hitelek biztosításának jelenleg hatályos, a világvármány előtt felépített szabályozási kerete tulajdonképpen annyira merev, hogy ez kihathat a reálgazdaságra és különösen a kvv-kra a világvármány miatt fenyegetett jelenlegi gazdasági helyzetben.

1.8. Ezeket a rugalmatlanságokat – különösen a nemteljesítő kitétségek bankok általi végrehajtásának időzítésével kapcsolatosakat – nagyon körültekintően kell kezelni annak érdekében, hogy a javasolt egyszerűsítés ne részesítse túlzottan előnyben a nemteljesítő hitelek kezelésére szakosodott szereplőket, ugyanis (további) nehézségeket okozna a reálgazdaságban működő vállalkozások számára, ha a bankok túl gyorsan értékesítenék hiteleiket.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az Európai Bizottság által 2020. július 24-én benyújtott, a pénzügyi szabályozásra vonatkozóan javasolt módosításokat tartalmazó csomag is része az elmúlt hónapokban a banki és pénzügyi szektorban annak érdekében elfogadott intézkedések sorozatának, hogy ösztönözzék a Covid19-világvármány által kiváltott válságból való eredményes kilábalást.

2.2. Az e stratégiát alkotó első intézkedéscsomag a bankszektort érintette. Célja az EU egész területén a családok és vállalkozások számára nyújtott banki hitelezés támogatása volt, hogy orvosolni lehessen a keresleti és kínálati oldalt a világvármány különböző termelési láncokban megmutató hatásai miatt érintő kedvezőtlen következményeket.

2.3. A július 24-én javasolt intézkedéscsomagban szereplő módosítások viszont már a tőkepiacokra irányulnak, céljuk pedig a befektetések előmozdítása, a vállalatok tőkésítésének növelése és a bankok azon képességének fokozása, hogy finanszírozni tudják a gazdasági helyreállítást.

2.4. Az Európai Bizottság által javasolt csomag négy fontos banki és pénzügyi szabályozási intézkedés – a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFID II), a tájékoztatóról szóló rendelet, az értékpapírosítási rendelet és a tőkekövetelményekről szóló rendelet (CRR) – konkrét, egyszerűsítő módosításával jár. Ezért, bár e vélemény fő tárgya a MiFID II irányelv, mégis fontosnak tartottuk, hogy az egész csomagról véleményt nyilvánítsunk, mivel az Európai Bizottság kezdeményezésének hatékonysága és hasznossága egyértelműbb egy átfogó változási keretbe gyűjtésével véve.

2.5. A MiFID II irányelvben meghatározott tájékoztatási terhek egyszerűsítésére irányuló intézkedéseket eleve 2021-re és 2022-re tervezték, sőt az Európai Bizottság e célból már nyilvános konzultációt is folytatott. Az EGSZB szerint célszerű lenne ezeket a módosításokat korábban bevezetni, hogy az európai gazdaság szempontjából kritikusnak mondható jelenlegi időszakban mielőbb csökkenti lehessen a MiFID II szabályainak végrehajtásával kapcsolatos megfelelési költségeket.

2.6. A tájékoztatóról szóló (EU) 2017/1129 rendeletnek az „uniós helyreállítási háttérű tájékoztató” és a pénzügyi közvetítőkre vonatkozó célzott kiigazítások tekintetében történő javasolt módosítása az Európai Bizottság csomagjában olyan egyszerűsítésekről rendelkezik, amelyek célja a tájékoztatók – jelenleg akár 100 oldalt is meghaladó – hosszának 30 oldalra csökkentése.

2.7. Az értékpapírosításról és a tőkekövetelményekről szóló rendelet módosításával az Európai Bizottság éppenséggel az uniós bankrendszernek a reálgazdaság finanszírozási képességének javítása érdekében rendelkezésre álló eszközeit kívánja fejleszteni. Ezek az intézkedések összhangban vannak az Európai Bizottság korábbi, az (EU) 575/2013 és az (EU) 2019/876 rendeletnek a Covid19-világjárvány miatti módosításáról szóló javaslatával.

2.8. Az Európai Bizottság javaslata, mely a nemteljesítő hitelek értékpapírosítására összpontosít, a nemteljesítő hitelek forgalomképes értékpapírokká történő átalakításának lehetőségét részesítené előnyben. Az értékpapírosításhoz tehát fel kell szabadítani a bankok tőkéjét a további hitelezés számára, hogy több befektető tudja finanszírozni a gazdasági helyreállítást.

2.9. Általánosságban az Európai Bizottság valamennyi javaslata a befektetési dokumentumok tényleges egyszerűsítésére törekszik az adminisztratív terhek csökkentése érdekében, hogy ezáltal felszabaduljanak az erőforrások a gazdaság gyors helyreállítását célzó befektetések számára.

3. Konkrét és általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság javaslatait, és egyetért azok célkitűzéseivel. Valóban minden szabályozási erőfeszítést meg kell tenni a következő célokból: i. a reálgazdaságba történő beruházások megkönnyítése; ii. a magánszemélyek és a kkv-k számára történő hitelnyújtás ösztönzése; iii. az európai vállalatok feltőkésítésének és az értékpapírpiaconak a helyreállítási célkitűzést illetően játszott szerepe megerősítésének ösztönzése.

3.2. Az EGSZB üdvözlöi, hogy a pénzügyi szabályozás miatt különösen az elismert elfogadható partnerekre és a szakmai befektetőkre háruló bizonyos terheket enyhíteni kívánják. Ebben az értelemben a bankszektor szereplői eleve üdvözlöttek az Európai Bizottság által kitűzött egyszerűsítési célt.

3.3. Az EGSZB a fogyasztók és a civil társadalom képviselőjeként is értékeli azt a döntést, hogy magas szinten kívánják tartani a szabályozási küszöböt, a megtakarítók és a nem szakmai befektetők védelme céljából, hogy megfelelő egyensúlyt lehessen elérni a különböző igények között. Világos, hogy a szabályozási egyszerűsítés nem csökkentheti a megtakarítók és a kevésbé hozzáértő befektetők védelmét, akiket egyértelműen el kell különíteni a szakmai szereplőktől és az elismert elfogadható partnerektől.

3.4. Általánosságban az EGSZB – ahogy az legutóbb a magas szintű fórum tőkepiaci unióról szóló jelentéséből is kiderült – az EU banki és pénzügyi szabályainak átfogó felülvizsgálatára számít, amelynek célja az ágazati szabályozásban felmerülő átfedések és ellentmondások kiküszöbölése, mindenekelőtt pedig azoknak a (megtakarítók biztonságának megőrzését célzó) rendelkezéseknek a felváltása kell, hogy legyen, amelyek az idők folyamán hatástalannak, költségesnek, továbbá a pénzügyi szereplők és a befektetők számára hátrányosnak bizonyultak.

3.5. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon célkitűzését is, hogy csökkentené a megfelelési költségeket, valamint az anyagi erőforrások pazarlását azáltal, hogy jelentősen korlátozza a papíralapú dokumentumok előállítását, ehelyett pedig a digitális interakció formáit részesíti előnyben. A digitális eszközök tulajdonképpen gyorsabb és biztosabb interakciót képesek garantálni a piaci szereplők és az ügyfelek között, segítségükkel a dokumentumok hosszabb ideig megőrizhetők, és biztosítható a jobb környezeti fenntarthatóság.

3.6. Támogatjuk továbbá befektetések költségeire és járulékos költségeire vonatkozó információk olyan módon történő egyszerűsítését, hogy elkülönüljenek a tájékoztatási kötelezettség különböző szintjei, attól függően, hogy elismert elfogadható partnerekről van-e szó vagy sem. Ebből a meghatározott és konkrét szempontból is a megfelelő egyensúlyra kell törekedni az egyszerűsítési igények, valamint a megtakarítók és a nem szakmai befektetők megfelelő védelméhez kapcsolódó szükségletek között.

3.7. A MiFID II javasolt módosításának legfontosabb szempontjai közül az EGSZB kiemeli azokat a kérdéseket, amelyek az energiaágazat származékos pénzügyi instrumentumaiba történő befektetések korlátozásával és fedezeti ügyleteivel kapcsolatosak; úgy véli azonban, hogy hasznos lenne, ha az energiaszármazékok kockázati fedezete alóli mentességek bevezetése ösztönözné a megújuló energiába való beruházást.

3.8. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon határozatát, amely megerősíti azokat a szabályokat, amelyek korlátozzák a fedezeti ügyletek igénybevételét az emberi fogyasztásra szánt mezőgazdasági termékek beruházásaiból származó pénzügyi eszközök felhasználásával. Ennek az az oka, hogy bár fontos és szükséges az új piacok fejlődésének biztosítása a beruházások pénzügyi eszközök révén történő ösztönzése révén is, a jelentősnek minősített mezőgazdasági áruk különös figyelmet érdemelnek például a nem élelmezési célú felhasználások jutalmazásának elkerülése érdekében.

3.9. Az EGSZB üdvözlöi, hogy a javasolt módosítások kiterjednek az összes tájékoztató, tájékoztató jelentés és időszakos jelentés egyszerűsítésére. Ez ugyanis biztosíthatja az alternatív befektetések előmozdításához szükséges megtakarításokat, a digitális eszközök fokozottabb alkalmazásának köszönhetően is.

3.10. A tájékoztatók hosszának csökkentése szintén pozitív lépésnek tűnik, amennyiben csökkenti a megfelelés költségeit olyan dokumentumok vonatkozásában, amelyek a gyakorlatban gyakran túl hosszúak, és a kevésbé hozzáférhető megtakarítók számára nehezen érthetőek. Az EGSZB ezért azt reméli, hogy két fronton is megvalósulhat az egyszerűsítés: egyrészt a tájékoztatói költségekkel kapcsolatos anyagi erőforrások, másrészt mindenekelőtt a megtakarítók számára fontos információk közlése tekintetében.

3.11. Az ágazat átfogó egyszerűsítése, amelyet az „uniós helyreállítási háttérű tájékoztató” új modellje jól összefoglal, tulajdonképpen támogathatja a vállalkozások likviditását és a Covid19-világjárvány idején megromlott tőkeszintek helyreállítását. Előnyben részesítené új részvények kis vagy közepes tőkeerejű társaságok által történő kibocsátását is, ezek ugyanis ebből adódóan jobban hozzáférnek a tőkéhez anélkül, hogy fel kellene adni a megtakarítók szükségességének védelmét.

3.12. Különösen hasznosnak tűnik a bankok és a hitelintézetek helyreállítással kapcsolatban betöltendő aktív szerepének előmozdításában az a módosítás, amely a társaságok által a hitelintézeteken keresztül felvett, tulajdonviszonyt megtestesítőnek nem minősülő értékpapírok esetében a mentesség küszöbértékét 75-ről 150 millió EUR-ra emeli. Az Európai Bizottság javaslata szerint a tájékoztatóval kapcsolatos mentességi küszöb megemlése átmeneti jellegű. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy ha ennek az intézkedésnek az a célja, hogy elősegítse a vállalkozások finanszírozási formáinak hatékony diverzifikálását azáltal, hogy a kkv-k közelebb kerülhetnek a tőkepiachoz, akkor ajánlatos az intézkedést a válságot követően is fenntartani.

3.13. Az EGSZB üdvözlözi az értékpapírosítás kevésbé szigorú prudenciális bánásmód mellett történő egyszerűsítésére vonatkozó célt, amennyiben az ilyen értékpapírosítás a nemteljesítő hitelekre vonatkozik, és ezáltal lehetővé teszi a bankok számára mérlegük csökkentését, ezzel együtt pedig hitelezési képességük növekedését. Nagy gondot kell azonban fordítani arra, hogy ez az egyszerűsítés ne csak a nemteljesítő hitelek kezelésére szakosodott társaságok számára legyen előnyös, mivel ha a bankok túl gyorsan adják el nemteljesítő hiteleiket, az további nehézségekbe sodorja a vállalkozásokat.

3.14. Utalva konkrétan a nemteljesítő hitelek értékpapírosításával kapcsolatos javaslatokra, az EGSZB úgy véli, hogy a beavatkozásnak a javaslatban foglaltakhoz képest szélesebb körűnek kell lennie, bár támogatja az Európai Bizottság javaslatainak mögöttes célját.

3.15. A legfrissebb európai bizottsági javaslatok valóban jogosan rendelkeznek a konkrétan a nemteljesítő kitétségekre vonatkozó fegyvelemről abból a célból, hogy bizonyos szempontokból megkülönböztessék azokat a teljesítő hitelekkel kapcsolatos kitétségektől. Meg kell azonban jegyezni, hogy a nemteljesítő hitelek szabályozására vonatkozó, jelenleg hatályos teljes szabályozási keret annyira merev, hogy ez erősen kihathat a reálgazdaságra és különösen a kkv-kra a világválság miatt fenyegetett jelenlegi gazdasági helyzetben.

3.16. Konkrétan „a nemteljesítő hitelek védőhálójáról szóló rendeletről” van szó, amely szigorú ütemezést alkalmaz a nemteljesítő hitelek leírására, és amely a nemteljesítő hitelekre vonatkozó garanciák valós gazdasági értékét csekély mértékben (vagy egyáltalán nem) értékeli. Ha a keretet nehéznek tűnt a nemteljesítő hitelek másodlagos piacának helyzetével összeegyeztetni a világválságot megelőzően, akkor a dolog sejtethetően még problémásabbá válik a világválság utáni gazdasági helyzetben. Ezért célszerű lenne a védőhálóról szóló rendelet által előírt védőhálókat görbőt legalább átmenetileg felfüggeszteni vagy átkalibrálni. Ezenkívül a 90 napon túli „késedelmes” szabályt átmenetileg enyhíteni kell a Covid19-válság miatt, hogy ellensúlyozzuk az ilyen szűk időkeret negatív társadalmi hatásait.

3.17. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy az Európai Bizottság által előterjesztett, a tőkepiac helyreállítását elősegítő módosítási csomagban szereplő javaslat célja a Covid19-pandémia hatásainak kezelése, de nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a nemteljesítő hitelek minimális fedezetére vonatkozó, a 2019/630 európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglalt szabályozás jelenleg nem elegendő a pandémia gazdasági következményeinek kezeléséhez, ezért azt átmenetileg enyhíteni kell.

3.18. A tőkekövetelmény-rendelet 127. cikkének javításával az értékpapírosított hitelekre vonatkozó, az Európai Bizottság által előterjesztett javaslatok mellett a szakosodott szervezetek és pénzügyi intézmények által értékpapírosítás igénybevétele nélkül vásárolt nemteljesítő hitelek kezelését is hatékonyabbá kell tenni, mint amilyenek jelenleg a hatályos prudenciális szabályok esetében. A hatályos szabályozási keret paradox módon tulajdonképpen visszatartó erőként működik. A tőkét ugyanis túlzott mértékben felszívják azok a pénzügyi intézmények, amelyek nemteljesítő hiteleket vásárolnak a másodlagos értékpapírpiacra.

3.19. Ez előnyt jelent a nemteljesítő hitelek felvásárlására szakosodott alapok számára, amelyek tulajdonosai egyes esetekben olyan Európán kívüli pénzügyi szolgáltatók, amelyekre nem vonatkozik az uniós szabályozási keret és a tőkekövetelményekről szóló rendelet. Paradox helyzet áll így elő, mely sérti az „azonos kockázat, azonos szabályok” elvét: az EU által a belső szabályozásra fordított nagy figyelem azzal a kockázattal jár, hogy előnyben részesülnek az egységes európai piacon tevékenykedő olyan szereplők, amelyek bejegyzett székhelye és tőkéje továbbra is az EU-n és, legalábbis részben, annak szabályrendszerén kívül található.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2016/1011 rendeletnek az egyes harmadik országbeli referencia-árfolyamok mentessége, valamint egyes megszűnő referenciamutatókat helyettesítő referenciamutatók kijelölése tekintetében történő módosításáról

(COM(2020) 337 final – 2020/0154 (COD))

(2021/C 10/06)

Főelőadó: **Christophe LEFÈVRE**

Felkérés:	Az Európai Unió Tanácsa, 2020.8.28. Európai Parlament, 2020.9.14.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elnökségi határozat:	2020.7.14.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	244/0/7
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB a véleményeiben kifejezett ajánlások meghosszabbításaként⁽¹⁾ és tudomásul véve különösen a LIBOR közzétételének leállítását⁽²⁾, kedvezően fogadja az Európai Bizottság javaslatait, amelyek célja, hogy biztosítsák a pénzügyi szereplők működési intézkedéseinek a folyamatosságát a tőkepiaci unióban az egyes harmadik országbeli referencia-árfolyamok mentessége, valamint egyes megszűnő referenciamutatókat helyettesítő referenciamutatók kijelölése tekintetében.

1.2. Ezek a javaslatok nemcsak közvetlen választ adnak a LIBOR közzétételének a leállítására és az Unióból történő brit kilépés következményeire, hanem egyúttal előirányozzák a referenciamutatók helyzetének a rendezését azoknak az országoknak az esetében, amelyek árfolyamai nem szabadon átválthatók, és így hozzájárulnak a tágabb célkitűzések megvalósításához is.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy a tőkepiaci unió megfelelő működése szükségessé teszi, hogy ezek a piacok biztosak, stabilak és a sokkhatásokkal szemben ellenállóak legyenek. Ebben a tekintetben a LIBOR eltűnése nagyon fontos gazdasági következményekkel fog járni, mivel jelentős számú szerződésben nincsenek előirányozva póttrendelkezések a LIBOR-ra való hivatkozás mostantól 2021. végéig bekövetkező megszüntetése esetére.

1.4. Ezért elsősorú és elsőbbségi feladat a LIBOR-ra való hivatkozás helyettesítésének a megszervezése, és az EGSZB ezzel egyidejűleg üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy vonják be a nemzeti hatóságokat ebbe a folyamatba, egy olyan európai rendelet elfogadásával, amely semlegesíti az irányelvek átültetésének folyamata során megfigyelhető szétszórtan meghozott jogszabályok kockázatát.

1.5. Az EGSZB üdvözli, hogy a referenciamutatókkal kapcsolatban javasolt módosítások olyan jogi felhatalmazást vezetnek be, amelynek révén az Európai Bizottság helyettesítő rátát jelölhet ki, amikor megszűnik egy olyan referenciamutató közzététele, amelynek megszűnése jelentős zavart idézne elő az uniós pénzügyi piacok működésében.

(1) Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszere (PFER) – reform (HL C 227., 2018.6.28., 63. o.), Fenntartható pénzügyek: taxonómia és referenciamutatók (HL C 62., 2019.2.15., 103. o.) és Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszere (PFER) – módosított javaslat a pénzmoss megelőzéséről (HL C 110., 2019.3.22., 58. o.).

(2) A LIBOR (London Interbank Offered Rate – londoni bankközi kamatláb) nemzetközileg elismert irányadó referencia-kamatlábként szolgál a bankközi hitelezés költségeinek kiszámításához.

1.6. Az EGSZB kedvezően fogadja azt a tényt is, hogy a jogszabályban előírt helyettesítő ráta a törvény erejénél fogva a megszűnő referenciamutatóra történő hivatkozások helyébe lép minden olyan ügylet esetében, amelyet uniós felügyelt szervezet kötött.

1.7. Az EGSZB helyénvalónak tartja, hogy arra ösztönözzék a tagállamokat, hogy az uniós felügyelt szervezeteket nem érintő ügyletekre vonatkozóan jogszabályban előírt helyettesítő rátákat nemzeti jogszabályban állapítsák meg.

1.8. Végül pedig az EGSZB helyesli, hogy az újonnan bevezetett mentesség megfelelésének nyomon követése céljából az illetékes hatóságok és a felügyelt szervezetek kötelesek legyenek rendszeresen beszámolni az Európai Bizottságnak a mentesített referenciamutató uniós vállalkozások általi felhasználásáról, valamint arról, hogy a felügyelt szervezetek mérlege hogyan változott a harmadik országbeli fizetőeszközök árfolyam-ingadozásaival szembeni kitettség tekintetében.

1.9. A határozat összhangban van a Pénzügyi Stabilitási Tanács ajánlásaival⁽³⁾, ugyanakkor az EGSZB-nak kételyei merülnek fel azzal a kapcsolatban, hogy a globális tevékenységet tekintve az Európai Unió lenne az egyetlen olyan joghatóság, amely megpróbálja szabályozni az azonnali átváltási árfolyamok mutatóinak a működési mechanizmusát.

1.10. Az EGSZB magától értetődően javasolja a rendelet megvalósításának és a pénzügyi piacokon történő átültetésének a nyomon követését. Az EGSZB számára alapvető, hogy a javasolt szabályok konkrét és közvetlen módon járuljanak hozzá a célkitűzések eléréséhez, és pozitív eredményeket teremtsenek valamennyi érintett részére, minden tagállamban.

2. Háttér

2.1. Az Európai Bizottság 2020-ra szóló munkaprogramja előírja a valamely pénzügyi eszköz vagy pénzügyi ügylet alapján fizetendő összeg vagy a pénzügyi eszköz értékének meghatározásához referenciamutatóként szolgáló pénzügyi mutatókról szóló rendelet felülvizsgálatát. A pénzügyi ügyletekben hivatkozott referenciamutatókra vonatkozó irányítási és adatminőségi követelmények megállapításával a referenciamutató-rendelet célja, hogy megerősítse a tőkepiaci szereplők bizalmát az Unióban referenciamutatóként felhasznált indexek iránt. A rendelet hozzájárul az Európai Bizottság által a tőkepiaci unió érdekében tett erőfeszítésekhez.

2.2. A referenciamutató-rendelet a pénzügyi referenciamutatók kezelőire vonatkozó engedélyeztetési kötelezettséget, valamint a pénzügyi referenciamutatók számításához használt bemeneti adatokat szolgáltatókra vonatkozó követelményeket vezet be, és szabályozza a pénzügyi referenciamutatók használatát is. A referenciamutató-rendelet előírja, hogy az uniós felügyelt szervezetek (többek között bankok, befektetési vállalkozások, biztosítók, az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások – ÁÉKBV-k) kizárólag engedélyezett kezelő mutatóit használhatják. A harmadik országban kezelt referenciamutatók csak egyenértékűségi, elismerési és jóváhagyási eljárást követően használhatók fel az Unióban.

2.3. A referenciamutató-rendeletet 2018 januárjától kell alkalmazni. Az uniós piaci szereplők azonban az átmeneti rendszer 2021. december végi hatályvesztéséig továbbra is felhasználhatják az Unión kívüli országban kezelt referenciamutatókat attól függetlenül, hogy azokra vonatkozóan van-e hatályban egyenértékűségi határozat, illetve az index rendelkezik-e az Unióban történő felhasználására vonatkozó elismeréssel vagy jóváhagyással.

2.4. Először: az EGSZB referenciamutatókkal kapcsolatos e véleményének tárgyát képező jogalkotási javaslatban javasolt módosítások olyan jogi felhatalmazást vezetnek be, amelynek révén az Európai Bizottság helyettesítő rátát jelölhet ki, amikor megszűnik egy olyan referenciamutató közzététele, amelynek megszűnése jelentős zavart idézne elő az uniós pénzügyi piacok működésében.

2.5. Másodszor: a jogszabályban előírt helyettesítő ráta a törvény erejénél fogva a megszűnő referenciamutatóra történő hivatkozások helyébe lép minden olyan ügylet esetében, amelyet uniós felügyelt szervezet kötött.

2.6. Harmadszor: az Európai Bizottság ösztönzi a tagállamokat, hogy az uniós felügyelt szervezetet nem érintő ügyletekre vonatkozóan jogszabályban előírt helyettesítő rátákat nemzeti jogszabályban állapítsák meg.

⁽³⁾ A G20 2009. áprilisi londoni összefoglalóján létrehozott nemzetközi gazdasági csoportosulás. 26 nemzeti pénzügyi hatóságot (központi bankok, pénzügyminisztériumok stb.), valamint több nemzetközi szervezetet és olyan csoportosulásokat foglal magában, amelyek a pénzügyi stabilitásra vonatkozó normákat dolgozzák ki.

2.7. Végül pedig az újonnan bevezetett mentesség megfelelésének nyomon követése céljából az illetékes hatóságok és a felügyelt szervezetek kötelesek rendszeresen beszámolni az Európai Bizottságnak a mentesített referenciamutató uniós vállalkozások általi felhasználásáról, valamint arról, hogy a felügyelt szervezetek mérlege hogyan változott a harmadik országbeli fizetőeszközök árfolyam-ingadozásaival szembeni kitettség tekintetében.

3. Megjegyzések

3.1. Az EGSZB a véleményeiben folyamatosan kifejezett ajánlásokban⁽⁴⁾ és tudomásul véve különösen a LIBOR közzétételének leállítását, kedvezően fogadja az Európai Bizottság javaslatait, amelyek célja, hogy fenntartsák a pénzügyi szereplők működési intézkedéseinek a folyamatosságát a tőkepiaci unióban **az egyes harmadik országbeli referencia-árfolyamok mentessége, valamint egyes megszűnő referenciamutatókat helyettesítő referenciamutatók kijelölése tekintetében.**

3.2. Ezek a javaslatok nem csak közvetlen választ adnak az Egyesült Királyság Unióból történő kilépésének a következményeire, hanem egyúttal előirányozzák a referenciamutatók helyzetének a rendezését azoknak az országoknak az esetében, amelyek árfolyamai nem szabadon átválthatók, és így hozzájárulnak a tágabb célkitűzések megvalósításához is.

3.3. Ezek a javaslatok ugyanis lehetővé teszik a referencia-árfolyamok használatának a figyelembevételét annak érdekében, hogy lefedjék a harmadik országok fizetőeszközének a volatilitását, a származtatott ügyletek korlátozottan átváltható fizetőeszköztől eltérő fizetőeszközben történő kifizetését, különösen akkor, ha a harmadik ország fizetőeszköze nem szabadon átváltható.

3.4. Ez a reform elengedhetetlen a tőkepiaci unióval párhuzamosan – a brexittel összefüggésben – történő hirtelen áttérésének támogatásához, a gazdasági és monetáris unió (GMU) működésének a biztosításához, valamint az EU és a tagállamok pozíciójának a megerősítéséhez a gyorsan változó globális környezetben.

3.5. A kritikus referenciamutatók, ezen belül a bankközi kamatlábak reformja⁽⁵⁾ – a Pénzügyi Stabilitási Tanács ajánlásaival összhangban – elsődleges célként szerepel az Európai Bizottság tőkepiaci unióról szóló cselekvési tervében.

3.6. A tőkepiaci unió megfelelő működésére vonatkozó célkitűzés szükségessé teszi, hogy ezek a piacok biztosak, stabilak és a sokkhatásokkal szemben ellenállóak legyenek. Ebben a tekintetben a LIBOR eltűnése nagyon fontos gazdasági következményekkel fog járni, még akkor is, ha egyre kevésbé nyújt reprezentatív képet a piacról vagy arról a mögöttes gazdasági valóságról, amelynek mérésére szolgál, mivel jelentős számú szerződésben nincsenek előirányozva póttrendelkezések a LIBOR-ra való hivatkozás mostantól 2021. végéig bekövetkező megszüntetésének esetére.

3.7. Ezért elsősorú és elsőbbségi feladat a LIBOR-ra való hivatkozás helyettesítésének a megszervezése, és az EGSZB ezzel egyidejűleg üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy vonják be a nemzeti hatóságokat ebbe a folyamatba, egy olyan európai rendelet elfogadásával, amely semlegesíti az irányelvek átültetésének folyamata során megfigyelhető szélszórton meghozott jogszabályok kockázatát.

3.8. Az Európai Bizottság által előzetesen megkérdezett vállalatok és szervezetek számára a referenciamutatók elfogadása hozzájárul a piacon a határokon átnyúló ügyletek biztonságossá tételéhez és a méltányos versenyfeltételek megerősítéséhez, különösen az olyan országokban, amelyek árfolyama még túlszabályozott.

3.9. Ez a rendeletmódosítás beavatkozásul szolgál annak érdekében, hogy szembe lehessen nézni egy rendkívül fontos rendszerszintű kockázattal: a széles körben használt referencia-kamatláb megszüntetése többek között az alábbi ügyleteket érinti:

- a) a felügyelt szervezetek által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok,
- b) a felügyelt szervezetek mérlegében szereplő, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok,
- c) kölcsönök,
- d) betétek és
- e) származtatott ügyletek.

A széles körben használt referencia-kamatlábba hivatkozó pénzügyi ügyletek jelentős része a referenciamutató-rendelet hatálya alá tartozó felügyelt szervezetet érint.

⁽⁴⁾ Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszere (PFER) – reform (HL C 227, 2018.6.28., 63. o.), Fenntartható pénzügyek: taxonómia és referenciamutatók (HL C 62., 2019.2.15., 103. o.) és Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszere (PFER) – módosított javaslat a pénzmossa megelőzéséről (HL C 110., 2019.3.22., 58. o.)

⁽⁵⁾ A bankközi kamatlábak (Interbank offer rates – IBOR) rendszerszinten fontos referencia-kamatlábak, amelyek a pénzügyi szektorban számos szerződés alapját képezik.

3.10. Az amiatti jogbizonytalanság és potenciálisan hátrányos gazdasági hatás, hogy az aktuális szerződéses kötelezettségek nehezebben teljesíthetők, veszélyeztetni fogja az Unió pénzügyi stabilitását:

- a fogyasztók, a kis- és középvállalkozások, a nagyvállalatok és a befektetők nagyobb védelemben részesülhetnek, és ez a javaslat különböző eszközök bevezetésével kívánja megelőzni azt, hogy egy széles körben használt bankközi kamatláb kivetése veszélyeztesse a tőkepiaci unió egyik alapvető célkitűzését azzal, hogy rontja a bankszektor képességét az uniós vállalkozások finanszírozására,
- e tekintetben az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslatával kapcsolatban az alábbi pontokat is elemezni kell:
 - i. a preambulumbekendések és az indokolás úgy tűnik, hogy a pénzügyi referenciamutatókat alkalmazó ügyletek széles körét veszik figyelembe, ideértve a jogi személyekkel vagy más szereplőkkel (nem csak a fogyasztókkal) kötött hitelmegállapodásokat (vagy hasonló hitelezési eszközöket): e tekintetben „A jogszabályban előírt helyettesítő ráta hatálya” című szakaszra hivatkozunk;
 - ii. az Európai Bizottság javaslatának szövege, a 23a. cikk (2) bekezdése, amely törvény erejénél fogva történő kiváltást ír elő, a „pénzügyi ügylet” fogalmát említi, amelynek a referenciamutatókról szóló rendeletben (3. cikk (1) bekezdés 18. pont) szereplő meghatározása kizárólag a természetes személyekkel (fogyasztókkal) kötött hitelmegállapodásokra vonatkozik, tekintettel a 2014/17/EU és a 2008/48/EK irányelvre való hivatkozásokra;
 - iii. az indokolásban megfogalmazott szándék és a javaslat szövege közötti összhang biztosítása érdekében az EGSZB úgy ítéli meg, hogy érdemes elemezni a „pénzügyi ügyletek” kifejezésre való hivatkozást és annak meghatározását, hogy az ne csak a fogyasztókkal kötött hitelmegállapodásokra terjedjen ki, hanem a más piaci szereplőkkel kötött hitelmegállapodások esetében is garantálja a törvény erejénél fogva történő kiváltás hatékony mechanizmusát;
- az EGSZB úgy véli, hogy a helyettesítési hatásköröknek ki kell terjedniük az uniós tagállamok joga szerinti valamennyi szerződésre, valamint az EU-ban székhellyel rendelkező, nem uniós jog hatálya alá tartozó jogalanyok között kötött szerződésekre is, amennyiben a harmadik ország joga nem rendelkezik a megszüntetett referenciamutatók jogszabályi helyettesítéséről;
- a javasolt intézkedéseket úgy kell tekinteni, hogy támogatják az „emberközpontú uniós gazdaság” megvalósulását (a Bizottság 2020. évi munkaprogramja). Ez a kezdeményezés a lakossági ügyletek bankközi kamatlábal indexált banki hitelezésének kedvez, ami fontos elem egy olyan gazdaságban, amely a lakosság igényeit szolgálja.

3.11. Tekintettel arra, hogy a (10) preambulumbekendésben a javasolt módosítás kimondja, hogy figyelembe kell venni a munkacsoportok által megfogalmazott ajánlásokat, és hogy az EONIA-ról (*Euro Overnight Index Average*) az €STR-re (*Euro short-term rate*) történő átmenetet illetően az ezzel foglalkozó munkacsoport mindenképpen azt javasolta, hogy ezt az átállást az €STR-re és a különbözetre terjesszék ki, az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne megerősíteni, hogy a „helyettesítő referenciamutató” alatt az új mutatót és a különbözetet kell érteni.

3.12. Az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne tisztázni „a jelentős zavar az uniós pénzügyi piacok működésében” megfogalmazást. E tekintetben a (4) preambulumbekendés rendelkezései alapján arra lehet következtetni, hogy a LIBOR megszűnése ilyen helyzetet idéz elő, de ha előretekintő megközelítést követünk, és abból indulunk ki, hogy az EURIBOR megszűnése egy adott időpontban problémaként merül majd fel, akkor e fogalmat meg kell határozni.

3.13. Az EGSZB úgy véli, hogy emellett hasznos lenne jelezni, hogy az Európai Bizottság milyen keretek között fogja gyakorolni ezt a jogot, ebben az esetben az előírt feltételek teljesülése esetén milyen határidővel jelöli majd ki a helyettesítő referenciamutatót.

3.14. Egy további hasznos pontosítás lenne annak tisztázása, hogy ezen intézkedés alkalmazása milyen mértékben területenkívüli jellegű. Vagyis ez az intézkedés akkor alkalmazandó, ha az egyik felügyelt szervezet székhelye a tagállamok egyikében található, függetlenül a szerződésre irányadó jogszabályoktól. Itt az EGSZB különösen az angol jog alapján kötött szerződésekre hivatkozik, mivel 2021. január 1-jétől ez egy Európai Unió kívüli, harmadik ország jogává válik.

3.15. Ezért a referenciamutató-rendelet reformja a megfelelő eszköz egy olyan, jogszabályban előírt helyettesítő ráta megállapítására, amellyel mérsékelhető a jogbiztonságra és a pénzügyi stabilitásra nézve kedvezőtlen következmények, amelyek akkor adódhatnak, ha a LIBOR (vagy bármely más referenciamutató, amelynek megszűnése jelentős zavart okozna az uniós pénzügyi piacok működésében) megszüntetésére egy egyrészt rendelkezésre álló, másrészt a referenciamutató-rendelet hatálya alá tartozó felügyelt szervezetet érintő, korábbi megmaradt ügyletek feltételei közé beépülő helyettesítő ráta hiányában kerülne sor.

3.16. A határozat összhangban van a Pénzügyi Stabilitási Tanács ajánlásaival, ugyanakkor az EGSZB-nak kételyei merülnek fel azzal a kapcsolatban, hogy a globális tevékenységet tekintve az Európai Unió lenne az egyetlen olyan joghatóság, amely megpróbálja szabályozni az azonnali átváltási árfolyamok mutatóinak a működési mechanizmusát.

3.17. Az EGSZB magától értetődően javasolja a rendelet megvalósításának és a pénzügyi piacokon történő átültetésének a nyomon követését. Az EGSZB számára alapvető, hogy a javasolt szabályok konkrét és közvetlen módon járuljanak hozzá a célkitűzések eléréséhez, és pozitív eredményeket teremtsenek valamennyi érintett részére, minden tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A fenntartható versenyképességre, a társadalmi méltányosságra és a rezilienciára vonatkozó európai készségfejlesztési program

(COM(2020) 274 final)

Javaslat tanácsi ajánlásra a fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről

(COM(2020) 275 final)

(2021/C 10/07)

Előadó: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2020.8.12.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	218/0/5
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a képzett és szakképesítéssel rendelkező munkavállalók jelentik az európai társadalmi és gazdasági modell egyik fő erősségét, és hogy a fiatalok és felnőttek képzésének támogatását a **tartós és fenntartható gazdasági növekedés** fellendítésére kell használni. A képzés ugyanis segít **fokozni az innovációt, a termelékenységet és a versenyképességet**, támogatja a munkavállalókat a méltányos átmenet során, továbbá segíti szakmai előmenetelüket és a bérek növekedését.

1.2. Az EGSZB örvendetesnek tartja, hogy a készségfejlesztési programot és a szakképzésről szóló javasolt ajánlást a **szociális jogok európai pillérének** égisze alatt dolgozták ki, és hogy a készségfejlesztési program mottója a szociális jogok európai pillérének első alapelve.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy a **szakképzési kiválósági központok** projektjei és az országok **EuroSkills versenyeken** való részvételének finanszírozása az eszközök egyikeként az egész szakképzési rendszer javulását eredményezi, növelve a szakképzés színvonalát, vonzerejét és mindenkit befogadó jellegét. Ennek elérése érdekében együtt kell működni az **érintett szociális partnerekkel és civil társadalmi szervezetekkel**, valamint a családokkal, a szülőkkel és a diákokkal is.

1.4. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a **kulcskompetenciákat és a STEAM⁽¹⁾-készségeket** a „**megfelelő készségek**” közé kellene sorolni annak érdekében, hogy reagáljunk egyrészt a fiatalok és a felnőttek azon sürgető szükségletére, hogy sikeres életet élhessenek a társadalomban, másrészt pedig a munkaerőpiacnak a digitális és zöld átállás során jelentkező igényeire.

1.5. Az EGSZB rámutat, hogy a **hangsúly a szociális és állampolgári kompetenciákon** van, amelyek létfontosságúak az egyén mint demokratikus polgár számára. Az állampolgári ismeretek oktatásának mindenki, és különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára hozzáférhetőnek kell lennie⁽²⁾. Az EGSZB arra ösztönzi a tagállamokat, hogy hajtsák végre a **közös értékek előmozdításáról szóló tanácsi ajánlást⁽³⁾**, és erősítsék meg **az európai értékekről és identitásról való tanulást a szakképzésben, valamint a felnőttoktatásban**.

(1) Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics (természettudományok, technológia, műszaki tudományok, művészet és matematika).

(2) Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE).

(3) A Tanács ajánlása a közös értékek, az inkluzív oktatás és az oktatás európai dimenziójának előmozdításáról (HL C 195., 2018.6.7., 1. o.).

1.6. Az EGSZB üdvözlí a **munkavállalók át- és továbbképzésére vonatkozó, készségekről szóló paktumra** irányuló javaslatot, és elérhető célok és **közös minőségi elvek** elfogadását kéri az érintett **szociális partnerek**, civil társadalmi szervezetek és más fontos érdekcsoportok bevonásával, hogy a paktum **hatékony megoldásokkal szolgáljon mindenki számára**.

1.7. Az EGSZB kéri, hogy a munkaerőpiac zöld és digitális átállása kapcsán helyezzenek nagyobb hangsúlyt a **pályaorientációs és tanácsadási politikákra**, és ehhez bővítsék ki a különböző információszoigáltatók által nyújtott támogatási mechanizmusokat – például a szakszervezetek képzési követekkel kapcsolatos programjait, a vállalatok számára biztosított HR-támogatást, valamint a civil társadalmi munkát – annak érdekében, hogy a **felnőtteket és a munkavállalókat a továbbképzésben és az átképzésben való részvételre ösztönözzék**. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az emberek méltányos digitális és zöld átállással kapcsolatos képzéssel történő támogatása a **nem formális és informális tanulás érvényesítésével**, valamint a **képzések elismerésének és tanúsításának** biztosításával kezdődik, hogy azok megjelenhessenek a teljes képesítésben.

1.8. Az EGSZB „Az egész életen át tartó tanulás és a készségfejlesztés fenntartható finanszírozása a szakképzett munkaerő hiányával összefüggésben” című véleményére⁽⁴⁾ utalva megjegyzi, hogy az oktatási és képzési politikák eredményes támogatása érdekében hatékony és következetes módon kell felhasználni a helyreállítási tervet, a Next Generation EU eszközt és más **uniós alapokat** (ESZA+, a Méltányos Átállást Támogató Alap stb.).

1.9. Az EGSZB európai szintű kutatást szorgalmaz **az egyéni tanulási számlákra vonatkozó európai kezdeményezés** mint ernyőkezdeményezés vagy a tagállamok szükségleteihez nyújtandó egyedi támogatás elképzelése kapcsán. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy kezdeményezzen szociális párbeszédet az egyéni tanulási számlákról és az **európai szakmai alapprofilok** kialakításáról, hogy azok figyelembe vegyék az ágazati igényeket, a szakképzéssel kapcsolatos szakmáktól elvárt és a kollektív megállapodásokkal összhangban levő nemzeti követelményeket, a szakmai és foglalkozási profilok változását és a vállalkozások szükségleteit. Az Európai Bizottságnak konzultálnia kellene az érintett civil társadalmi szervezetekkel is.

1.10. Az EGSZB sürgeti, hogy a **Covid19-válság hatásával** kapcsolatos adatok rendelkezésre állásakor ismét **gondolják át és frissítsék a mutatókat és referenciaértékeket**. Az oktatással és képzéssel kapcsolatos uniós célok kapcsán javítani kell a szakképzésről, a készségekről és a munkaerőpiaci igényekről szóló adatokat és információkat, és az új mutatóknak elő kell mozdítaniuk **az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak és az európai szemeszternek** a végrehajtását. A mutatók javasolt értékének 2025-ig való elérése érdekében olyan gyakori nyomon követésre lenne szükség, amely **egy sor adat évenkénti frissítését teszi szükségessé, hogy azok jobban illusztrálják a szakképzési ágazat fejlődését**. Ugyanígy frissíteni kell a továbbképzési és átképzési szolgáltatásokkal kapcsolatos adatokat is.

1.11. Az EGSZB kéri, hogy a szakképzésben részt vevő valamennyi tanuló számára biztosítsák a magas **színvonalú és inkluzív szakképzéshez és tanulószereződéses gyakorlati képzéshez** való jogot és hozzáférést, kellően figyelembe véve a színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszerét⁽⁵⁾. A szakképzésről szóló, javasolt ajánlásban meghatározott, a munkaalapú tanulásban való részvétellel kapcsolatos mutató mellett meg lehetne határozni a vállalati alapú tanulás mutatóját is, és ösztönözni lehetne a vállalatok közötti **együttműködésen alapuló tanulószereződéses gyakorlati képzést**.

1.12. Az EGSZB utal „A környezetvédelmi készségek uniós kompetenciakerete” című véleményére⁽⁶⁾, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az európai zöld megállapodással összhangban dolgozzon ki európai szintű stratégiát a zöld készségekre és kompetenciákra vonatkozóan, valamint a **kormányok, a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek** bevonásával alakítson ki egy, a **zöld készségek iránti igényekre vonatkozó kompetenciakeretet**.

1.13. Az EGSZB kéri, hogy dolgozzanak ki olyan politikákat, amelyek célja, hogy **növeljék a szakképző tanári és oktatói szakma vonzerejét**. Ennek érdekében hajtsanak végre stratégiai jelentőségű frissítéseket alapképzésükben és szakmai továbbképzésükben, hogy jól felkészüljenek a szakképzés zöld és digitális átállítására, továbbá javítsák státuszukat, az egészséggel és biztonsággal kapcsolatos, valamint munkakörülményeiket, és a valódi szociális párbeszéd folyamatának részeként vonják be őket a szakképző iskolák és oktatási intézmények digitális és zöld átállással kapcsolatos tanterveinek kidolgozásába.

(4) HL C 232., 2020.7.14., 8. o.

(5) A Tanács 2018. március 15-i ajánlása a színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszeréről.

(6) SOC/636 jelű vélemény (folyamatban), a vélemény címe még módosulni fog.

1.14. Az EGSZB azt szeretné, ha a **digitális oktatási cselekvési terv** ⁽⁷⁾ **gyakorlati támogatást kínálna az iskolák közösségeinek** a digitális készségek fejlesztése, a digitális eszközökbe és az internet-hozzáférésbe való beruházás érdekében, valamint ha elősegítené, hogy **a – mind a humán (mindennapi életéhez szükséges és szociális), mind a tudásalapú (műszaki-szakmai) – digitális készségeket mindenki megszerezhesse**. Arra kérjük az Európai Bizottságot, hogy a SELFIE eszköz ⁽⁸⁾ kapcsán bocsásson rendelkezésre releváns adatokat az iskolák digitális eszközökhöz és internethez való hozzáféréséről. Fontos, hogy a munkavállalók a szükséges digitális készségek kapcsán tovább- és átképzésben részesüljenek.

1.15. Az EGSZB azt ajánlja, hogy **uniós szinten végezzenek vizsgálatokat** azzal a céllal, hogy **feltérképezzék a** különböző szolgáltatók által **használt mikrotanúsítványokat**, és felmérjék az európai vállalatok, munkáltatók, munkavállalók és álláskereső mikrotanúsítványokkal kapcsolatos igényeit, továbbá azok **hatását a képesítésekre** és a kollektív megállapodásokra.

1.16. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az **Europass-platformot** fejlesszék tovább, megbízható információkkal szolgálva a munkakeresők, a tanulók, a munkáltatók és a politikai döntéshozók számára, és hogy az információkat a fogyatékkal élő emberek számára is tegyék hozzáférhetővé, valamint különböző nyelveken bocsássák rendelkezésre, ideértve a migránsok, a menekültek és a menedékkérők által beszélt fő nyelveket is.

1.17. Az EGSZB kéri, hogy a készségekkel kapcsolatos nemzeti szintű fellépések helyezzenek hangsúlyt arra, hogy **a női tanulókat, munkavállalókat és munkanélkülieket** személyre szabott képzésekkel **támogassák**, és kezeljék központi kérdésként a Covid19-válság során súlyos nehézségekkel szembesülő családok tényleges támogatását is.

1.18. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki olyan intézkedéseket, amelyek biztosítják, hogy **minden egyes menekült és menedékkérő lehetőséget kapjon készségeinek és kompetenciáinak érvényesítésére**, valamint hogy tanulószereződéses gyakorlati képzéseket, át- és továbbképzéseket kínáljanak fel számukra, hogy **az Európai Unió Alapjogi Chartájával** összhangban beilleszkedhessenek a munkaerőpiacra.

1.19. Az EGSZB azt javasolja, hogy a készségfejlesztési program felsőoktatással és kutatással kapcsolatos kezdeményezései mögött meghívózó elképzeléseket és a további szakpolitikai intézkedéseket alaposabban vitassák meg a kormányokkal, az érintett szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel. **A vállalkozások és a felsőoktatás** közötti partnerségeknek mindkét fél számára egyformán előnyösnek kell lenniük, és nem eredményezhetik az állami felsőoktatási költségvetések csökkentését.

1.20. Az EGSZB **fenntartható nemzeti szintű közberuházásokat szorgalmaz a felsőoktatás és a kutatás terén** az európai szemeszter részeként, és kéri, hogy mindezt uniós alapokból támogassák annak érdekében, hogy a felsőoktatás és a kutatás teljes mértékben befogadóvá és minden tanuló és jövőbeli kutató számára elérhetővé váljon, valamint hogy garantálni lehessen a támogató munkakörnyezetet az egyetemi oktatók és a kutatók számára. Az EGSZB kéri, hogy **a kutatók készségeinek és kompetenciáinak** fejlesztésére vonatkozó javaslatokat részletesebben vitassák meg a kezdeményezések tervezett kedvezményezettjeivel.

1.21. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy hajtsák végre a párizsi közleményt (2018) és a közeljövőben várható (2020) római közleményt, valamint biztosítsák, hogy az európai felsőoktatási térség alapjaként tiszteletben tartsák **a tudományos élet szabadságát és integritását, az intézményi autonómiát, a hallgatók és a felsőoktatási személyzet részvételét a felsőoktatás irányításában**, valamint a társadalmi felelősséget. Az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy tartsák tiszteletben a bolognai folyamat alapvető értékeit, és szerezzenek érvényt a szociális dimenzióra, valamint a minőségi tanulásra és oktatásra vonatkozó elvekre. Felkéri a bolognai folyamat nyomán követésével foglalkozó csoportot, hogy biztosítsa a közösen elfogadott bolognai célok további végrehajtását. Az EGSZB kiemeli továbbá a felsőoktatásban dolgozó oktatók státuszáról szóló 1997-es ENSZ-ajánlás ⁽⁹⁾ végrehajtásának jelentőségét is.

2. Háttér

2.1. A **fenntartható versenyképességre, a társadalmi méltányosságra és a rezilienciára vonatkozó európai készségfejlesztési programról** szóló közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat és intézkedéseket határoz meg, amelyek a képzésben részt vevők számának és a képzések gyakoriságának növelésére, valamint a **munkahelyek megszerzéséhez szükséges készségek** fejlesztéséhez, különösen **a zöld és digitális átállással** kapcsolatos ismeretek elsajátításához szükséges képzésekre irányulnak.

⁽⁷⁾ Az új digitális oktatási cselekvési tervnek szentelt európai bizottsági honlap.

⁽⁸⁾ A SELFIE eszköz.

⁽⁹⁾ Ajánlás a felsőoktatásban dolgozó oktatók státuszáról.

2.2. Az új javaslat alapja az „Új európai készségfejlesztési program – Közös erővel a humántőke, a foglalkoztathatóság és a versenyképesség megerősítéséért” című, 2016-os európai bizottsági közlemény⁽¹⁰⁾. Az aktualizált (2020-as) készségfejlesztési program **12 intézkedést és négy, 2025-ig elérendő mennyiségi célkitűzést** határoz meg. A **fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről szóló tanácsi ajánlásra** irányuló javaslat a szakképzésben részt vevő tanulókat illetően **további célértékeket** javasol. Ez a vélemény e két kezdeményezést vizsgálja meg.

3. Általános megjegyzések

3.1. A Covid19-világjárvány mély recesszióba taszította az európai gazdaságot és a munkanélküliségi ráta növekedéséhez vezetett. Az Eurostat becslései szerint azonban a munkanélküliség közelmúltbeli növekedése csekély mértékű volt a gazdasági tevékenység visszaeséséhez viszonyítva: az EU27-ben a **munkanélküliségi ráta** várhatóan a 2019-ben mért 6,7 %-ról 2020-ban 9 %-ra fog nőni⁽¹¹⁾. Másrészt a Covid19-válság **az oktatásban, a munka világában és a mindennapi életben** egyaránt felgyorsította a **digitális átállást**. Az Európai Bizottság szakpolitikai csomagja éppen ezért **a legjobb pillanatban** érkezett ahhoz, hogy vita indulhasson a **hatékony oktatási és képzési politikákról**.

3.2. Az EGSZB öröndetesnek tartja, hogy a készségfejlesztési programot és a szakképzésről szóló ajánlást a **szociális jogok európai pillérének** égisze alatt dolgozták ki, hogy az hozzájáruljon a pillér első alapelveéhez, azaz a magas színvonalú és befogadó oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz való jog biztosításához. Minden európai polgár számára biztosítani kell a jogot, hogy a méltányos átállás keretében és a **demográfiai változásokkal** összhangban hozzáférhessen **magas színvonalú és inkluzív képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz**. Hangsúlyozzuk, hogy foglalkozni kell az **oktatási szegénység** problémájával, amely a Covid19-válság idején elmélyült az oktatáshoz és képzéshez való egyenlőtlen hozzáférés miatt.

3.3. Véleményünk szerint a kulcskompetenciák és a humán készségek éppolyan fontosak, mint a munkaerőpiaci igényekkel összhangban álló „megfelelő készségek” E **kulcskompetenciák** közé tartoznak a **társadalmi és állampolgári kompetenciák** is, amelyek döntő fontosságúak az egyének mint demokráciában élő polgárok számára, különösen, amikor a fokozódó **társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek** radikalizmushoz, populizmushoz és nagyobb arányú bűnözéshez vezethetnek. A készségfejlesztési programnak nagyobb figyelmet kellene fordítania a kulcskompetenciák fejlesztésére a kötelező oktatási ciklusokban/tantervekben, illetve a fiatalok és a felnőttek képzése során. Nagyon öröndetes, hogy a készségfejlesztési program a **STEM**⁽¹²⁾ **terén folytatott tanulmányokra és a vállalkozói kompetenciákra** összpontosít, emellett pedig igyekszik megérteni a széles körű társadalmi és munkaerőpiaci készségigényeket, amennyiben a szociális és transzverzális készségeket is szem előtt tartja. Tovább kell fejleszteni a STEAM⁽¹³⁾-készségeket, mivel a művészetek, a bölcsészettudományok, a társadalomtudományok, valamint az ezekhez kapcsolódó szakmai ágazatok jelentős mértékben hozzájárulnak egy ország GDP-jéhez.

3.4. Rámutatunk, hogy az EGSZB az **európai oktatási térségről** szóló véleményében⁽¹⁴⁾ (2018) üdvözölte, hogy az európai oktatási térséggel kapcsolatos kezdeményezés nagyobb fokú inkluzivitást javasolt a jövőbeni oktatási rendszerek számára, és hangsúlyozta, hogy az EU-ról, a demokratikus értékekről, a toleranciáról és a polgárságról való tanulást egy holisztikus oktatási koncepció keretében és a **hátrányos helyzetű**⁽¹⁵⁾ **csoportokat** különösen szem előtt tartva – a **szociális jogok európai pillére** végrehajtásának részeként is – mindenkit megillető jognak kell tekinteni. Elengedhetetlen, hogy a tagállamokat a **közös értékek előmozdításáról szóló tanácsi ajánlás**⁽¹⁶⁾ végrehajtására ösztönözzük. Az európai uniós ismeretek oktatásáról szóló EGSZB-veleményre⁽¹⁷⁾ utalva hangsúlyozzuk, hogy a szakképzés és a felnőttképzés során kiemelt figyelmet kell fordítani a **közös európai értékek és az európai identitás** erősítésére.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az EGSZB üdvözli a **munkavállalók át- és továbbképzésére vonatkozó, készségekről szóló paktumra** irányuló javaslatot. A paktum által megcélzott személyeket illetően elérendő célok meghatározása, valamint annak biztosítása érdekében, hogy e célokat teljesítsék, elengedhetetlen, hogy a paktumot az érintett **szociális partnerek, civil társadalmi szervezetek és más,** a fókuszcsoporthoz szerint **fontos érdekcsoportok** bevonásával dolgozzák ki. A paktumnak

⁽¹⁰⁾ COM(2016) 381 final.

⁽¹¹⁾ Az Eurostat sajtóközleménye: „Euro area unemployment at 7,8 %” [Az euróövezet munkanélküliségi rátája 7,8 %], 2020. július.

⁽¹²⁾ Science, technology, engineering and mathematics (természettudományok, technológia, műszaki tudományok és matematika).

⁽¹³⁾ Science, technology, engineering, ARTS and mathematics (természettudományok, technológia, MŰVÉSZET, műszaki tudományok és matematika).

⁽¹⁴⁾ HL C 62., 2019.2.15., 136. o.

⁽¹⁵⁾ Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE).

⁽¹⁶⁾ A Tanács ajánlása (HL C 195., 2018.6.7., 1. o.).

⁽¹⁷⁾ HL C 228., 2019.7.5., 68. o.

hatékony megoldásokkal kell szolgálnia a **fiatalok és a felnőttek**, a munkanélküliek, az alacsony képzettségűek és a munkavállalók számára, külön figyelmet fordítva arra, hogy a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű csoportok hozzáférhessenek a szolgáltatók széles köre – többek között az állami foglalkoztatási szolgálatok, a vállalatok és a szakképzési intézmények – által biztosított színvonalas és inkluzív szakképzési, felnőttképzési, valamint át- és továbbképzési lehetőségekhez.

4.2. Az e képzési szolgáltatásokra vonatkozó minőségi kritériumok egyikének a **nem formális és informális tanulási eredmények** képzést megelőző **érvényesítéséhez** kell kapcsolódnia. A képzést el kell ismerni és arról bizonyítványt kell kiadni, egyértelműen meghatározva a képesítési szintet vagy a képesítés azon egységét/részét, amelyre a bizonyítvány vonatkozik. E követelmény javítaná a „Kompetenciafejlesztési pályák: Új lehetőségek felnőttek számára” című tanácsi ajánlás⁽¹⁸⁾ és a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről szóló tanácsi ajánlás⁽¹⁹⁾ végrehajtását.

4.3. „Az egész életen át tartó tanulás és a készségfejlesztés fenntartható finanszírozása a szakképzett munkaerő hiányával összefüggésben” című, korábbi EGSZB-veleménnyel⁽²⁰⁾ összhangban szorgalmazzuk, hogy a helyreállítási tervet, a Next Generation EU eszközt és más **uniós alapokat** (például ESZA+, a Méltányos Átállást Támogató Alap) hatékony és következetes módon használják fel annak biztosítása érdekében, hogy a vállalatok és a szociális vállalkozások túléljék a válságot és színvonalas munkahelyeket tudjanak kínálni, illetve azokat meg tudják őrizni, valamint hogy a munkavállalók és a munkanélküliek hatékony támogatást kapjanak a magas színvonalú készségek megszerzéséhez. Az ESZA+ kiegészítő alapként történő felhasználása segíti az európai szemeszter folyamata keretében meghatározott oktatási és képzési reformok végrehajtását, és várhatóan támogatja a fenntartható európai iparstratégia és a kkv-kra vonatkozó politika készségfejlesztési célkitűzéseit.

4.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy javaslatában az Európai Bizottság elismeri, hogy a tagállamok eltérő megközelítéseket alkalmaznak, amelyek lehetővé teszik az embereknek, hogy életük során mindvégig fejlesszék a készségeiket, és így „számlákat”, nem pedig (egyes számban) „számlát” említ. **Az egyéni tanulási számlákra vonatkozó európai kezdeményezés** mint ernyőkezdeményezés vagy a tagállamoknak nyújtandó egyedi támogatás elképzelését mindazonáltal megfelelő kutatás keretében tovább kell vizsgálni annak biztosítása érdekében, hogy az valóban hatékony megoldást kínáljon a tovább- és átképzések támogatásához. A kezdeményezésnek a nem formális és az informális tanulás érvényesítésén kell alapulnia annak érdekében, hogy egyéni tanulási lehetőségeket biztosítson. Ezért további szakpolitikai intézkedésekről kell döntenie az érintett szociális partnerek, köztük az ágazati szociális partnerek bevonásával.

4.5. A készségekről szóló paktum azokra az **ipari ágazatokra** összpontosíthatna, amelyekben fontos a továbbképzés és az átképzés támogatása és a munkavállalók azzal kapcsolatos motivációjának növelése, hogy gyakorlati iránymutatást és tanácsadást követően részt vegyenek a szakmai fejlődésük és előmenetelük elősegítő, valamint a vállalatok érdekét is szolgáló képzésekben. A **készségekre vonatkozó tervezettel⁽²¹⁾ kapcsolatos kezdeményezéssel** és az **európai szakmai alapprofil** létrehozására vonatkozó elképzeléssel kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy bizonyos szakmák esetében az ágazati készségprofilok közötti potenciális szinergiákról további vitákat kell folytatni az érintett ágazati szociális partnerekkel. Átfogó megközelítéseket kell figyelembe venni, amelyek tartalmazzák a versenyképességet, a vállalati kutatási és innovációs stratégiákat és az ipari titkokat is.

4.6. A színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszeréről szóló, 2018. évi tanácsi ajánlást⁽²²⁾ tiszteletben tartva a szakképzésben részt vevő minden tanuló számára biztosítani kellene a jogot a **magas színvonalú és inkluzív szakképzéshez és tanulószereződéses gyakorlati képzéshez**. A szakképzésben végzetek foglalkoztatási rátájára vonatkozó mutatóknak figyelembe kell venniük a Covid19-válság iparágakra gyakorolt hatásait, valamint a végzetek méltányos és színvonalas munkahellyel kapcsolatos elvárásait. A vállalatok közötti együttműködésen alapuló tanulószereződéses gyakorlati képzéseket tovább lehetne ösztönözni. A **szakképzési kiválósági központokkal** kapcsolatos projektek nagyobb hangsúlyt helyezhetnének a társadalmi befogadásra és a magas színvonalú és vonzó képzéshez való egyenlő hozzáférésre. Fontos megvizsgálni, hogy milyen szerep hárul a szakképzési szolgáltatókra a nemzeti

⁽¹⁸⁾ HL C 484., 2016.12.24., 1. o.

⁽¹⁹⁾ A Tanács ajánlása (2012. december 20.) a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről.

⁽²⁰⁾ Lásd a 4. lábjegyzetet.

⁽²¹⁾ A készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködés terve.

⁽²²⁾ A Tanács 2018. március 15-i ajánlása a színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszeréről.

kontextusban, valamint azt, hogy miként működnek együtt a szociális partnerekkel a tanterveknek a készségigényekhez való igazítása kapcsán. Ehhez hasonlóan az országoknak az EuroSkills-versenyekhez való finanszírozási hozzájárulásával kapcsolatos javaslat vonzóbbá teheti a szakképzést. Ugyanakkor a szakképzésben részt vevő, a versenyre kiválasztott tanulók kivételes felkészültsége példaként szolgál a kormányok számára, hogy hatékony intézkedések révén általában növeljék a szakképző iskolák színvonalát.

4.7. Az EGSZB emlékeztet a 2015 és 2020 közötti időszakra vonatkozó szakképzési stratégiáról szóló rigai következtetésekre⁽²³⁾, amelyek kimondják, hogy a munkaalapú tanulás az iskolában és a vállalatoknál történő gyakorlati tanulást is magában foglalja. Mivel a munkaalapú tanulás bizonyos formáihoz való hozzáférésnek minden szakképzésben tanuló diák esetében alapvetőnek kell lennie, a munkaalapú tanulásban való részvétel kapcsán meghatározott célérték egyáltalán nem ambiciózus, és nehezen alkalmazható a gyakorlati képzési kínálat javítására.

4.8. A **készségekkel kapcsolatos információgyűjtés** – a Cedefop közelmúltbeli munkáján⁽²⁴⁾ alapuló – megerősítése ahhoz is nélkülözhetetlen, hogy meghatározzák és nyomon kövessék a tagállamok által a felnőttképzési és szakképzési mutatók kapcsán elért eredményeket. A **készségigényeknek** a társadalmi és munkaerőpiaci változások fényében történő **előrejelzése/felmérése** fontos annak biztosításához, hogy eredményes szociális párbeszéd és az érintett civil társadalmi szervezetekkel és érdekcsoportokkal, köztük a vállalatokkal folytatott konzultációk keretében jobban irányítsák a készségfejlesztési stratégiákat. Öröndetes lenne, ha a készségfejlesztési programban és a szakképzésről szóló javasolt ajánlásban vázolt mutatókat a Covid19-válság oktatásra, képzésre és a munkaerőpiacra gyakorolt hatásával kapcsolatos kutatás eredményei alapján átgondolnák és frissítenék.

4.9. Általánosságban véve az uniós oktatási és képzési célokat, valamint az **ENSZ fenntartható fejlődési céljai** – különösen a 4. (oktatás), az 5. (egyenlőség), a 8. (tisztas munká) és a 13. fenntartható fejlődési cél (éghajlatváltozás) – és az **európai szemeszter** jobb végrehajtása érdekében javasolt új mutatókat illetően jobb minőségű adatokra és információkra van szükség a szakképzésről, a készségekről és a munkaerőpiacról. A mutatók javasolt értékének 2025-ig való elérése érdekében az Eurostat és más ügynökségek, például a Cedefop és az Eurofound által végzett nyomon követés gyakorisága évenkénti frissítést tenne szükségessé. További mutatók még nagyobb segítséget jelenthetnek a vállalatok és a munkavállalók számára a beruházási, szolgáltatásnyújtási és készségigények meghatározásában, ha a fő hangsúlyt a „**képzést nyújtó** vállalkozások képzési típusok szerinti bontásban megadott részarányára” és a „vállalkozásoknak a teljes munkaerőköltség százalékában kifejezett képzési költségeire” helyezik. Ezeket az adatokat az Eurostat már most is öt évente gyűjti, de ez az időtartam nem segíti elő a **szociális partnereknek a készségek előrejelzésébe/felmérésébe és a szükséges képzések kidolgozásába való aktív bevonását**, holott ez olyan terület, amelyet a készségfejlesztési program javaslata szerint meg kell erősíteni. A kollektív szerződések részeként kialakított fizetett tanulmányi szabadságot fel lehet venni a mutatók közé, a munkavállalók tájékoztatásának és a nekik nyújtott tanácsadásnak a mérésével együtt.

4.10. „A környezetvédelmi készségek uniós kompetenciakerete” című EGSZB-vélemény⁽²⁵⁾ rámutat, hogy a **környezetvédelmi felelősség mindenki kötelezettsége**. A zöld gazdaságra való méltányos átállás elősegítéséhez szükséges **proaktív továbbképzést és átképzést** mindenki számára elérhetővé kell tenni, különös tekintettel a hanyatló ágazatokban dolgozó munkavállalókra. Egy egyértelmű és Európában mindenki számára elérhetőre, nem pedig csak a felnőttekre vonatkozó mutató alapján nyomon kell követni a humán (mindennapi élethez szükséges és szociális) és a tudásalapú (műszaki-szakmai) **zöld készségek és kompetenciák** tekintetében nyújtott képzéseket. Ennek a mutatónak és a zöld készségekre és kompetenciákra vonatkozó uniós stratégiának a **zöld készségekre és kompetenciákra vonatkozó nemzeti stratégiák kapcsán végzett átfogó uniós szintű tanulmányon és értékelésen** kell alapulnia. A **zöld készségekre vonatkozó** mutatókat és **kompetenciakeretet** nyílt rendszerű együttműködés keretében kell létrehozni. A **szakképzésben dolgozó tanároknak és oktatóknak** a vállalatoknál is⁽²⁶⁾ folyamatosan színvonalas szakmai továbbképzésben kell részesülniük, és be kell őket vonni a digitális és zöld átállással kapcsolatos tantervek kidolgozásába.

⁽²³⁾ A munkaalapú tanulás definícióját a 2015-ös rigai következtetések 6. lábjegyzete tartalmazza.

⁽²⁴⁾ A Cedefop internetes oldala a készségekkel kapcsolatos információgyűjtésről.

⁽²⁵⁾ Lásd a 6. lábjegyzetet.

⁽²⁶⁾ Cedefop: „Guiding principles for professional development of trainers in VET” [A szakoktatók szakmai fejlődésére vonatkozó irányadó elvek], 2014 és az ETUCE szakpolitikai dokumentuma az európai szakképzés helyzetéről, 2012.

4.11. Hangsúlyozzuk, hogy **az iskoláknak óriási a társadalmi szerepük**, és az oktatási módszerek digitalizációs támogatásának eszköznek, nem pedig célnak kell lennie. Elengedhetetlen hatékony támogatást nyújtani az iskolák, a tanulók, a tanárok, a szülők és a családok részére a digitális készségek fejlesztéséhez; a felszerelésekbe való beruházások alapvetőek, és ezzel a kérdéssel foglalkozni kell az európai szemeszter és a **digitális oktatási cselekvési terv** keretében is. Az iparágak és a gazdaság folyamatos digitalizációjára való tekintettel fontos, hogy a szociális párbeszéd alkalmazásával biztosítsák, hogy a munkavállalók a szükséges digitális készségek kapcsán tovább- és átképzésben részesüljenek. Arra kérjük az Európai Bizottságot, hogy a SELFIE eszköz⁽²⁷⁾ kapcsán bocsásson rendelkezésre releváns adatokat az iskolák digitális eszközökhöz és internethez való hozzáféréseiről.

4.12. A szociális partnerekkel való konzultáció nyomán meg kell találni a **mikrotanúsítványok** egységes európai fogalom meghatározását és értelmezését. Az EGSZB azt ajánlja, hogy uniós szinten végezzenek vizsgálatokat azzal a céllal, hogy feltérképezzék a különböző ágazatokban működő vállalatok, a képzési szolgáltatók és az oktatási (szakképzési és felsőoktatási) intézmények által használt mikrotanúsítványokat, és felmérjék az európai vállalatok, munkáltatók, munkavállalók és álláskereső mikrotanúsítványok megszerzésével kapcsolatos igényeit és azok megkövetelése iránti érdeklődését. A mikrotanúsítványok az elismerési eljárás és a tovább- vagy átképzés csupán egyik, de nem egyetlen megoldásának és kimenetelének tekinthetők. Egyértelműen meg kell határozniuk, hogy a bizonyítvány miként kapcsolódik a teljes képzítéshez. A szociális partnerekkel vitákat kell folytatni a mikrotanúsítványokra vonatkozó előírások és további szakpolitikai intézkedések meghatározásáról – garantálva különösen azok színvonalát és átláthatóságát –, ugyanakkor mérlegelni kell az említett uniós szintű tanulmány elkészítését és egy olyan átfogó hatásvizsgálat elvégzését, amely a képzésekre és a kollektív szerződésekre gyakorolt hatásokra is kiterjed.

4.13. Az új **Europass-platform** bevezetésével kapcsolatban a bizonyítványok és képzések iránti bizalom kérdése digitális tanúsítványokkal oldható meg, tiszteletben tartva ugyanakkor az elismerési és érvényesítési eljárásokat. Az információkat a fogyatékosokkal élők számára, valamint különböző nyelveken, többek között a migránsok, menekültek és menedékkérők által beszélt főbb nyelveken is elérhetővé kell tenni. Részletesebben meg kell vizsgálni a gyorsított elismerést elősegítő digitális jelvények elképzelését.

4.14. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy támogassák azokat a nemzeti stratégiai készségfejlesztési fellépéseket, amelyek a szakképzésen belül hangsúlyt helyeznek **a befogadásra és a nemek közötti egyenlőségre**. Az ENSZ⁽²⁸⁾, az Európa Tanács és a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE)⁽²⁹⁾ közelmúltban közzétett jelentései szerint a Covid19-válság különösen **súlyosan érintette a családok nőket**. A nők „fokozott mértékű családon belüli, szexuális és nemi alapú erőszakkal szembesültek”, és „figyelmet kell fordítani arra is, hogy milyen esetleges hosszabb távú hatásai lesznek a világjárványnak a szakmai és a magánélet egyensúlyára, illetve a nők gazdasági függetlenségére – hiszen a helyzet miatt sokan arra kényszerülhetnek, hogy nehéz döntéseket hozzanak meg és nem fizetésért végzett munkát vállaljanak.”⁽³⁰⁾ Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy a készségekkel kapcsolatos nemzeti szintű fellépések helyezzenek hangsúlyt arra, hogy a női tanulókat, munkavállalókat és munkanélkülieket személyre szabott képzésekkel támogassák. Ezeknek a fellépéseknek a Covid19-válság során súlyos nehézségekkel szembesülő családok tényleges támogatását is központi kérdésként kell kezelniük.

4.15. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy **a menekülteket a készség szintjüktől függetlenül egyenlő bánásmódban kell részesíteni**, és – az uniós Alapjogi Charta értelmében – munkaerőpiaci integrációjuk biztosítása érdekében minden egyes menekült és menedékkérő számára lehetőséget kell biztosítani készségeik és kompetenciáik érvényesítésére és arra, hogy tanulószerveződések gyakorlati képzésben, valamint át- és továbbképzésben részesüljenek. A **migrációs és menekültügyi paktumnak** el kell ismernie, hogy a menekültek rendelkeznek olyan készségekkel és különféle képesítésekkel, amelyek hozzáadott értékkel szolgálhatnak a fogadó országok számára, helyi munkaerőpiacuk és vállalataik igényei tekintetében.

4.16. Fontos az Európai Felsőoktatási Térség és az Európai Kutatási Térség közötti kapcsolatok bővítésére törekedni annak érdekében, hogy **a felsőoktatás és a kutatás** életkortól és társadalmi-gazdasági háttértől függetlenül minden diák számára **színvonalasabbá és befogadóbbá váljon**. Az egyetemi tanulmányok színvonala emelésének és a tanulmányok egyetemek közötti elismerésének az „Európai Egyetemek” kezdeményezés fontos elemének kell lennie. Bár a felsőoktatás nemzeti hatáskörbe tartozik, úgy tűnik, mintha az európai diplomára, az „Európai Egyetemek” kezdeményezés alapszabályára és az európai elismerési és minőségbiztosítási rendszerre irányuló európai bizottsági javaslatok elmozdulást jeleznének a felsőoktatási tanulmányok összehangolása felé. Az EGSZB ezért azt kéri, hogy az e kezdeményezések és a további szakpolitikai intézkedések mögött meghúzódó elképzeléseket alaposabban vitassák meg a kormányokkal, az érintett szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel.

⁽²⁷⁾ A SELFIE eszköz.

⁽²⁸⁾ Az ENSZ szakpolitikai tájékoztatója: The Impact of COVID-19 on Women [A Covid19 hatása a nőkre], 2020.

⁽²⁹⁾ Lásd a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének (EIGE) vonatkozó internetes oldalát.

⁽³⁰⁾ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/women-s-rights-and-covid-19>.

4.17. Az EGSZB rámutat, hogy a Covid19-válság rendkívül kedvezőtlen hatással járt az egyetemi felvételekre, az egyetemek látogatására, társadalmi szerepére és finanszírozására nézve. Fenntartható nemzeti szintű közberuházásokat kell biztosítani a felsőoktatásba és a kutatásba, az uniós alapokat pedig úgy kell továbbfejleszteni, hogy az oktatás és a kutatás teljes mértékben befogadóvá és minden tanuló és jövőbeli kutató számára elérhetővé váljon, valamint hogy garantálni lehessen a támogató munkakörnyezetet az egyetemi oktatók és a kutatók számára.

4.18. Az üzleti élet és a felsőoktatás közötti partnerségeknek külső nyomás nélkül mindkét fél számára előnyökkel kell járnia, és kiegyensúlyozottnak kell lennie annak biztosítása érdekében, hogy mind a vállalati kutatási és innovációs munka, mind pedig az állami felsőoktatási és kutatási célok meghatározása autonóm módon történjen. A készségfejlesztési program javaslatai tekintetében figyelembe kell venni a bolognai folyamatban részt vevő 48 ország minisztereinek kötelezettségvállalását: „Az Európai Felsőoktatási Térség alapját a **tudományos élet szabadsága és integritása, az intézményi autonómia, a hallgatók és oktatók részvétele a felsőoktatás irányításában, valamint a felsőoktatásért és a felsőoktatás által viselt társadalmi felelősség** képezi.” Az EGSZB kiemeli továbbá a felsőoktatásban dolgozó oktatók státuszáról szóló 1997-es ENSZ-ajánlást ⁽³¹⁾ is.

4.19. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 13. cikke szerint „a művészet és a tudományos kutatás szabad. A tudományos élet szabadságát tiszteletben kell tartani.” ⁽³²⁾ Jóllehet a **kutatókra** vonatkozó európai kompetenciakeret létrehozására, a kutatói készségek taxonómiájára, valamint a kutatók számára a nyílt tudománnyal és a tudományirányítással kapcsolatos tantervek kidolgozására irányuló javaslatok ambiciózus elképzelések, azonban megkérdőjelezi a felsőoktatási intézmények tudományos szabadságát a jövőbeli egyetemi oktatók és kutatók arra való felkészítésében, hogy fokozzák a tudás és a kutatás szabadságát.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽³¹⁾ Az ENSZ ajánlása a felsőoktatásban dolgozó oktatók státuszáról, 1997.

⁽³²⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartája.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Ifjúsági foglalkoztatási támogatás: Út a munka világába a következő generációk számára

(COM(2020) 276 final)

Javaslat tanácsi ajánlásra: Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítéséről és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, 2013. április 22-i tanácsi ajánlás hatályon kívül helyezéséről

(COM(2020) 277 final – 2020/132(NLE))

(2021/C 10/08)

Előadó: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Társelőadó: **Michael McLOUGHLIN**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2020.8.12.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	220/0/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli, hogy a megerősített ifjúsági garancia olyan intézkedéscsomagot terjeszt a tagállamok elé, amelynek célja az ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelem, és amely különböző eszközöket foglal magában, így például tanuló-szerződéses gyakorlati képzéseket, szakmai gyakorlatokat, oktatási és állásajánlatokat, és további lépéseket kér ennek az eszköznek az állandósítása érdekében. Sajnálja azonban, hogy az intézkedések nem kiegyensúlyozottak, és inkább az oktatásra és a készségekre, mintsem az aktív munkaerőpiaci szakpolitikákra összpontosítanak. Most, amikor a Covid19 utáni válsággal szembesülünk, fontos, hogy minőségi munkalehetőségeket biztosítsunk az EU fiataljai számára, mivel őket sújtja leginkább a munkanélküliség.

1.2. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy tegyenek további lépéseket, hogy az ágazatközi és többszintű együttműködés elősegítése érdekében megerősítsék a szociális jogok európai pillére negyedik és első elvét, azzal a céllal, hogy egy **holisztikus és integrált megközelítést valósítsanak meg az oktatási, társadalmi és munkaerőpiaci integráció terén többféle akadállyal szembesülő fiatalok támogatásával kapcsolatban.**

1.3. Az EGSZB az ifjúsági garanciában regisztrált fiatalok azonnali elhelyezését kéri. Gyorsan, de legalább is négy hónapon belül **jó minőségű megoldást – például színvonalas munkahelyet vagy képzési lehetőséget** – kell biztosítani. Ennek kapcsán figyelembe kell venni a nem formális és informális tanulás eredményeinek érvényesítéséhez szükséges, olykor hosszadalmas eljárásokat, amelyek bizonyos időtartamon át való rendelkezésre álló képzési lehetőségek biztosításával kombinálhatók.

1.4. Az EGSZB rámutat arra, hogy a fiataloknak nyújtott támogatásnak **a nem formális és informális tanulás eredményeinek az érvényesítésével** kell kezdődnie, amely ideális esetben olyan képesítést jelent, amely egyértelműen meghatározza az európai képesítési keretrendszer (EKKR)/a nemzeti képesítési keretrendszer (NKKR) megfelelő szintjét, valamint szakmai címet vagy tanúsítványt ad. A négy hónapos célkitűzés teljesítése és az egyéni támogatás biztosítása érdekében az érvényesítési és a képzési rendszereknek **rugalmasabbnak és gyorsabbnak** kell lenniük.

1.5. Az EGSZB uniós kezdeményezést szorgalmaz **a színvonalas és inkluzív útmutatás és tanácsadás** biztosításának javítása érdekében, amely **a korai iskolai oktatás keretében kezdődne**, hogy a fiatalok több információt kapjanak a továbbtanulásukról, majd a munkaerőpiac zöld és digitális átállásával összefüggésben rendelkezésükre álló karrierlehetőségekről.

1.6. Az EGSZB megjegyzi, hogy a NEET-fiatalok (nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok) elhelyezésének meg kell felelnie a munkaügyi jogszabályoknak, a kollektív szerződéseknek és az adószabályoknak, elkerülve ezzel, hogy az ifjúsági garancia által támogatott fiatal munkavállalók hosszú távon bizonytalanságba kerüljenek. A fiatalok mint munkavállalók elhelyezése során a nemzeti jogszabályokban és a kollektív és/vagy ágazati megállapodásokban meghatározottak szerint tiszteletben kell tartani a **tisztesseges fizetésre és munkavégzési feltételekre, az akadálymentes munkahelyekre, a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra, valamint a munkahelyi demokráciára** vonatkozó szabályokat. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok alkalmazzanak aktív munkaerőpiaci szakpolitikákat, amelyekkel a köz- és a magánszektorban egyaránt munkahelyeket hozhatnak létre a fiatalok számára, és hosszú távú megoldásokat biztosíthatnak. A rövid időre szóló és ideiglenes szerződések megoldást jelenthetnek ugyan a sürgős problémákra, de a tartós bizonytalanság egyformán káros a fiatalokra, a vállalatokra és a gazdaságra nézve.

1.7. Az EGSZB javasolja, hogy az **érintett uniós, nemzeti és helyi szintű szociális partnerekkel és civil társadalmi szereplőkkel** társulva dolgozzanak ki a program tervezése, végrehajtása és értékelése során az ifjúsági garanciára irányadó **minőségi keretet**, biztosítva ezzel, hogy a kínálat megfeleljen bizonyos színvonalnak. Mivel az ifjúsági garancia biztosításához megnövelt közforrásokat irányoztak elő, uniós forrásokkal támogatva, rendkívül fontos **minőségi kritériumokkal és feltételrendszerrel** ⁽¹⁾ nyomon követni a fiatalok elhelyezése során a **kínálat minőségét**. E tekintetben üdvözljük az Európai Szakszervezetek Szövetsége (ESZSZ) és az Európai Ifjúsági Fórum (YFJ) munkáját.

1.8. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottságnak az **elhelyezkedés után adott visszajelzések** megerősítésére és az **ifjúsági garancia nyomon követésére** vonatkozó javaslatát, folytatva az eredményes ifjúságpolitikákhoz nyújtott támogatás nyomon követésének és értékelésének javítását. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy vezessék be a nemzeti ifjúságiggarancia-programok **minőségi és számszerű nyomon követését**, egy közös megállapodás szerinti mutatókból álló keretrendszer alapján. Ezt évente kell elvégezni, és egy kvalitatív lista révén kell javítani. A **nyomonkövetési és értékelési** mechanizmusoknak a minőségre is összpontosítaniuk kell, be kell vonniuk a civil társadalmi szereplőket, köztük az ifjúsági szervezeteket, és igyekezniük kell közvetlen információkat szerezni a fiataloktól.

1.9. Az EGSZB európai és nemzeti szintű **együttműködést szorgalmaz a hatékony szociális, foglalkoztatási, valamint oktatási és képzési politikákkal kapcsolatban**, amely a minisztériumok, az állami foglalkoztatási szolgálatok, a szociális partnerek, az ifjúsági szervezetek, a nemzeti ifjúsági tanácsok és egyéb érintett érdekelt felek között annak érdekében kiépítendő szövetségeken alapul, hogy a legjobb megoldást találják meg a fiatalok számára, és biztosítsák a **rászorulóknak jobb elérését**, külön figyelmet fordítva a **társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetűek befogadására és a nemek közötti egyenlőség biztosítására**.

1.10. Az EGSZB ajánlja, hogy az Európai Bizottság végezzen uniós szintű vizsgálatot a **Covid19-válságnak a korai iskolaelhagyásra és a NEET-fiatalok** számának növekedésére gyakorolt hatásról. Ajánlja továbbá, hogy **vizsgálják felül az Eurostat által az ifjúsági munkanélküliségi ráta meghatározásához használt adatokat**, és azok terjedjenek ki a nemzeti tankötelezettségi korhatár és 30 év közöttiekre (tehát ne csak a 18 és 25 év közöttieket foglalják magukban), és biztosítsanak **megfelelő támogató intézkedéseket**, valamint biztosítsák az ifjúsági garancia keretében az **uniós finanszírozás megfelelő mértékét és az ahhoz való hozzáférést**.

1.11. Az EGSZB sürgeti az uniós tagállamokat, hogy gondoskodjanak eredményes oktatási, képzési és munkaerőpiaci intézkedésekről, hatékony támogatást biztosítva ezzel a fiatalok számára. Fontos biztosítani, hogy a) az oktatásból való kilépéskori megfelelő életkor és b) a színvonalas és befogadó oktatásba és képzésbe való fenntartható közberuházás csökkentse a **kevés készséggel és képesítéssel rendelkező fiatalok és NEET-fiatalok** arányát.

1.12. Az EGSZB hatékony támogatást kér az **állami foglalkoztatási szolgálatok** (áfsz) számára, hogy azok továbbtanuláshoz és -képzéshez, valamint minőségi munkahelyekhez tudják juttatni az embereket. Megjegyzi, hogy az ifjúsági garanciához való hozzáférés **korhatárának felemelése** nem csökkentheti az áfsz-ek által kínált lehetőségek minőségét, és nem növelheti tovább a fokozott kereslettel szembesülő áfsz-ekre és oktatási és képzési rendszerekre nehezedő nyomást. Az EGSZB további támogatást kér **az áfsz-ek kapacitásának** növeléséhez és ahhoz, hogy az emberek **több információt** kapjanak a vállalatoknál rendelkezésre álló tanulószerveződéses gyakorlati képzésekről, szakmai gyakorlatokról és minőségi állásajánlatokról.

1.13. Az EGSZB ajánlja, hogy az **Europass platformot** gazdagítsák a fiatal álláskeresőknek, köztük a fogyatékossgal élőknek szóló megbízható információkkal, különböző nyelveken, többek között a migránsok, menekültek és menedékkérők által beszélt főbb nyelveken.

⁽¹⁾ Az ESZSZ minőségi kritériumokra vonatkozó javaslatát lásd az ESZSZ ifjúságról szóló állásfoglalásában, *Revisited fight against youth unemployment* címmel, 2020.

1.14. Az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy folytassák az együttműködést annak érdekében, hogy az ifjúsági garancia jelentősebb reformjai tükröződjenek a **vonatkozó finanszírozást szabályozó jogi eszközökben**. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy **növelje** az ifjúsági garancia rendelkezésére álló **uniós forrásokat**, figyelembe véve **az ifjúsági garanciához kapcsolódó összes uniós beruházást, valamennyi meglévő uniós programot** és az uniós források felhasználásának értékelését. Az ifjúsági garancia rendelkezésére álló uniós forrásokra vonatkozó információkat jobban kell kommunikálni azok felé, akik a fiatalokat segítik, és a tagállamoknak a saját nyelvükön kell iránymutatásokat kapniuk. Az EGSZB üdvözli, hogy a fiataloknak szóló célzott támogatást integrálni fogják az **európai szemeszterbe**.

1.15. Az EGSZB kéri, hogy **az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) végrehajtásába** vonják be a szociális partnereket és más érintett érdekelt feleket, amit az európai partnerségi magatartási kódex tesz lehetővé az európai strukturális és beruházási alapok keretében. Ezt a részvételt ki kell terjeszteni a következő többéves pénzügyi keretben (TPK 2021–2027) a megerősített ifjúsági garanciát támogató uniós pénzügyi eszközre. Ez biztosítaná a részvételen alapuló programozást és a végrehajtás hatékony nyomon követését, hogy a források tényleg eljussanak a rászorulókhöz.

1.16. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak azt a tervét, hogy **a szociális védelemhez való hozzáférésre vonatkozó nyomonkövetési keretet** hoz létre, és megoldásokat nyújt a digitális platformokon keresztül dolgozók megfelelő munkafeltételeinek biztosítására, mivel máskülönben a „crowd work” és a platformokon keresztül végzett munka nem biztosítaná a legjobb hosszú távú megoldást a fiataloknak az ifjúsági garancia keretében történő, jó minőségű munkahelyeken való elhelyezése tekintetében.

1.17. Az EGSZB javasolja, hogy a tervezett **európai gyermekgaranciát kapcsolják össze az ifjúsági garanciával**, hogy hatékonyabb támogatást nyújtsanak az akár foglalkoztatott, akár állástalan gyermekes fiatalok számára.

1.18. Az EGSZB ösztönzi **az Európai Bizottságot**, hogy határozzon meg egy **a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési tervet**, hogy hatékony támogatást nyújtson **a fiatal vállalkozóknak és induló vállalkozásoknak**, és helyi szinten növelje a zöld készségeket, külön figyelmet fordítva a kiszolgáltatott csoportokra, az érintett szociális partnerek és civil társadalmi szervezetek bevonásával.

1.19. Az Európai Bizottság javasolja, hogy a tagállamok ösztönözzék a vállalatokat arra, hogy munkanélküli fiatalokat vegyenek fel, és **színvonalas állásajánlatokat** biztosítsanak a számukra. Az EGSZB megjegyzi, hogy **a foglalkoztatási ösztönzők, bértámogatások és munkaerő-felvételi támogatások, valamint a vállalatoknak nyújtott adóösztönzők** valóban jó megoldások lehetnek erre, és ezek mellett megfelelő képzési lehetőségekhez való hozzáférést is biztosítani kell. A vállalatoknak nyújtott ösztönzőknek hatékony megoldásokat kell biztosítaniuk, amelyek illeszkednek azok közép- és hosszú távú üzleti terveikhez.

1.20. Az EGSZB egy uniós szintű vizsgálat elvégzését ajánlja **létező mikrotanúsítványok** feltérképezése és az európai vállalatok, munkaadók, munkavállalók és álláskeresők a mikrotanúsítványok megszerzésével és megkövetelésével kapcsolatos szükségleteinek és érdekeinek meghatározása érdekében, külön figyelmet fordítva a fiatalokra.

1.21. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak azt a javaslatát, hogy erősíteni kell a szociális párbeszédet a tanulószerveződéses gyakorlati képzések biztosításával kapcsolatban, és **kéri a színvonalas és eredményes tanulószerveződéses gyakorlati képzés európai keretrendszeréről szóló tanácsi ajánlás⁽²⁾ végrehajtásának hatékony** nemzeti és vállalati szintű **nyomon követését**. Fontos, hogy a tanulószerveződéses gyakorlati képzéseket a színvonalas és eredményes tanulószerveződéses gyakorlati képzés európai keretrendszerében foglalt kritériumok alapján értékeljék és javítsák.

1.22. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy támogassa **a tanulószerveződéses tanulók európai hálózatát** a világos megbízatás meghatározása során, hogy a tanulószerveződéses tanulókat a színvonalas és eredményes tanulószerveződéses gyakorlati képzés európai keretrendszerével összhangban támogassák.

2. Háttér és általános megjegyzések

2.1. 2013 áprilisában akkor fogadták el az ifjúsági garanciáról szóló tanácsi ajánlást, amikor a gazdasági és pénzügyi zavarok, valamint a gazdasági válság a **legmagasabb munkanélküliségi rátát** idézte elő az európaiak körében, és köztük sok volt a fiatal.

(²) HL C 153., 2018.5.2., 1. o.

2.2. A Covid19-világjárvány mély recesszióba taszította az európai gazdaságot, és a munkanélküliségi ráta növekedéséhez vezetett. 2020 júniusában 3 millió 25 éven aluli fiatal volt munkanélküli az EU-ban (az említett csoportban a teljes aktív népesség 17,1 %-a) ⁽³⁾, és ez a szám az év végére várhatóan ⁽⁴⁾ 4,8 millióra (26,2 %) nő. Továbbá a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok száma 4,9 millióról várhatóan 6,7 millióra emelkedik. Az ifjúsági garancia végrehajtásának megerősítése **időszerű** annak elkerülése érdekében, hogy a munkanélküliség mértéke az EU 21. századi történetének legmagasabb csúcsára ⁽⁵⁾ érjen. A megerősített ifjúsági garanciáról szóló javaslat egy intézkedéscsomagot terjeszt a tagállamok elé, amelynek keretében különböző eszközökkel – ezen belül tanulószerveződéses gyakorlati képzésekkel, szakmai gyakorlatokkal, oktatással és állásajánlatokkal – küzdhetnek az ifjúsági munkanélküliség ellen. A javaslat középpontjában **az iskolából a munka világába történő átmenet és a 30 éven aluli fiatalok munkaerőpiaci integrációja áll, 4 hónapon belül azt követően, hogy regisztrálnak valamely állami foglalkoztatási szolgálatnál vagy ifjúsággarancia-szolgálatnál.**

2.3. Mint a legutóbbi gazdasági válság megmutatta, a válság a fiatalokat keményebben sújtja. **Kiszolgáltatottabbak a munkaerőpiacon**, és semmilyen vagy csak gyenge szociális védelemmel rendelkeznek. Sokuk **diákhitel tőrleszt, nem rendelkezik a készségfejlesztéshez szükséges erőforrásokkal**, és esetükben az aktivitás hiánya miatt **nagy a mentális betegségek kockázata**. Az ifjúsági munkanélküliség hosszú távú következményekkel jár az egyénekre nézve, akik így egy „elvezett generáció” tagjai lehetnek. Az Eurofound ⁽⁶⁾ számításai szerint az európai gazdaságok a nagy válság alatt körülbelül évi 162 milliárd EUR-t veszítettek amiatt, hogy nem léptek fel a fiatalok integrálása érdekében. Az ifjúsági munkanélküliség **nemcsak a gazdaságra, hanem az egész társadalomra** negatív hatást gyakorolhat, mivel a fiatalok a demokráciában és a társadalomban való részvételből való kivülmaradás mellett dönthetnek.

2.4. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok **sokszínű csoportot** alkotnak. Különböző szintű készségekkel, formális képzésekkel és más-más személyes háttérrel rendelkeznek. Egyes oktatási rendszerek nem kellőképpen rugalmasak a különböző oktatási ágazatok közötti **átjárhatóság** biztosításához. Képesítéseiknek és készségeik szintjének megfelelően eredményes megoldásokat kell biztosítani e fiatalok számára. **Céltzott szociális, foglalkoztatási és oktatási támogatást** kell nyújtani különösen azok számára, akik kiszolgáltatott helyzetben vannak, és hátrányos társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkeznek. A migránsok és a menekültek, a kisebbségek, a romák és a fogyatékossgal élő fiatalok esetében biztosítani kell **a nemek közötti egyenlőséget és az esélyegyenlőséget**. Az alacsonyan képzett és fiatal korai iskolaelhagyók számára segítséget kell nyújtani, hogy **javítsák készségeiket és kompetenciáikat**, és a nemzeti körülményeknek megfelelően **nagyjából az EKKR 3. vagy 4. szintjének megfelelő képesítési szintet érjenek el**. Ez lehetővé tenné számukra, hogy a kompetenciafejlesztési pályákról szóló tanácsi ajánlással ⁽⁷⁾ összhangban elhelyezkedjenek a munkaerőpiacon.

2.5. A fiatal felnőttek támogatása kapcsán fontos, hogy e csoport tagjait **a tankötelezettség korhatára** ⁽⁸⁾ **és 30 éves kor közöttiek** csoportjaként határozzuk meg. A felülvizsgált ifjúsági garancia a támogatást 30 éves korig kiterjeszti, és hatékony támogatást irányoz elő ahhoz, hogy a fiatalok **tisztességes foglalkoztatáshoz, valamint továbbképzéshez és átképzéshez** jussanak. Abban, hogy magas a **kevés készséggel és képesítéssel rendelkező fiatalok** aránya, közrehat a fiatalok korai életkorban való kilépése az oktatásból, valamint a mindenkit megillető inkluzív oktatásba való közberuházás hiánya. Emiatt még nagyobb szükség van olyan intézkedésekre, amelyekkel a fiatalok integrálhatók a továbbképzésbe és a munkaerőpiacra.

2.6. A jelenlegi válság miatt eltűnhetnek a különböző ágazatokban teremtett munkahelyek. A szociális jogok európai pillérének 4. elve szerint a „fiataloknak a munkanélkülivé válásukat vagy az oktatásból való kilépésüket követő 4 hónapon belül **joguk van további oktatáshoz, tanulószerveződéses gyakorlati képzéshez, szakmai gyakorlathoz vagy méltányos állásajánlathoz.**” A szociális jogok európai pillérében foglalt első elvnek a fiataloknak az átképzéshez és a továbbképzéshez nyújtott támogatásban és a korai iskolaelhagyás elleni küzdelem lépéseiben is érvényesülnie kell, biztosítva a fiatalok **„minőségi és befogadó oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz való jogát**”. A tagállamoknak a **foglalkoztatáson túl a társadalmi befogadást illetően is** többféle akadállyal szembesülő fiatalok támogatására irányuló integrált megközelítés végrehajtását célzó, ágazatközi és többszintű együttműködés előmozdításával kell garantálniuk ezeket a jogokat ⁽⁹⁾.

⁽³⁾ Eurostat, 2020. augusztusában letöltött adatok.

⁽⁴⁾ Az Intereconomics cikke: COVID-19 Crisis: How to Avoid a 'Lost Generation', 2020.

⁽⁵⁾ 2013 szeptemberében a fiatalok 23,5 %-a, azaz 5,5 millió fiatal (25 éven aluli) volt munkanélküli (Eurostat).

⁽⁶⁾ Eurofound (2015), *Social inclusion of young people*.

⁽⁷⁾ HL C 484., 2016.12.24., 1. o.

⁽⁸⁾ Eurydice: *Compulsory Education*, 2018/19. A tankötelezettség korhatára 7 uniós országban 15 év, 16 országban 16 év, 1 országban 17 év, 3 országban 18 év, továbbá 5 német tartományban 16 év, 11 német tartományban pedig 18 év.

⁽⁹⁾ Európai Ifjúsági Fórum: *Updated position on the Implementation of the Youth Guarantee*, 2018.

3. Részletes megjegyzések

3.1. Mint azt az EGSZB munkaerőpiaci megfigyelőközpontja az ifjúsági munkanélküliséggel foglalkozó 2014-es tanulmányában⁽¹⁰⁾ már feltárta, az ifjúsági garancia végrehajtása **számos akadályba** ütközött a tagállamokban, így például gyenge volt a program keretében nyújtott kínálat minősége, a beavatkozások az ígért négy hónapos időszakon kívül valósultak meg, és nem megfelelő stratégiákat alkalmaztak arra, hogy elérjék a munkaerőpiacról leginkább kiszorult fiatalokat (így például a NEET-fiatalokat) és támogatást kínáljanak számukra. Az ifjúsági garancia jobb végrehajtásához eredményesebb **irányítási** struktúrákra van szükség. A finanszírozásnak jól célzottnak kell lennie, és a fiataloknak nagyobb arányban kell nyilvántartásba vetetniük magukat. **Az ifjúsági garancia kialakítása, végrehajtása és értékelése során tehát garantálni kell az érintett érdekelt felek, így például az ifjúsági szervezetek, a nemzeti ifjúsági tanácsok és más érintett nem kormányzati szervezetek, valamint az európai, ágazati, nemzeti és adott esetben a vállalati szintű szociális partnerek jobb bevonását, ami segíthet a reformok elfogadásában és gördülékeny végrehajtásában.**

3.2. **A NEET-fiatalok sokszínűségének** alaposabb megismerése érdekében meg kell erősíteni a **feltérképezési rendszert**. A fiataloknak nyújtott támogatás nyomon követését **fokozott kutatással** kell párosítani, figyelembe véve a NEET-fiatalok csoportjának heterogenitását, a fiatalok különösen kiszolgáltatott csoportjait a tényeken alapuló politika érdekében, az adatvédelmi jogszabályok tiszteletben tartása mellett. A NEET-fiatalok nehezen szólíthatók meg, és ezért a – magán és állami – szociális és foglalkoztatási szolgáltatások integrált biztosítására van szükség, megbízható bizonyítékok és adatok alapján.

3.3. A szociális partnerek és az érintett érdekelt felek **Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) végrehajtásába** való bevonását, amelyet az európai partnerségi magatartási kódex tesz lehetővé az európai strukturális és beruházási alapok keretében, ki kell terjeszteni a következő (2021–2027-es) TPK-ban foglalt, megerősített ifjúsági garanciát támogató uniós pénzügyi eszközre is. Ez biztosítaná a részvételen alapuló programozást és a végrehajtás hatékony nyomon követését, hogy a források tényleg eljussanak a rászorulókhöz.

3.4. E nézőpontból a hatékony szociális, foglalkoztatási, oktatási és képzési támogatásnak valóban **az érintett minisztériumok és támogató szolgálatok közötti együttműködéssel** kell kezdődnie. A fiatalok számára legjobb megoldás megtalálása érdekében szövetségeket kell létrehozni a minisztériumok, az állami foglalkoztatási szolgálatok, az ifjúsági szervezetek, a nemzeti ifjúsági tanácsok és más érintett nem kormányzati szervezetek, a szociális partnerek és egyéb érdekelt felek között. A felülvizsgált változatban központi kérdésként kell kezelni azt a tényt, hogy a korábbi ifjúsági garancia esetében nem teljesült a **négy hónapos cél**. Növelni és támogatni kell **az állami foglalkoztatási szolgálatok abban játszott szerepét és** ahhoz szükséges **kapacitását**, hogy minőségi munkahelyekhez juttassák az embereket. A nem kormányzati szervezetek és a szociális vállalkozások szintén támogatást nyújthatnak a fiataloknak azáltal, hogy ideiglenes foglalkoztatást és szakmai gyakorlatot kínálnak fel. Több információval kell rendelkezni a vállalatoknál **rendelkezésre álló helyekről**, mivel az állami foglalkoztatási szolgálatok nem tudnak támogatást nyújtani, ha nincsenek helyek, vagy az áfsz-ek nem tudnak azokról. Ami a magán foglalkoztatási szolgálatok részvételét illeti, biztosítani kell, hogy az ifjúsági garanciából nyújtott támogatás ingyenesen, köztámogatásként jusson el a fiatalokhoz.

3.5. Fontos folytatni a közösségekhez, az ifjúsági szervezetekhez és más társadalmi csoportokhoz fűződő kapcsolatok javítását és e szervezetek elérését, összhangban az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” című tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban⁽¹¹⁾ ismertetett egyes példákkal. Lényeges, hogy az „Ifjúsági foglalkoztatási támogatás: Út a munka világába a következő generációk számára” című európai bizottsági közlemény⁽¹²⁾ úgy véli, hogy a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévők bevonása „továbbra sem elégséges”, ami tovább jelzi, hogy ennek, valamint a **felkereső szociális munka** egyéb formáinak központi szerepük van.

3.6. Megjegyezzük, hogy az ILO ifjúsági garanciára vonatkozó elemzése⁽¹³⁾ szerint „**a [nemzeti] erőforrások hiánya** káros következményekkel járt az országok arra való képességére nézve, hogy valamennyi NEET-fiatal számára négy hónapon belül lehetőséget tudjanak biztosítani arra, hogy munkába álljon vagy képzésben vegyen részt”. Örvedetes, hogy **az ifjúsági garancia költségvetését** a kezdeményezés által célba vett személyek életkori csoportjának bővítésével összhangban **megnövelték**. Az EGSZB ugyanakkor sajnálatosnak tartja, hogy miközben az uniós helyreállítási terv 750 milliárd EUR-t biztosít Európa gazdasági helyreállításához, az ifjúsági garancia mindössze 22 milliárd EUR-t kapott, amely az Európai Bizottság szerint⁽¹⁴⁾ magában foglalja az Európai Szociális Alap és az ifjúsági foglalkoztatási

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB munkaerőpiaci megfigyelőközpontjának tanulmánya az ifjúsági munkanélküliségről, 2014.

⁽¹¹⁾ SWD/2020/124 final.

⁽¹²⁾ COM/2020/276 final.

⁽¹³⁾ Az ILO munkadokumentuma, *The European Youth Guarantee: A systematic review of its implementation across countries*, 2017.

⁽¹⁴⁾ COM/2020/276 final.

kezdemenyezés beruházásait, beleértve a **nemzeti társfinanszírozást** is. Az Európai Bizottság **további források** felhasználását is ismertette: ez a 2020–22-es időszakra 55 milliárd EUR a REACT-EU-ból és 86 milliárd EUR az ESZA+ alapból, amelyet több egyéb forrás mellett az országok szintén felhasználhatnak az ifjúsági foglalkoztatás támogatására. A kutatások⁽¹⁵⁾ arra utalnak, hogy a felülvizsgált ifjúsági garancia keretében **legalább évi 50 milliárd EUR** kell ahhoz, hogy eredményes támogatást lehessen elérni. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy biztosítson a tagállamok számára világos számításokat és iránymutatásokat az ifjúsági garancia támogatását célzó uniós szintű beruházás teljes összegére vonatkozóan, valamint adjon értékelést annak eredményes felhasználásáról. Mivel a közberuházással megnövelt támogatási mechanizmusnak fenntarthatónak kell lennie, üdvözöljük a fiataloknak szóló célzott támogatás európai szemeszterbe való integrálását.

3.7. Az EGSZB üdvözli, hogy a szakpolitikai kezdeményezés a kiszolgáltatott helyzetű személyekkel kapcsolatban célzott megközelítést javasol, amely a szociális partnerekkel és az ifjúsági szervezetekkel való tágabb partnerségen alapul, és a nemi dimenzióra összpontosít. Ezeknek a partnerségeknek a **nemzeti fővárosokon túllépve, a helyi közösségekben** kell működniük, és **közvetlen visszajelzést kell kapniuk a fiataloktól**. Fontos, hogy a fiatalok támogatást kapjanak a családalapításhoz, és a küszöbönálló **európai gyermekgaranciának** rendelkezéseket kell tartalmaznia a foglalkoztatásban lévő, illetve a munkanélküli gyermekes fiatalokra vonatkozóan, összekapcsolva e politikát az ifjúsági garanciával.

3.8. Az EGSZB üdvözli az **Európai Bizottság szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési tervében** szereplő, a fiatalok vállalkozás terén való támogatására vonatkozó javaslatokat, valamint a cselekvési terv helyi szintű zöld készségekre vonatkozó rendelkezéseit, amelyek külön figyelmet fordítanak a kiszolgáltatott helyzetű csoportokra. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy vonja be az érintett szociális partnereket és civil társadalmi szervezeteket, különösen az ifjúsági szervezeteket egy ilyen cselekvési terv kidolgozásába, beépítve abba a fiatalok, a tanulószereződéses tanulók, a gyakornokok és a fiatal munkavállalók tapasztalatait. **Ösztönözni kell a fiatalok induló vállalkozásait, és népszerűsíteni kell a vállalkozói ismeretek oktatását.** A digitális és a zöld gazdaságban a **megkülönböztetést elszenvedő csoportoknak és a kiszolgáltatott helyzetű csoportoknak** kínált önfoglalkoztatási lehetőségeknek összhangban kell lenniük az e csoportoknak adott célzott tájékoztatással, és e csoportoknak konkrét támogatást kell nyújtani. Ezzel összefüggésben nélkülözhetetlen szerepet játszanak a **közvetítő szervezetek**, így például az áfsz-ek, az ifjúsági szervezetek, a nemzeti ifjúsági tanácsok, az egyéb vonatkozó nem kormányzati szervezetek és a szakszervezetek.

3.9. Annak érdekében, hogy a rászoruló fiatalok valamennyi csoportja számára **eredményes stratégiákat** hozzanak létre, fontos világosan meghatározni az ifjúsági garancia által lefedett fiatalok életkori csoportját. A **tankötelezettség korhatárának** egyes országokban való leszállítása káros hatást gyakorolhat, és növelheti a NEET-fiatalok számát. Az EGSZB üdvözli az ifjúsági garancia által lefedett életkor növelését; már 2013-ban azt ajánlotta⁽¹⁶⁾, hogy az ifjúsági garanciához való hozzáférés **korhatárát** emeljék 30 évre, különösen azokban az országokban, ahol magasabb a fiatalok munkanélküliségi rátája. A minőséget és a kapacitást illetően azonban óvatosságra int ezzel kapcsolatban. Szükség lehet **annak biztosítására, hogy a tagállamok rugalmasan** határozhassák meg azt a korcsoportot, amelyet támogatniuk kell. A bővített korcsoport nem zárhatja ki azokat a fiatalokat, akik már rendelkeznek bizonyos munkatapasztalattal, és jogosultak **munkanélküli ellátásra**. Fontos azonban a korcsoport világos meghatározása.

3.10. Az Európai Bizottság javasolja, hogy a tagállamok ösztönözzék a vállalatokat arra, hogy munkanélküli fiatalokat vegyenek fel, és **színvonalas állásajánlatokat** biztosítsanak a számukra. Az állásokat a lehető legjobban össze kell egyeztetni a fiatal munkanélküliek **képesítésével és érdeklődésével**, és ahhoz, hogy megtartsuk a fiatalokat az érintett állásokban, jó minőségű és **inkluzív tovább- és átképzési** ajánlatokkal kell őket motiválnunk. Az EGSZB mindazonáltal úgy véli, hogy a tagállamoknak rugalmasságot kell kapniuk annak eldöntését illetően, hogy a nemzeti, regionális és helyi szintű ifjúsági munkanélküliség jellegét és mértékét figyelembe véve bővíteni kívánják-e az ifjúsági garancia hatókörét.

3.11. Az ifjúsági garancia pusztá megerősítése nem elégséges cél, miközben válság van, és **azonnali intézkedésekre** van szükség a fiatalok megsegítésére. A tagállamokban **aktív munkaerőpiaci politikákkal** kell biztosítani, hogy a felkínált lehetőségek **hosszú távú megoldást jelentsenek a fiatalok számára, minőségi munkahelyeket**, színvonalas munkafeltételeket és tisztességes munkaerő-felvételi és -megtartási lehetőségeket biztosítva. Tiszteletben kell tartani és elő kell mozdítani a munkaügyi jogszabályokat és a kollektív szerződéseket, különösen a képesítési szintek és a fizetések közötti összefüggést, valamint a munkahelyi demokráciát illetően. A munkaerőpiacon a fiataloknak ugyanolyan bánásmódban kell részesülniük, mint a felnőtt lakosságnak, különösen a minimálbér, a nyugdíjhoz való hozzáférés, valamint a bizonytalan munkaszerződésekkel (nullaórás szerződések), a nem fizetett szakmai gyakorlatokkal és a színlelt önfoglalkoztatással szembeni védelem tekintetében. A fiatalok számára biztosított, rövid időre szóló és ideiglenes szerződések megoldást jelenthetnek ugyan a sürgős problémákra, de a tartós bizonytalanság egyformán káros a fiatalokra, a vállalatokra és a gazdaságra nézve.

⁽¹⁵⁾ Az Intereconomics cikke a következő címmel: „COVID-19 Crisis: How to Avoid a 'Lost Generation'”, 2020.

⁽¹⁶⁾ HL C 271., 2013.9.19., 101. o.

3.12. A rugalmasság kulcsfontosságú az ifjúsági garancia által előírt azon **négy hónapos** időszakot illetően, amely az ifjúsággarancia-szolgáltatónál – rendszerint valamely állami foglalkoztatási szolgálatnál – való regisztrációt követően indul. **Azonnal** ajánlani kell valamilyen állást vagy oktatási vagy képzési lehetőséget⁽¹⁷⁾, de ennek **színvonalas megoldásnak és színvonalas állás- vagy oktatási ajánlatnak/képzési lehetőségnek** kell lennie. Ennek figyelembe kell vennie a nem formális és informális tanulás eredményeinek érvényesítéséhez szükséges, olykor hosszadalmas eljárásokat, esetleg azzal kombinálva, hogy a kínált képzés bizonyos időtartamon át rendelkezésre áll. A négy hónapos célkitűzés teljesítése és az egyéni támogatás biztosítása érdekében az érvényesítési és a képzési rendszereknek **rugalmasabbnak** és gyorsabbnak kell lenniük.

3.13. Az ifjúsági garanciának a fiataloknak nyújtott **színvonalas szakmai útmutatással és tanácsadással** kell kezdődnie a korai iskolai oktatás során; **a nem formális és informális tanulás** elismerésének és **érvényesítésének** ideális esetben olyan képesítéshez kell vezetnie, amely egyértelműen meghatározza az EKKR/NKKR-szintet, és olyan szakmai címet vagy tanúsítványt nyújt, amely világosan megadja, milyen feladatok elvégzését, illetve készségek elsajátítását tanúsítja, és hogy a tanúsítvány hogyan viszonyul a teljeskörű képesítéshez. Az új **Europass keretnek** lehetővé kell tennie, hogy az Europass önéletrajzban világosan, gyakorlatiasan szerepeltetni lehessen mindenfajta bizonyítványt és képesítést.

3.14. A mikrotanúsítványok alternatív megoldást nyújtanak a vállalatok vagy a szakképző vagy felsőoktatási intézmények által biztosított kiegészítő készségek dokumentálására. Mivel a **mikrotanúsítványoknak** nem létezik közös európai fogalom meghatározása vagy értelmezése, további európai szakpolitika mérlegelhető a mikrotanúsítványokkal kapcsolatban, amelyek – a teljeskörű képesítésekhez hozzáadva – segítséget jelenthetnek a fiataloknak, miután a szakszervezetekkel és a munkaadókkal együtt megállapodnak a **mikrotanúsítványok** közös fogalom meghatározásában és értelmezésében.

3.15. A Covid19-válság hatással volt a tanulószereződéses gyakorlati képzések biztosítására; a korlátozások által érintett számos gazdasági ágazatban a tanulószereződéses tanulóknak el kellett halasztaniuk tanulószereződéses gyakorlati képzésüket, vagy akár el is küldték őket; más ágazatokban a tanulószereződéses tanulók otthoni projekt munkák vagy szimulációk segítségével folytatták tanulószereződéses gyakorlati képzésüket. **A vállalatoknál rendelkezésre álló tanulószereződéses gyakorlati képzési helyek szakképzésben részt vevő diákokkal való összepárosítása** valóban problémát jelent, és az állami foglalkoztatási szolgálatoknak több információt kellene kapniuk a különféle méretű állami és magánvállalatoktól, hogy segítsék a szakképző iskolákat és a tanárokat abban, hogy gyakorlati képzési helyet találjanak a jövőbeli tanulószereződéses tanulók számára.

3.16. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tanulószereződéses gyakorlati képzés nem csak a fiataloknak szól, mivel a színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszernek már a legelső bekezdése hangsúlyozza, hogy e képzések két célcsoportját a **fiatalok és a felnőttek** jelentik. A tanulószereződéses gyakorlati képzések ifjúsági foglalkoztatási támogatásról szóló szakpolitikai dokumentumban való szerepeltetése közrehat abban, hogy a tanulószereződéses gyakorlati képzést tévesen úgy értelmezik, hogy az a fiatalokra korlátozódik. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság azon javaslatát, hogy a tagállamok **színvonalas tanulószereződéses gyakorlati képzések vagy szakmai gyakorlatok biztosítása** révén bővítsék a tanulási kínálatot és segítsék az iskolából a munkába történő átmeneteket. Ez eredményes támogatást nyújthat a korai iskolaelhagyás visszaszorításához is, és biztosíthatja a migránsok és menekültek munkaerőpiacra való jobb beilleszkedését a szociális jogok európai pillérének, a színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszerének és a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszerének tiszteletben tartása mellett.

3.17. Az Európai Bizottság javasolja a **Tanulószereződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetségének** megújítását és újbóli lendületbe hozását. Jóllehet ez a szövetség a vállalati kötelezettségvállalások számának növelésével biztosította a tanulószereződéses gyakorlati képzés nyújtásának elismertségét, ez nem elegendő. A mikro- és kisvállalkozásoknak továbbra is komoly kihívásokkal jár a tanulószereződéses gyakorlati képzési helyek felkínálása. Ezért ösztönözni lehetne a több vállalat közösen felkínált, **„együttműködésen alapuló tanulószereződéses gyakorlati képzések”** biztosítását. Az összes tanulószereződéses gyakorlati képzés minőségét és hatékonyságát a színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszer által meghatározott kritériumokra hivatkozva kellene biztosítani, és az Európai Bizottságnak a keretrendszer alapján kellene elismernie és díjaznia a vállalatokat.

3.18. Az EGSZB üdvözlözi, hogy az Európai Bizottság nagyobb figyelmet fordít a **digitális és zöld ágazatokon belüli tanulószereződéses gyakorlati képzések** biztosítására, de megjegyzi, hogy minden más olyan ágazatban is fel kell kínálni színvonalas tanulószereződéses gyakorlati képzéseket, amely digitális és zöld átálláson megy át.

3.19. A minőségi munkahelyekhez vezető sikeres szakképzési és a tanulószereződéses gyakorlati képzési rendszerekhez **eredményes szociális párbeszédre van szükség a szakszervezetekkel és a munkaadók képviselőivel**. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság azzal kapcsolatos javaslatát, hogy európai és nemzeti szinten meg kell erősíteni a szociális párbeszédet, és a további kapacitásépítési lehetőségeket az Európai Bizottság tanulószereződéses gyakorlati képzést támogató

(17) HL C 161., 2013.6.6., 67. o.

szolgálati útján javítani lehetne. Jóllehet máris több ágazati szociális partner vállalta, hogy támogatja a Tanulószerződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetségét, az EGSZB hangsúlyozza az európai ágazati párbeszédbizottságok autonómiáját, melyek a megállapodás szerinti közös prioritásokkal összhangban maguk határozzák meg saját munkaprogramjukat.

3.20. Azon munkanélküli fiatalok esetében, akik már képesítést szereztek, az ifjúsági garanciának a munkahely garanciájaként is kell szolgálnia ⁽¹⁸⁾, ami azt jelenti, hogy a fiatalok a közzsférában vagy a nonprofit ágazatban szerzik meg első munkatapasztalataikat.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽¹⁸⁾ Pavlina R. Tcherneva, Levy Economics Institute, Working Papers Series No. 902., *The Job Guarantee: Design, Jobs, and Implementation*, 2018.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának:
Az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia (2020–2025)**

(COM(2020) 258 final)

(2021/C 10/09)

Előadó: **Ionuț SIBIAN**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2020.8.12.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	226/1/4
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB határozottan üdvözli az Európai Bizottságnak az áldozatok jogaira vonatkozó, a 2020 és 2025 közötti időszakra szóló uniós stratégiáját, amely számos ágazatban támogatja a hosszú távú tervezést és a szakpolitikák megfelelő, összehangolt végrehajtását, ugyanakkor biztosítja, hogy egyetlen áldozatról se feledkezzenek meg.

1.2. Az EGSZB úgy véli, hogy ahhoz, hogy a stratégia működőképes legyen, **egyértelmű cselekvési tervre** van szükség, amely részletesen ismerteti a fellépések végrehajtásának módját és ütemezését, valamint a várható eredményeket.

1.3. A javasolt stratégiát más uniós stratégiákkal – a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó stratégiával, a gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégiával, az LGBTI személyek egyenlőségre vonatkozó stratégiával, a nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszerével és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményvel (UNCRPD) – együttesen kell értelmezni és végrehajtani.

1.4. A javasolt stratégiának több iránymutatást és részletes áttekintést kell nyújtania a tagállamok számára a színvonalas normák alkalmazásáról, valamint olyan hozzáférhető, igazságos és hatékony eszközök bevezetéséről, amelyekkel támogathatják az áldozatokat a helyreállító szolgáltatásokhoz való hozzáférésben.

1.5. Az Európai Bizottságnak a stratégia keretében arra kell ösztönöznie a tagállamokat, hogy támogassák az adatgyűjtést, valamint a közösségekkel, az áldozatokkal és a potenciális áldozatokkal folytatott konzultációt, továbbá a szükségletek felmérésével jelöljék ki a szakpolitikai döntéshozatal és az intézményi válaszlépések irányait. A bűncselekmények áldozataira vonatkozó adatgyűjtés egységes megközelítése – amelyet e stratégia révén lehetne biztosítani – jobb, célzottabb válaszlépéseket tenne lehetővé.

1.6. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a stratégiában említett, a nemi alapú erőszak és a családon belüli erőszak megelőzésével foglalkozó javasolt uniós hálózat szerepe terjedjen ki az ilyen típusú bűncselekmények azonosításával és visszaszorításával kapcsolatos célkitűzésekre és eredményekre is, különösen akkor, ha a bűncselekmény transznacionális elemet tartalmaz.

1.7. Az Európai Bizottság stratégiájában javasolt kulcsintézkedéseket illetően az EGSZB célszerűnek tartaná többek között az alábbiak pontosítását:

- a) A képzés előmozdítása nem korlátozódhat az igazságügyi és/vagy bűnüldöző hatóságokra; ugyanilyen fontos, hogy a szociális munkások és az egészségügyi személyzet folyamatos szakmai továbbképzése is biztosított legyen a bűncselekmények, különösen a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak kezelése terén. A képzések során kifejezetten foglalkozni kell az elfogultsággal és a sztereotípiákkal, és azokat a különböző veszélyeztetett csoportokat támogató nem kormányzati szervezetekkel együttműködésben kell lebonyolítani.
- b) A nemzeti áldozatsegítő szervezeteknek és a közösségi alapú szervezeteknek nyújtott uniós finanszírozást ki kell egészíteni a civil társadalmi szervezetek és az önkormányzatok, illetve a nemzeti hatóságok közötti **fokozott együttműködéssel** ⁽¹⁾. Összességében a stratégiának egyértelmű iránymutatást kell tartalmaznia az állami hatóságok számára a civil társadalmi szervezetekkel és a szakértőkkel való, a közösségek szükségleteinek felmérését célzó együttműködéshez és kommunikációhoz, továbbá célzott kampányokat, valamint teljes mértékben hozzáférhető, igazságos és hatékony bejelentési és támogatási rendszereket kell kidolgoznia.
- c) Az áldozatok jogaival kapcsolatos, országos szintű figyelemfelhívó kampányoknak igazodniuk kell a különösen kiszolgáltatott közösségek – többek között a harmadik országbeli állampolgárok, a menekültek és a menedékkérők – szükségleteihez és sajátosságaihoz, és a szükségletek, a tendenciák, a bevált módszerek és a kihívások helyi felmérésén kell alapulniuk.

1.8. A Covid19-cel kapcsolatos tapasztalatok ismét megmutatták, hogy egyes tagállamok hatóságai – különösen a fővárosokon kívül – nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel a menedékhelyek biztosításához. Szükség van menedékhelyek, védett szálláshelyek és támogató központok kialakítására, valamint integrált támogató szolgáltatások nyújtására, ennek pedig egyaránt feltétele a nemzeti hatóságok és a civil társadalmi szereplők együttműködése, valamint az uniós finanszírozás.

1.9. Az Európai Bizottságnak a nemzeti és nemzetközi szinten irányított uniós forrásokra is kiterjedően valamennyi uniós finanszírozási programban szerepeltetnie kell az áldozatokra vonatkozó programelemet.

2. A vélemény háttere

2.1. Az elmúlt harminc évben az áldozatok jogai, valamint az ezek védelmét szolgáló politikák egyaránt fejlődtek mind a nemzetközi, mind pedig az európai környezetben. Jelentős előrehaladás tapasztalható többek között annak eredményeként, hogy több, az áldozatok érdekeit szolgáló uniós jogszabály elfogadására is sor került: ezek közé tartozik az áldozatok jogairól szóló 2012. évi irányelv és a kárenyhítésről szóló 2004. évi irányelv, amelyet most az áldozatok jogaira vonatkozó, a 2020 és 2025 közötti időszakra szóló új uniós stratégia követ.

2.2. Az áldozatok jogaira vonatkozó első uniós stratégia elfogadásával az Európai Bizottság garantálni kívánja, hogy a bűncselekmények minden áldozata biztos lehessen abban, hogy jogait teljes mértékben tiszteletben tartják, függetlenül attól, hogy az EU-ban hol történt a bűncselekmény.

2.3. A stratégia számos intézkedést ír elő a következő öt évre, két célkitűzés mentén: egyrészt képessé kell tenni az áldozatokat a bűncselekmények bejelentésére, a kárenyhítés igénylésére, majd a bűncselekmény következményeiből való felépülésre, másrészt pedig az áldozatok jogainak érvényesítéséhez biztosítani kell az együttműködést valamennyi érintett szereplővel.

2.4. A stratégia az Európai Bizottság, valamint a tagállamok és a civil társadalom számára is előír intézkedéseket a következő öt évre.

2.5. A stratégia öt fő prioritáson alapul: 1. Hatékony kommunikáció az áldozatokkal és biztonságos környezet garantálása az áldozatok számára a bűncselekmény bejelentéséhez; 2. a legkiszolgáltatottabb áldozatok támogatásának és védelmének javítása; 3. az áldozatok kárenyhítéshez való hozzáféréseinek megkönnyítése; 4. a szereplők közötti, az áldozatok jogaival kapcsolatos együttműködés és koordináció megerősítése; és 5. az áldozatok jogai nemzetközi dimenziójának megerősítése.

3. Általános megjegyzések

3.1. Összességében a stratégia öt prioritása várhatóan pozitív hatásokat eredményez majd, és hozzájárulása érdemben támogatja a tagállamokat a vonatkozó uniós keret végrehajtásában. Említést érdemel ugyanakkor számos kulcsfontosságú szempont, valamint horizontális kérdés is.

⁽¹⁾ Többek között az adatgyűjtés, a dokumentációs és bejelentési mechanizmusok, a forrásokhoz való hozzáférés, valamint a támogató szolgáltatások számára létrehozott, fenntartható helyi rendszerek bevezetése kapcsán.

3.2. A stratégia korlátozott iránymutatást tartalmaz a hivatalos vagy informális bejelentési mechanizmusok létrehozásának, illetve adott esetben hatókörük és hatékonyságuk növelésének fontosságára vonatkozóan. Ezeknek a mechanizmusoknak általánosan érvényesülniük kell, hozzáférhetőnek kell lenniük az áldozatok valamennyi csoportja számára (az áldozatnak az adott uniós tagállamban érvényes jogállásától függetlenül), továbbá igazodniuk kell a legkiszolgáltatottabbak szükségleteihez, emellett rugalmasnak is kell lenniük. Ehhez az alábbi észrevételekben vázolt módon meg kell erősíteni a szükségletfelmérés, a dokumentáció, az adatgyűjtés és az egyeztetés folyamatait.

3.3. Bár a stratégia több alkalommal is megemlíti a kiszolgáltatott csoportok előtt álló kihívásokat, ki kell térnie a menekültekre és a menedékkérőkre is, elismerve, hogy csoportként fokozottan kiszolgáltatottak az iszlamofób, rasszista, idegenellenes és más gyűlölet-bűncselekményekkel szemben.

3.4. A stratégia általánosságban megállapítja, hogy „[a]z áldozatok igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésevel kapcsolatos nehézségei főként a tájékoztatás hiányára, valamint az elégtelen támogatásra és védelemre vezethetők vissza”. Érdemes kiemelni, hogy a stratégiának további részleteket is tartalmaznia kell azzal kapcsolatban, hogy a meglévő rendelkezéseknek és mechanizmusoknak nemcsak az ismertségét, hanem általában a hozzáférhetőségét is javítani szükséges a bejelentéstől a személyazonosság igazolásán át a támogatási vagy jogorvoslati mechanizmusokhoz való hozzáférésig. E tekintetben gyakran szükség lehet támogató szolgáltatásokra, például közösségi munkásokra, gyermekvédelmi személyzetre a kísérő nélküli migránsok vagy menedékkérő gyermekek vagy a gyermekvédelmi rendszerekben részt vevő gyermekek számára, egészségügyi személyzetre, mentálhigiénés szakemberekre, tolmácsokra a helyi nyelvet nem beszélők számára stb. Noha a képzés az ilyen támogató szolgáltatások szempontjából is hasznos lehet, jelenleg az áldozatok jogaival kapcsolatos képzségek említése a legtöbb esetben a bűnüldözéssel és az igazságszolgáltatással összefüggésben történik.

3.5. Bár a stratégia elsődleges prioritása egyértelműen az, hogy biztosítsa a bűncselekmények áldozataival való hatékony kommunikációt, és biztonságos környezetet biztosítson az áldozatok számára a bűncselekmények bejelentéséhez, továbbra is komoly aggodalomra ad okot a bejelentési és nyilvántartási rendszerek – különösen az informális rendszerek – **meglétének, hatékony működésének és hozzáférhetőségének** biztosítása, mivel maga a stratégia is kiemeli, hogy a legkiszolgáltatottabb közösségek és áldozatok gyakran vonakodnak kapcsolatba lépni a hatóságokkal, ezt nem tudják megtenni, vagy más akadályokba ütköznek a hivatalos (hatósági) bejelentéshez való hozzáférés során. Ha az e rendszerekben történő nyilvántartásba vétel következtében nem is indul nyomozás, indokolhatja a támogatások egyes típusaihoz való hozzáférést, továbbá releváns lehet a helyi vagy nemzeti szintű – a szakpolitikai döntéshozatalban döntő fontosságú – adatszolgáltatás, valamint a szolgáltatások tervezése és költségvetésének megállapítása szempontjából is.

3.6. Ugyanezzel összefüggésben említést érdemel, hogy a stratégia mintha csak érintőlegesen, vagy nem is foglalkozna a dokumentációval vagy az adatgyűjtéssel. Az áldozatok szükségleteinek kielégítése és egy olyan keret létrehozása, amely biztosítja az áldozatok, különösen bizonyos típusú bűncselekmények – gyűlölet-bűncselekmények, szexuális és nemi alapú erőszak stb. – áldozatainak jogait, szükségessé teszi a helyi és közösségi környezet alapos ismeretét, a közösségek elérését, a szükségletek felmérését, valamint célzott szakpolitikai és gyakorlati megoldások kidolgozását. Ennek eredményeként a stratégiának – esetleg horizontális megközelítést alkalmazva – általánosságban ösztönöznie kell az államokat arra, hogy támogassák az adatgyűjtést, valamint a közösségekkel, az áldozatokkal és a potenciális áldozatokkal folytatott konzultációt, továbbá mérjék fel a szükségleteket és a civil társadalmi szervezetekkel együttműködésben térképezzék fel a bevált gyakorlatokat, hogy iránymutatást adjanak a szakpolitikai döntéshozatalhoz és az intézményi válaszlépésekhez.

3.7. Az adatgyűjtéssel kapcsolatban végül kiemelendő, hogy a kulcsfontosságú hatóságoknak (rendőrségi/bírósági/ügyészi szerveknek) olyan hatékony rendszereket kell létrehozniuk, amelyek lehetővé teszik a **bűncselekmények áldozataira vonatkozó információk** átfogó és szisztematikus gyűjtését, elemzését és felhasználását a célzott válaszütemek kidolgozása során. Jelenleg például csak néhány uniós tagállam gyűjt alábontott információkat a bűncselekmények áldozatainak profiljáról. Ezek az információk hasznosak lennének a tendenciák és minták elemzéséhez, és hozzájárulnának a megelőzési tevékenységek, tájékoztató kampányok, bejelentési eszközök, azonosítási és reagálási mechanizmusok, valamint támogató szolgáltatások megtervezéséhez.

3.8. Emellett számos uniós tagállamban nehéz megbecsülni a gyűlölet-bűncselekmények és hasonló jelenségek nagyságrendjét amiatt, hogy hiányoznak a hozzáférhető bejelentési rendszerek, a cselekmények és/vagy panaszok rögzítésére szolgáló rendszerek túlságosan formálisak (és azokhoz esetleg csak a rendőrség és/vagy az ügyészség fér hozzá), továbbá bizonyos kritériumok és iránymutatások az áldozatokkal kapcsolatos adatgyűjtésre vonatkozóan is hiányoznak. A bűncselekmények áldozataira vonatkozó adatgyűjtés egységes megközelítése – amelyet a stratégia révén lehetne biztosítani – jobb, célzottabb válaszlépéseket tenne lehetővé. Ez az Európai Bizottság egyéb, többek között a rasszizmussal és az idegengyűlölettel kapcsolatos kezdeményezéseivel és azok megvalósításának módjával is összefügg, mivel ezeket valószínűleg ugyancsak kedvezőtlenül befolyásolja az adatok, illetve azok megfelelő elemzésének hiánya.

3.9. A bejelentést illetően fontos tisztázni azt, hogy a stratégia kiterjed az áldozatok jogai biztosításának mindhárom pillérére: a) a bűncselekmény áldozatának azonosítására, amely az előző észrevételben említett módon történhet hivatalos vagy informális bejelentési mechanizmusok keretében; b) a megelőzésre; valamint c) a válaszingtezkedésekre.

3.10. Üdvözlendő fejlemény, hogy a stratégia több ízben is említi annak fontosságát, hogy az érintett szakemberek az áldozatok egyedi szükségleteinek megfelelően kommunikáljanak az áldozatokkal. Ennek megfelelő megvalósítása érdekében azonban olyan mechanizmust és kapacitásépítési rendszereket kell létrehozni az érintett szakemberek számára, amelyek lehetővé teszik e sajátos szükségletek megfelelő azonosítását és megértését. Azonosítás nélkül nem teljesíthető a sajátos szükségleteknek megfelelő válaszingtezkedésekre vonatkozó célkitűzés. Egy ilyen mechanizmus alapja célszerűen a hatóságok, a civil társadalmi szervezetek és az önszerveződő vagy közösségi szervezetek közötti koordináció. Ez nemcsak a kiszolgáltatott helyzetben lévő konkrét közösségek tagjai oldalán növeli a bűncselekmények bejelentését és nyilvántartásba vételét, illetve járul hozzá a strukturált bizonyítékgyűjtéshez, hanem növeli a nemzeti rendszerek képességét is arra, hogy feltérképezzék az áldozatok szükségleteit, érdemi segítséget nyújtsanak az áldozatoknak, és egyéni válaszingtezkedéseket eredményezzenek. A stratégiának ezért hangsúlyt kell fektetnie az olyan eszközök kidolgozására, illetve pontosítására, amelyekkel a bűncselekmények áldozatainak sajátos szükségletei jobban azonosíthatók.

3.11. A fentiekkel kapcsolatban a stratégia több ízben említi a „sajátos szükségletekkel rendelkező” áldozatokat, akik számára biztosítani kell „a szakszolgálatok általi segítségnyújtáshoz [...] való hozzáférést”. E tekintetben a nemzeti szintű érdekelt feleket a stratégia keretében arra kell ösztönözni, hogy hozzanak létre a sajátos szükségletek azonosítására és értékelésére szolgáló mechanizmusokat, amelyek magukban foglalják **az egyéb meglévő releváns azonosítási mechanizmusokkal** – például az emberkereskedelem elleni mechanizmussal – **való rendszeres információcserét is**. Ez lehetővé tenné a több szerv közötti tapasztalatcserét, valamint a jobb, átfogóbb és holisztikusabb válaszingtezkedéseket, amelyek megfelelően illeszkednek az azonosított sajátos szükségletekhez.

3.12. A szolgáltatásoknak, valamint az áldozatok jogaival kapcsolatos figyelemfelhívó kampányoknak egyaránt támaszkodniuk kell a szükségletek felmérésére és a közösségekkel folytatott egyeztetésekre. Az ilyen tájékoztató kampányok kialakítása során nemcsak a gyermek áldozatokra, az idősekre vagy a fogyatékossgal élő áldozatokra kell különös figyelmet fordítani, hanem például a menekültek, menedékkérők és migráns áldozatok szükségleteire is, akik a tájékoztatáshoz, a bejelentéshez vagy a támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén komoly akadályokba ütközhetnek, ideértve az interszekcionális megkülönböztetést is.

3.13. A képzés a stratégia egészében hangsúlyosan jelenik meg, és valóban kulcsfontosságú a rendszerek zökkenőmentes működtetéséhez, valamint az áldozatok jogainak biztosításához. Ha azonban elismerjük bizonyos típusú bűncselekmények, különösen a gyűlölet-bűncselekmények, a kiberbűnözés, a nemi alapú erőszak vagy a gyermekeket érintő bűncselekmények hatását, akkor nem helyénvaló, hogy a képzések csak az igazságügyi hatóságok és a rendőrség számára legyenek elérhetőek. Hangsúlyt kell fektetni az elsődleges beavatkozók készségeinek fejlesztésére is, akik lehetnek közösségi munkások, tanárok, a gyermekvédelmi személyzet tagjai, valamint a befogadó vagy idegenrendészeti központok és a határrendszet munkatársai is. Ez különösen igaz a vegyes migrációval, ezen belül az uniós tagállamok közötti irreguláris vegyes migrációval, a kizsákmányolás áldozatává válás kockázatával, valamint a határokon és a menekültügyi befogadó létesítményekben elkövetett erőszakra szóló egyre több bejelentéssel összefüggésben.

3.14. Bár üdvözljük, hogy az áldozatok jogairól szóló 2012. évi irányelv a helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatásokra összpontosít, és azt a következtetést vonja le, hogy az ilyen szolgáltatásoknak elsősorban az áldozatok érdekeit és szükségleteit kell figyelembe venniük, a stratégiának több iránymutatást és részletes áttekintést kell nyújtania a tagállamok számára a színvonalas normák alkalmazásáról, valamint olyan hozzáférhető, igazságos és hatékony eszközök bevezetéséről, amelyekkel támogathatják az áldozatokat a helyreállító szolgáltatásokhoz való hozzáférésben.

3.15. A nemi alapú erőszak áldozatait illetően a stratégia említi ugyan példákat az ilyen típusú erőszakra, de el kell ismerni és meg kell határozni a szexuális és nemi alapú erőszak egyéb típusait is, például az olyan ártalmas hagyományokat, mint a női nemi szervi csonkítás, a gyermekházasság stb. A jegyzék kibővítése hozzájárulna az efféle gyakorlatokkal kapcsolatos fokozott tudatossághoz a bűnüldöző szervek és más érintett szakemberek körében.

3.16. A stratégiában említett, a nemi alapú erőszak és a családon belüli erőszak megelőzésével foglalkozó javasolt uniós hálózat szerepét ki kell terjeszteni az ilyen típusú bűncselekmények azonosításával és visszaszorításával kapcsolatos célkitűzésekre és eredményekre is, különösen akkor, ha a bűncselekmény transznacionális elemet tartalmaz.

3.17. A nemi alapú erőszak és zaklatás a munka világában emberi jogi visszaélésnek vagy jogsértésnek minősül, és veszélyezteti az emberi méltóságot, a tisztességes munka előmozdítását, valamint a munkaerőpiacra való belépést és a munkaerőpiaci érvényesülést. E kérdés kezelésére az európai szociális partnerek 2007-ben önálló megállapodást írtak alá, amelyet nemzeti szinten teljeskörűen végre kell hajtani a tagállamokban. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO)

2019-ben, fennállásának századik évfordulója alkalmából elfogadta a 190. sz. egyezményt (Erőszak és Zaklatás Elleni Egyezmény), amely az erőszakos cselekmények megelőzésére és az áldozatok védelmére irányuló intézkedéseket határoz meg, a hatékony jogérvényesítésre és jogorvoslatra szolgáló eszközöket javasol, emellett iránymutatást és képzésre, figyelemfelhívásra vonatkozó kezdeményezéseket is megfogalmaz. Az EGSZB arra kéri az európai intézményeket, hogy mozdítsák elő az egyezmény gyors megerősítését a tagállamokban, és európai szinten hangolják össze az egyezményhez kapcsolódó esetleges tevékenységeket.

3.18. A stratégiában az emberkereskedelem kapcsán el kell ismerni az emberkereskedelem és a kizsákmányolás harmadik országbeli állampolgárokra és menekültekre gyakorolt hatását is. Ez vonatkozik a stratégiában meghatározott kulcsintézkedésekre is, amelyeknek azt is értékelniük kell, hogy az emberkereskedelem áldozatainak rendelkezésére álló mechanizmusok milyen mértékben hozzáférhetőek a harmadik országbeli állampolgárok (például migránsok, menedékkérők és menekültek) számára. A stratégiának továbbá olyan támogató intézkedéseket is tartalmaznia kell, amelyek javítják az emberkereskedelemmel kapcsolatos feltáró és válaszméchanizmusok hozzáférhetőségét, hatékonyságát és alkalmazhatóságát azon menekültek, migránsok és menedékkérők számára, akik az emberkereskedelemmel összefüggő bűncselekmények áldozataivá válnak.

3.19. Ami a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéshez való hozzáférést illeti, a stratégiában jobban tükröződnie kell annak az elképzelésnek is, hogy a hozzáférést az áldozat uniós tagállambeli jogállásától függetlenül, illetve arra tekintet nélkül kell biztosítani. Tájékoztatás és kompetens, hozzáférhető támogató szolgáltatások hiányában, valamint a megtorlástól, illetve a jogállásukkal kapcsolatos negatív hatásoktól tartva a bűncselekmény áldozatává vált menedékkérők, menekültek és migránsok sajnos gyakran vonakodnak kárenyhítést igényelni. Amennyiben célja az áldozatok helyzetének erősítése, a stratégiának ezekkel az aggályokkal is foglalkoznia kell, és célzott intézkedéseket kell előírnia az áldozatok egyes csoportjait érintő hiányosságok áthidalására.

4. Részletes megjegyzések a stratégia öt prioritásáról

4.1. Hatékony kommunikáció az áldozatokkal és biztonságos környezet garantálása az áldozatok számára a bűncselekmény bejelentéséhez

4.1.1. Az Európai Bizottság egyik kulcsintézkedése az igazságügyi és bűnüldöző hatóságok képzését érinti. Ugyanilyen fontos azonban, hogy a szociális munkások és az egészségügyi személyzet folyamatos szakmai továbbképzése is biztosított legyen a bűncselekmények, különösen a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak kezelése terén. A képzések során kifejezetten foglalkozni kell az elfogultsággal és a sztereotípiákkal, és azokat a különböző veszélyeztetett csoportokat támogató nem kormányzati szervezetekkel együttműködésben kell lebonyolítani.

4.1.2. Ami az Európai Bizottság által a nemzeti áldozatsegítő szervezetek és az érintett közösségi alapú szervezetek uniós finanszírozásának biztosítása érdekében végrehajtandó kulcsintézkedést illeti: ilyen finanszírozást különösen a támogató szolgáltatások átfogó csomagként történő fejlesztéséhez kell biztosítani (igény esetén jogi és pszichológiai támogatás a munkakereséshez, szükségszállás, orvosi költségek támogatása).

4.1.3. Tagállami szinten a javasolt kulcsintézkedések továbbra is nagyon általánosak és meglehetősen elvi jellegűek. Az irányelv hatékony végrehajtása akkor biztosítható, ha a nemzeti hatóságok olyan módszertani normákat dolgoznak ki, fogadnak el és hajtanak végre, amelyek mentén az igazságügyi és a bűnüldöző hatóságok, valamint a szociális szolgálatok felismerhetik a bűncselekmények (különösen a gyűlölet-bűncselekmények) áldozatait, és megfelelő támogatást nyújthatnak a számukra.

4.1.4. Amennyiben a nemzeti hatóságok még nem gyűjtenek a bűncselekmények áldozataira vonatkozó alábontott adatokat, ezt prioritássá kell tenni, akár uniós finanszírozás segítségével is.

4.1.5. A tagállamokat be kell vonni a jogok és a bejelentési lehetőségek – az állampolgári ismeretek oktatásával az iskolákban kezdődő – tudatosítására vonatkozóan javasolt kulcsintézkedésekbe. A nemzeti hatóságoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a nemzeti alaptantervek a tanulók ismeretszintjének megfelelően foglalkozzanak a jogokkal, a nemzeti emberi jogi intézményekkel, valamint a rendelkezésre álló védelmi mechanizmusokkal.

4.1.6. Annak érdekében, hogy a nem kormányzati szervezetek részt vehessenek a hatóságoknál folytatott képzési tevékenységekben, és azokat a bűncselekmények áldozatait támogató szakértők, valamint a kedvezményezettek értékes tapasztalataival gazdagíthassák, intézményi partnerségek keretében biztosítani kell e hozzájárulás elismerését és díjazását ^(?).

4.2. A legkiszolgáltatottabb áldozatok támogatásának és védelmének javítása

4.2.1. A sajátos szükségletekkel rendelkező áldozatok, például a gyermekkorú áldozatok, a nemi alapú vagy családon belüli erőszak áldozatai, a rasszista és idegenellenes gyűlölet-bűncselekmények áldozatai, az gyűlölet-bűncselekmények LMBTI+ áldozatai, az idősek áldozatok és a fogyatékkal élő áldozatok támogatása céljából az Európai Bizottság számára javasolt kulcsintézkedést illetően a különösen kiszolgáltatott csoportok támogatásának első lépéseként el kell ismerni e csoportokat és az áldozattá válásukat gyakran okozó jogállásuk sajátos jellemzőit. Ez másodlagos jogszabályok elfogadását és olyan képzési csomagok kidolgozását feltételezi, amelyek bemutatják a különböző rendkívül kiszolgáltatott csoportok sajátosságait és retraumatizáció nélküli meghallgatásuk módszereit, valamint iránymutatásokat adnak az érintett közösségekkel való kapcsolattartáshoz.

4.2.2. A gyűlölet-bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd áldozatai védelmének és támogatásának biztosítására vonatkozó alapelvek végrehajtására javasolt kulcsintézkedést ki kell egészíteni egy olyan uniós mechanizmus létrehozásával, amely nyomon követi a gyűlölet-bűncselekményekre és a gyűlöletbeszédre adott hatékony válaszokat az Európai Unió Alapjogi Ügynökségén keresztül, amely továbbfejleszthetné jelenlegi adatgyűjtési mechanizmusát, valamint nemzeti adatszolgáltatási és korai előrejelző elemeket is magában foglalna.

4.2.3. A Covid19-világjárványból levont tanulságokra építő, a tagállamoknak javasolt kulcsintézkedést és különösen azon intézkedést illetően, amelynek célja, hogy a nemi alapú és a kapcsolati erőszak áldozatai hozzáférjenek a támogatáshoz és a védelemhez, és a leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévő áldozatok részére integrált és célzott támogató szakszolgálatot hozzanak létre, beleértve a gyermekek, családok, a nemi alapú erőszak női áldozatai és LMBTI+ személyek számára kialakított a védett szálláshelyeket is. Egyes tagállamok esetében a Covid19-cel kapcsolatos tapasztalatok ismét megmutatták, hogy a hatóságok – különösen a fővárosokon kívül – nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel menedékhelyek biztosításához. Szükség van menedékhelyek, védett szálláshelyek és támogató központok kialakítására, valamint integrált támogató szolgáltatások nyújtására, ennek pedig egyaránt feltétele a nemzeti hatóságok és a magánszektorbeli szereplők együttműködése, valamint az uniós finanszírozás.

4.3. Az áldozatok kárenyhítéshez való hozzáféréseinek megkönnyítése

4.3.1. Az egyik érdekelt fél az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA), amely független tagállami szakértőkből álló hálózatán (FRANET) keresztül évente elemzi az áldozatok jogainak védelme érdekében elfogadott jogszabályokat és politikákat, és tematikus jelentéseket is készíthet. Megbízata révén az FRA-nak módjában áll előmozdítani az ígéretes módszerek alkalmazását, és olyan eseményeket szervezni, amelyeken a kárenyhítő hatóságok eszmecserét folytathatnak és fokozhatják együttműködésüket.

4.4. Az összes releváns szereplő közötti együttműködés és koordináció megerősítése

^(?) Például az EJEB által az M.C. és A.C. kontra Románia (homofób gyűlölet-bűncselekményt érintő) ügyben 2016-ban hozott ítéletet követően, valamint jelenleg az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának szigorú felügyelete alatt az ACCEPT Romania nem kormányzati szervezet, amely az ügy felpereseit támogatta, rendszeresen nyújt pro bono képzést a román Rendészeti Tanulmányok Intézete (ISOP) részére. A képzés kiterjed a hátrányos megkülönböztetést tiltó jogszabályok és a gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó rendelkezések bemutatására, valamint a szexuális irányultság és a nemi identitás fogalmára, emellett gyakorlati előadások, szimulációk és élő könyvtárak is a részét képezik, ahol a nap folyamán az LMBTI-közösség három-négy tagja egyórási közreműködés keretében megosztja tapasztalatait a bűnüldöző hatóságokkal. Az ezzel járó hatalmas emberi és logisztikai ráfordítást a nem kormányzati szervezet önkéntesei, valamint a szervezettel kapcsolatban álló szakértők ingyen biztosítják. A valódi kihívást azonban a fenntarthatóság hiánya és a képzések korlátozott hatása jelenti. A belügyminisztérium több száz új belépőjéből, illetve több ezer fős személyi állományából csak egy 20-30 résztvevőből álló kis csoport vesz részt ilyen képzéseken. A megoldás az lenne, ha prioritást kapna a nemzeti igazságügyi és bűnüldöző hatóságoknál azoknak a belső kapacitásoknak a fejlesztése, amelyekkel az ilyen tanfolyamok a szakmai továbbképzés keretében bonyolíthatók le.

4.4.1. Ami a tagállamok azon javasolt fellépését illeti, melynek célja, hogy a civil társadalom nemzeti intézkedésekbe való nagyobb mértékű bevonásának előmozdítása révén ellenállóbb társadalmakat hozzon létre, a „civil társadalom bevonásának” fogalma itt túlságosan tág, ugyanis a rendőrök és az idegenrendészeti őrkök egyesületei, a polgári védelmi szövetségek, valamint az egyházak egyaránt a civil társadalomhoz tartoznak. A közvetlenül a bűncselekmények áldozataival foglalkozó civil társadalmi csoportok aktív szerepvállalása alapvetően fontos.

4.4.2. Bár az EU csatlakozott az Európa Tanácsnak a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezményéhez (isztambuli egyezmény), nemzeti szinten az egyezményt néhány tagállamban elkezdték támadni: fenntartásokat, értelmezéseket fogalmaztak meg a „hagyományos értékek” egyre hangsúlyosabb retorikája nyomán, amely a társadalmi nemet, a nemi alapú erőszakot és a nemi identitást a nemzeti identitást romboló agyszüleményként jeleníti meg, a kapcsolati erőszakot pedig a magánélet körébe sorolja. Az EU alapvető szerepet játszik az istambuli egyezmény érvényesítésében. A nemzeti jogszabályok kidolgozása és javítása a tagállamok feladata, az EU ugyanakkor támogatja annak tudatosítását, hogy a nemi alapú erőszakkal szembeni védelem fontos. Ennek egyik lehetséges módja az, ha forrásokat különítenek el a jogászok oktatását szolgáló szakmai modulok kidolgozására, a cserekapcsolatok megkönnyítésére, valamint a kampányokat és érdekképviselési munkát folytató nem kormányzati szervezetek támogatására, a nemi alapú erőszak áldozatainak nyújtott egyidejű támogatás mellett.

4.5. Az áldozatok jogai nemzetközi dimenziójának megerősítése

4.5.1. A stratégia végrehajtása során a valamennyi uniós intézményre és ügynökségre kiterjedő koordináció elengedhetetlen ahhoz, hogy az EU vezető szerepet töltsön be az Európa Tanács és az ENSZ áldozatokkal kapcsolatos tevékenységeiben.

4.5.2. Az EU-nak nemzetközi programok keretében kell finanszíroznia azokat az EU-n kívüli tevékenységeket, amelyek – többek között kapacitásépítési tevékenységek finanszírozásával – a bűncselekmények valamennyi áldozatára kiterjedően támogatják a jogszabályok, szakpolitikák és szolgáltatások kidolgozását.

5. Uniós finanszírozás

5.1. Az uniós költségvetésnek csak elenyésző töredékét fordítják az áldozatokkal kapcsolatos kérdésekre. Ez ellentétben áll a bűncselekményeknek az áldozatokra és a társadalomra háruló költségével. Szem előtt tartva az áldozatokkal kapcsolatos kérdések fontosságát és horizontális jellegét, az Európai Bizottságnak stratégiai megközelítést kell kidolgoznia az áldozatok finanszírozására vonatkozóan, amely meghatározza azokat a területeket, ahol az uniós finanszírozás a legnagyobb valószínűséggel hasznosulhat, és amely összehangolja az áldozatok prioritásainak megjelenítését a különböző uniós finanszírozási programokban, beleértve a nemzeti és nemzetközi szinten működő programokat is ⁽³⁾.

5.2. A finanszírozás létfontosságú, és azt nem projektalapú megközelítéssel, viszonylag hosszú távon, uniós és nemzeti források ötvözésével kell biztosítani.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽³⁾ A Victim Support Europe ütemterve a 2020–2024 közötti időszakra szóló áldozatjogi stratégiához.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv bizonyos rendelkezéseitől a technológiáknak a számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók által a gyermekek online szexuális zaklatása elleni küzdelem céljából a személyes és egyéb adatok kezelésére történő használata tekintetében való ideiglenes eltérésről

(COM(2020) 568 final – 2020/0259 (COD))

(2021/C 10/10)

Főelőadó: **Ionuț SIBIAN**

Felkérés: Európai Parlament, 2020.9.17.
az Európai Unió Tanácsa, 2020.9.18.

Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke

Illetékes szekció: „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció

Plenáris ülésen történő elfogadás 2020.10.29.
kelte:

Plenáris ülés száma: 555.

A szavazás eredménye: 246/1/3
(mellette/ellene/tartózkodott)

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a polgárok magánéletének védelme érdekében a 2002/58/EK irányelvtől való bármiféle eltérést alaposan meg kell fontolni. Ebben az esetben azonban a bűncselekmény elterjedtsége és ártalmassága **indokoltá teszi a kivételt**.

1.2. Az EGSZB általánosságban egyetért a 2002/58/EK irányelv 5. cikke (1) bekezdésének és 6. cikkének a közlések és a forgalmi adatok titkosságának védelmére irányuló rendelkezéseitől való **átmeneti és szigorúan korlátozott** eltérésről szóló rendeletre irányuló javaslattal.

1.3. Véleményünk szerint az **ideiglenesség** (amely szerint a rendelet 2025. december 31-ig lenne hatályban) **nem indokolt**, és az Európai Bizottságnak garantálnia kell, hogy öt évnél rövidebb időn belül megfelelő adatvédelmi biztosítékokat dolgozzanak ki és hajtsanak végre a gyermekek számára.

1.4. A rendeletre irányuló javaslat 3. cikkének e) pontjában előirányzott, **a jelentéstételre és az átláthatóságra vonatkozó ágazati szabványok** tekintetében az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne, ha egy harmadik fél rendszeres tesztelést/ellenőrzést végezne a vírusirtó ágazatban használt EICAR tesztfájlokhoz hasonlóan, páros mintás módszerrel a gyermekpornográfia-mentesség alapján.

1.5. Véleményünk szerint az Európai Bizottságnak jelentős díjjal⁽¹⁾ járó nyílt versenyt kellene szerveznie, hogy ösztönözze nemcsak nyílt forráskódú eszközök és ágazati szabványok kifejlesztését, hanem olyan lehetséges új megoldások kidolgozását is, amelyek észlelik és bejelentik azokat az eseteket, amikor a végponttól végpontig titkosított elektronikus kommunikáció felhasználásával gyermekek szexuális bántalmazására kerül sor.

1.6. Az EGSZB szerint itt az ideje, hogy az Európai Unió saját európai központtal rendelkezzen **a gyermekek szexuális bántalmazásának megelőzésére és leküzdésére**. Arra kéri ezért az Európai Bizottságot, hogy sürgesse egy ilyen központ létrehozását és kiépítését. Véleményünk szerint a központnak az Europol munkájára kell alapoznia, és együtt kell működnie a vállalatokkal és a bűnüldöző szervekkel az áldozatok azonosítása és az elkövetők bíróság elé állítása érdekében.

⁽¹⁾ Hasonlóan az uniós finanszírozású NESSIE és ECRYPT (eSTREAM) projektekhez, vagy az olyan kriptográfiai versenyekhez, mint amilyen a NIST.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az Europol legfrissebb adatai ⁽²⁾ azt mutatják, hogy a Covid19-világjárványnak jelentős hatásai voltak az online bűncselekmények terén. Az online megosztott, gyermekpornográfiát tartalmazó anyagok mennyisége jelentősen nőtt a kijárási korlátozások időszaka alatt.

2.2. Az Egyesült Államok eltűnt és kizsákmányolt gyermekekkel foglalkozó nemzeti központjához (NCMEC) 2019-ben beérkezett, gyermekpornográfiáról szóló összesen 16,9 millió bejelentésből – amelyek alapján 45 millió gyermekpornográf anyagot azonosítottak – 16,8 millió bejelentés elektronikus szolgáltatóktól érkezett. Ezek közül közel 3 millió, gyermekpornográfiát ábrázoló képet és videót az Európai Unióban tároltak.

2.3. A javasolt rendeletre azért van szükség, mert az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex 2020. december 21-től történő teljeskörű alkalmazásával egyes online hírközlési szolgáltatások ⁽³⁾ az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv (2002/58/EK irányelv) hatálya alá fognak tartozni. Ez az irányelv nem biztosít kifejezett jogalapot a tartalmi vagy forgalmi adatoknak a gyermekek ellen elkövetett online szexuális zaklatás felderítése céljából történő önkéntes kezelésére, így ha a tagállamok nem fogadnak el egyedi nemzeti intézkedéseket, akkor a szolgáltatók nem folytathatják ilyen irányú tevékenységüket.

2.4. Erre válaszul és a kérdést prioritásként kezelve az Európai Bizottság úgy döntött, hogy egy szűken célzott rendeletet terjeszt elő annak érdekében, hogy a távközlési szabályozási keretben ne keletkezzen joghézag.

2.5. A javasolt rendelet garanciákat nyújt a magánélet és a személyes adatok védelmére:

- az adatkezelésnek arányosnak kell lennie és a számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók által e rendelet hatálybalépése előtt e célból rendszeresen használt, jól bevált technológiákra kell korlátozódnia;
- az alkalmazott technológiáknak meg kell felelniük az ágazatban használt legkorszerűbb gyakorlatoknak, továbbá a lehető legkevésbé sérthetik a magánéletet;
- az alkalmazott technológiának önmagában is kellően megbízhatónak kell lennie, és a lehető legnagyobb mértékben korlátoznia kell a hibák arányát, és amennyiben esetenként ilyen hibák fordulnak elő, azokat haladéktalanul orvosolnia kell;
- a gyermekekkel való kapcsolatfelvétel felderítésére használt technológiának a kulcsfontosságú mutatók használatára kell korlátozódnia;
- az adatkezelésnek az e célból feltétlenül szükséges mértékre kell korlátozódnia;
- az adatokat azonnal törölni kell, kivéve, ha a gyermekek online szexuális zaklatását észlelik;
- a szolgáltatóknak évente jelentést kell közzétenni az általa végzett vonatkozó adatkezelésről.

2.6. Valójában tehát a kivétel mindössze fenntartja a jelenlegi gyakorlatot.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽²⁾ *Exploiting isolation: sexual predators increasingly targeting children during COVID pandemic* (Az elszigeteltség kihasználása: a gyermekek online szexuális bántalmazásának elkövetői és áldozatai a Covid19-járvány idején), EUROPOL, 2020. június.

⁽³⁾ Például a webmailes vagy üzenetküldési szolgáltatások.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslattanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek az észak-írországi adóalanyok azonosítása tekintetében történő módosításáról

(COM(2020) 360 final – 2020/0165 (CNS))

(2021/C 10/11)

A Tanács felkérése: 2020.8.28.
Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 113. cikke
Illetékes szekció: „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió”
szekció
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte: 2020.10.29.
Plenáris ülés száma: 555.
A szavazás eredménye: 209/0/9
(mellette/ellene/tartózkodott)

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és a 2018. március 14-én a *Héacsomag I.* ⁽¹⁾, illetve 2018. május 23-án a *Héacsomag II.* ⁽²⁾ tárgyában elfogadott véleményeiben már kifejtette nézeteit a közös hozzáadottértékadó-rendszerről, a 2020. október 27–29-én tartott, 555. plenáris ülésén (az október 29-i ülésnapon) 209 szavazattal, 9 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javasolt szöveggel kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki, amelyben az említett dokumentumokban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽¹⁾ HL C 237., 2018.7.6., 40. o.

⁽²⁾ HL C 283., 2018.8.10., 35. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat módosításáról

(COM(2020) 220 – 2020/0097 (COD))

(2021/C 10/12)

Felkérés:	Tanács, 2020.6.24.
Jogalap:	Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 196. cikke és 322. cikk (1) bekezdésének a) pontja
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	209/0/9
(mellette/ellene/tartózkodott)	

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és a 2018. október 18-án, illetve 2019. június 19-én elfogadott, „Az uniós polgári védelmi reagálás megerősítése – rescEU” ⁽¹⁾ és az „Uniós polgári védelmi mechanizmus (módosítás)” ⁽²⁾ című korábbi véleményeiben már kifejtette álláspontját róla, a 2020. október 27–29-én tartott, 555. plenáris ülésén (a 2020. október 29-i ülésnapon) 209 szavazattal, 9 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javasolt szöveggel kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki, amelyben az említett dokumentumokban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽¹⁾ HL C 62., 2019.2.15., 231. o.

⁽²⁾ HL C 282., 2019.8.20., 49. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az ökológiai termelésről szóló (EU) 2018/848 rendeletnek az alkalmazása kezdőnapja és a benne említett bizonyos egyéb időpontok tekintetében történő módosításáról

(COM(2020) 483 *final* – 2020/0231 (COD))

(2021/C 10/13)

Felkérés: Európai Parlament, 2020.9.14.
Tanács, 2020.9.14.

Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése és 304. cikke

Illetékes szekció: „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció

Elfogadás a plenáris ülésen: 2020.10.29.

Plenáris ülés száma: 555.

A szavazás eredménye: 209/0/9
(mellette/ellene/tartózkodott)

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2020. október 27-én, 28-án és 29-én tartott, 555. plenáris ülésén (a 2020. október 29-i ülésnapon) 209 szavazattal, 9 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi rendeletre egyes halászati termékek 2021 és 2027 közötti, Kanári-szigetekre irányuló behozatalára vonatkozóan autonóm uniós vámkontingensek megnyitásáról és kezeléséről

(COM(2020) 437 – 2020/0209 (CNS))

(2021/C 10/14)

Felkérés: Tanács, 2020.9.16.
Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 349. cikke
Illetékes szerv: „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen: 2020.10.29.
Plenáris ülés száma: 555.
A szavazás eredménye: 209/0/9
(mellette/ellene/tartózkodott)

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2020. október 27-én, 28-án és 29-én tartott, 555. plenáris ülésén (a 2020. október 29-i ülésnapon) 209 szavazattal, 9 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (az európai klímarendelet)

(COM(2020) 563 final – 2020/0036 (COD))

(2021/C 10/15)

Felkérés:	Európai Parlament, 2020.10.6. Tanács, 2020.10.5.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	209/0/9
(mellette/ellene/tartózkodott)	

2020. szeptember 17-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy konzultáció céljából benyújtja az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló módosított javaslatot.

Mivel az EGSZB a 2020. július 15-én elfogadott, „Európai klímarendelet” című véleményében ⁽¹⁾ már nyilatkozott az eredeti javaslat tárgyában, a 2020. október 27-i, 28-i és 29-i, 555. plenáris ülésén (a 2020. október 29-i ülésnapon) 209 szavazattal, 9 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy nem dolgoz ki újabb véleményt a témában, hanem az említett dokumentumban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽¹⁾ HL C 364., 2020.10.28., 143. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégia

(kiegészítő vélemény)

(COM(2019) 650 final)

(2021/C 10/16)

Előadó: **Philip VON BROCKDORFF**

Elnökségi határozat:	2020.5.28.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (1) bekezdése és az eljárási szabályzat végrehajtási rendelkezései 29. cikkének a) pontja
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió”
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.9.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	250/0/6
(mellette/ellene/tartózkodott)	

Preambulum

Ez a vélemény egy nyomonkövetési csomag részét képezi, amely két véleményből: a 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégiáról (COM(2019) 650 final) szóló véleményből, valamint egy, az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlásról (COM(2019) 652 final) kidolgozott másik véleményből áll. Céljuk az EGSZB korábbi javaslatainak ⁽¹⁾ naprakésszé tétele és részletesebb kidolgozása a legfrissebb fejlemények, a Covid19 hatása és az azt követő helyreállítás, valamint a jelenlegi európai szemeszter keretében közzétett különféle jelentések és ajánlások figyelembevételével. A véleménycsomag az uniós civil társadalom átfogó gazdaság-, szociál- és környezetpolitikai hozzájárulását tartalmazza az európai szemeszter következő, várhatóan 2020 novemberében kezdődő ciklusához. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a Tanácsot, hogy a szemeszter következő, őszi csomagjában és az azt követő intézményközi döntéshozatali folyamat során vegyék figyelembe ezeket az észrevételeket.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB kedvezőnek tartja, hogy az éves fenntartható növekedési stratégia fontos lépést tesz egy szociálisabb szemléletű, inkluzívabb és fenntarthatóbb gazdasági modell elfogadása, a fenntartható fejlődési célok és különösen a jelenlegi növekedési modell zöld növekedéssé való átalakítására vonatkozó kötelezettségvállalás felé. Ez a kötelezettségvállalás a Covid19 gazdasági és társadalmi hatásainak fényében továbbra is különösen fontos, és azt fenn kell tartani az európai szemeszter következő, őszi csomagjában is, amelyben az Európai Bizottság meghatározza az EU gazdasági és társadalmi prioritásait.

1.2. Az EGSZB szerint a Covid19 hatásainak hatékony kezelése érdekében gazdasági és társadalmi hatásvizsgálatra egyaránt szükség van. A tagállamok e vizsgálatok révén teljes mértékben megérthetik, hogyan érintette a Covid19 a gazdaságaikat és az emberek, áruk és szolgáltatások EU-szerte történő mozgását. A kormányoknak továbbá gyorsan és erőteljesen kell cselekedniük a Covid19 és hatásai orvoslása érdekében, amihez elengedhetetlen e hatások világos megértése.

1.3. A kormányoknak támogató makrogazdasági politikák elfogadásával kell reagálniuk a bizalom helyreállítása és a kereslet élénkítésének támogatása érdekében. Ennek érdekében az EGSZB a Stabilitási és Növekedési Paktum szabályainak felülvizsgálatát ajánlja a gazdasági helyreállítás támogatása és annak lehetővé tétele érdekében, hogy a kormányoknak elegendő mozgásterük és kapacitásuk legyen az elengedhetetlenül szükséges infrastrukturális beruházások végrehajtásához,

⁽¹⁾ HL C 120., 2020.4.14., 1. o. és HL C 120., 2020.4.14., 7. o.

különösen az éghajlatváltozás vonatkozásában. Rugalmasságra van szükség továbbá az állami támogatások terén, hogy minden méretű vállalkozás támogatást nyerhessen a digitális és zöld gazdaság felé történő átalakuláshoz. Ugyancsak létfontosságú a finanszírozáshoz való hozzáférés különösen a kkv-k számára, a kkv-stratégia felülvizsgálata mellett.

1.4. Ugyanezen elgondolás érvényes a szociális területen, ahol a kormányoknak hatékony és megfelelő erőforrásokkal párosuló népegészségügyi intézkedésekre van szükségük a további fertőzések megelőzése érdekében, és ugyanilyen fontos az olyan, jól célzott szakpolitikák végrehajtása, amelyek célja a társadalombiztosítási rendszerek támogatása, valamint a gazdasági visszaesés következtében csökkenő bevételek miatt leginkább sújtott, kiszolgáltatott társadalmi csoportok jövedelmeinek védelme. A szakszervezeti tagságokat is ösztönözni kell ahhoz, hogy segítsük a szociális jogok európai pillére célkitűzéseinek elérését, amelyre ma, a válság idején oly nagy szükség van.

1.5. A Covid19 miatt megnőtt a méltányos adózás jelentősége, hiszen a kormányokra óriási pénzügyi nyomás nehezedik a vészhelyzeti intézkedések támogatásának szükségessége miatt. Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy a Covid19 által előidézett gazdasági visszaesés rámutatott az Európa monetáris uniójában rejlő gyengeségekre és hiányosságokra. Az EU fiskális uniója hosszú vita tárgyát képezi, és a 750 milliárd EUR összegű helyreállítási és rezilienciaépítési csomag – minden hiányossága ellenére – bizonyítékul szolgál az EU-nak az integráció irányába történő nagy léptékű előrehaladására. Továbbra is a kérdéses, hogy ez közelebb viszi-e a tagállamokat a fiskális unióhoz, ám semmi kétségünk nem lehet afelől, hogy újra kell gondolni az Európai Unión belüli adópolitikát, nem utolsósorban az infrastruktúrába, oktatásba, egészségügybe és szociális védelembe történő közberuházások támogatása érdekében.

1.6. Az EGSZB hangsúlyozza a politikai vezetők szerepének fontosságát ezekben a válság terhelte időkben. A helyreállítási és rezilienciaépítési csomaghoz vezető tárgyalások töréspontokra világítottak rá az EU-val kapcsolatban, és az ilyen töréspontok nem sok jóval kecsegtetnek az intézményes és alkotmányos átalakítás fényében, amelyre az EU-nak szüksége van ahhoz, hogy szilárdabb alapokon állhasson, ha továbbra is ugyanolyan fontos és koherens kíván maradni Európában és a világban, mint eddig.

1.7. Az EGSZB üdözlendőnek és egyben időszerűnek is tartja a Next Generation EU tervet. Ugyanakkor a tervnek az EU 2021–2027-es időszakra szóló rendes általános költségvetésével egyidejű végrehajtása hatalmas erőfeszítést követel majd mind a tagállamoktól, mind az Európai Bizottságtól. Az EU-szerte eltérő kapacitások kapcsán továbbra is számos kérdés merül fel, és ezért szükséges lehet, hogy az Európai Bizottság továbbra is támogassa a kapacitásépítést és a projektek meghatározására irányuló folyamatot. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretet illetően az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Tanács csökkentette az eredeti európai bizottsági javaslat volumenét. Az Európai Bizottság javaslatát az Európai Parlament és „A 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret” tárgyban készült véleményében ⁽²⁾ az EGSZB is elégtelennek találta.

1.8. Az idő is alapvető tényező, hiszen minden indokolatlan késedelem a megállapodás szerinti terv jóváhagyásában és végrehajtásában komoly veszélyt jelent az EU gazdasági helyreállítására és az éves fenntartható növekedési stratégia céljainak teljesítésére nézve, miközben EU-szerte munkavállalók és kisvállalkozók ezreinek megélhetését és jólétét is veszélyezteti.

1.9. Az EGSZB az éves fenntartható növekedési stratégiát lehetőségnek látja az EU számára arra, hogy egy, a gazdasági, illetve a társadalmi/inkluzív célkitűzéseknek egyenlő hangsúlyt adó gazdasági modell irányába mozduljon el. Az éves fenntartható növekedési stratégia céljait nem futtathatják zátonyra a Covid19 által előidézett kihívások. A Covid19 mindennél jobban rámutatott, hogy a szociális dimenzió éppen olyan fontos, mint életünk gazdasági dimenziója.

1.10. Noha az EGSZB támogatja a termelékenység EU-szerte történő növelésére irányuló törekvéseket, annak megvalósítása semmiképpen sem történhet a gazdasági fenntarthatóság vagy a munkakörülmények kárára. A gazdasági konjunktúra létfontosságú, és az kizárólag akkor érhető el, ha a növekedés hozzáadott értéket képvisel a gazdaság és a társadalom számára, és valódi változást hoz az emberek életében, egyidejűleg javítva a jövőbeni külső sokkhatásokkal szembeni ellenálló képességet és elősegítve az országok és régiók közötti konvergenciát.

2. A 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégia és a Covid19

2.1. Az Európai Bizottság 2019. december 17-én elfogadta a szemeszterhez kapcsolódó őszi csomagot, amely magában foglalta a 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégiát és az együttes foglalkoztatási jelentést. Az éves fenntartható növekedési stratégia fő üzenete az, hogy a gazdasági növekedés önmagában nem cél: a gazdaságnak az emberek és a bolygó javát kell szolgálnia. Az új növekedési modellre való átállás összhangban van az európai zöld megállapodással, ennél fogva megfelel egy olyan gazdaságnak, amely figyelembe veszi természeti erőforrásaink korlátozott voltát. Az új gazdasági növekedési modell összhangban van az együttes foglalkoztatási jelentésben meghatározott foglalkoztatási célkitűzésekkel is. A jelentés szerint a munkahelyteremtés elsődleges folyamánya az EU tartós jóléte.

⁽²⁾ HL C 440., 2018.12.6., 106. o.

2.2. Az európai zöld megállapodás az EU fenntartható új növekedési modelljének tekinthető, amely elősegíti a fenntartható fejlődési célok megvalósítását, amint azt az éves fenntartható növekedési stratégia négy új prioritásában – a) környezeti fenntarthatóság, b) a termelékenység növekedése, c) méltányosság és d) makrogazdasági stabilitás – is részben tükröződő elmozdulás is mutatja. Ezek az új prioritások a beruházás, a költségvetési fenntarthatóság és a strukturális reformok korábbi éves növekedési stratégiákban szereplő „bűvös háromszögének” helyébe léptek.

2.3. Általában véve az éves fenntartható növekedési stratégia fontos lépést jelent egy olyan, szociálisabb szemléletű, inkluzívabb és fenntarthatóbb gazdasági modell kinyilvánításának elfogadása felé, amely magában foglalja a fenntartható fejlődési célokat és különösen a jelenlegi növekedési modell zöld növekedéssé való átalakítására vonatkozó kötelezettségvállalást. Az EGSZB ezt pozitívnak tekinti. Az éves fenntartható növekedési stratégia egyértelművé teszi, hogy a fenntarthatóság alatt nemcsak a környezeti fenntarthatóságot, hanem a minden szempontot magában foglaló fenntarthatóságot érti. Ennek megfelelően az Európai Bizottság azonos súllyal veszi figyelembe a környezet, a termelékenység, a méltányosság és a stabilitás szempontjait.

2.4. Az Európai Bizottság továbbá úgy véli, hogy az új gazdasági program életbe lépését meg kell előznie egy átmeneti időszaknak, amely fontos, hogy „méltányos, inkluzív és emberközpontú legyen”, „a költségeket pedig nem viselhetik kizárólag a legkiszolgáltatottabbak”, valamint elismeri, hogy „az éghajlatváltozás és a [...] kísérő politikák is jelentős elosztási következményekkel járnak”. Ez az átmeneti időszak elkerülhetetlenül nagyobb kompromisszumokat – például magasabb szállítási költségeket és esetleges munkahelymegszűnéseket – eredményez majd. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek a kompromisszumok társadalmi hatásvizsgálatokat és megfelelő szociál- és költségvetési politikai válaszokat tesznek majd szükségessé az egész EU-ban. Ezek a vizsgálatok a Covid19 gazdasági, társadalmi és kisebb mértékben az éghajlatváltozási hatása miatt új dimenzióval bővültek.

2.5. A Covid19 alapvetően háromrétű gazdasági hatást fejtett ki: közvetlenül hatást gyakorolt a termelésre, zavart okozott az ellátási láncban és a piacon, emellett pénzügyi hatása volt a cégekre és a pénzügyi piacokra. A jelen stádiumban azonban nem becsülhető meg az európai gazdaságokra gyakorolt teljes hatása, és az nagymértékben függ attól, hogy lesz-e idén Európát sújtó második hullám. Mindazonáltal teljesen nyilvánvaló, hogy a Covid19 erősen megrázta a gazdaságokat. A járványt követő helyreállítás ideje továbbra is bizonytalan, és a Covid19 piaci hatásaival együtt járó kiszámíthatatlan feltételek EU-szerte gazdasági visszaesést eredményeztek. A 27 tagállam együttes GDP-je a várakozások szerint 2020-ban 1,2 %-kal nőtt volna, de a mostani előrejelzés szerint a Covid19 miatt 7,4 %-kal csökkenni fog. Összehasonlításképpen: a 2009-es pénzügyi válság 4,5 %-os visszaesést eredményezett a 28 európai uniós tagállamban. A mostani válság az EU történetének legsúlyosabb recesszióját eredményezte, amelynek kapcsán a munkanélküliségi ráta a 2019-es 6,7 %-ról 9 %-ra nőtt.

2.6. A Covid19 a társadalombiztosítási rendszerekre is kihatott: a világiárvány hatásai és különösen a sürgősségi finanszírozás és az adófizetések elhalasztása által okozott pénzügyi nehézségek miatt többek között az egészségügy, a munkanélküliségi biztosítások és a nyugdíjak is nyomás alá kerültek. Az egyének és a családok lecsökkent jövedelemszintje és bevételkiesése miatt az EU-ban várhatóan nőni fog a relatív szegénységben élők száma. Ezért a Covid19 szociális hatásainak értékelése éppen annyira fontos, mint a gazdaságokra gyakorolt hatásának értékelése.

2.7. E szociális hatások miatt némileg át kell majd gondolni, hogy az éves fenntartható növekedési stratégia mekkora hangsúlyt fektessen az EU szociális dimenziójára. Az éves fenntartható növekedési stratégia a méltányossági célkitűzés keretében kifejezett megemlíti a szociális jogokat; többek között megállapítja, hogy „[g]azdasági és társadalmi teljesítményének megerősítése érdekében az EU-nak teljes mértékben érvényesítenie kell a szociális jogok európai pillérének elveit”. A Covid19-járvánnyal kapcsolatos tapasztalatok megmutatták, hogy milyen fontos szerepet játszhat az éves fenntartható növekedési stratégiában felvázolt európai munkanélküli-járadék viszontbiztosítási rendszer (SURE), valamint azt, hogy a munkavállalók milyen támogatást kaphatnak a külső gazdasági sokkhatások idején. Ugyanakkor a Covid19 következtében nagy valószínűséggel fokozódni fognak az EU munkaerőpiacán fennálló egyenlőtlenségek, és úgy tűnik, a kedvezőtlen hatás nagyobb mértékű az alacsonyabban képzett és rosszul fizetett állásokban dolgozó munkavállalók, valamint a fiatal munkavállalók és a nők körében⁽³⁾. Az éves fenntartható növekedési stratégia jelenlegi formájában nem képes egyenlő súlyt adni az EU társadalmi és gazdasági dimenzióinak. Ezért – főként a Covid19 hatásai miatt – kiemeltbben kell kezelni az alacsonyan képzett felnőttek, a hiányzó digitális készségek, valamint a továbbképzés és átképzés problémájának megoldását.

2.8. Az EGSZB továbbá egy helyreállítási forgatókönyv kontextusában úgy véli, hogy a zöld megállapodásnak egyúttal gazdasági és szociális megállapodásnak kell lennie, amely ösztönzi a vállalatokat és a fogyasztókat a fenntartható termékekre való átállásra és – az európai zöld megállapodás méltányos átállási mechanizmusa által javasoltaknak megfelelően – az éghajlatváltozásból és az átállásból eredő károk megelőzése révén javítja az európai uniós állampolgárok életminőségét. Ennek kapcsán minél nagyobb rugalmasságra van szükség az állami támogatásokra vonatkozó szabályozás

⁽³⁾ Fana, Marta – Tolan, Songul – Torrejón Perez, Sergio – Urzi Brancati, Maria Cesira – Fernández-Macias, Enrique: *The COVID-19 confinement measures and EU labour markets*, JRC120578, Közös Kutatóközpont, 2020.

értelmezése tekintetében az olyan ösztönzők biztosításának lehetővé tétele érdekében, amelyek a vállalatokba való beruházásokra és a közvetlen állami részvételre irányulnak az átállás követelménye által érintett régiókban zajló gazdasági tevékenység megújítása és a minőségi munkahelyteremtés optimalizálása érdekében. Az átállás során egyúttal – egy integrált szociális és fenntartható gazdasági növekedési stratégia részeként – aktívan törekedni kell az egyenlőtlenségek csökkentésére és a szegénység leküzdésére.

2.9. Az adaptív szerkezeti változásokkal párosuló, fenntartható és társadalmilag hasznos termelékenység- és gazdasági növekedés ugyancsak szükséges a megfelelő szociális védelem támogatásához, ideértve nem utolsósorban a megfelelő nyugdíjakat, a tisztességes fizetéseket, a minőségi munkahelyeket és a közszolgáltatásokat, különösen az egészségügyet és a lakhatást.

2.10. Az éves fenntartható növekedési stratégia foglalkozik a méltányos adóztatás kérdésével, és kétségtelen, hogy az adókikerülés, -kijátszás és a pénzmosás, továbbá az időnként kíméletlen negatív adóverseny aláásta az adóhatóságoknak a gazdaság és a lakosság igényeihez szükséges adó beszedésére való képességét. Az éves fenntartható növekedési stratégia megerősíti emellett az adóknak a jóléti államok finanszírozásában játszott szerepét is, amikor megállapítja, hogy a „nemzeti adó- és szociális ellátórendszerek optimalizálásával meg kell erősíteni a munkaerőpiaci részvétel ösztönzőit, növelni kell a méltányosságot, és biztosítani kell a jóléti rendszerek fenntarthatóságát és megfelelőségét”. A Covid19-járvány következtében a méltányos adóztatás nagyobb jelentőségre tett szert nemcsak a szükséghelyzeti intézkedések támogatása, hanem a közép- és hosszú távú nemzeti és uniós helyreállítási terveknek – különösen az infrastruktúra, az oktatás, az egészségügy és a szociális védelem terén megvalósított közberuházásoknak – a finanszírozása tekintetében is.

2.11. A makrogazdasági politika továbbra is alapvető szerepet játszik a fenntartható gazdasági növekedésben, de az előző év végén közzétett éves fenntartható növekedési stratégia elismerte, hogy a növekedési kilátások aggasztóak. A helyzet mára a Covid19-járvány miatt tovább súlyosbodott, és ez ismételten rámutat a kormányzati bevételek és kiadások szerepére, amelyeket a monetáris politikához hasonlóan fontos költségvetési politika határoz meg. A pénzügyi válság hosszan elhúzódó hatásai miatt újabb megszorítások nem jöhetnek szóba. A legtöbb – ha nem az összes – tagállam esetében az egyensúlyban levő költségvetés jelenleg meglehetősen lehetetlennek tűnik, legalábbis rövid és középtávon. A makrogazdasági stabilitás célja ugyanakkor kulcsfontosságú a gazdasági helyreállításhoz. Ezt viszont csak akkor lehet elérni, ha az általános mentesítési rendelkezés Covid19-járvány nyomán történt közelmúltbeli átmeneti aktiválásán túl a a Stabilitási és Növekedési Paktumot is felülvizsgálják. Ezenkívül az állami támogatási szabályok felülvizsgálatára is szükség van, többek között a zöld beruházások támogatása érdekében.

2.12. Az európai szemeszter folyamata – amelynek kulcsfontosságú eleme a fenntartható versenyképesség – egyre nagyobb jelentőségre tesz majd szert a szükséges szakpolitikai cselekvések és reformlépések érzékeny előrejelzőjeként és mutatójaként. A Covid19 hatása és a gazdasági helyreállításra helyezett erős hangsúly miatt azonban a makrogazdasági növekedés célkitűzését nem lehet a társadalmi kohézió és a fenntarthatóság nélkül elérni. Emiatt is különösen fontos egy szilárdabb jogalap meghatározása ahhoz, hogy a civil társadalom egyenlő partnerként vehessen részt az európai szemeszterben. Az EGSZB hangsúlyozza azt is, hogy mennyire fontos lesz az EU számára a Covid19-járványt követő időszak. Jelentősége az emberek élete szempontjából az erre az időszakra vonatkozó uniós helyreállítási terv és éves fenntartható növekedési stratégia eredményességétől függ, mivel ez határozza meg, hogy mennyire hozhat majd érdemi változást a mindennapi emberek életébe.

3. Az EU válasza a Covid19-járványra és annak jelentősége az éves fenntartható növekedési stratégia szempontjából

3.1. A Covid19-válság nagy csapást mért az uniós gazdaságra és az egész világgazdaságra. A recesszió veszélye most számos tagállamra leselkedik, és súlyos következményekkel és soha nem látott mértékű munkanélküliséggel fenyeget. A betegség terjedésének féken tartásához szükséges intézkedések folytán jelentősen csökkent mind a kínálat, mind a kereslet. A közlekedéshez, a kiskereskedelemhez, a gyártáshoz, a szabadidőhöz, a vendéglátáshoz, a szórakozáshoz, a kézművesiparhoz és a kultúrához kapcsolódó gazdasági tevékenységek jelentősen visszaestek. Az is nyilvánvaló, hogy a Covid19-járvány egészségügyi kezelésébe vetett társadalmi bizalom közvetlen és közvetett gazdasági hatásokkal jár.

3.2. Az ellátási láncban keletkező fennakadások, amelyek kihatottak a feldolgozóiparra, valamint a nyersanyagok árának csökkenése és ezzel párhuzamosan az egészségügyi és IKT-termékek meredeken növekvő ára tovább fokozta a Covid19 gazdasági hatását. Emellett a tagállamok által a járványra való kezdeti vészhelyzeti reakció finanszírozására felvett, soha nem látott mértékű hitelek megakadályozták, hogy az államok olyan nagyságrendű költségvetési ösztönző intézkedéseket valósítsanak meg, amilyenekre a gazdaság stabilizálásához, valamint az egészségügyi és emberi válság kezeléséhez szükség lett volna, nem is beszélve a válságot követő gyors gazdasági helyreállításról.

3.3. A válság a kis- és középvállalkozásokat⁽⁴⁾, az önálló vállalkozókat és a nulla órás szerződéssel dolgozó munkavállalókat sújtotta a legkeményebben. A válság drámaian megváltoztatta a kkv-k üzleti környezetét, és ez a változás EU-szerte több százezer kkv-ra nagyon erőteljes negatív hatást gyakorol. A változás arra a kulcsfontosságú szerepre is fenyegetést jelent, amelyet a kkv-k a mindennapjainkban betöltenek. A kkv-k – a társadalmak gazdasági aktivitásának gerincéeként – társadalmi stabilitást nyújtanak a tevékenységeik szerinti helyi és regionális szinten. Az európai szociális jóléti modell központjában állnak, olyan tulajdonos-ügyvezetőkkel az élen, akik a rövid távú jövedelmezőség és haszon helyett sokkal inkább a vállalataik és a helyi gazdaság közép- és hosszú távú fejlődésében érdekeltek⁽⁵⁾. A kézműipar és a kkv-k egyébként mindig is a kulturális fejlesztések élvonalában álltak Európa-szerte, és a fenntartható változás előidézőiként, valamint az örökség, az értékek és a szakértelem megőrzésében is fontos szerepet játszanak. A kkv-k most minden eddiginél fontosabbak a városközpontok életképessége és a vidéki területek további vonzereje szempontjából, hiszen azok szolgálják ki a népesség mindennapi igényeit és garantálják a társadalmi stabilitást és kohéziót.

3.4. A jelenlegi válság mindenkit egyformán érint, de fennáll a veszély, hogy visszaveti a nemek közötti egyenlőség terén elért előrelépést, valamint tovább növeli a nők arányát a szegények között, illetve a nők erőszaknak való kiszolgáltatottságát, és hátráltatja a nők egyenlő munkaerőpiaci részvételét⁽⁶⁾. Noha a Covid19-járvány teljes hatása túl összetett ahhoz, hogy felbecsülhető legyen, annyi azért egyértelműen kijelenthető, hogy a válság hatásai veszélyeztetik a szegénység elleni küzdelem révén évtizedek alatt elért előrelépést, és szélesítik az EU-n belüli egyenlőtlenségeket. Elképzelhető ugyanakkor, hogy – ha a fenntartható fejlődési célok elérésére vonatkozó határidőket tartani kívánják – a tagállamoknak a tervezettnél nagyobb pénzügyi és emberi erőforrást kell felhasználniuk.

3.5. Az iskolák és felsőoktatási intézmények bezárása sokféle módon – többek között a tanulás megszakítása révén – gyakorolt negatív hatást a gyermekekre és a fiatalokra. Mindez hatással lehet a készségeik fejlődésére, a szakmai előmenetelükre és arra a jövedelemre, amelyet az életük során megszerezhetnek. A helyreállítási törekvéseknek ezért az alacsony jövedelmű háztartások szélesávú hozzáférését és a számítógépes hardverek iskolás gyermekek részére, oktatási célból történő biztosítását is támogatniuk kell.

3.6. Pozitívum ugyanakkor, hogy a digitális technológiák fontos ösztönző szerepet játszottak a válság során, lehetővé téve az üzletmenet folytonosságát, az online tanulást és minden eddiginél jobban elősegítve az emberek közötti kapcsolattartást, miközben segítettek megőrizni a mentális egészségüket is. A széles sávú internetkapcsolathoz való hozzáférés terén fennálló egyenlőtlenségek és az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetetlensége azonban akadályt jelent a hatékony távoli részvételben és a távoktatási rendszerekbe való bekapcsolódásban.

3.7. A 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégia szempontjából lényegesebb, hogy a Covid19-válság súlyos negatív hatást gyakorolhat a fenntartható növekedésre irányuló erőfeszítésekre. Egy hosszan elhúzódó gazdasági lassulás hátrányos lehet az éves fenntartható növekedési stratégia, valamint az éghajlatvédelemre irányuló Párizsi Megállapodás keretében vállalt, határidőre vonatkozó kötelezettségek és a fenntartható fejlődési célok végrehajtására nézve. Sajnos ki kell mondanunk, hogy felkészültebben is érhetett volna bennünket ez a válság, ha a tagállamok korábban fenntarthatóbb és gazdaságilag reziliensebb stratégiákat fogadtak volna el. A Covid19-járvány hozta az uniós gazdaságokban rejlő gyengeségeket, különösen azt, hogy túlzott mértékben támaszkodnak a többnyire prociklikus gazdaságpolitikákra és az olyan gazdasági ágazatokra, amelyek nagyon kiszolgáltatottak a külső gazdasági sokkhatásokkal szemben.

3.8. Politikai szinten ez a válság olyan, jó döntéshozatali képességekkel rendelkező politikai vezetőkért kiált, akik hisznek a szolidaritásban, az átláthatóságban és az együttműködésben. Most nincs idő az önérdékek követésére, a vádaskodásra vagy az események átpolitikálására. Mindennél fontosabb, hogy válság idején nem lehet enyhíteni a jogállamiság követelményein. Általánosan elfogadott, hogy a jogállamiság elengedhetetlen a gazdasági növekedéshez⁽⁷⁾, ugyanakkor a jogállamiság egy sokdimenziós fogalom, amely számos különálló elemet foglal magában a személyek és a tulajdonjogok biztonságától kezdve a kormányzati tevékenységek ellenőrzéséig és a korrupció visszaszorításáig. Az EGSZB véleménye szerint ez összeegyeztethető a gazdasági fenntarthatósággal és ezáltal az éves fenntartható növekedési stratégiával.

3.9. Az EU által a Covid19 kapcsán hozott választ intézkedések széles körűek voltak, és a Covid19-válság súlyos hatásának enyhítésére irányultak. E kezdeményezéseket az alábbi 1. ábra foglalja össze.

⁽⁴⁾ Európai klaszteregyüttműködési platform (ECCP): *European SMEs and the Impact of COVID-19*, 2020.

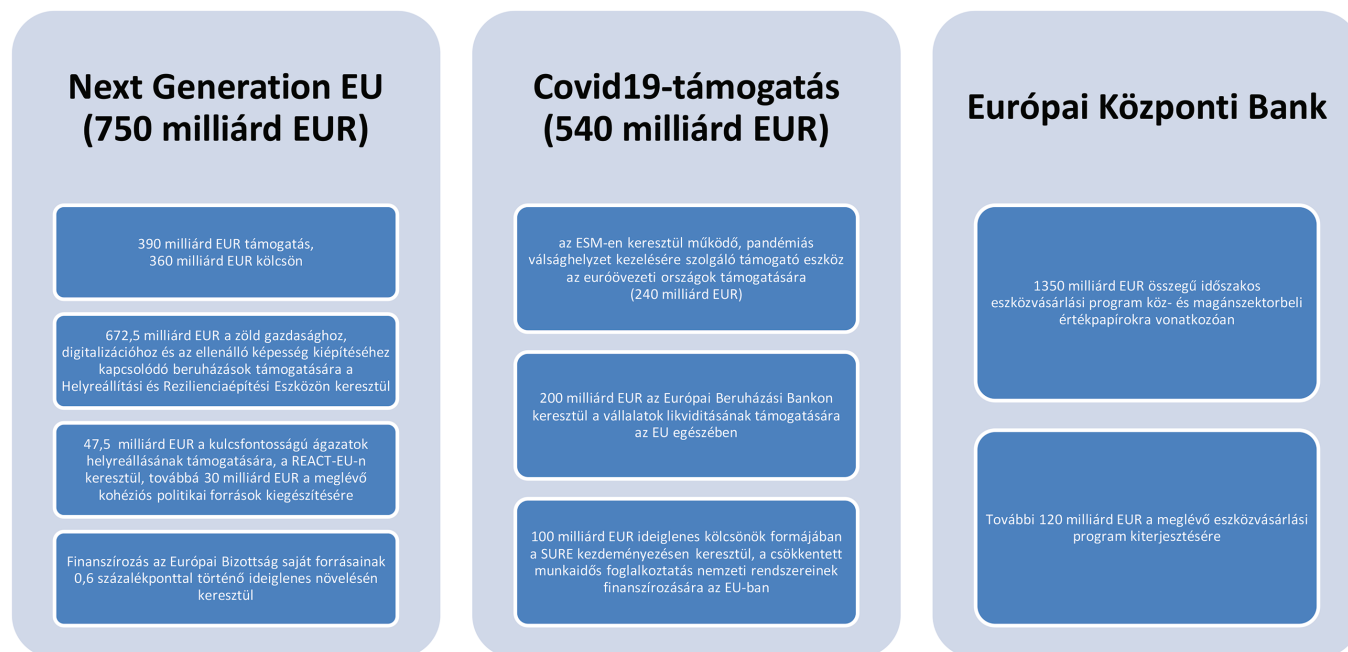
⁽⁵⁾ SMEunited, *Exit & Recovery Strategy – COVID-19 crisis: Proposals from SMEunited*, szakpolitikai dokumentum, 2020.

⁽⁶⁾ 5. Pouliakas, Konstantinos – Branka, Jiri: *EU Jobs at Highest Risk of COVID-19 Social Distancing: Will the Pandemic Exacerbate Labour Market Divide?*, az IZA 13281. sz. háttér-vitaanyaga, 2020.

⁽⁷⁾ Dam, Kenneth W.: *The law-growth nexus: The rule of law and economic development*. Brookings Institution Press, 2007.

1. ábra

A Covid19-járványra válaszul hozott európai intézkedések

3.10. A fenti intézkedések nagy lendületet adnak az EU gazdasági helyreállításának. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (a továbbiakban: „eszköz”) nagy volumenű pénzügyi támogatást nyújt majd a közberuházásokhoz és a nagyon is szükséges reformokhoz, amelyek által a tagállamok gazdasági reziliensebbekké válnak, és felkészültebbek lesznek a jövőre. Segíti majd a tagállamokat a válságot követő gazdasági és társadalmi kihívások kezelésében, olyan kiemelt területeken, mint például a szociális szféra, a foglalkoztatás, a készségek, az oktatás, a kutatás és innováció, valamint az egészségügy, de ugyanígy az üzleti környezethez kapcsolódó kérdések terén, a közigazgatást és a pénzügyi szektort is beleértve. Megoldandó kérdés ugyanakkor, hogy mennyire van kapacitásuk az egyes tagállamoknak a reformok végrehajtására és az infrastrukturális beruházások előmozdítására. Allamონként eltérőek a kapacitások, és uniós szinten koordinált válaszra lehet szükség a beruházások hatékonyságának és hatásosságának biztosítása érdekében.

3.11. Különösen fontos, hogy az eszköz biztosítja azt is, hogy a beruházások elsősorban a zöld és a digitális átálláshoz kapcsolódó kihívásokra és beruházási igényekre irányuljanak, gondoskodva ezzel arról, hogy a helyreállítás az éves fenntartható növekedési stratégiával összhangban, fenntartható módon történjen. A zöld és a digitális technológiákba való beruházás hozzájárul az energiahatékonyság növeléséhez több fő gazdasági ágazatban, valamint elősegíti a munkahelyteremtést és a fenntartható növekedést. Ez lehetővé tehetné az EU számára, hogy a helyreállítás terén folyó globális versenyben lépéselőnyre tegyen szert, és a fő ellátási láncok diverzifikációja révén lehetővé teheti azt is, hogy az Unió reziliensebb legyen, és kevésbé legyen másokra utalva.

3.12. Ezen eszköz sikere nagymértékben függ majd az európai szemeszter keretében ismertetett prioritásoknak megfelelő, releváns projektek közötti forráselosztáshoz szükséges azonosítástól és előkészítéstől. Kulcsfontosságú továbbá a gazdaság- és szociálpolitika európai szemeszter szerinti ajánlásokkal való szoros összehangolása. Az EGSZB támogatja azt a nézetet, hogy az eszköz által finanszírozandó helyreállítási és reziliencia-tervek legyenek szerves részei az európai szemeszter keretében meghatározott országspecifikus ajánlások megvalósítására irányuló folyamatnak. Ezek az eszközök tehát javítják majd a folyamat hatékonyságát és támogatják a 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégia végrehajtását.

3.13. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy az eszközök megerősítik az érintett tagállamok növekedési potenciálját, valamint gazdasági és szociális ellenálló képességét, és ezáltal elősegítik a társadalmi kohéziót. Hozzájárulnak továbbá a zöld és a digitális átállás megvalósításához, amelyre nagy szükség van a gazdasági fenntarthatóság és ellenálló képesség érdekében. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza a kormány fontos szerepét olyan projektek kidolgozásában, amelyek a közösségek és az egész gazdaság javát szolgálják. Az EGSZB ezenkívül üdvözlözi az Európai Bizottság arra irányuló szándékát, hogy az átláthatóság érdekében nyomon követi az egész folyamatot, vagyis a támogatható projektek azonosítását, kidolgozását és végrehajtását. Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak biztosítania kell, hogy az átláthatóság jegyében minden releváns érdekelt fél részt vegyen a folyamatban.

3.14. Ennek megfelelően kulcsfontosságú, hogy a Next Generation EU helyreállítási terv keretében rendelkezésre álló finanszírozás az éves fenntartható növekedési stratégiában meghatározott célkitűzéseknek megfelelően méltányos, hozzáférhető és elérhető legyen azok számára, akiknek a legnagyobb szükségük van rá, különös tekintettel a kkv-kra. Ez azt jelenti, hogy biztosítani kell, hogy az e célokra szánt finanszírozást és támogatást megfelelő csatornákon – például nemzeti fejlesztési ügynökségeken – keresztül folyósítsák, mivel a kkv-k jellemzően a bankszektor révén jutnak finanszírozáshoz⁽⁶⁾. A finanszírozáshoz való hozzáférés rendkívül fontos a kkv-k számára, hiszen az biztosítja a válság vészhelyzeti szakaszában és a kilábalás és helyreállítás szakaszában egyaránt szükséges likviditást, lehetővé téve a digitális és zöld gazdasági átalakulás terén megvalósuló további fejlesztésekre való beruházásokat. Az ilyen beruházások segítségével szolgálnak a kkv-k számára a késedelmes fizetések problémájának hatékony megoldásában, és ezáltal segítenek elegendő likviditást biztosítani a kkv-k számára.

3.15. A kkv-k előtt álló példa nélküli kihívások miatt az EGSZB kéri az Európai Bizottságot a kkv-stratégia oly módon történő aktualizálására, hogy az tükrözze a Covid19 óta kialakult új körülményeket. Az EGSZB továbbá több szintű, többszereplős kormányzást szorgalmaz a kkv-politika végrehajtása során. Kulcsfontosságú összehangolni a tevékenységeket és költségvetéseket a különféle – európai, nemzeti, regionális és helyi – kormányzati szintek között, és be kell vonni a vállalkozástámogató szervezeteket a döntéshozatali folyamatba.

3.16. A kkv-knak a nemzeti munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági ellenőrző szervezetek és a külső szakosodott munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szolgálatok támogatására is szükségük lesz a Covid19-járvánnyal összefüggő új kockázat értékeléséhez, továbbá a szükséges intézkedések helyes végrehajtása és a kapcsolódó terhek és költségek csökkentése érdekében. A kkv-knak ezenkívül a munkahelyen a dolgozók számára szükséges egyéni védőeszközök biztosításához is támogatásra lesz szükségük. Az átláthatóság és a hatékony kommunikáció a beszállítók, az alvállalkozók és az ügyfelek számára egyaránt alapvető fontosságú.

4. Az EU gazdaságának újjáépítése és az éves fenntartható növekedési stratégia

4.1. Az EGSZB üdözlendőnek és időszerűnek tartja a Next Generation EU tervet. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy e tervnek az EU 2021–2027-es időszakra szóló rendes általános költségvetésével együtt történő végrehajtása hatalmas erőfeszítést követel majd mind a tagállamoktól, mind az Európai Bizottságtól. Az idő alapvető tényező, hiszen minden indokolatlan késedelem a megállapodás szerinti intézkedések jóváhagyásában és végrehajtásában komoly veszélyt jelent az EU gazdasági helyreállítására és az éves fenntartható növekedési stratégia céljainak teljesítésére, miközben Európa-szerte munkavállalók és kisvállalkozók ezreinek megélhetését és jólétét is veszélyezteti. Ugyanilyen lényeges, hogy az éves fenntartható növekedési stratégia céljainak megvalósítására vonatkozó átfogó célkitűzés ne jusson zsákutcába a gazdasági kihívások vagy a rövid távú politikai szempontok miatt. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretet illetően az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Tanács csökkentette az eredeti európai bizottsági javaslat volumenét. Az Európai Bizottság javaslatát az Európai Parlament és „A 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret” tárgyban készült véleményében⁽⁷⁾ az EGSZB is elégtelennek találta.

4.2. Ez egy olyan növekedési modell felé való folyamatos elmozdulást jelent, amely a nem gazdasági jellegű és inkluzív célokat éppen olyan fontosnak tekinti, mint a gazdaságiakat. Itt az idő, hogy az EU ambiciózusabb célokat tűzzön maga elé, és egy fokozottan inkluzív cél elérésére törekedjen: minél több uniós polgár szükségleteinek teljesítésére a legkülönbözőbb területeken, a lakhatástól kezdve az egészségügyig, miközben védi az ökoszisztémáinkat, a stabil éghajlattól és termékeny talajoktól kezdve az egészséges óceánokig és a védelmet nyújtó ózonrétegig. Más szóval a gazdasági előrehaladás mérése kapcsán el kell mozdulnunk a nem fenntartható és nem inkluzív gazdasági növekedés céljától egy fenntarthatóbb és inkluzívabb gazdasági modell felé.

4.3. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy a válság által előidézett gazdasági zavar az erőforrás-felhasználás jobb átgondolásához és az ellátási csatornák sérülékenységének fokozottabb figyelembevételéhez vezet majd. Ezzel egyidejűleg az EU-nak meg kell erősítenie az olyan, a rezilienciát és a hatékonyságot javító megközelítéseket, mint a körforgásos gazdaság vagy az éghajlatváltozás elleni fellépés, illetve adott esetben fokoznia kell a nemzetileg meghatározott hozzájárulásokra irányuló törekvéseket – ideértve az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának tervezett csökkentését.

4.4. Egy olyan monetáris unióban, mint az euróövezet, a koordináció és a hatékony kockázatmegosztási mechanizmusok feltétlenül szükségesek, és lehetővé kell tenniük egy jelentős költségvetési ösztönzést, amely hiteles, és egyúttal csökkenti a monetáris unión belüli különbségeket. Az EGSZB véleménye szerint ez kulcsfontosságú a gazdasági újjáépítés és helyreállítás, valamint a társadalom legkiszolgáltatottabb tagjainak támogatása szempontjából. Miközben az újjáépítés és a helyreállítás szükséges a munkahelyek és a jólét megteremtéséhez az EU-ban, emellett nagymértékű költségvetési élénkítésre is szükség van, amelyet a Covid19 által leginkább sújtott személyeknek való segítségnyújtást célzó intézkedések kísérnek. Az intézkedések számos eszközt tartalmazhatnak az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés és az alapvető életkörülmények biztosítására.

⁽⁶⁾ Bénassy-Quéré, Agnès – Marimon, Ramon – Pisani-Ferry, Jean – Reichlin, Lucrezia – Schoenmaker, Dirk – di Mauro, Beatrice Weder: COVID-19: Europe needs a catastrophe relief plan, *Europe in the Time of Covid-19*, 2020, 103. o.

⁽⁷⁾ HL C 440., 2018.12.6., 106. o.

4.5. A fent említett költségvetési élenkítést elősegítené egy felülvizsgált Stabilitási és Növekedési Paktum. A felülvizsgált Stabilitási és Növekedési Paktumnak kisebb hangsúlyt kellene helyeznie a tagállamok ciklikusan kiigazított költségvetési hiányának becslésére. Ehelyett a közkiadások növekedésének nyomon követését kellene a középpontba állítani. Ennek keretében minden kormány a gazdasági növekedési kilátásoknak és a várható adóbevételeknek megfelelő és a középtávú adósságcéllal összhangban lévő kiadásokat vállalna. Ezáltal a tagállamok nagyobb költségvetési mozgástérrel rendelkeznének, és nagyobb terük lenne a nemzeti döntéshozatalra (az érdekelt felekkel együttműködve) olyan, a Covid19 utáni helyreállítási tervek megvalósítása kapcsán, amelyek nagyobb hangsúlyt helyeznek a kormányoknak a gazdasági helyreállítás előmozdításában játszott szerepére. A makrogazdasági stabilitás fenntartása természetesen előfeltétele a tartós és inkluzív gazdasági növekedésnek. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy a makrogazdasági politika célja a fenntarthatóság a gazdasági növekedésben, a környezet megóvása és a társadalmi jólét méltányos és fenntartható módon való megvalósítása. Ezen belül, mivel a szegénység fő oka a munkanélküliség és az alulfoglalkoztatottság, kiemelkedően fontos, hogy a gazdaság minél közelebb maradjon a teljes foglalkoztatottsághoz.

4.6. Az újjáépítési és helyreállítási szakaszban a szociális szempontoknak ugyanolyan súlyt kell kapniuk, mint a gazdasági dimenzióknak. A fenntartható gazdasági tevékenység lényege e két dimenzió szoros kapcsolata. A gazdasági fenntarthatóság – így a tőkeberuházás – határozottan összefügg az ökológiai dimenzióval, például az erőforrások és az energia gazdaságos használatával, ugyanakkor a szociális dimenzióhoz is kapcsolódik, ahol a tisztességes bért és jó munkakörülményeket biztosító munkahelyek teremtése és megőrzése ugyanannyira fontos. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU foglalkoztatási iránymutatásait aktualizálni kell a Covid19 fényében, és ehhez a munkaerőpiaci hatások értékelése szolgálatathatná a kiindulási pontot.

4.7. A 4.6. pontban foglaltaknak megfelelően a fenntartható gazdasági tevékenység támogatja az ökológiai dimenziót, és az európai zöld megállapodás lehetőséget jelenthet arra, hogy mind a gazdasági haszon (az egyes személyek és a társadalom egésze számára), mind a munkahelyteremtés megvalósuljon. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak azzal az álláspontjával, hogy az európai zöld megállapodás legyen az újjáépítés és helyreállítás egyik fő eleme, miközben kezelni kell a fenntartható gazdasági tevékenységre való átállásból fakadó esetleges negatív szociális hatásokat is.

4.8. Ugyanez vonatkozik konkrétan a digitalizációra is, ahol a hatékonyságra kell nagy hangsúlyt fektetni, miközben minimálisra kell csökkenteni a digitális szolgáltatásokra való átállás esetleges negatív hatásait. A Covid19-járvány rámutatott, mennyire fontos a digitális átállás az üzleti tevékenységek fenntartásához. Fel kell gyorsítani és ki kell terjeszteni a digitalizáció kkv-k körében történő elterjesztését valamennyi ágazatban, és a kezdeményezéseknek a gyakorlatközpontú promócióra és a digitális üzleti folyamatok kibővítésére kell koncentrálniuk a kkv-knál, valamint az informatikai biztonságra és a digitális készségek fejlesztésére. Ezenkívül a technológia szempontjából nyitott, a helyi kkv-k digitalizációjára törekvő digitális innovációs központokra van szükség. Az e-kormányzásnak is fontos szerepet kell játszania, lehetővé téve az online ügyintézési eljárásokat a korlátok megszüntetése és a folyamatok felgyorsítása érdekében. A digitális átállás során az állami hatóságok az e-kormányzási kezdeményezésekkel és a kkv-kra háruló bürokratikus és szabályozási terhek csökkentése révén teremtenének hozzáférhetőbb digitális környezetet a vállalkozók számára.

4.9. A jogállamiság és különösen a gazdasági kormányzás kulcsszerepet játszik a fenntartható gazdasági növekedés elérésében. A gazdasági kormányzás a társadalmi és gazdasági igazságosság biztosításának elengedhetetlen eszköze, a fenntarthatóság érdekében azonban megköveteli a társadalom különböző érdekcsoportjai véleményének és álláspontjának megértését és tiszteletben tartását, valamint azt, hogy megpróbálják kezelni e nézetkülönbségeket. E tekintetben sürgős lépésekre van szükség a szakszervezeti tagságok bővítése és a képvisellettal jelenleg nem rendelkező, egyre szélesedő munkaerőcsoportok részvételének támogatása érdekében.

4.10. Alapvető fontosságú a magasabb termelékenység a demográfiai tendenciák ellensúlyozása érdekében, illetve az országok és régiók közötti, felfelé irányuló konvergencia támogatásához, különös tekintettel az EU olyan országaira és régióira, ahol a fenntartható gazdasági növekedés elősegítése érdekében átlagon felüli fejlődési és termelékenységi rátákra van szükség. Ahhoz, hogy a gazdaság a jövőben is fenntartható módon növekedhessen, fokozni kell a növekedési kapacitását, de csak addig a pontig, ameddig ez a növekedés még értéket teremt a gazdaság, a társadalom és annak tagjai számára. A nagyobb termelékenység ezért eszköz egy cél elérésére, amely nem más, mint jobb, az adott állás által megkövetelt készségekkel és képesítésekkel arányos élet- és munkakörülmények és környezet biztosítása. E tekintetben olyan stratégiákat kell követni, amelyek a dolgozók aktív részvételével javítják a vállalatok versenyképességét a hazai és világpiacokon, előmozdítva a munkaügyi kapcsolatok kedvező légkörét.

4.11. A Covid19-járvány meghatározó pont az EU életében, és a történelem az általunk adott válasz hatékonyságát nem a kijárási korlátozás gazdasági és társadalmi hatásai által sújtott egyének és háztartások támogatását célzó közvetlen intézkedések alapján ítéli majd meg, hanem annak alapján, hogy a közép- és hosszú távú válaszingtezkedés mennyire eredményez olyan újjáépítést és helyreállítást, amely jelentős változást hoz az uniós polgárok millióinak életébe.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCWHENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Ajánlás tanácsi ajánlásra az euróövezet gazdaságpolitikájáról**(kiegészítő vélemény)**

(COM(2019) 652 final)

(2021/C 10/17)

Főelőadó: **Judith VORBACH** ⁽¹⁾

Elnökségi határozat:	2020.5.28.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (1) bekezdése és az eljárási szabályzat végrehajtási rendelkezései 29. cikkének a) pontja
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió”
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.9.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.10.29.
Plenáris ülés száma:	555.
A szavazás eredménye:	148/9/21
(mellette/ellene/tartózkodott)	

Preambulum

Ez a vélemény egy nyomonkövetési csomag részét képezi, amely két véleményből: az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlásról (COM(2019) 652 final) kidolgozott jelen véleményből, valamint a 2020. évi éves fenntartható növekedési stratégia (COM(2019) 650 final) tárgyában kidolgozott véleményből áll. Céljuk az EGSZB korábbi javaslatainak ⁽²⁾ naprakészé tétele és részletesebb kidolgozása a legfrissebb fejlemények, a Covid19 hatása és az azt követő helyreállítás, valamint a jelenlegi európai szemeszter keretében közzétett különféle jelentések és ajánlások figyelembevételével. A véleménycsomag az uniós civil társadalom átfogó gazdaság-, szociál- és környezetpolitikai hozzájárulását tartalmazza az európai szemeszter következő, várhatóan 2020 novemberében kezdődő ciklusához. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a Tanácsot, hogy a szemeszter következő, őszi csomagjában és az azt követő intézményközi döntéshozatali folyamat során vegyék figyelembe ezeket az észrevételeket.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A Covid19 okozta külső eredetű, szimmetrikus sokk súlyosan érinti az euróövezet gazdaságát. Az Európai Bizottság 2020. tavaszi gazdasági előrejelzése szerint „az EU a történelme eddigi legmélyebb gazdasági recessziójának szakaszába lépett” ⁽³⁾, míg a 2020. nyári gazdasági előrejelzés ⁽⁴⁾ „még mélyebb recessziót és nagyobb eltéréseket” jósol.

1.2. Az egységes piac kiteljesítését, illetve gyors helyreállításának és teljes működőképességének biztosítását továbbra is a kiemelt prioritások egyikeként kell kezelni. Ez magában foglalja a szociális jogok európai pillérében foglalt 20 alapelv érvényesítését is.

(1) Ezt a véleményt Mihai Ivaşcu előadóként, Judith Vorbach pedig társelőadóként dolgozta ki az EGSZB 2015–2020-as mandátumidőszakában. A véleményt Judith Vorbach főelőadóként ismertette az EGSZB 2020–2025-ös mandátumidőszakának első plenáris ülésén, 2020 októberében.

(2) Ld. az EGSZB alábbi véleményeit: „2020. évi éves fenntartható növekedési stratégia” (HL C 120., 2020.4.14., 1. o.) és „Az euróövezet gazdaságpolitikája (2020)” (HL C 120., 2020.4.14., 7. o.).

(3) 2020. tavaszi gazdasági előrejelzés: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_20_799.

(4) 2020. nyári gazdasági előrejelzés: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_20_1269.

1.3. Az előrejelzések szerint drámai növekedés várható a munkanélküliség, a szegénység és a gazdasági egyenlőtlenségek terén, amit jelentős számú vállalkozás csődje kísér majd. Ráadásul, bár a világválság az euróövezet valamennyi tagállamát érintette, gazdasági és társadalmi következményei nem azonosak. Mély recessziótól tartva az európai polgárok és a befektetők egyaránt óvatosak, és megbízhatóbb előrejelzésekre várnak. Az EGSZB figyelmeztet a további rendszerszintű kockázatokra is, amelyeket súlyos gazdasági zuhanás kísér, például a pénzügyi szektor instabilitása vagy deflációs tendenciák formájában.

1.4. Az EGSZB szolidaritásra szólít fel az euróövezeti tagállamok között, illetve a polgárok körében a társadalmakon belüli jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségek csökkentése érdekében. A világválságnak várhatóan komoly kihatásai lesznek a munkaerőpiacra és a szociális körülményekre az euróövezetben, így növekedni fog a munkanélküliség, a jövedelmi egyenlőtlenségek, a szegénység és a társadalmi kirekesztés. Az előrejelzések szerint az euróövezeti munkanélküliségi ráta 2020-ban 9,6 %-ra fog emelkedni, 2021-ben pedig csak kismértékben, 8,6 %-ra fog csökkenni, és ebben a tekintetben is jelentős különbségek lesznek a tagállamok, a régiók, de még a polgárok csoportjai között is. Az ifjúsági munkanélküliség ugrásszerű növekedése is várható, amit hatékony ifjúsági garanciával lehetne kezelni. Ezenfelül a jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségek kéz a kézben járnak a várható élettartam és a színvonalas oktatáshoz és egészségügyhöz való hozzáférés tekintetében fennálló egyenlőtlenségekkel. A jövőbeli uniós szakpolitikáknak gondosan figyelembe kell venniük a válságnak a hátrányos helyzetű csoportokra és a fogyatékkal élőkre gyakorolt hatását is.

1.5. Az EGSZB arra számít, hogy a világválság át fogja alakítani gazdaságunk szerkezetét, és új üzleti modellek jönnek létre. Európa már most is az élen jár a körforgásos gazdaság, a zöld gazdaságra való átállás és az éghajlatváltozás elleni küzdelem terén. A digitalizáció gyors és eredményes megvalósítása felgyorsítaná az intelligens és zöld növekedés felé történő elmozdulást. Az EU-nak ezt az impulzust arra kell használnia, hogy megerősítse versenyelőnyeinket és gondoskodjon arról, hogy Európa vezető szerepet vállaljon az olyan elengedhetetlenül fontos területeken, mint a digitális ágazat, a mesterséges intelligencia, a technológia, a dekarbonizáció, valamint a fenntartható és körforgásos növekedés. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy most van itt az idő a cselekvésre, és nem akkor, amikor a Covid19-világválság véget ér.

1.6. Az EGSZB üdvözlöi a Tanács európai helyreállítási tervéről szóló határozatát, amely tervnek fontos szerepet kell játszania Európa gazdasági helyreállításában, és segítenie kell a tagállamokat a világválság leküzdésében, továbbá garantálnia kell egy zökkenőmentes és fenntartható gazdasági fellendülést. A helyreállítási terveket össze kell kapcsolni a szociális jogok európai pillérének és a fenntartható fejlődési céloknak a végrehajtásával, egyúttal ösztönözniük kell a fenntartható és inkluzív növekedést.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy a következő többéves pénzügyi keret (MFF) kellene, hogy biztosítsa a fenntartható és inkluzív növekedés garantálásához és az EU stratégiai céljainak eléréséhez szükséges eszközöket. Az EGSZB ezért megjegyzi, hogy az Európai Tanács az Európai Parlament és az EGSZB által kértnél alacsonyabban állapította meg az MFF mértékét. Ráadásul a Next Generation EU-ban meghatározott, az MFF csökkentését kompenzálni hivatott összegeket törölték vagy drasztikusan leszállították. Az EGSZB szintén aggályosnak tartja az innovációs és kutatási beruházásokra, a digitalizációra és a Méltányos Átállást Támogató Alapra vonatkozó csökkentéseket, valamint a jogállamiság tiszteletben tartására vonatkozó kritériumok feladását.

1.8. A világválság fokozta az állami költségvetésekre nehezedő nyomást, az adósságszintek pedig várhatóan az euróövezet egészében növekedni fognak. Ugyanakkor kötelezettségvállalásokat tettek az éghajlatváltozás elleni küzdelemre és a digitalizáció előmozdítására, és a gazdasági és társadalmi helyreállítás biztosításához elengedhetetlenek a hozzáadott értéket ösztönző és minőségi munkahelyeket teremtő minőségi beruházások. Az EGSZB úgy véli, a kereslet klímaválság kezelését szolgáló fellendítésére, a jól fizetett munkahelyek előmozdítására és a szegénység felszámolására nemcsak azért van szükség, hogy önmagukban és önmaguktól elérjék a célkitűzéseket, hanem a gazdasági helyreállítás garantálásához is.

1.9. Az EGSZB úgy látja, hogy a mentesítési záradék életbe léptetése szükséges kezdeményezés volt, és figyelmeztet arra, hogy nem szabad visszatérni a világválság előtt hatályos szabályokhoz, mivel az megszorító intézkedésekhez vezetne a válsággal leginkább sújtott országokban, és megakadályozná a Next Generation EU-ból fakadó bármely előny kialakulását. Az EGSZB ezenfelül úgy véli, hogy a korszerűsített fiskális szabályoknak nem szabadna addig újra hatályba lépniük, amíg a munkanélküliség jelentősen nem esik vissza. Az EGSZB ezenfelül sürgeti a jólétre összpontosító és szolidaritáson alapuló gazdaságirányítás felé történő gyors átmenetet, amit például egy aranyszabály végrehajtásával lehetne megvalósítani.

1.10. Az uniós pénzeszközök felhasználására vonatkozó rugalmassági intézkedések gyors bevezetése, amely lehetővé teszi a tagállamok számára az alapok, a régiók és a szakpolitikai célkitűzések közötti átcsoportosítást, szükséges és hasznos megközelítés. Az EGSZB ugyanakkor figyelmeztet arra, hogy a tagállamoknak jelentősen javítaniuk kell programozási kapacitásukat, egyúttal gondoskodniuk kell arról, hogy minden célirányos pénzeszközt teljeskörűen felhasználjanak és hatékonyan alkalmazzanak, különösen a recesszió leküzdése szempontjából azonnali pozitív hatásokkal jelentkező beruházások és/vagy a fenntartható, inkluzív, digitális és karbonszegény gazdaságra való átállást elősegítő beruházások tekintetében.

1.11. Az európai szemeszter nemrég a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz középpontjába került. Az EGSZB megjegyzi azonban, hogy az olyan politikai szervek, mint az Európai Parlament és egyes nemzeti parlamentek csak kis mértékben vannak vagy egyáltalán nincsenek bevonva ebbe a folyamatba, ezért nem valósul meg elégséges mértékben a demokratikus felügyelet. A szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek szerepét szintén tovább kell fokozni.

1.12. Az EGSZB arra számít, hogy az euróövezeti bankok a mostani válság során a sokkhatások kiegyenlítőjének szerepét fogják betölteni azáltal, hogy a magánszemélyek számára lehetővé fogják tenni a szükséges likviditást és hitelt. A bankuniót azonnal meg kell valósítani, ideértve az európai betétbiztosítási rendszer végrehajtását is. A tőkepiaci unió megvalósításának hasonlóan kiemelt helyen kell szerepelnie a napirenden. Ezzel összefüggésben az EGSZB hangsúlyozza, hogy a pénzügyi szektor stabilitásának eléréséhez mennyire fontos a pénzügyi piac eredményes szabályozása.

1.13. Döntő fontosságú uniós szinten és az európai szemeszter révén olyan szociálpolitikákat végrehajtani, amelyekkel korrigálhatóak a piaci hiányosságok, illetve támogathatóak a nemzeti szintű piaci fejlemények. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tagállamok körében, illetve a tagállamokon belül tapasztalható erőteljes egyensúlyhiányok kezelése a gazdasági és társadalmi ellenálló képesség elérésének előfeltétele.

1.14. Az EGSZB úgy véli, hogy a kutatás-fejlesztésbe és a készségfejlesztésbe történő jelentős és gyors állami és magánberuháztatás azonnali prioritássá kell válnia, ha az EU kezelni akarja a zsugorodó és öregedő népesség jelentette kihívást, és meg akarja valósítani a digitalizációt. A kormányoknak készen kell állniuk az új innovatív ötletek ösztönzésére és a kísérletezés finanszírozására a magas növekedési potenciállal rendelkező ágazatokban.

1.15. A tagállami szociális védelmi rendszereket támogatni kell. Az euróövezet válságok során történő stabilizálására alkalmas reziliens és szolidaritáson alapuló struktúrák biztosításához létre kell hozni egy európai munkanélküli-járadék viszontbiztosítási rendszert a nemzeti rendszerek megerősítése érdekében, úgy, hogy a támogatást attól teszik függővé, hogy a nemzeti programokat stabilan finanszírozzák.

1.16. Az EGSZB felveti azt a kérdést, hogy az euróövezet tagállamai miként fognak reagálni a jelenlegi helyzetet követő időszakban érkező különböző aszimmetrikus sokkhatásokra, ha egy újabb válság csak egy vagy két tagállamot érintene. Az EGSZB úgy véli, hogy az euróövezet tagállamainak fokozott együttműködésre és speciálisan megtervezett eszközökre van szükségük ahhoz, hogy növeljék ellenálló képességüket, illetve a szimmetrikus és aszimmetrikus sokkhatások elnyelésére irányuló képességüket.

1.17. Az adókiírást, az adóalap-erózió, a nyereségátcsoportosítás, a pénzmosás, továbbá a korrupció elleni küzdelem még mindig érzékeny és politikai szempontból nehéz kérdésnek számít több tagállamban. Az EGSZB határozott és felgyorsított ütemtervet szorgalmaz az adópolitikák reformjához, amely EU-szerte megszüntetné a kiskapukat és küzdene az adócsalás ellen, mivel egyre relevánsabb kérdésről van szó. A jövőbeli gazdasági, társadalmi és ökológiai kihívások kezelése érdekében modern uniós adóügyi menetrendet kell kialakítani, miközben ennek demokratikus megközelítését is javítani kell. Az EGSZB ugyanis már tavaly teljes mértékben támogatta az adóügyi kérdésekben a minősített többségi szavazásra és a rendes jogalkotási eljárásra való fokozatos áttérésről folytatott vita megkezdését, ugyanakkor elismerte, hogy minden tagállamnak, illetve minden európai intézménynek és testületnek mindig megfelelő lehetőséget kell biztosítani a döntéshozatali folyamatban történő részvétellel. Az EGSZB kéri, hogy mihamarabb történjenek lépések az Európai Bizottság javaslatai alapján, a korábbi EGSZB-veleményekben ajánlott feltételek mellett ⁽⁵⁾.

2. Bevezetés és általános megjegyzések

2.1. 2020 februárjában az EGSZB nagy többséggel elfogadta *Az euróövezet gazdaságpolitikája (2020)* című véleményét. Habár az euróövezet akkor még a növekedés időszakát élte, a gazdaságot aggasztó lassúság, valamint külső és belső egyensúlyhiány jellemezte. Azóta a Covid19-világjárvány gyors terjedésével – ami valamennyi tagállamra hatással volt – a gazdasági és társadalmi körülmények is drámai változáson mentek keresztül Európában és a világ többi részén egyaránt. Ez a szélsőséges, külső eredetű, szimmetrikus sokk hatással van a az euróövezet gazdaságára, illetve tovább súlyosbítja a szegénységet és a jövedelembeli egyenlőtlenségeket. Az Európai Bizottság 2020. tavaszi gazdasági előrejelzése szerint 2020-ban „az EU a történelme eddigi legmélyebb gazdasági recessziójának szakaszába lépett”. A 2020. nyári gazdasági előrejelzés megerősíti ezeket a komor kilátásokat, és „még mélyebb recessziót és nagyobb eltéréseket” jósol.

⁽⁵⁾ Ld. az EGSZB következő véleményeit: „Adózás – minősített többségi szavazás” (HL C 353., 2019.10.18., 90. o.), valamint „A fenntartható gazdasági növekedés fokozása EU-szerte” (HL C 364., 2020.10.28., 29. o.).

2.2. Európa a világ legnagyobb egységes piacával és második legszélesebb körben használt pénznemével büszkélkedhet. Az egységes fizetőeszközben rejlő teljes potenciált azonban csak akkor lehet kihasználni, ha minden tagállam bevezeti az eurót, és megvalósul a gazdasági és monetáris unió (GMU). Habár az Európai Bizottság növekvő érdeklődést mutat az euró szerepének világszerte történő megerősítése iránt, ez csak akkor valósítható meg, ha a recessziót a lehető legnagyobb mértékben mérsékeljük, és garantáljuk a dinamikus és inkluzív fenntartható növekedést közvetlenül a recessziót követő időszakban. Ezért szükséges a tagállamokat egy egységes és célirányos közös uniós stratégia révén támogatni. Június 11-i beszédében az eurócsoport elnöke elismerte, hogy „[a]z összehangolás, különösen az euróövezeten belül, kulcsfontosságú az eltéréseknek és az egyensúlyhiányok kialakulásának a megelőzése szempontjából. A közös valuta védelme ugyanolyan fontos, mint az egységes piac védelme. Ez a kettő tulajdonképpen elválaszthatatlan egymástól”⁽⁶⁾.

2.3. Az egységes piac az Európai Unió egyik legfigyelemreméltóbb vívmánya. Lehetővé tette a tagállamok közötti szabad és zökkenőmentes kereskedelmet, hozzájárulva a gazdasági jólét megteremtéséhez és ahhoz, hogy az Unió a világ legmagasabb életszínvonalal rendelkező térségeinek egyike legyen. Az egységes piac kiteljesítését, illetve gyors helyreállításának és teljes működőképességének biztosítását továbbra is kiemelt prioritásként kell kezelni, figyelembe véve a brexitről folytatott tárgyalásokat és annak lehetséges hatásait. Ebbe beletartozik egy olyan szociális menettrend, amely a felfelé irányuló szociális konvergenciával kapcsolatos intézkedések révén tisztességes és jobb munkafeltételeket biztosít, valamint a jövedelem és a vagyon egyenlőbb elosztása. A társadalmi konvergenciát célzó intézkedések végrehajtása és a munkakörülmények javítása érdekében megfelelően érvényesíteni kell a szociális jogok európai pillérének 20 alapelvét, például az „azonos munkahelyen egyenlő munkáért egyenlő díjazás” elvét. Mértéket kell továbbá a világvárodnak a fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos terv terén tett előrelépésre gyakorolt negatív hatásait, és az EU-nak törekednie kell az eredeti határidők betartására.

2.4. A tavaszi előrejelzésben az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy „a világvárodn súlyos következményekkel járt a fogyasztói kiadásokra, az ipari teljesítményre, a beruházásokra, a kereskedelemre, a tőkeáramlásokra és az ellátási láncokra nézve”, és várhatóan a munkaerőpiacra is súlyos hatással lesz. Az Európai Bizottság azt is megjegyezte, hogy „fennáll annak a kockázata, hogy a világvárodn drasztikus és tartós változásokat hoz, ami a globális értékláncokhoz és a nemzetközi együttműködéshez való viszonyulást illeti.” De további, lefelé mutató kockázatok is vannak. Ilyen a világvárodn súlyossága, a csőd, a pénzügyi szektor válsága, a likviditási problémák és a megnehezített tárgyalások. A munkaerőpiac hosszú távú sérüléseket szenvedhet. A nyári gazdasági előrejelzés azt jósolja, hogy az euróövezet gazdasága 2020-ban 8,75 %-os mértékben fog zsugorodni, míg az EU gazdaságának egésze tekintetében 8,3 %-os csökkenés várható.

2.5. A Covid19-világvárodn okozta külső eredetű, szimmetrikus, eddig nem tapasztalt mértékű sokkhatást követően az előrejelzések szerint drámai növekedés várható a munkanélküliség, a szegénység és a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek terén, amit jelentős számú vállalkozás csődje kísér majd. Bár a világvárodn az euróövezet valamennyi tagállamát érintette, gazdasági és társadalmi következményei nem azonosak. Egyes uniós országokban ezek a hatások tovább fogják súlyosbítani a már meglévő társadalmi problémákat. A GDP-re vonatkozó 2020-as előrejelzések a 4,6 %-os (Lengyelország) és a 11,2 %-os csökkenés (Olaszország) között mozognak, a visszaesés mértéke pedig 2021-ben várhatóan jelentős eltérést mutat majd a különböző tagállamok és régiók között. A hitelhez való hozzáférés és a hitelfelvétel költségei tekintetében a tagállamok között fennálló eltérések, valamint a gazdasági, szociális és környezetvédelmi politikák európai koordinációjának hiánya hatással lehet a tagállamok válságkezelési képességére. A gazdaságok újraindításához szükséges beruházások finanszírozásának képessége tekintetében fennálló különbségek szintén torzíthatják az egyenlő versenyfeltételeket az euróövezeten belül. Ezenkívül a tagállamok és régiók között tartósan fennálló egyenlőtlenségek a szegényebb országokból a gazdagabb országokba történő migrációhoz vezethetnek, ami a képzett munkaerő elvándorlását és egyéb társadalmi problémákat okozhat.

3. A Covid19 következményei

3.1. A helyzet még napjainkban, a világvárodn kitörése után több hónappal is bizonytalan, az előrejelzések havonta változnak, a kockázatok pedig összeadódnak. Jelenleg senki nem tudja megjósolni, hogy vajon egy W-alakú kettős recessziós hullámmal kell megküzdenünk, amelyet fellendülés követ, vagy egy ennél is összetettebb, tartós recessziós völgygel, amelyet egy későbbi és lassabb fellendülés kísér. Mély recessziótól tartva az európai polgárok és a befektetők egyaránt óvatosak, és megbízhatóbb előrejelzésekre várnak. Az EGSZB kiemeli, hogy a várakozások fontos szerepet játszanak a makrogazdasági keresletben. Az Európai Költségvetési Tanács már kifejtette, hogy 2021-ben nagyobb és tartósabb fiskális támogatásra is szükség lesz, mivel a korlátozó intézkedések enyhítése az eredetileg vártnál lassabban fog

⁽⁶⁾ Mário Centeno észrevételei az eurócsoport 2020. június 11-i videokonferenciáját követően: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/06/11/remarks-by-mario-centeno-following-the-eurogroup-videoconference-of-11-june-2020/>.

haladni, és a fogyasztók valószínűleg elővigyázatossági tartalékokat képeznek. Ha mind a belföldi, mind a külföldi magánháztartások és cégek visszafogják kiadásait, a kereslet fenntartásának egyetlen módját a kormányzati kiadások jelentik, amelyekhez laza monetáris politika társul⁽⁷⁾. Az EGSZB kifejezetten támogatja ezt az álláspontot, és figyelmeztet a további rendszerszintű kockázatokra is, amelyeket súlyos gazdasági zuhanás kísér, például a pénzügyi piacok instabilitása vagy deflációs tendenciák formájában.

3.2. A világvárvány fokozta az állami költségvetésekre nehezedő nyomást, az adósságzintek pedig várhatóan az euróövezet egészében növekedni fognak, de ebben az esetben is nagyon nagy eltérésekre lehet számítani a tagállamok között. Néhány ország magas adósságzinttel lépett be a világvárványba. Ugyanakkor kötelezettségvállalásokat tettek az éghajlatváltozás elleni küzdelemre és a digitalizáció előmozdítására, és a gazdasági és társadalmi helyreállítás biztosításában kulcsszerepet fognak betölteni a hozzáadott értéket ösztönző és minőségi munkahelyeket teremtő minőségi beruházások. Az EU-nak törekednie kell az állami és magánberuházások közötti pozitív szinergiák hatásainak kiaknázására, és koordinálnia kell a strukturális programok jövőbeli végrehajtását.

3.3. Az egészségügyi válságot követően az egész EU-ban jelentős visszaesés volt tapasztalható a keresletben és a kínálatban egyaránt. „A járvány kezdetben kínálati sokk-ként hatott, de másodlagos hatásai mára erőteljes aggregált keresleti sokkhatást generáltak. Az általános hatás [...] attól függ majd, hogy e két sokkhatás közül melyik fog dominálni...”⁽⁸⁾. A világvárvány legsúlyosabban a kis- és középvállalkozásokat érintette, és sok közülük csődbe fog menni, ha nem állnak rendelkezésre konkrét és realiztikus tervek a kkv-k megmentésére. Az EU központi szinten már cselekedett, de most a tagállamokon a sor, hogy a rendelkezésre álló pénzeszközöket összehangolt módon azokon a területeken használják fel, illetve sürgősen oda csoportosítsák át, ahol arra a legnagyobb szükség van. Az Európai Bizottságnak ezért gondosan nyomon kell követnie a rendelkezésre álló források ezzel összefüggő felhasználását.

3.4. A legtöbb tagállam által alkalmazott korlátozó intézkedések rávilágítottak a hosszú ellátási láncok gyenge pontjaira, és arra, hogy milyen negatív hatásokkal jár az, ha a kritikus ágazatok külső beszállítóktól függenek. Ezért uniós szinten egyértelmű és gondosan kimunkált stratégiai terv kidolgozására van szükség, amelyben az állami beruházások ösztönzik a magánberuházásokat. A magánszektor nagymértékben meghatározhatja függőségi szintjét a nyersanyagok, az emberi erőforrások, a logisztika stb. szállítási helyének megválasztásával. Az új ipari stratégiának hozzá kell járulnia e függőség csökkentéséhez. Emellett uniós és tagállami szinten megbeszéléseket kell folytatni az egyes kulcsfontosságú ágazatokban, különösen az egészségügyben megvalósuló nemzeti termelésről.

3.5. Az EGSZB már kifejtette, hogy „szükséges az Unión belüli integrált ipari értékláncok (új)építése az európai stratégiai autonómia és gazdasági ellenálló képesség növelése érdekében”⁽⁹⁾. Június 13-án az Európai Központi Bank (EKB) elnöke kifejtette, hogy „az ellenállóképesebb ellátási lánc kiépítésének igénye lehet az a hajtóerő, amelyre szükségünk van az egységes piac kiteljesítéséhez”⁽¹⁰⁾. Ez segíthet a tisztességes és hatékony munkahelyek megővésében, támogathatja a vállalatokat a hozzáadottérték-teremtésben, a versenyképesség növelésében, a függőség csökkentésében, a kedvezőtlen demográfiai tendenciák kezelésében és a felfelé irányuló konvergencia megvalósításában.

3.6. A világvárvány a munkaerőpiacra és a társadalmi körülményekre is súlyos hatással lesz az euróövezetben. A Covid19-válság várhatóan lényegesen megnöveli a munkanélküliséget, a jövedelmi egyenlőtlenségeket, a szegénységet és a társadalmi kirekesztést. A 2020. tavaszi előrejelzések szerint az euróövezeti munkanélküliségi ráta 2020-ban 9,6 %-ra fog emelkedni, 2021-ben pedig csak kismértékben, 8,6 %-ra fog csökkenni, és ebben a tekintetben is jelentős különbségek lesznek a tagállamok, a régiók, de még a polgárok csoportjai között is. Egyes ágazatok – például az idegenforgalom, a gasztronómia, a légi közlekedés és a kultúra – hosszú távon érintettek lehetnek. Az erőteljes stabilizációs intézkedések ellenére számos polgár bevétele vélhetően továbbra is bizonytalan. A járvány hatásai azokat sújtották leginkább, akik már a válság előtt is kiszolgáltatott helyzetben voltak. Számos olyan munkahelyet, amelyről a válság során kiderült, hogy elengedhetetlenül fontos, a munkaerőpiac nagymértékben alulfinanszírozott és alulértékelt. A jövőbeli uniós szakpolitikákban gondosan figyelembe kell venni a válságnak a hátrányos helyzetű csoportokra és a fogyatékkal élőkre gyakorolt hatását. Emellett az ifjúsági munkanélküliség ugrásszerű növekedése várható, ami rámutat arra, hogy hatékony és megerősített ifjúsági garanciára és foglalkoztatástámogató programokra van szükség.

⁽⁷⁾ Az euróövezet 2021-es költségvetési irányvonalának értékelése: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020_06_25_efb_assessment_of_euro_area_fiscal_stance_en.pdf.

⁽⁸⁾ The European Central Bank in the COVID-19 crisis: whatever it takes, within its mandate.

⁽⁹⁾ Ld. az EGSZB véleményét: „Új európai iparstratégia” (HL C 364., 2020.10.28., 108. o.).

⁽¹⁰⁾ The path out of uncertainty.

3.7. Az EGSZB arra számít, hogy a világvárvány át fogja alakítani gazdaságunk szerkezetét, és új üzleti modellek jönnek létre. Egy ágazatonkénti elemzés rámutatott, hogy a különbségek kisebb vagy nagyobb mértékben már most is észrevehetőek. Ha minden válság egyben lehetőség is, akkor a mostanit arra kell kihasználnunk, hogy megerősítsük versenyelőnyeinket és gondoskodjunk arról, hogy Európa vezető szerepet vállaljon az olyan elengedhetetlenül fontos területeken, mint a digitális ágazat, a mesterséges intelligencia, a technológia, a dekarbonizáció, a fenntartható és körforgásos növekedés, valamint az inkluzív gazdaság. Ehhez erőteljesen összpontosítani kell a kutatást és innovációt, továbbá a kompetenciák és készségek fejlesztését szolgáló beruházásokra. A biztos, megjósolható és versenyen alapuló politikai keret a magánberuházások számára kedvező környezet fontos része. Összességében az EU-nak biztosítania kell a vállalatok számára a megfelelő feltételeket a digitális és zöld átállás levezényléséhez, oly módon, amelynek eredményeként új üzleti tevékenységek és munkahelyek jönnek létre, tehát egyidejűleg többszörös előnyök keletkeznek.

3.8. A világvárvány által okozott halálesetek száma, illetve a társadalmi és gazdasági utóhatásai nagy kihívást jelentenek az EU számára. Most minden eddiginél nagyobb szükség van arra, hogy az euróövezet kifejezze szolidaritását és erősebben kerüljön ki a válságból. Az EGSZB határozott lépéseket szorgalmaz nemzeti szinten a társadalmakon belüli jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségek csökkentése érdekében, mivel ezek kéz a kézben járnak a várható élettartam és a színvonalas oktatáshoz és egészségügyhöz való hozzáférés tekintetében fennálló egyenlőtlenségekkel.

3.9. Egy jól összehangolt európai egészségügyi politika fontos eszköz lenne a világvárvány legyőzéséhez, lehetővé téve a tagállamok közötti együttműködést és támogatást. A Covid19 terjedése elleni küzdelemben hasznosnak és megfelelőnek ítélt gyógyászati termékek egyenletes elosztása az európai egészségügyi politika egyik prioritása kell, hogy legyen, a tagállamok közötti szolidaritás bizonyítékaként. A pandémia legyőzése nélkül nem lesz erős és fenntartható gazdasági fellendülés.

4. Gazdasági és társadalmi helyreállítás

4.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy most van itt az idő a cselekvésre, és nem akkor, amikor a Covid19-világvárvány véget ér. A politikai fellépésnek és a reformfolyamatoknak a jelentős bizonytalanság idején is folytatódniuk kell. Ezt azt jelenti, hogy gyorsan tovább kell vinni a rég esedékes vitákat, például a gazdasági kormányzás felülvizsgálatát, az európai szemeszter átdolgozását, valamint az Európa jövőjéről szóló konferencia megindítását, és tettekre kell váltani az olyan fontos politikákat, mint például a fenntartható fejlődési célok szabályozási keretbe történő beépítését. A Covid19-válság lehetőségek is tekinthető, ha az EU elég bátor ahhoz, hogy megragadja az alkalmat.

4.2. Az EGSZB üdvözlöli a Tanács európai helyreállítási tervről szóló határozatát. Jóllehet a szóban forgó összegek makroökonómiai értelemben szerénynek mondhatók, hatalmas lépés ez, mivel megerősíti az EKB „minden tőlünk telhető megteszünk” álláspontját, amelyet jelenleg az EU egésze is képvisel. A többéves pénzügyi keret részeként végrehajtott Next Generation EU-nak fontos szerepet kell játszania Európa gazdasági helyreállításában, és segítenie kell a tagállamokat a világvárvány leküzdésében, továbbá garantálnia kell egy zökkenőmentes és fenntartható gazdasági fellendülést. Ugyanakkor még mindig van néhány orvoslásra szoruló hiányosság. Garantálni kell, hogy ne jelenjen meg a negatív feltételhez kötöttség kockázata az országspecifikus ajánlásokban és az európai szemeszterben, amelyek még inkább kötelezővé válnak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközben betöltött szerepükön keresztül. A gazdaság helyreállítását célzó terveknek a fenntartható és inkluzív növekedés fokozására kell irányulniuk azáltal, hogy nagyobb hangsúlyt helyeznek a fenntartható fejlődési célokra és a szociális jogok európai pillérére. Az egyes tagállamok társadalmi-gazdasági helyzetét is figyelembe kell venni.

4.3. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy az EU és a tagállamok azonnal reagáltak a Covid19-világvárvány kitérésére. Az EGSZB úgy véli, hogy a következő többéves pénzügyi keret (MFF) kellene, hogy biztosítsa az EU számára a fenntartható és inkluzív növekedés garantálásához, a zökkenőmentes működéshez és a stratégiai céljainak eléréséhez szükséges eszközöket. Eszerint kellő finanszírozást kell biztosítani a K+F-hez, a digitális technológiákhoz és az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez. A többéves pénzügyi keretnek emellett megfelelő prioritásokat kell meghatároznia az euróövezethez tartozó tagállamok közötti és az EU egészében megjelenő kohézió javítása érdekében. Az EGSZB ezért megjegyzi, hogy a tanácsi csúcstalálkozón a többéves pénzügyi keret mértékét az EU-27 bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) 1,05 %-ában határozták meg, ami elmarad a GNI Európai Parlament és EGSZB által kért 1,3 %-ától, de még az EU-27 bruttó nemzeti jövedelmének 1,1 %-ától is, amelyre 2018 májusában tettek javaslatot. Ráadásul a Next Generation EU-ban meghatározott, az MFF csökkentését a például a kohéziós politikákat érintően kompenzálni hivatott összegeket végül törölték vagy drasztikusan leszállították. Az EGSZB aggályosnak tartja az innovációs és kutatási beruházásokra, a digitalizációra és a Méltányos Átállást Támogató Alapra vonatkozó csökkentéseket is, valamint a jogállamiság tiszteletben tartására vonatkozó kritériumok feladását. Végezetül az EGSZB azt kéri, hogy hozzanak gyors és határozott intézkedéseket a kiegészítő saját források bevonása érdekében.

4.4. Az EGSZB ajánlja a kínálat- és keresletoldali intézkedések közötti megfelelő egyensúly fenntartását. Ami a keresleti oldalt illeti, teljes mértékben szem előtt kell tartani, hogy a klímaválság kezelését szolgáló beruházások fellendítése az euróövezetben, a munkanélküliség elleni küzdelem, a jól fizetett munkahelyek előmozdítása és a szegénység felszámolása önmagukban nemcsak célkitűzések, hanem az aggregált keresletre is pozitív hatással vannak, és ezáltal elősegíthetik a gazdasági fellendülést.

4.5. Az Európai Stabilitási Mechanizmus (ESM) rendelkezik az olyan sokkhatások kezeléséhez szükséges eszközökkel, mint amilyen a Covid19. 2020. április 9-én az eurócsoport egy 540 milliárd EUR összegű átfogó csomagot fogadott el, amely magában foglal egy 240 milliárd EUR összegű hiteleszközt (a pandémiás válsághelyzet kezelését célzó támogatást), amely az ESM szigorított feltételekhez kötött hitelkeretén alapul és az euróövezet valamennyi országa számára rendelkezésre áll. 2020. május 15-én az ESM Kormányzótanácsa megállapodott abban, hogy a pandémiás válsághelyzet kezelését célzó támogatást hozzáférhetővé teszi az euróövezethez tartozó tagállamok számára. A Kormányzótanács fog határozni az egyes országok által kérelmezett támogatás odaítéléséről az Európai Bizottság által – az EKB-val egyeztetve és az ESM-mel⁽¹¹⁾ együttműködésben – készített értékelés alapján.

4.6. Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum mentesítési záradékának gyors életbe léptetése szükséges kezdeményezés volt. Az EGSZB ugyanakkor tudomásul veszi az Európai Költségvetési Tanács azon ajánlását, miszerint 2021 tavaszán pontosításokkal kell szolgálni a kilépés vagy felülvizsgálat időzítéséről és feltételeiről. Az EGSZB ezzel összefüggésben figyelmeztet arra, hogy nem szabad túl korán visszatérni a világiárvány előtt hatályos szabályokhoz, mivel az megszorító intézkedésekhez vezetne a válsággal leginkább sújtott országokban, és megakadályozná a Next Generation EU-ból fakadó bármely előny kialakulását. Ezenfelül új fiskális szabályoknak nem szabadna újra hatályba lépniük addig, amíg a munkanélküliség jelentősen nem esik vissza.

4.7. Az EGSZB sürgeti a jólétre összpontosító és szolidaritáson alapuló gazdaságirányítás felé történő gyors átmenetet. Az EGSZB egyetért az Európai Költségvetési Tanács azon igényeivel, hogy kezelni kell azt a tendenciát, hogy a kormányzati beruházásokat visszafogják az államháztartást érő nyomás esetén, és üdvözli az Európai Költségvetési Tanács nyitottságát egy arany szabály végrehajtására, valamint a fiskális szabályokban rejlő múltbeli hiányosságok leküzdésére irányuló azon ajánlásait, amelyek a kormányzati beruházások védelmére összpontosítanak, ideértve egy központi közös fiskális eszközrendszer végrehajtását⁽¹²⁾. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a gazdaságirányítási keret korszerűsítésének felgyorsítása érdekében folytassa a folyamatban lévő felülvizsgálatot. Példának okáért a rendkívül expanzív monetáris politika ellenére még mindig fennáll a defláció veszélye.

4.8. Az EU aktívan próbálta mozgósítani a rendelkezésre álló pénzeszközöket, hogy a tagállamok azonnal reagálni tudjanak a világiárvány kitörésére. Az EGSZB üdvözli az uniós pénzeszközök felhasználására vonatkozó rugalmassági intézkedések gyors bevezetését, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára az alapok, a régiók és a szakpolitikai célkitűzések közötti átcsoportosítást. Az EGSZB ugyanakkor figyelmeztet arra, hogy a tagállamoknak jelentősen javítaniuk kell programozási kapacitásukat, egyúttal gondoskodniuk kell arról, hogy minden célirányos pénzeszközt teljeskörűen felhasználjanak és hatékonyan alkalmazzanak. A pénzeszközöket a recesszió leküzdése szempontjából azonnali pozitív hatásokkal jelentkező beruházásokra és/vagy az uniós tagállamok fenntartható, inkluzív, digitális és karbonszegény gazdaságra való átállását elősegítő beruházásokra kell fordítani. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy adjon strukturált áttekintést a rendelkezésre álló összes erőforrásról és pénzeszközről.

4.9. Az európai szemeszter az Unió kulcsfontosságú tervezési, figyelemmel kísérési és irányítási eszköze, és nemrég a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz középpontjába került. Az EGSZB elismeri az európai szemeszter folyamatának bejelentett reformját és a helyreállítási intézkedések összehangolására javasolt új szerepét, amelyet az európai zöld megállapodás⁽¹³⁾, a szociális jogok európai pillére⁽¹⁴⁾ és az ENSZ által meghatározott fenntartható fejlődési célok⁽¹⁵⁾ alapelveinek teljes tiszteletben tartása mellett kell betöltenie. Az EGSZB megjegyzi azonban, hogy az olyan politikai szervek, mint az Európai Parlament és egyes nemzeti parlamentek csak kis mértékben vannak vagy egyáltalán nincsenek bevonva ebbe a folyamatba, ezért nem valósul meg elégséges mértékben a demokratikus felügyelet. A szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek szerepét szintén tovább kell fokozni.

4.10. Az EGSZB véleménye szerint rendkívül hasznos lenne, ha az uniós költségvetés rugalmasabb lehetne a kedvezőtlen sokkhatások kezelése során, különösen akkor, ha azok nem gazdasági eredetűek. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az EU folytasson olyan szakpolitikákat, amelyek révén válság idején azonnal javítható a tagállami együttműködés. Jobb eljárás módokkal és fokozott együttműködéssel Európa képes lenne azonnal és összehangoltan reagálni bármilyen katasztrófára.

⁽¹¹⁾ <https://www.esm.europa.eu/content/europe-response-corona-crisis>.

⁽¹²⁾ Az euróövezet 2021-es költségvetési irányvonalának értékelése: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020_06_25_efb_assessment_of_euro_area_fiscal_stance_en.pdf.

⁽¹³⁾ Európai zöld megállapodás.

⁽¹⁴⁾ A szociális jogok európai pillére (HL C 428., 2017.12.13., 10. o.).

⁽¹⁵⁾ Egyesült Nemzetek Szervezete, fenntartható fejlődési célok.

4.11. Másrésztől a bankok erre a válságra jobban fel voltak készülve, mint a 2008-as pénzügyi válságra. Az EGSZB arra számít, hogy az euróövezeti bankok a mostani válság során a sokkhatások kiegyenlítőjének szerepét fogják betölteni azáltal, hogy a magánszemélyek és a vállalkozások számára lehetővé fogják tenni a szükséges likviditást és hitelt. A bankuniót a lehető leghamarabb meg kell valósítani, ideértve az európai betétbiztosítási rendszer végrehajtását is. Ezenfelül a tőkepiaci unió megvalósításának hasonlóan kiemelt helyen kell szerepelnie az EU napirendjén. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy a pénzügyi szektor stabilitásának eléréséhez mennyire fontos a pénzügyi piac eredményes szabályozása.

4.12. Az EGSZB kiemeli, hogy a belső és külső egyensúlyhiányok és az egyenlőtlenségek felszámolása egyrészt azt jelenti, hogy uniós szinten és az európai szemeszter révén olyan szociálpolitikákat kell végrehajtani, amelyekkel korrigálhatóak a piaci hiányosságok, illetve támogathatóak a nemzeti szintű piaci fejlemények. Másrészt minden uniós gazdaságpolitikai intézkedésben – a pénzügyi piac szabályozásától kezdve a klímaválság és a Covid19-válság elleni küzdelemre irányuló intézkedésekig – figyelembe kell venni az elosztási hatásokat. Ezenfelül a háztartások jóléte egyre nagyobb mértékben függ az olyan európai tényezőktől, mint például az egyoldalú költségvetési politikák, a gyenge szociális dimenzió és a GMU kiteljesítésének elhalasztása. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tagállamok körében, illetve a tagállamokon belül tapasztalható erőteljes egyensúlyhiányok kezelése a gazdasági és társadalmi ellenálló képesség elérésének előfeltétele.

5. További lépések

5.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a kutatás-fejlesztésbe és a készségfejlesztésbe történő jelentős és gyors állami és magánberuházásnak prioritássá kell válnia, ha az EU kezelni akarja a zsugorodó és öregedő népesség jelentette kihívást, és meg akarja valósítani a digitalizációt. Az EGSZB már korábban kifejtette, hogy „az európai munkavállalók számára képzést, átképzést, továbbképzést és egész életen át tartó tanulási programokat kell biztosítani, hogy teljes mértékben részesedhessenek a technológiai változás előnyeiből”⁽¹⁶⁾. A kormányoknak készen kell állniuk az új innovatív ötletek ösztönzésére és a kísérletezés finanszírozására a magas növekedési potenciállal rendelkező ágazatokban.

5.2. A súlyos nehézségek elkerülése érdekében támogatni kell a tagállami szociális védelmi rendszereket. Az euróövezet válságok során történő stabilizálására és a tagállamok szociális védelmi rendszereinek konszolidálására alkalmas reziliens és szolidaritáson alapuló struktúrák biztosításához létre kell hozni egy európai munkanélküli-járadék viszontbiztosítási rendszert. A többi munkanélküliségi rendszerhez hasonlóan ez is egy automatikus stabilizáló eszközként működne, ugyanakkor nagyobb recesszió esetén támogatná a nemzeti munkanélküliségi biztosítási rendszereket. Ezenkívül a nemzeti rendszerek megszilárdítását is szolgálná azáltal, hogy a támogatásokat a nemzeti rendszerek stabil és szolidaritáson alapuló finanszírozásának feltételéhez kötné. A szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE) létrehozása egy megfelelő irányba tett lépés, de ennél többre van szükség.

5.3. A 2020. május végi európai bizottsági becslések azt mutatják, hogy a zöld gazdaságra való átállás és a digitális transzformáció megvalósítása érdekében az EU-nak évente legalább 595 milliárd EUR összeget kell beruháznia⁽¹⁷⁾. Az EGSZB úgy gondolja, hogy a gazdaságélénkítésnek teljes mértékben összhangban kell lennie az európai zöld megállapodás és a fenntartható fejlődési célok alapelveivel. Európa már most is az élen jár a körforgásos gazdaság, a zöld gazdaságra való átállás és az éghajlatváltozás elleni küzdelem terén. Az EGSZB véleménye szerint a digitalizáció gyors és eredményes megvalósítása felgyorsítaná az intelligens és környezetbarát növekedés felé történő elmozdulást.

5.4. Az EGSZB már több alkalommal is figyelmeztetett arra, hogy „minél tovább folytatódik valódi beruházási terv nélkül a jelenlegi takarékosági politika, annál nagyobb veszélybe kerül a jólét Európában” és hogy „egyértelműen hiányzik a stratégiai jövőkép és a jövőbeli gazdasági és pénzügyi válságokra való megfelelő reakálás képessége”. Ezenkívül 2018 elején az EGSZB hangsúlyozta, hogy „új pénzügyi eszközöket kell kidolgozni a válságok megelőzése és a prociklikus intézkedések semlegesítése érdekében”⁽¹⁸⁾. Az EGSZB ismételten kéri, hogy hozzanak olyan célzott intézkedéseket az államháztartásra nehezedő nyomás csökkentése érdekében, amelyek nagyobb mozgásteret biztosítanak a külső sokkhatások kezelése során.

5.5. AZ EGSZB felveti azt a kérdést, hogy az euróövezet tagállamai miként fognak reagálni a jelenlegi helyzetet követő időszakban érkező különböző aszimmetrikus sokkhatásokra és a várhatóan nehéz helyreállításra, figyelembe véve azt a bizonytalanságot, amellyel az euróövezetnek továbbra is szembesülnie kell. Vajon ugyanilyen azonnali és gyors lenne az EU válasza, ha egy újabb válság csak egy vagy két tagállamot érintene az euróövezetben? Az EGSZB szerint egy ilyen aszimmetrikus sokkhatás – bár semmiképpen sem kívánatos – döntő jelentőségű szolidaritási teszt lenne az Unió és az

⁽¹⁶⁾ HL C 228., 2019.7.5., 57. o.

⁽¹⁷⁾ SWD(2020) 98 final.

⁽¹⁸⁾ HL C 262., 2018.7.25., 28. o.

európai projekt egésze számára. Az EGSZB úgy véli, hogy az euróövezet tagállamainak fokozott együttműködésre és speciálisan megtervezett eszközökre van szükségük ahhoz, hogy növeljék ellenálló képességüket, illetve a szimmetrikus és aszimmetrikus sokkhatások elnyelésére irányuló képességüket. A gazdasági reziliencia megerősítésén felül a munkaerőpiaci és társadalmi ellenálló képességet is fejleszteni kell. E cél elérésének egyik kulcsfontosságú tényezője a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek nagyobb szerepvállalása valamennyi, nemzeti és uniós szintű folyamatban ⁽¹⁹⁾.

5.6. Mivel az államháztartási hiányok és adósságok szintje Uniós-szerte nő, újra kell gondolnunk az adókhoz és az adókat érintő minden más összetevőhöz való hozzáállásunkat. Az adókijátszás, az agresszív adótervezés, az adóalap-erózió, a nyereségátcsoportosítás, a pénzmosás, továbbá a korrupció elleni küzdelem politikai szempontból számos tagállamban nehéz kérdésnek számít, de nem engedhetjük meg tovább magunknak azt a luxust, hogy úgy teszünk, mintha nem tudnánk ezekről. Az EGSZB szorgalmazza az adópolitikák határozott reformját, amely EU-szerte megszüntetné a kiskapukat és küzdene az adócsalás ellen. Az EGSZB továbbá jól összehangolt költségvetési politikát szorgalmaz annak érdekében, hogy az euróövezetben javuljon a monetáris helyzet, az államháztartás fenntarthatósága és a sokkhatásokkal szembeni ellenálló képesség. Az EGSZB megerősíti a tagállamoknak és az európai intézményeknek szóló ajánlásait is, melyek szerint fel kell gyorsítani az adókikerülés és adókijátszás elleni küzdelem ütemterveit, mivel egyre relevánsabb kérdéstről van szó. A jövőbeli gazdasági, társadalmi és ökológiai kihívások kezelése érdekében modern uniós adóügyi menetrendet kell kialakítani, miközben ennek demokratikus megközelítését is javítani kell. Az EGSZB ugyanis már tavaly teljes mértékben támogatta az adóügyi kérdésekben a minősített többségi szavazásra és a rendes jogalkotási eljárásra való fokozatos áttérésről folytatott vita megkezdését, ugyanakkor elismerte, hogy minden tagállamnak, illetve minden európai intézménynek és testületnek mindig megfelelő lehetőséget kell biztosítani a döntéshozatali folyamatban történő részvételre. Az EGSZB kéri, hogy mihamarabb történjenek lépések az Európai Bizottság vonatkozó javaslatai alapján, a korábbi EGSZB-véleményekben ajánlott feltételek mellett ⁽²⁰⁾.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽¹⁹⁾ Ld.: Az EGSZB véleményét: „Az európai gazdaság rugalmasabbá és fenntarthatóbbá tétele” (HL C 353., 2019.10.18., 23. o.).

⁽²⁰⁾ Ld. az EGSZB következő véleményeit: „Adózás – minősített többségi szavazás” (HL C 353., 2019.10.18., 90. o.), valamint „A fenntartható gazdasági növekedés fokozása EU-szerte” (HL C 364., 2020.10.28., 29. o.).

MELLÉKLET

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították.

1.17. pont

A következőképpen módosítandó:

1.17 *Az adókijátszás, az adóalap-erózió, a nyereségátcsoportosítás, a pénzmosás, továbbá a korrupció elleni küzdelem még mindig érzékeny és politikai szempontból nehéz kérdésnek számít több tagállamban. Az EGSZB szorgalmazza az adópolitikák határozott reformját, amely EU-szerte megszüntetné a kiskapukat és küzdene az adócsalás ellen. Emellett az EGSZB támogatja az Európai Bizottság minősített többségi szavazással kapcsolatos kezdeményezését, és fontosnak tartja, hogy azt fokozatosan, de haladéktalanul megvalósítsák.*

Indokolás

Az adóügyekben a minősített többségi szavazás rendkívül érzékeny téma, amely mélyreható következményekkel jár az országok gazdasági kérdésekkel kapcsolatos szuverenitására nézve. Jól megalapozott okai voltak annak, hogy az adózás az EU-Szerződésben nemzeti hatáskörbe tartozzon. Ezen okok jelentősége nem csökkent. A szuverenitás terén történő módosítás akadályozhatja a gazdasági és társadalmi ellenálló képesség megvalósítását is. A kérdések összetettségére tekintettel az EGSZB minősített többségi szavazással kapcsolatos új álláspontját nem kellene itt néhány mondatban megemlíteni.

5.6. pont

Az alábbiak szerint módosítandó:

5.6 *Mivel az államháztartási hiányok és adósságok szintje Unió-szerte nő, újra kell gondolnunk az adókhoz és az adókat érintő minden más összetevőhöz való hozzáállásunkat. Az adókijátszás, az agresszív adótervezés, az adóalap-erózió, a nyereségátcsoportosítás, a pénzmosás, továbbá a korrupció elleni küzdelem politikai szempontból számos tagállamban nehéz kérdésnek számít, de nem engedhetjük meg tovább magunknak azt a luxust, hogy úgy teszünk, mintha nem tudnánk ezekről. Az EGSZB szorgalmazza az adópolitikák határozott reformját, amely EU-szerte megszüntetné a kiskapukat és küzdene az adócsalás ellen. Az EGSZB továbbá jól összehangolt költségvetési politikát szorgalmaz annak érdekében, hogy az euróövezetben javuljon a monetáris helyzet, az államháztartás fenntarthatósága és a sokkhatásokkal szembeni ellenálló képesség. Az EGSZB ezért támogatja az Európai Bizottság minősített többségi szavazással kapcsolatos kezdeményezését, és fontosnak tartja, hogy azt fokozatosan, de haladéktalanul megvalósítsák.*

Indokolás

Az adóügyekben a minősített többségi szavazás rendkívül érzékeny téma, amely mélyreható következményekkel jár az országok gazdasági kérdésekkel kapcsolatos szuverenitására nézve. Jól megalapozott okai voltak annak, hogy az adózás az EU-Szerződésben nemzeti hatáskörbe tartozzon. Ezen okok jelentősége nem csökkent. A szuverenitás terén történő módosítás akadályozhatja a gazdasági és társadalmi ellenálló képesség megvalósítását is. A kérdések összetettségére tekintettel az EGSZB minősített többségi szavazással kapcsolatos új álláspontját nem kellene itt néhány mondatban megemlíteni.

A két módosításról együttes szavazásra került sor, amelynek során 81 szavazattal 135 ellenében, 29 tartózkodás mellett elutasították azokat.

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió
Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU